

Ажурирања на Речникот на најчесто користена терминологија од областа на меѓународната трговија со посебен осврт кон терминологијата на СТО

Доколку сакате да добивате редовни ажурирања на речникот АITIC, ве молиме да го пополните следниот формулар (сите полиња):

1. Постојана мисија на

.....

или Министерство

.....

или друго

2. Име: г./г-ѓа

3. Професија

4. Поштенска адреса.....

.....

5. Телефон

Факс

Електронска пошта

Потпис

Датум

Ве молиме да го испратите формуларот на адреса:

AITIC Secretariat, Glossary Division,
9, rue de Varembé, P.O. Box 156, 1211 Geneva 20,
Tel:(41-22)910 31 50 or Fax:(41-22)910 31 51

Copyright © 2003 Агенција за информации
за меѓународна трговија и соработка (АИТIC)

Прво издание: август, 2003г.
Ревидирано издание: ноември, 2003г.

Сите права ги задржува Агенција за информации за меѓународна трговија и соработка. Ниеден дел од оваа публикација не смее да се умножува или пренесува во каков било облик и на каков било начин, електронски или механички, вклучувајќи фотокопирање, снимање или чување во база на податоци, без претходно одобрение од Агенцијата за информации за меѓународна трговија и соработка.

Преводот и печатењето на овој речник го финансираше
Агенцијата на САД за меѓународен развој
(USAID)/Македонија преку Проектот за усогласување
со Светската трговска организација.

ПРЕДГОВОР

ВОВЕД И ОБЈАСНУВАЊА

Не е тајна дека терминологијата на СТО може да биде тешко разбирлива, дури и загадочна. За ваквата сложеност придонесува и фактот што професионалниот јазик на СТО се развива со брзо темпо. Покрај тоа што се должни да ја владеат техничката терминологија, претставниците во СТО треба да го совладаат и јазикот што се „создава“ во текот на преговорите, или постепено, преку игра на зборови употребени во говорите на претставниците во СТО. Обичните зборови добиваат свој сопствен, нов живот во СТО, придобиваат ново значење, сосема неразбирливо за лица неупатени во областа на меѓународната трговија.

Идејата за составување речник од терминологијата на СТО наменет за пошироката јавност, како и за специјалистите од областа на трговијата неупатени во најновите измени во професионалната терминологија на СТО, беше моја долготрајна заложба. Започнав со приспособирање материјали уште за време на моето следење на Уругвајската рунда на преговори, во функција на постар-економист во канцеларијата на ММФ во Женева. Во тој период се обидував да се изборам со мноштвото зборови, кои за мене звучаа како санскритски. Се чувствував како да учам сосема нов јазик, во процесот на учењето на кој ми е неопходен „толковен речник“. На мое големо изненадување, такво нешто едноставно не постоеше. Терминологијата на GATT (Општа спогодба за царини и трговија) им беше разбирлива само на упатените. Состојбата дополнително се усложни кога увидов дека термините сами по себе не се воопшто сложени, доколку се објаснат со прецизна дефиниција. Но, во тоа време не можев едноставно да седнам и да ги запишам термините, напоредно со мојата обврска за следење на преговорите, така што не напредував многу во составувањето на мојата скромна компилација од терминологијата на GATT.

Кога започнав со работа на мојата сегашна должност како Директор на Агенцијата за информации за меѓународна трговија и соработка, ми се врати надежта за реализација на мојата идеја за составување на речникот. Ја согледав неопходноста од постоењето на еден таков речник за новоназначените претставници од помалку развиените земји, кои ќе се соочат со новите термини, без притоа да имаат на располагање основна алатка за олеснување на нивната работа. Така, со помош од страна на мојата соработничка Кристина Гмир, која како

професионална преведувачка го делеше моето незадоволство, работата на речникот беше возобновена пред четири години. Нејзиниот ентузијазам се зголемуваше со зголемувањето на барањата и итноста на потребата од еден таков речник, во контекст на обезбедувањето секојдневна техничка помош, која Агенцијата ја воведе во 1998 година. Се соочивме со недостаток од еден неопходен инструмент – прирачник од термини на трите службени јазици на СТО (англиски, француски и шпански), кој ќе им овозможи на заинтересираните да дојдат до информација не само за содржината, т.е. дефиницијата на терминот, туку и од лингвистичка гледна точка, односно да им биде достапна и информација за еквивалентите на соодветниот термин на трите службени јазици на СТО.

Како што вообичаено се случува, други поважни и поитни активности ме одвлекуваа од работата врз речникот, кој речиси ми стана опсесија. Така, со приближувањето на Министерската конференција во Канкун, и растечкото убедување дека тежнењето кон совршенство е непријател на благовремено завршените дела, како природно се наметна решението дека речникот веќе не смее да чека, и дека резултатите од нашите дотогашни залагања треба да ги објавиме како „први плодови“ од тие наши напори.

НОВА И УНИКАТНА АЛАТКА

Не е потребно долго време за да се согледа дека задача од ваков тип не може никогаш да се заврши целосно. Не само што постојано се јавуваат нови термини за дефинирање, туку и развојот на самата терминологија никогаш не запира. Имено, за да биде корисен, речникот треба да остане „жив“ документ. Оттука, се одлучивме за формат на издание со листови што се вадат, кој го олеснува дополнителното вметнување на термини кои биле испуштени при објавувањето на првото издание; воедно го олеснува додавањето нови термини или ревидирани дефиниции.

Не постои недостаток од стручни појмовници, речници и бази на податоци кои содржат термини поврзани со меѓународната трговија и економија, како и други соодветни инструменти, обезбедени од страна на поединци и институции, и голем дел од нив се достапни преку Интернет. Но, кога се бара точно одредено значење на еден термин, на пример „интегрирање“, „приспособување на квоти“, или акроними како “BISD” (Basic Instruments and Selected Documents – Основни инструменти и избрани документи) или “PRSB” (Poverty Reduction Strategy Papers – Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата), или пак помалку познати групации или спогодби („Група Мајами“, „Мадридски

договор”), овие електронски алатки не се соодветно решение. Како и да е, ние користевме бројни електронски извори на информации, кои беа од корист, но ниеден од нив не ги задоволи нашите потреби во целост: меѓународен речник на термини од меѓународната трговија, во кој би биле вклучени дефиниции на најчесто употребуваните термини од страна на делегатите во Женева, како и нивни еквиваленти на трите службени јазици на СТО.

Нашите настојувања беа насочени кон создавање на што е можно посеопфатен список на поими. Како и да е, свесни сме за ограниченоста на таквата амбициозна цел. Така, соочени со обемноста на работата која претстоеше, си поставивме поскупо задача: регистрирање и дефинирање на термините на што е можно поконцизен начин, и нагласување на специфичното значење што тие го имаат за претставниците на помалку развиените земји, во случаи кога тоа е потребно. Некои од дефинициите може да содржат и дополнителна алузија, што се должи најчесто на расчекорот меѓу целите за либерализација на трговијата и отрезнувачката реалност.

УПАТСТВО ЗА КОРИСТЕЊЕ НА РЕЧНИКОТ

Речникот е составен во три одделни јазични верзии – англиска, француска и шпанска. Термините се дадени по азбучен редослед. После секој од термините се наведува неговиот еквивалент на двата други јазици, проследено со негово дефинирање. За полесна употреба на речникот, го поделивме на три дела.

Дел I содржи дефиниции на најчесто користени термини во областа на меѓународната трговија и термини поврзани со СТО. Тешка задача беше составувањето на систем од референци. Сметавме дека зборовите што се содржат во дефиницијата и имаат сопствена дефиниција или значење, треба да се напишани со сина боја, за да укажуваат на тоа. Зборови кои не се содржат во дефиницијата, но за кои исто така е дадена дефиниција на друго место во речникот, се појавуваат во додатна забелешка, со текстот „Види исто така...” веднаш под дефиницијата. Соодветната област од СТО или меѓународната трговија на која ѝ припаѓа дефинирираниот термин, е наведен под текстот „Види исто така...”, од десната страна, во средни загради. Еквивалентните називи на трите службени јазици се земени од „Тријазичен речник на терминологијата на СТО” (Женева, октомври 1997 година), односно оние називи кои таму беа опфатени, како и од официјални документи на СТО, преземени од официјалната веб-страница на оваа организација. Ние ги преведовме термините за кои не постоеше официјален превод.

Дел II од Речникот претставува компилација од називи на меѓународни организации, групи, здруженија, конференции и состаноци поврзани со прашања од меѓународната трговија и СТО. Служи како водич низ лавиринтот од називи на формални и неформални организации и групи, кои се директно или индиректно поврзани со меѓународната трговија. Новоназначените претставници понекогаш се збунети не само од називите на веќе етаблирани групи за кои не слушнале до своето доаѓање во Женева, туку и од постоењето на „загадочни“ групи, чие членство, а во некои случаи и причината за нивното постоење, не се општо познати. Претставниците се интересираат за овие групи и често ни се поставуваат прашања за нивниот состав и цели. Некои групи, како на пример „Невидливиот комитет“ која престана да постои после Министерската конференција во Сиетл, се од времен карактер; други групи, како на пример „Група на земји со заеднички ставови“, иако со намалена активност после Конференцијата во Доха, продолжи да постои, менувајќи го своето членство во согласност со тековните цели и задачи.

Дел III содржи кратенки и акроними.

БЛАГОДАРНОСТ

Како и најголем дел од активностите на Агенцијата за информации за меѓународна трговија и соработка, овој Речник е резултат на тимска работа, и поради тоа сакам да ја изразам својата благодарност до повеќемина. Најнапред ѝ се заблагодарувам на Кристина Гмир, која со голема посветеност работеше на Речникот, и тоа во текот на повеќе години одошто претпоставуваше на почетокот. Во текот на неговото создавање, Речникот доби „чудовишни“ размери. Изразувам голема благодарност до Дејвид Вудс, кој успеа да го „скроти“ ова „чудовиште“, трансформирајќи го Дел I, намалувајќи го неговиот обем и овозможувајќи на тај начин полесно ракување со Речникот. Им се заблагодарувам и на моите колеги од Агенцијата, Карин Ратје и Семјуел Џордан за нивната трпеливост при проверувањето на преводот, како и за корисните сугестии во однос на содржината. На крајот, им се заблагодарувам на Марија и Маркос од „Интермедијатика“, кои го изработија дизајнот на корицата и кои со голема ефикасност се справија со целокупните организациски активности поврзани со изданието на Речникот.

Македонската верзија на Речникот на најчесто користена терминологија од областа на меѓународната трговија со посебен осврт кон терминологијата на СТО е печатена со поддршка на УСАИД. Проектот

на УСАИД за Усогласување со СТО ја преведе англиската верзија на Речникот и го финансираше неговото печатење. Ја користам оваа прилика да им се заблагодарам на преведувачките Сашенка Граматова-Љубен, Ирена Кацарски-Кимова и Виолета Арнаудоска. Стручната редакција од страна на д-р Зоран Јолевски, Гордана Тошева, Александар Шахов и м-р Филип Блажески придонесе овој речник да стане основа за унификација на преводите на трговските термини на македонски јазик.

Есперанца Дуран
Женева, август 2005 година

ДЕЛ I

МЕЃУНАРОДНА ТРГОВИЈА И ТЕРМИНИ НА СТО

A

accession

accession

adhesión

пристапување

Процес преку кој земји или „одделни царински територии“ стануваат членки на СТО. Во член XII од *Маракешката спогодба* е пропишано дека пристапувањето се одвива во услови договорени меѓу земјата апликант и СТО. За општите услови се преговара во работната група за пристапување, основана од страна на Генералниот совет, а кога за нив конечно ќе се постигне согласност, истите стануваат протокол на пристапувањето. Обврските за пристап на пазарот за стоки, услуги и земјоделски производи произлегуваат од билатералните преговори со заинтересираните трговски партнери.

(Види исто така: *“WTO-plus”* / „СТО-плус“)

accounting rate

taxe de répartition

tasa de distribución

пресметковна стапка

Во основа претставува средство или метод за врамнотежување на приходите од меѓународни телефонски повици каде што густината на сообраќајот меѓу земјите е асиметрична. Системот, кој е контролиран од Меѓународната унија за телекомуникации, ги утврдува

условите и големината на компензационите плаќања. За стапката се преговара меѓу носителите. Термин што се споменува во дискусиите за телекомуникации во рамките на GATS.

[Services / Услуги]

accreditation procedures

procédures d'accréditation

procedimientos de acreditación

постапки за акредитација

Во СТО терминот често се однесува на акредитација или прифаќање на телата за оценување на сообразноста во другите земји-членки на СТО. *Спогодбата за технички бариери во трговијата* бара ограничување на трошоците што им се наметнуваат на извозниците со повеќекратните оценки на сообразноста на ист производ на различни пазари. Во член 6.1.1 се споменува акредитацијата на вакви тела, на пример лаборатории, како индикација на соодветна техничка компетентност и се поттикнува прифаќање на резултатите од нивните тестови во другите земји.

(Види исто така: *conformity assessment procedures* / постапки за оценување на сообразноста)

[Technical Barriers to Trade / Технички бариери во трговијата]

actionable subsidies

subventions pouvant donner lieu à une action

subvenciones recurribles

субвенции против кои може да се иницира спор во СТО

контрола, како и определени давачки што се плаќаат на пристаништата или царинарниците.

[Services / Услуги]

Субвенции кои не се експлицитно забранети со СТО, но на земјите членки им е дозволено против истите да воведат компензациски давачки и тие можат да бидат предмет за иницирање на спор, согласно со DSU. Ваквите субвенции (понекогаш се сретнуваат и како „портокалови“ субвенции) не се целосно забранети согласно Спогодбата за субвенции и компензациски мерки. Меѓутоа, во Дел III од Спогодбата се определени условите според кои истите можат да станат предмет на спор согласно DSU. Тие особено не смеат да ѝ нанесат штета на домашната индустрија, да ги укинат или намалат бенефициите од GATT 1994 или да нанесат сериозна штета на интересите на друга членка на СТО.

(Види исто така: *non-actionable subsidies; prohibited subsidies* / субвенции што не подлежат на компензациски мерки, дозволени субвенции (субвенции од зелената категорија); забранети субвенции)

[Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции]

administrative charges

redevances administratives

gastos administrativos

административни давачки

Давачки за услуги што ги обезбедува владата, кои при увозот ги плаќаат увозниците или странските даватели на услуги. Во нив спаѓаат, на пример, дозволи, регистрација, тестирање или давачки за

ad valorem duty

droit (de douane) ad valorem

arancel ad valorem

ad valorem царина

Царина што се наплаќа според вредноста на стоката; таа е дефинирана како процентуална вредност на увезената стока, а не врз основа на тежината или на други основи за пресметување.

(Види исто така: *specific tariff* / специфични царински стапки)

[Customs Valuation; Market Access / Утврдување на царинска вредност; Пристап на пазарот]

advance deposit for imports

dépôt préalable à l'importation

depósito previo a la importación

авансен депозит за увоз

Барање или услов пред плаќањето да се депонира одреден дел од вредноста на увозот или увезната царина, без плаќање камата.

[Trade in Goods / Трговија со стоки]

African Growth and Opportunity Act (AGOA)

Loi sur croissance et les

possibilités économiques de l'Afrique

(AGOA)

Ley de Crecimiento y Oportunidades

para África (AGOA)

Африкански акт за развој и можности (AGOA)

Законска регулатива на САД, усвоена во мај 2000 година и измене-

та во август 2002 година, која им нуди на соодветните африкански земји подобрен пристап на пазарите во САД, кредити и техничка помош. Од мај 2002 година, 36 земји се квалификуваа според овој закон.

(Види Дел II (Меѓународни организации, спогодби и групи) за повеќе детали и за листата на квалификувани земји)

[Market Access / Пристап на пазарот]

Agenda 2000

Agenda 2000

Agenda 2000

Агенда 2000

Сеопфатен пакет на мерки за внатрешни реформи кои влијаат врз **Заедничката аграрна политика на ЕУ**. Усвоена од премиерите во текот на Берлинскиот европски совет (1999), Агендата 2000 воспостави финансиска рамка за преговорите за проширување на ЕУ. Најважно од сè, таа го воспостави буџетот за Заедничката аграрна политика, во периодот до 2006 година, според кој се регулира поддршката и другите политики за земјоделските производи.

[Agriculture / Земјоделство]

Agenda 21

Action 21

Programa 21

Агенда 21

Опсежна работна програма, која се занимава со човековото влијание врз животната средина, усвоена во 1992 година на Конференцијата на Обединетите нации за животна средина и развој (UNCED) во Рио де Жанеиро. Се споменува во контекст на упату-

вањето на Комитетот за трговија и животна средина на СТО.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

Aggregate Measurement of Support (AMS)

Mesure globale de soutien (MGS)

Medida Global de la Ayuda

(MGA)

Агрегатно мерење на поддршка

За индивидуалните земји членки, мерка на вкупното годишно ниво на **домашна поддршка** – која е предмет на **обврски за намалување** – а која е од корист за определени земјоделски производи или земјоделскиот сектор во глобални рамки. AMS беше усвоено во текот на Уругвајската рунда како средство за определување, мерење и надгледување на обврските за реформи во земјоделството кои ги прифатија учесниците при заклучувањето на преговорите. Види дефиниција во член 1 од Спогодбата за земјоделство.

(Види исто така: *amber box support*; *blue box support*; *domestic support*; *Equivalent Measurement of Support*; *green box support*; *producer subsidy equivalent*; *sub sidies* / *портокалова категорија на поддршка*; *сина категорија на поддршка*; *домашна поддршка*; *Еквивалентно мерење на поддршка*; *зелена категорија на поддршка*; *еквивалент на производна субвенција*; *субвенции*)

[Agriculture / Земјоделство]

amber box support

soutien relevant de la catégorie orange

ayuda del compartimiento ámbar

портокалова категорија на поддршка

Домашна поддршка во земјоделството што ги нарушува тековите на

трговијата. На крајот од Уругвајската рунда, според Спогодбата за земјоделство, годишниот трошок за ваква поддршка требаше да биде изразен како Агрегатно мерење на поддршка (AMS) и истиот стана предмет на годишни обврски за намалување. Други видови домашна поддршка, кои спаѓаат во „сината категорија“ или „зелената категорија“, беа исклучени од пресметувањето според AMS и изземени од обврските за намалување.

(Види исто така: *blue box support*; *green box support*; *development box* / сина категорија на поддршка; зелена категорија на поддршка; категорија за развој)

[Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции]

amicus curiae brief

mémoire d'amicus curiae
comunicación amicus curiae
поднесоци од „пријатели на судот“

Писмени поднесоци од страна на заинтересирани субјекти што не се инволвирани страни во спор во СТО. Латински назив за „пријатели на судот“, *amicus curiae briefs* честопати се застапувани од НВО или трговски асоцијации. Тие во глобала ги застапуваат ставовите на групата што го предава поднесокот. **Панелите** и **Апелационото тело** немаат обврска ниту да ги прифатат, ниту да ги разгледуваат поднесоците.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Analytical Index

Index analytique
Índice Analítico
Аналитички индекс

Правна историја на GATT. Ги опишува член по член историјата на подготвувањето на нацртот, толку-

вањето и примената на правилата, врз основа на службени документарни досиеја, вклучително и случаи на решавање на спорови.

[GATT / WTO Law / GATT / Правото на СТО]

anpex

anpexe

anexo

анекс

Правила, спогодби или информации што го дополнуваат главниот текст. Заради тоа, во контекст на трговијата со услуги, различните анекси на GATS имаат улога да ја надополнат Општата спогодба за трговијата со услуги, обезбедувајќи дополнителни правила и специфични поединости за одделни сектори. Анексите се осврнуваат како на поединечни сектори какви што се авиотранспортот, финансиските услуги и телекомуникациите, така и на прашања кои се однесуваат на сите сектори, како на пример **движењето на физички лица**.

[Services / Услуги]

anti-dumping / anti-dumping duties

antidumping / droits antidumping
antidumping / derechos antidumping
антидампинг / антидампинг давачки

Дополнителни царини со кои се компензира конкурентската предност на дампирираниот увоз. **Дампинг** претставува продажба на производ на извозен пазар „по вредност која е пониска од неговата нормална вредност“, односно по вредност помала од производствените трошоци или по цена пониска од цената на истиот производ на домашниот пазар на земјата извозничка. Дампингот е казнив според член VI од GATT доколку предизвикува, или постои опасност да предизвика

материјална штета во домашната индустрија, или доколку материјално го уназадува основањето на домашната индустрија. Антидампинг давачки се воведуваат тогаш кога може да се утврди постоење на дампинг, материјална **штета** и причинска врска меѓу нив.

(Види исто така: *causation* / *причинска врска*)

[Trade in Goods / Трговија со стоки]

anti-trust laws / regulations

lois / réglementations antitrust
leyes / normas antimonopolio
антимонополски закони / прописи

(Види: *competition policy* / *политика на конкуренција*)

appellant

appelant
apelante
жалител

Страна во постапка за решавање на спор во СТО, која поднесува жалба до Апелационото тело против негативната одлука на панелот.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Appellate Body (AB)

Organe d'appel
Órgano de Apelación
Апелационо тело

Постојано тело на СТО, составено од седум експерти назначени за разгледување на жалбите против извештајот на панелот. Жалбите се ограничени на прашања од правото и правното толкување. Три члена од апелационото тело работат на секакви видови жалби.

(Види *DSU*, член 17)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Appellate Body Report

rapport de l'Organe d'Appel
informe del Órgano de Apelación
Извештај на Апелационото тело

Кога се обжалува извештајот што го подготвува панелот во постапката за решавање на спорот, Апелационото тело повторно го разгледува спорот и на крајот подготвува извештај кој ги вклучува фактичката состојба, елементите наведени во жалбата и дискусиите поврзани со овие прашања. Кога Апелационото тело ќе донесе заклучок дека мерката не е во согласност со Спогодбата за СТО, тоа бара од членката да ја усогласи истата со соодветната Спогодба.

(Види исто така: *panel report* / *извештај на панелот*)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

appellations of origin

appellations d'origine
denominaciones de origen
ознаки за потекло

Овој термин е речиси синоним со терминот **географски ознаки**. Ознаките за потекло се дефинирани во Лисабонската спогодба на *WIPO* за заштита на ознаките за потекло и нивна меѓународна регистрација како географско име на земја, регион или локација, со кои се означува дека определен производ потекнува оттаму, како и тоа дека неговиот квалитет и карактеристиките се должат исклучително и целосно на потеклото од одредена

географска средина. Дефиницијата за географските ознаки во *Спогодбата на СТО за TRIPS* е речиси идентична.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

appellee

intimé

apelado

обжаленик

Победничката страна во постапката пред **панелот** во СТО (барем во однос на определено прашање), против која се поднесува жалбено барање до **Апелационото тело** заради негативниот извештај на панелот.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

applied tariffs

droits effectivement appliqués

derechos efectivamente aplicados

применети царински стапки

Царинска стапка што ја применуваат царинските власти за увоз на определен производ. Таа може да биде пониска од максималната обврзувачка **царинска** стапка.

(Види исто така: *tariff bindings / максимални обврзувачки царински стапки*)

[Market Access / Пристап на пазарот]

arbitrage

arbitrage

arbitraje

арбитража

Профит стекнат преку низа трансакции од постоечките разлики во цени, девизни или каматни стап-

ки на различни пазари, без ризик од промена на истите во моментот на извршувањето на трансакциите.

[Services / Услуги]

arbitration / arbitrator

arbitrage / arbitre

arbitraje / árbitro

арбитража, посредување / арбитер

Постапка за обезбедување на независна одлука која им се става на располагање на страните во спорот согласно **DSU** во СТО во три околно-сти. Таа може да се користи како:

- (1) Алтернативен начин на решавање на **спор** меѓу членки на СТО. Наместо да се спроведува постапка пред **панел** на СТО, инволвираните страни во спорот можат да одлучат да достават прашање до арбитражата врз основа на постапки што тие ги подготвуваат и се согласуваат да ги следат (член 25 од DSU);
- (2) Обврзувачка постапка за утврдување на „разумен временски период“ за усогласување со препораките и одлуките на панелот или **Апелационото тело** (член 21(3)(с) од DSU);
- (3) Обврзувачка постапка за преговарање во врска со предложеното ниво на от-стапки или обврски за кои страната што го добила спорот дава предлог да се одложат, кога страната што го изгубила спорот не успева да ја усогласи трговската мерка со која се прекршува определена

Спогодба на СТО (член 22(6)–(7) од DSU).

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

Article XII (GATT)

article XII (GATT)
artículo XII (GATT)
член XII (GATT)

Член XII од **GATT** обезбедува исклучок од член XI (кој забранува употреба на **квантитативни ограничувања (QRs)** за сите земји, дозволувајќи им да ги применуваат истите тогаш кога се соочуваат со **тешкотии во платниот биланс (BOP)**. Декларацијата од 1979 година за трговски мерки што се преземаат заради потешкотии во платниот биланс ги проширува правилата и се однесува на сите трговски мерки, не само на квантитативните ограничувања. Член XVIII:В содржи критериуми кои не се толку строги и на него можат да се повикуваат само земјите во развој.

(Види исто така: *Article XVIII; balance-of-payments consultations / член XVIII; консултации за платниот биланс*)

[Balance of Payments / Платен биланс]

Article XVIII (GATT)

article XVIII (GATT)
artículo XVIII (GATT)
член XVIII (GATT)

Член од **GATT** што содржи одредби во врска со **владина помош за земјите во развој**, кои вклучуваат отстапувања од правилата на **GATT** во случај на **тешкотии во платниот биланс** и основање на нови индустрии.

(Види исто така: *Article XII; infant*

industry protection / член XII; заштита на млада индустрија)

[Balance of Payments; Trade and
Development / Платен биланс;
Трговија и развој]

Article XX(b) (GATT)

article XX(b) (GATT)
artículo XX(b) (GATT)
член XX(b) (GATT)

Член **XX** дозволува околности согласно кои членките на СТО можат да усвојат и спроведуваат мерки што инаку се во спротивност со обврските на **GATT / СТО**; на пример за заштита на јавниот морал, националното богатство, зачувување на исцрпливите природни богатства и слично, под услов ваквите мерки да се применуваат на начин кој нема да претставува „средство за произволна или неправедна дискриминација“. Член XX(b) претставува мерка за еколошка заштита предвидена со **GATT** затоа што дозволува мерки „неопходни за заштита на животот и здравјето на човекот, животните или растенијата“. Слични општи исклучоци постојат и во **GATS** (член XIV).

[Sanitary and Phytosanitary Measures;
Trade and Environment / Санитарни и
фитосанитарни мерки; Трговија и
животна средина]

**Article XXI (national security
exception) (GATT)**

article XXI (exception relative à la
sécurité nationale) (GATT)
artículo XXI (excepción relativa a la
seguridad nacional) (GATT)
член XXI (исклучок заради
национална безбедност) (GATT)

Широко изземање од обврските што произлегуваат од GATT, каде

што се земаат предвид основните интереси на националната безбедност. Членот опфаќа објавување на информации, активности за исполнување на обврските согласно Повелбата на ОН и „какви било активности“ што се сметаат како неопходни за заштита на интересите на националната безбедност. Исклучоци од безбедносна природа постојат и во GATS (член XIVbis) и Спогодбата за TRIPS (член 73).

[GATT / WTO Law; Technical Barriers to Trade / GATT / Правото на СТО; Технички бариери во трговијата]

Article XXIV (GATT)
article XXIV (GATT)
artículo XXIV (GATT)
 член XXIV (GATT)

Член во GATT 1947 кој дозволува исклучоци од MFN принципот кога земјите формираат зони за слободна трговија (FTAs) или царински унии, под услов царините и другите трговски прописи да не се повисоки или порестриктивни од пред формирањето на слободните трговски зони или царински унии. Преговорите од Уругвајската рунда доведоа до усвојување на Договорот за толкување на член XXIV, со кој се појаснуваат критериумите и се ревидираат постапките за нови царински унии или слободни трговски зони, како и критериумите за проценување на нивните ефекти врз трети страни.

(Види исто така: *regional trading agreement* / регионална трговска спогодба)

[Market Access / Пристап на пазарот]

Article 21.5 Panel

Groupe spécial au titre de l'article 21:5
Grupo Especial establecido de conformidad con el párrafo 5 del artículo 21

член 21.5 Панел

Панел кој се свикнува за да провери дали новата мерка преземена од страната „губитник“ во спорот, со цел да се усогласи со препораките на Телото за решавање на спорови (DSB), ја прекршува Спогодбата за СТО (DSU, член 21(5)).

(Види исто така: *compliance panel* / панел за усогласеност)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Article 27.3(b) (TRIPS Agreement)
article 27:3 b) (Accord sur les ADPIC)
párrafo 3 b) del artículo 27 (Acuerdo sobre los ADPIC)
 член 27.3 (б) (Спогодба за TRIPS)

Член 27 од Спогодбата за TRIPS се однесува на патентите. Тој содржи некои исклучоци од основното правило за патентабилност. Некои исклучоци од особено значење за земјите во развој се опфатени во став 3(b): растенија и животни различни од микроорганизми и биолошки процеси за производство на растенија и животни. Финалната точка што предизвика многу контроверзии е одредбата (чија ревизија, како што е предвидено, започна четири години по стапувањето во сила на Спогодбата) дека заштита на растителните видови може да се обезбеди со патенти или со „ефикасен *sui generis* систем“.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Article 66.2 (TRIPS Agreement)
article 66:2 (Accord sur les ADPIC)
párrafo 2 del artículo 66 (Acuerdo sobre los ADPIC)
член 66.2 (Спогодба за TRIPS)

Предвидува дека [развиените земји](#) мора да ги мотивираат нивните претпријатија да промовираат трансфер на технологија во [најмалку развиените земји](#).

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

authoritative interpretation
interprétation faisant autorité
interpretación autorizada
овластено толкување

Толкување кое се смета за правно обврзувачко или толкување кое не може да се оспори. Согласно Член IX.2 од [Маракешката спогодба](#), [Министерската конференција](#) и Генералниот совет на СТО се тела што имаат „ексклузивно овластување да усвојуваат толкувања“ на Спогодбите за СТО. DSU не може да им ги оспори правата на членките да бараат такви толкувања (DSU, член 3.9).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

automatic import licensing
licences d'importation automatiques;
régime de licences d'importation automatiques
licencias automáticas;
trámite de licencias automáticas de importación
режим на автоматски дозволи за увоз

Систем во кој увозните дозволи се издаваат без дискреционо право на овластеното тело. Член 2 од [Спогодбата за постапки за издавање](#)

[на дозволи за увоз](#) го дефинира издавањето на автоматски дозволи за увоз како систем во кој дозволите се „даваат во сите случаи“. Честопати се користи за следење на обемот на увозот.

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

averaging
approximation
promedio
упросечување

Начин на утврдување на извозна цена за увезен производ при истрага што се води за [дампинг](#). Доколку не постои извозна цена или доколку властите сметаат дека цената што е добиена не е реална, извозната цена може да се определи врз основа на споредба со слични трансакции на кое било друго место. Може да се користи пондериран просек за да се дојде до една конечна цена; оттука, називот [упросечување](#) (види член 2 од [Спогодбата за имплементација на член VI од Општата спогодба за царини и трговија 1994](#), обично позната и како [Спогодба за антидампинг](#)).

[Anti-dumping / Антидампинг]

B

balance of payments (BOP)

balance des paiements

balanza de pagos

платен биланс

Листа на сите трансакции на една земја со преостанатиот дел од светот, вклучително и со други земји и меѓународни институции, заедно со промените во нејзините официјални резерви (злато и девизна валута). Платниот биланс може да се подели на тековна сметка на платниот биланс (или сметка на тековни трансакции) и на капитална и финансиска сметка на платниот биланс, со тоа што првата вклучува трансакции какви што се трговија со стоки и услуги, а втората ги опфаќа странските директни инвестиции, меѓудржавните заеми и другите капитални приливи и одливи.

balance-of-payments consultations

consultations relatives

à la balance des paiements

consultas de balanza de pagos

консултации за платниот биланс

Доколку една членка на СТО воведо увозни ограничувања заради тешкотии во платниот биланс (BOP), таа мора да помине низ периодични консултации заради проценување на позиција на нејзиниот платен биланс, алтернативните мерки и ефектите од ограничувањата врз другите членки на СТО. Земјата, како и ММФ, обезбедуваат детални извештаи што ги оправдуваат преземените мерки. Овие се познати како „целосни консултации“. За земјите во развој, согласно член XVIII:В од GATT, нема толку строги барања во врска со

документацијата и можат да поминат со „поедноставени консултации“.

(Види исто така: *Article XII*; *Article XVIII* / член XII; член XVIII)

[Balance of Payments / Платен биланс]

balance-of-payments difficulties

difficultés afférentes

à la balance des paiements

dificultades de balanza de pagos

тешкотии во платниот биланс

Обично претставува значаен дефицит на приход од надворешни извори, како на пример трговија и инвестиции во однос на надворешните обврски. Ова може да доведе до опаѓање на официјалните резерви кои, пак, можат да ја доведат во прашање платежната способност на земјата. Правилата на СТО – член XII од GATT во глобала и член XVIII:В за земјите во развој – обезбедуваат значаен степен на флексибилност за земјите што се наоѓаат во ваква ситуација, дозволувајќи им да воведат трговски ограничувања со цел да ги надминат потешкотиите.

[Balance of Payments / Платен биланс]

balance of trade / trade balance

balance commerciale

balanza comercial

трговски биланс

Суфицит, односно дефицит на извезена во однос на увезена стока (според вредност). Според тоа, една земја која има трговски дефицит увезува повеќе отколку што извезува, додека спротивна ситуација постои кај земја со трговски суфицит.

Basic Instruments and Selected Documents (BISD)

Instruments de base et documents divers (IBDD)
Instrumentos Básicos y Documentos Diversos (IBDD)

Основни инструменти и избрани документи

Извештаи што ги објавуваше Секретаријатот на **GATT** еднаш годишно во периодот меѓу 1952 и 1994 година, кои содржат одлуки, заклучоци и извештаи усвоени во текот на периодот опфатен со извештајот. Четириесет и двата тома на Основните инструменти и избрани документи (BISD) на GATT се сметаат како официјален извор на документација за тој период. Верзијата на СТО за BISD се воведува сега.

(Види исто така: *Analytical Index / Аналитички индекс*)

[GATT / WTO Law / GATT / Правото на СТО]

best endeavour clause

clause de l'effort maximal
cláusula del máximo empeño
клаузула за најчесни намери

Обично подразбира активност која не претставува правна обврска во СТО. Заради тоа, доколку не се имплементира клаузулата или активноста, би било тешко да се бара компензација преку механизмот за обесштетување според DSU. Земјите во развој постојано забележуваат дека одредбите за **посебен и диференцијален третман** претставуваат клаузули за најчесни намери.

[GATT / WTO Law; Trade and Development / GATT / Правото на СТО; Трговија и развој]

bilateral trade agreement

accord commercial bilatéral
acuerdo comercial bilateral
билатерална трговска спогодба

Спогодба која обично се формализира преку договор, кој ги дефинира условите што ја уредуваат трговијата меѓу две земји, или во услови на СТО, меѓу две независни **царински територии**. Овие услови можат да опфатат прашања како на пример: дозволено ниво на заштита (на пр. **царини, вон-царински мерки**, обврски во областа на услугите итн.), **правила за потекло на стоките** и постапки за решавање на **спорови**. **Спогодба за слободна трговија** претставува пример за таков аранжман кој е признат од СТО.

[Trade in Goods / Трговија со стоки]

biological diversity

diversité biologique
diversidad biológica
биолошка разновидност

Обично се употребува за означување на **разноликоста на животот на земјата и формите што ги образува**. Терминот е дефиниран во член 2 од **Конвенцијата за биолошка разновидност** како „разновидност меѓу живите организми од сите извори вклучително и од земја, море и други водни еко-системи и еколошки комплекси од кои тие се дел; овој термин ја вклучува и разновидноста во рамките на видовите, меѓу видовите и еко-системите“.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

blue box support

soutien relevant de la catégorie bleue
ayuda del compartimiento azul
сина категорија на поддршка

Директни плаќања за поддршка на приходите на земјоделците кои произлегуваат од програмите за ограничување на производството. Согласно дефинираните околности (член 6.5), *Спогодбата на СТО за земјоделство* ги исклучува ваквите плаќања од **обврските за намалување**.

(Види исто така: *amber box support; domestic support; green box support / портокалова категорија на поддршка; домашна поддршка; зелена категорија на поддршка*)

[Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции]

border protection

protection à la frontière
protección en frontera
гранична заштита

Мерки за контрола на увозот кои се применуваат при влезот во земјата. Тука спаѓаат мерки какви што се стандардните **царини, количинските ограничувања** и системите за дозволи за увоз. Овој термин треба да се разграничи од терминот мерки „зад граница“ кои се применуваат откако производот ќе влезе на територијата на една земја – на пример, технички стандарди и земјоделски **субвенции** кои имаат ефект на контролирање на увозот.

(Види исто така: *import licensing procedures / постапки за издавање на дозволи за увоз*)

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

border tax adjustment (BTA)

ajustement fiscal à la frontière
ajuste fiscal en frontera
гранично приспособување на данок

Ова е систем чија цел е да обезбеди домашниот даночен режим да не го попречува извозот ниту, пак, на неправеден начин да го третира повластено увозот. Така, тој дозволува намалување на индиректни даноци, како на пример, данок на промет и данок на додадена вредност за извезена стока. Слично на ова, тој предвидува воведување на домашни индиректни даноци за увезена стока. Член VI од **GATT** регулира **антидампингот** и **компензациските давачки** да не можат да се воведат доколку разликата меѓу извозната цена и цената на домашниот пазар е резултат само на системот на поврат на данок.

(Види исто така: *drawbacks / поврат на царина*)

[Market Access / Пристап на пазарот]

box

catégorie
compartimiento
категиорија

Во рамките на Спогодбата на СТО за земјоделство, различните видови на домашна поддршка за земјоделците честопати се споменуваат како класифицирани во три „категории“. Слично на ова, категориите на индустриски **субвенции** што се опфатени со *Спогодбата за субвенции и компензациски мерки* понекогаш се нарекуваат и субвенции од портокаловата, сината и зелената категорија.

(Види исто така: *amber box support; blue box support; green box support / портокалова категорија на*

поддршка; сина категорија на поддршка; зелена категорија на поддршка)

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures; Subsidies / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки; Субвенции]

Brussels Definition of Value (BDV)
définition de la valeur (en douane) de Bruxelles (DVB)
definición del valor (en aduana) de Bruselas (DVB)
Бриселска дефиниција на вредност

Начин на определување на царинските давачки. Согласно Конвенцијата за утврдување на вредноста на стоките за царински цели, потпишана во 1950 година, царината обично се определува врз основа на нормалната пазарна цена, која е дефинирана како „цена по која еден производ би се добил на отворен пазар меѓу купувачот и продавачот, независни еден од друг“. Таа се разликува од пристапот на **трансакциска вредност**, кој е најдобириот начин за проценување на царинските давачки според *Спогодбата на СТО за утврдување на царинската вредност*.

[Customs Valuation / Утврдување на царинска вредност]

built-in-agenda
programme incorporé
programa incorporado
вградена агенда

Прашања за кои Спогодбите на СТО експлицитно повикуваат на идни преговори, прегледи или други активности, потенцирајќи го фактот дека иако Уругвајската рунда е завршена, сепак е преостаната обемна работна програма која треба да се решава во

иднина. Определена во одделните Спогодби на СТО, вградената агенда предвидува нови преговори за земјоделство и услуги, кои треба да започнат во 2001 година, како и идни активности за **географските ознаки (TRIPS)** и преглед на **DSU**. Некои од овие прашања станаа предмет на **Работната програма од Доха**. Базичните телекомуникации, финансиските услуги и **движењето на физички лица** согласно GATS во голема мера беа главен предмет на активностите во доцните '90-ти години.

[Agriculture; Intellectual Property; Negotiations; Services / Земјоделство; Интелектуална сопственост; Преговори; Услуги]

burden of proof
charge de la preuve
carga de la prueba
товар на докажување

Обврската за докажување на факти или наводни тврдења во тек на правна постапка. Страната со товар на докажување има обврска да убедува во определена фаза од правната постапка, како и обврска прва да започне со презентирање на доказите. **Апелационото тело** изјави дека „... товарот на докажување ѝ припаѓа на страната, без оглед дали таа се јавува како тужител или обвинет, која се изјаснува позитивно за определено тврдење или одбрана.“ (Види WT/DS33/AB/R, стр.14). **Спогодбата за TRIPS**, исто така, содржи одредби за товар на докажување (види член 34, на пример).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

C

“carousel” approach
approche “carrousel”
enfoque “carrusel”
 пристап „карусел“

Листа на производи што подлежат на трговски санкции, која постојано се обновува. САД го применуваат пристапот карусел како **возвратна мерка** во голем број **спорови** во СТО. Листата на производи што подлежат на дополнителни **царини** се менува редовно, со што се зголемува и бројот на засегнати сектори во земјата против кои се насочени мерките за возврат. Оваа практика е доведена во прашање затоа што се смета дека не е во согласност со обврските кон СТО.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

carry forward
utilisation anticipée; report sur l’exercice postérieur
utilización anticipada; saldo llevado a cuenta nueva
 предвремено користење

Користење на правото на квоти за следната година. Терминот во голема мерка се користи во контекст на преодни аранжмани согласно Спогодбата на СТО за текстил и облека. Така, една земја извозничка на текстил може, под определени услови, да користи во тековната година дел од правата на квоти што се наменети за следната година. Системот прво се користеше во *Аранжманот за меѓународна трговија со текстил*, кој ѝ претходеше на спогodbата за текстил од *Уругвајската рунда*.

(Види исто така: *carry over; swing / пренесување; префрлување*)

[Textile and Clothing / Текстил и облека]

carry over
report
transferencia del remanente
 пренесување

Користење на правото на квоти од претходната година. Терминот во голема мерка се користи во контекст на преодни аранжмани согласно *Спогодбата за текстил и облека*. Така, една земја извозник може да ги користи неискористените квоти од претходната година. Системот прво се користеше во *Аранжманот за меѓународна трговија со текстил*, кој ѝ претходеше на спогodbата за текстил од *Уругвајската рунда*.

(Види исто така: *carry forward; swing / предвремено користење; префрлување*)

[Textile and Clothing / Текстил и облека]

Cartagena Protocol
Protocole de Carthagène
Protocolo de Cartagena
 Картагенски протокол

Меѓународна спогodbа со која се штити биолошката разновидност од влијанието на генетички модифицирани организми (ГМО). Додаден кон *Конвенцијата за биолошка разновидност* во 2000 година, Протоколот бара да се земат предвид ризиците по разновидноста од биотехнологијата и ширењето на живи модифицирани организми (LMOs), попознати како ГМО. Протоколот содржи трговски мерки.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

causation

lien de causalité
relación causal
причинска врска

Во контекст на СТО, причинските прашања беа покренати во неколку наврати при толкувањето на членот 4.2(a) од Спогодбата за **заштитни мерки**. Овој член бара „истрага за утврдување дали зголемениот увоз предизвикал или постои опасност да предизвика **сериозна штета** во домашната индустрија...“ (види WT/DS166/AB/R, став 49).

(Види исто така: *determination of injury*; *injury* / утврдување на штета; штета)

[Safeguards / Заштитни мерки]

certification

certification
certificación
потврда, сертификат

Писмена потврда од трета страна дека определен производ, процес или услуга е во сообразност со определен **стандард** или **технички пропис**. Во контекст на СТО, ваквите потврди во голема мерка се поврзани со **Спогодбата за технички бариери во трговијата**. Третата страна честопати е независна лабораторија за тестирање.

(Види исто така: *conformity assessment procedures* / постапки за оценување на сообразноста)

[Technical Barriers to Trade / Технички бариери во трговијата]

circumvention

contournement
elusión
заобиколување

Избегнување на трговските ограничувања на извозните пазари, на пример со пренасочување на стоката преку други земји во кои се поповолни условите за влез во земјата. Во СТО прашањето за „незаобиколување“ фигурира во преговорите и спогодбите за текстил и облека, за **антидампинг** и за земјоделство.

(Види исто така: *countervailing duties* / компензациски давачки)

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

commercial presence

présence commerciale
presencia comercial
комерцијално присуство

Физичко основање на странски давател на услуги во членка на СТО. Согласно GATS, ова е еден од четирите начини на давање услуги – поточно „Начин 3“. Комерцијално присуство може да се воспостави преку основање на ново трговско друштво во целосна сопственост, со заедничко вложување, подружница или некој друг ентитет. Примери за ова се: основање на подружници или агенции кои даваат банкарски услуги, правни совети или комуникациски услуги.

(Види исто така: *modes of delivery* / начини на давање услуги)

[Services / Услуги]

Common Agricultural Policy (CAP)*Politique agricole commune (PAC)**Política Agrícola Común (PAC)*

Заедничка аграрна политика

Комплексен систем на внатрешна и надворешна поддршка и заштита на пазарот што го поддржува земјоделството во ЕУ. Во центарот на оваа политика се наоѓа системот за поддршка на цените, производствени квоти / ограничувања кои ги штитат приходите на бројните европски фармери од глобалните пазарни услови. CAP помина низ низа реформи во изминатата деценија, делумно заради преговорите во GATT и СТО. Многу членки на СТО сметаат дека CAP претставува едно од најштетните влијанија за нивното поинтензивно вклучување во меѓународната трговија со земјоделски производи.

(Види исто така: *Agenda 2000 / Агенда 2000*)

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки]

common external tariff (CET)*tarif extérieur commun (TEC)**arancel exterior común (AEC)*

заедничка надворешна царина

(Види исто така: *customs union / царинска унија*)

comparative advantage, theory of*avantage comparatif ou des coûts**comparés, théorie de l'**ventaja comparativa o de costos comparados, teoría de la*

компаративна предност, теорија на

Капацитет да се произведува стока или услуга по пониска цена од производител во друга земја.

Последица или резултат од овој основен концепт во теоријата на меѓународната трговија е дека земјите би требало да се специјализираат за производство и извоз на оние стоки и услуги што можат да ги произведат релативно поефикасно, а да ги увезуваат оние стоки и услуги во кои немаат компаративна предност.

compensation*compensation**compensación*

компензација

Времена поволност што ја дава страната што го изгубила спорот во форма на трговска отстапка. Ваква компензација може да се побара и истата да се даде доколку страната губитник во спорот пред СТО не успее да ги спроведе препораките на DSB. Компензацијата може да биде предмет на преговори меѓу страните. Доколку не се постигне согласност за компензација, страната што го добила спорот може да побара дозвола за суспендирање на концесии или други обврски согласно СТО (види DSU член 3(7) и 22(1)–(2)). Компензацијата се јавува и во контекст на примената на заштитни мерки (Спогодба за заштитни мерки, член 8).

[Dispute Settlement; Safeguards / Решавање на спорови; Заштитни мерки]

competition policy / antitrust policy

politique de la concurrence / politique antitrust
política de competencia / política anti-monopolio

политика на конкуренција / анти-монополска политика

Политика креирана со цел да ги спречи индивидуалните деловни субјекти, фирми и корпорации да постигаат преголема пазарна моќ, пред сè во интерес на потрошувачите. Оваа политика може да има форма на правила за соединување или преземање (за да се спречи мал број на фирми да имаат доминантна улога на пазарот), поништување на нечесни договори склучени меѓу фирми (за да се спречи фиксирање на цени или ексклузивни продажни аранжмани) или мерки со цел да се спречат големите фирми да ја користат нивната пазарна моќ против нивните конкуренти. Повеќето земји, исто така, воспоставуваат регулатори на конкурентната политика. Дискусии за потенцијално вклучување на мултилатералната регулатива за политика на конкуренција во СТО се вклучени во став 23 од Работната програма од Доха.

(Види исто така: *hard-core cartels / екстремни картели*)

[Trade and Competition / Трговија и конкуренција]

complaining party

partie plaignante
parte reclamante
страна тужител

Членка на СТО која иницира постапка за решавање на спор согласно DSU.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

complaint

plainte; recours
reclamación; queja
тужба

Општо кажано, ова всушност е предметот на спорот кој се изнесува пред СТО. Поточно, писмено барање на членка на СТО за формирање на панел. Во тужбата мора да биде наведено дали се одржале консултации, да биде идентификувана трговската мерка за која станува збор и да содржи кратко и јасно резиме за правната основа на тужбата, односно наводното прекршување на спогодбата (види DSU член 6.2).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

compliance panel

groupe spécial de la mise en conformité
grupo especial sobre el cumplimiento
панел за усогласеност

Ова е панел кој треба да утврди дали определена страна во спорот се усогласила со препораките на DSB. Панелот се свикнува согласно член 21.5 од DSU за да испита спор што произлегува од „не-согласување во врска со постоење или конзистентност на мерките со спогодбата која е опфатена со DSU, а кои се преземени за да се усогласат со препораките и одлуките“ на DSB (види DSU, член 21.5).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

compulsory licence

licence obligatoire

licencia obligatoria

задолжителна лиценца

Мерка според која владата може да ѝ дозволи на трета страна да произведува патентирана стока или да користи патентиран процес без согласност од сопственикот на патентот. Член 31 од *Спогодбата за TRIPS* ги зацртува условите според кои може да се издаде задолжителна лиценца. Правото од член 31 беше предмет на специјална декларација на Министерската конференција во Доха во 2001 година и на континуираната работа во врска со пристапот до лекови за земјите во развој.

(Види исто така: *Article 66.2; forced technology transfer; parallel imports / член 66.2; присилен трансфер на технологија; паралелен увоз*)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

computed value

valeur calculée

valor reconstruido

пресметана вредност

Начин на пресметување на царинската вредност на стоката, во случаи кога трансакциската вредност не е на располагање или, пак, истата не е веродостојна. Спогодбата за утврдување на царинската вредност дава голем број начини за пресметување на царинската вредност на стоката. Методот на пресметаната вредност (член 6) дозволува пресметување кое се заснова врз збирот на производствени трошоци, профит и општи трошоци, како и трошоци за транспорт, ракување и осигурување.

(Види исто така: *Brussels Definition of Value / Бриселска дефиниција на вредност*)

[Customs Valuation / Утврдување на царинска вредност]

confidentiality

confidentialité, caractère

confidentiel

confidencialidad, carácter

confidencial

доверливост

Обврска да не се објавуваат или на друг начин откриваат доверливи информации. Член 14 од *DSU* пропишува доверливост на дискусиите на панелот, нацртите на извештаите на панелот и анонимност на мислењата на индивидуалните панелисти во извештајот на панелот. Обврските за доверливост што се однесуваат на членките и нивните законски претставници се содржани во член 18.2 од *DSU* и истите им забрануваат на членките да објавуваат информации што се поднесени од друга членка до панелот или Апелационото тело, а кои се означени како доверливи.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

conformity assessment

procedures

procédures d'évaluation de la conformité

procedimientos de evaluación de la conformidad

постапки за оценување на сообразноста

Постапки со кои се оценува и обезбедува усогласеност на производите и услугите со соодветните стандарди и технички прописи. Спогодбата за технички бариери во трговијата ги дефинира постапките за оценување на соо-

бразноста како „сите видови на постапки со кои директно или индиректно се определува дали се исполнети релевантните барања содржани во техничките прописи или стандарди“. Оценувањето на сообразноста честопати го презема трета неутрална страна, како на пример лабораторија за тестирање, по што може да се добие и **сертификат**.

[**Technical Barriers to Trade / Технички бариери во трговијата**]

consensus

consensus
consenso
консензус

Вообичаен начин на донесување на одлуки во СТО. Одлука може да се усвои „доколку ниту една членка што е присутна на состанокот на кој се донесува одлуката, формално не е против предложената одлука“ (фуснота 1 од член IX од **Маркетингката спогодба**).

(Види исто така: *decision-making process / процес на одлучување, донесување одлуки*)

constructed value

valeur construite; valeur calculée
valor reconstruido
конструирана вредност

Начин на пресметување на производствените трошоци за еден производ во земјата извозник заради утврдување на **дампингот или маржата на дампинг во отсуство на соодветни споредбени домашни цени на продажба.** Член 2 од Спогодбата за имплементација на член VI од **Општата спогодба за царини и трговија 1994 (GATT 1994)**, попозната како **Спогодба за антидампинг**, им

дозволува на органите кои го испитуваат постоењето на дампинг да користат конструирана вредност, пресметана како збир од трошоците за производство, разумен износ за административни, продажни и општи трошоци, и разумна сума за профит. Член 2, исто така, дозволува алтернативно пресметување засновано врз споредливи извозни продажни цени на истиот производ на пазари во трета земја.

(Види исто така: *averaging / упросекување*)

[**Anti-dumping / Антидампинг**]

Consumer Support Estimate (CSE)

Estimation du soutien au consommateur (ESC)
Estimación de la Ayuda a los Consumidores (EAC)

Проценето ниво на поддршка на потрошувачите

Владина мерка за помагање на земјоделските производители.

Воведена и користена најмногу од OECD, CSE ги мери средствата од потрошувачите пренесени во земјоделскиот сектор, при што се проценува вообичаениот данок, преку повисоки цени за прехранбените производи во продавниците, кои се производ на политиката за поддршка на земјоделството. Оваа поддршка обично е негативна во индустриските земји.

(Види исто така: *Aggregate Measurement of Support; Equivalent Measurement of Support; producer subsidy equivalent / Агрегатно мерење на поддршка; Еквивалентно мерење на поддршка; еквивалент на производна субвенција*)

[**Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции**]

contingency trade instruments / contingent protection

instruments commerciaux contingents / protection contingente
instrumentos comerciales especiales / protección coyuntural
 условни трговски мерки / условна заштита

Заштитни мерки што се користат како одговор на зголемен увоз предизвикан од пазарни услови какви што се **дампинг или **субвенции**.** Овие трговски механизми на одбрана се дозволени според GATT и во нив спаѓаат **антидампинг давачки**, компензациски и **заштитни мерки**.

(Види исто така: *countervailing duties / компензациски давачки*)

[Anti-dumping; Market Access; Safeguards / Антидампинг; Пристап на пазарот; Заштитни мерки]

contracting parties (to the GATT)

parties contractantes (du GATT)
partes contratantes (del GATT)
 договорни страни (на GATT)

Страни потписнички на Општата спогодба за царини и трговија (GATT) пред основањето на СТО. Терминот ја нагласува договорната природа на Спогодбата. Големите букви (ДОГОВОРНИ СТРАНИ) се користеа за да ја означат заедничката активност на сите договорни страни. Договорните страни на GATT сега станаа членки на СТО и ним им се приклучија другите што започнаа да пристапуваат во новата институција од 1995 година.

Convention on Biological Diversity (CBD)

Convention sur la diversité biologique (CDB)
Convenio sobre la Diversidad Biológica (CDB)
 Конвенција за биолошка разновидност

Спогодба од 1992 година („Самит за Земјата“ во Рио) која ги зацртува меѓународните заложби за одржување на светските еколошки ресурси во контекст на економскиот развој. Трите главни цели на конвенцијата се зачувување на биолошката разновидност, одржливо користење на компонентите и праведна и поеднаква распределба на бенефициите од користењето на генетичките ресурси.

(Види исто така: *Cartagena Protocol / Картагенски протокол*)

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

copyright

droits d'auteur et de reproduction;
droits d'auteur
derechos de autor y de reproducción;
derecho de autor
 авторско право

Заштита на интелектуалната сопственост што им се дава на оригиналните создавачи на литературни и уметнички дела. Авторските права обезбедуваат ексклузивно, законски применливо право на овластување или забрана за репродукција преку копирање, јавна изведба, емитување, снимање, превод или адаптација. Во *Бернската конвенција за заштита на литературни и уметнички дела* се зацртани правата и обврските во ова поле. Повеќето од нив сега се применуваат согласно *Спогодбата за TRIPS*. Полето кое е опфатено со

авторските права се прошири и сега во него се опфатени и бази на податоци, компјутерски програми, фотографии и филмови.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

core labour standards

normes fondamentales du travail
normas fundamentales del trabajo
основни трудови стандарди

Четири „основни“ права идентификувани од Меѓународната организација на трудот (ILO): слобода на здружување, укинување на принудна работа, еднаквост и укинување на детската работна сила. Единствената суштинска одредба од Спогодбите на СТО во врска со стандардите на трудот е содржана во член XX(e) од GATT во врска со производи на затворенички труд. Министерската конференција во Сингапур (1996) ја призна улогата на ILO „како компетентно тело кое ги воспоставува и работи со овие стандарди“ и го одби користењето на работничките стандарди за протекционистички цели. Став 8 од Министерската декларација од Доха уште еднаш го потврдува признавањето и ја потенцира работата на ILO во однос на социјалната димензија на глобализацијата.

cost, insurance and freight (CIF)

coût, assurance et fret (CAF)
costo, seguro y flete (CSF)
цена со осигурување и возарина

Една мерка за вредност на меѓународните трговски трансакции. Во овој случај, трансакциската цена ги вклучува сите трошоци, осигурителни премии и транспортни трошоци за стоката. Затоа, продавачот е одговорен за сите

давачки до местото на достава. Ова треба да се разграничи од „франко брод“ (FOB). Националната статистика за трговска размена ги користи и двете мерки.

[Customs Valuation / Утврдување на царинска вредност]

counterfeit

contrefaçon
falsificación
фалсификување

Неовластено копирање на оригинална стока, честопати произведена со намера да ги заведе потрошувачите да веруваат дека купуваат оригинален производ. Ваквото копирање може да ги прекрши авторските права, правото на патент и/или трговска марка на оригиналниот производител. Спогодбата за TRIPS бара од членките да воведат мерки, вклучително и кривични санкции со кои ќе се спречи трговијата со фалсификувани производи.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

countervailing duties (CVD)

droits compensateurs
derechos compensatorios
компензациски давачки

Давачки што ги воведува земјата увозник како компензација за субвенциите што му се дадени на засегнатиот производ во земјата извозник. Условите за воведување на компензациски давачки се содржани во член VI од GATT (анти-дампинг и компензациски давачки) и во Спогодбата на СТО за субвенции и компензациски мерки. Истрагата мора да докаже постоење на субвенција, штета или закана од предизвикување штета врз домашната

индустрија и причинска врска меѓу двете.

(Види исто така: *causation* / причинска врска)

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

country-hopping

“passage d’un pays à l’autre”

salto de paises

заобиколување на земја

Начин на избегнување на анти-дампинг давачки. Кога определени производи извезувани од една земја се предмет на давачки во друга, извозникот може да се обиде да ги избегне дополнителните давачки со тоа што ќе го извезе производот од трета земја. Заради тоа, одбегнувањето на земја претставува особен пример на **заобиколување**.

(Види исто така: *dumping* / дампинг)

[Anti-dumping / Антидампинг]

coupled / coupling

couple / couplage

conectado / conexión

поврзаност / поврзување

Термин кој се однесува на ситуација кога плаќањата, субвенциите или други поттици што им се даваат на производителите имаат директен ефект врз тековните одлуки во производството, какви што се поддршка на цени, производствени субвенции и директни плаќања по единица производ.

(Види исто така: *decoupling*; *reduction commitments* / раздвојување; обврски за намалување)

[Agriculture / Земјоделство]

covered agreements

accords visés

acuerdos abarcados

спогодби опфатени со Договорот за решавање на спорови (DSU)

Спогодбите врз кои се применува Договорот за решавање на спорови (DSU). Тие се наведени во Додаток 1 од DSU, а во него е вклучена и Спогодбата за основање на СТО и мултилатералните трговски спогодби.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

cross-border sales of services

ventes transfrontières

de services

ventas transfronterizas

de servicios

прекугранична продажба на услуги

Давање услуги од страна на компании или индивидуални лица лоцирани во една земја, на компании или индивидуални лица во друга земја. Станува збор за форма на давање услуги, аналогна на нормална прекугранична трговија со стоки. Ова е еден од четирите „модалитети“, односно начини на давање на услуги дефинирани во GATS, поточно начин 1. Овој начин е во спротивност особено со начинот 3, при кој се воспоставува **комерцијално присуство** во земјата „увозник“.

(Види исто така: *modes of delivery* / начини на давање услуги)

[Services / Услуги]

cross-compensation

*compensation, indemnisation croisée
compensación, indemnización intersectorial*

вкрстена (меѓусекторска)
компензација

Компензација или надомест за неприменување на препораките на DSB, кои имаат форма на отстапки во области кои не се истите во кои се применувала првичната мерка. Член 22 од DSU бара од членката да ја задржи мерката која е во спротивност со наодот на DSB за да стапи во преговори со земјата тужител „во смисла на развивање на заеднички прифатлива компензација“. Така, во вакви случаи, компензацијата на полето на стоки може да се договори со компензација во областа на услугите.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

cross-retaliation

*rétorsion croisée
retorsión intersectorial*
вкрстено (меѓусекторско)
возвраќање

Заштита од неспроведување на одлука на DSB, која е во форма на укинување на концесија или друга обврска во области кои не се исти со областите каде што првично се применувала мерката. DSB може да го овласти тужителот да поврати (да повлече определени отстапки) доколу другата страна не ја спроведе одлуката или препораката на DSB и доколку не обезбедила соодветна компензација или надомест. Член 22 од DSU поттикнува возвраќање во истите сектори, или доколку не е таков случајот, тогаш во врска со **истите спогодби**. Меѓутоа, доколку таквата активност не е изводлива или ефикасна, возвраќањето може да се изведе во

врска со други спогодби, и оттука се нарекува вкрстено возвраќање.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

cultural exception

*exception culturelle
excepción cultural*
културолошки исклучок

Аргумент со кој се тврди дека националниот културен идентитет би можел да биде загрозен со увоз, со што може да се иницира случај за воведување на увозни рестрикции засновани врз културолошки причини. Ова прашање особено стана контроверзно за време на преговорите на полето на услугите во текот на **Уругвајската рунда**, затоа што културолошкиот исклучок кај аудиовизуелните услуги го бранеше ЕУ наспроти САД, кои имаат доминантна позиција во извозот на услуги од забавната индустрија.

[Services / Услуги]

cumulation

*cumul
acumulación*
кумулятивност

Проценка што ја прават истражните власти во врска со комбинираниите ефекти врз домашната индустрија од наводно дампирани производи од одреден број земји. Член 3.3 од *Спогодбата за антидампинг* им дозволува на истражните власти при оценување на постоење или закана од **штета** врз домашната индустрија да го земат предвид кумулативното влијание на увозот од сите земји кои се предмет на истрага. Меѓутоа, оваа одредба зависи од постоењето на маржа на **дампинг** која е повисока од

de minimis нивоата (член 5.8) во услови кога постои конкуренција за дадениот производ.

[Anti-dumping / Антидампинг]

customs duty

droit de douane / tarif
arancel / derecho arancelario,
de aduana
царина

(Види: *tariff / царина, царинска стапка, тарифа*)

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот; Трговија со
стоки]

customs harmonisation

harmonisation douanière
harmonización aduanera
царинска хармонизација

Процес на подобрување на усогласеноста на националните царински постапки. Главен елемент во овој процес е прогресивното усвојување на Хармонизираниот систем на имиња и шифирани ознаки на стоките („Хармонизиран систем“), подготвен под покровителство на Светската царинска организација, според кој, меѓу другите работи, се пропишани и националните царински стапки. Развојот на поусогласени **правила за потекло на стоките** и постапките за утврдување на царинска вредност се дополнителни примери.

[Customs Valuation / Утврдување на
царинска вредност]

customs territory

territoire douanier
territorio aduanero
царинска територија

Секоја територија која има свои сопствени царини и трговски прописи. Дефинирана според член XXIV.2 од GATT, царинската територија не мора да биде суверена држава. Член XII од *Маракешката спогодба* обезбедува пристапување кон СТО, како на држави, така и на засебни царински територии кои имаат целосна автономија во областите опфатени со Спогодбите на СТО. Примери на членки на СТО кои претставуваат одделни царински територии се Кинески Тајпеј; Хонгконг, Кина; и Макао, Кина.

(Види исто така: *customs union / царинска унија*)

[Regionalism / Регионализам]

customs union

union douanière
unión aduanera
царинска унија

Форма на економска интеграција во која членките не само што внатрешно ги елиминираат трговските бариери, туку исто така воспоставуваат заеднички трговски режим (вклучително и заедничка надворешна царина). Еден таков пример претставува и Европската унија. За разлика од ова, членките на зоната на слободна трговија задржуваат независни трговски режими во однос на трети држави. Ваков пример е *Северноамериканската спогодба за слободна трговија (NAFTA)*. Член XXIV од GATT ги регулира барањата што мора да ги исполнат членките на СТО кои сакаат да формираат царински уни или зони за слободна трговија.

(Види исто така: *customs territory*;
free-trade agreement / царинска тери-
торија; спогодби за слободна трго-
вија)

[Regionalism / Регионализам]

D

decision-making process

processus de prise de décision

proceso de adopción

de decisiones

процес на одлучување /

донесување одлуки

Процесот на одлучување во СТО е содржан во член IX од *Маракешката спогодба*. Спогодбата бара СТО да ја продолжи практиката на ГАТТ одлуките да се донесуваат со **консензус**.

Во случаи кога е невозможно да се постигне консензус, може да се користи методот на гласање, при што секој член носи еден глас. Различни ситуации според различни спогодби наметнуваат различно мнозинство за да се изгласа одреден предлог. Во СТО, досега, гласањето било исклучително ретко.

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

decoupling / delinkage

découplage

desconexión

раздвојување

Промени во политиката во доменот на програмите за домашна поддршка во земјоделството, кои дозволуваат директни плаќања заради поддршка на приходите на земјоделците кои не зависат од нивното производство. Заради тоа, „раздвоената поддршка“ се смета за мерка која помалку ја нарушува трговијата од плаќањата кои зависат од и се поврзани со производството. Ваквата раздвоена поддршка обично ја сместуваат во „зелената категорија“ на дозволени мерки за домашна поддршка

кои не се предмет на **обврски за намалување**.

(Види исто така: *coupled / coupling; green box support / поврзаност / поврзување; зелена категорија на поддршка*)

[Agriculture / Земјоделство]

de facto

de facto

de facto

de facto

Постоечка фактичка ситуација која не е незаконска и која мора да се прифати. Од латинскиот збор што значи „всушност“ или „фактички“.

(Види исто така: *de jure*)

deficiency payment

prime de complément

pago de complemento

плаќање на кусок

Форма на домашна поддршка на цени или субвенција за земјоделците. Производителите добиваат надомест кој претставува разлика помеѓу гарантираната цена (утврдена од владата) и реалната цена на домашниот пазар или стапката на заем.

(Види исто така: *domestic support / домашна поддршка*)

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки]

de jure

de jure

de jure

de jure (според закон)

Карактеризира постоечка и законска или правна ситуација во која пос-

тои целосна усогласеност со постоечките закони. Од латинскиот збор што значи „според закон“.

(Види исто така: *de facto*)

deposit refund system (DRS)
système d'emballage consigné
sistema de pago y reembolso de depósitos
систем за поврат на депозит

Мерки за справување со активности што предизвикуваат загадување преку воведување финансиски казни. Алтернатива за директно оданочување. На пример, може да се воведат првично дополнително плаќање при купување на одреден производ, кое се враќа само доколку производот е фрлен на соодветно место или, пак, рециклиран. Се постигнува еднаков ефект како и со данокот за отпад. Оваа практика често се применува кај пијалациите пакувани во шишиња.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

derestriction
mise en distribution générale
levantamiento, supresión del carácter reservado de los documentos
дерестриктиција

Постапка преку која ѝ се дозволува на јавноста да има пристап до документи на СТО кои претходно биле достапни само за членките. Дерестриктицијата претставува акт со кој претходно класифицираните документи на СТО како „доверливи“ стануваат достапни за јавноста. Во 1996 година, Генералниот совет на СТО усвои постапки за дерестриктиција на документи (види WT/L/160/Rev.1).

determination of (serious) injury
détermination de l'existence d'un dommage (grave)
determinación de la existencia de daño (grave)
утврдување на (сериозна) штета

Проценка на органите кои спроведуваат истрага за тоа дали домашната индустрија претрпува штета заради дампиран или субвенциониран увоз или постои закана од такво нешто. Терминот се користи исклучително во Спогодбата за *антидампинг* (член 3) и Спогодбата за *субвенции* и компензацииски мерки (член 15). Ова е еден од клучните критериуми при одлучувањето дали можат да се воведат антидампинг или *компензацииски давачки* врз одредена увезена стока. Член 4 од Спогодбата за *заштитни мерки* се однесува на „утврдување на *сериозна штета*“.

(Види исто така: *causation; dumping / причинска врска; дампинг*)

[Anti-dumping; Safeguards; Subsidies / Антидампинг; Заштитни мерки; Субвенции]

developed countries
pays développés
países desarrollados
развиени земји

Земји со напредни, индустријализирани економии и со споредливи високи приходи по глава на жител. Иако не постои точна дефиниција за тоа кои се карактеристиките на една развиена земја, општо прифатен е ставот дека членството во Организацијата за економска соработка и развој (OECD) е доволна индикација за тоа. Меѓутоа, таа дефиниција станува нејасна кога на оваа организација ѝ се приклучија земји како Кореја и

Мексико. Неофицијално, околу 28 земји членки на СТО би можеле да се сметаат за развиени земји, без никакво двоумење.

developing countries

pays en développement

países en desarrollo

земји во развој

Широк спектар на земји на кои им недостасува висок степен на индустријализација, инфраструктура и други капитални инвестиции, софистицирана технологија, широко распространета писменост и висок животен стандард. Бидејќи во СТО не постојат дефиниции за категории на земји, земјите во развој сами се категоризираат. Заради тоа се опфатени широк спектар на економии: од нации со претежно земјоделски економии во Африка, до извозници на нафта, претежно на Блискиот Исток и неодамна индустријализирани земји или таканаречени нови пазари во Азија и Јужна Америка.

[Trade and Development / Трговија и развој]

development box

catégorie développement

compartimiento desarrollo

категорија за развој

Предлог-додаток кон трите категории на домашна поддршка која веќе е содржана во Спогодбата на СТО за земјоделство. Некои земји во развој се залагаа за флексибилност што би се однесувала само на земјите во развој, за промовирање на руралниот развој и обезбедување на храна. Ова би вклучувало заштита на основните производи преку ослободување од преземање на обврски за намалување, повисоки царини и заштитни мерки, покрај за-

браната за **дампирање** на земјоделски производи од страна на **развиените земји** и основање фонд за **обезбедување на храна**. Соодветно на политиките содржани во зелената категорија, политиките што се содржани во „развијната категорија“ не би требало да подлежат на **обврските за намалување**.

(Види исто така: *amber box support; blue box support; green box support / портокалова категорија на поддршка; сина категорија на поддршка; зелена категорија на поддршка*)

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures; Subsidies; Trade and Development / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки; Субвенции; Трговија и развој]

disclosure of information

divulgation de renseignements

divulgación de datos, de información

објавување на информации

Обврската за објавување особено се однесува на патентите. Иако сопствениците на патенти имаат ексклузивни права на сопственост врз нивните пронајдоци, тие не можат да ги задржат за себе техничките информации за овие пронајдоци. Законската регулатива на повеќето земји бара од подносителите на барања за патенти да ги објават ваквите информации за производите или процесите кои треба да се патентираат, овозможувајќи технички квалификувани лица да ги разберат и да ги користат истите за понатамошни истражувања или за примена во индустријата по истекот на рокот на патентите.

(Види исто така: *intellectual property rights / права од интелектуална сопственост*)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

dispute
différend
diferencia
спор

Формално спорот претставува несогласување кое се појавува меѓу членки на СТО во врска со „спогодбите опфатени со DSU“. Спорови можат да се појават доколку трговска мерка на една членка ги намалува бенефициите што ѝ се дадени на друга членка, согласно спогодба опфатена со Договорот за решавање на спорови (DSU, член 3.3).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Dispute Settlement Body (DSB)
Organe de règlement des différends (ORD)
Órgano de Solución de Diferencias (OSD)
Тело за решавање на спорови

Тело на СТО чија надлежност е да раководи со решавањето на спорови. DSB е составено од претставници на секоја членка на СТО, кои одржуваат заеднички средби. Тоа има овластување да ги спроведува правилата и постапките содржани во DSU. Така, споровите помеѓу членките се упатуваат до DSB (DSU, член 2.1).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Dispute Settlement Understanding (DSU)

Mémoire d'accord sur le règlement des différends (MRD)
Entendimiento sobre Solución de Diferencias (ESD)
Договор за решавање на спорови

Спогодба од Уругвајската рунда со која се воспоставува нов систем за решавање на спорови во СТО. Тоа е кратка форма на изразот „Договор за правила и постапки кои го уредуваат решавањето на спорови“ (Анекс 2 од Спогодбата за СТО). DSU ги содржи правилата за решавање на спорови меѓу членките кои произлегуваат од спогодбите опфатени со DSU.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

distortion
distorsion
distorsión, deformación
нарушување

Трговијата се нарушува со мерки или политики кои предизвикуваат отстапување од идеалната конкуренција и промена на цените над или под оние кои би биле вообичаени на еден конкурентен пазар. Примери за политики кои водат кон глобално нарушување на трговијата се субвенциите, увозните ограничувања и рестриktivните деловни практики; особено во секторите како што се земјоделството, домашната поддршка, извозните субвенции и заштита на пазарот. Трговијата со челични производи долго време беше нарушувана заради помошта што ја обезбедуваа владите за одредени производители.

[Trade and Competition / Трговија и конкуренција]

Doha Work Programme

Programme de travail de Doha
Programa de Trabajo de Doha
 Работна програма од Доха

Работна програма што произлезе од **Министерската конференција во Доха во ноември 2001 година**. Министерската декларација од Доха лансираше нови **мултилатерални трговски преговори** за голем број области. Преговорите за земјоделство и услуги започнаа во 2000 година, но беа додадени нови прашања, како што се пристап на пазарот за неземјоделски производи, **TRIPS** (мултилатерален регистар за географски ознаки за вино и алкохолни пијалаци), **субвенциите**, таканаречените „**Сингапурски прашања**“, врз „основа на одлука што треба да се донесе со јасен **консензус**“, итн. Декларацијата од Доха, исто така, предвидува натамошни активности за имплементација на спогодбите на СТО, прашања за кои министрите усвоија одлука (*Одлука за прашања поврзани со спроведување и потешкотии*). Работната програма од Доха вклучува голем број прашања поврзани со развојот.

[Negotiations / Преговори]

domestic content requirement

prescriptions relatives à la teneur en éléments d'origine nationale
prescripciones en materia de contenido nacional

барање за домашна содржина во производот

(Види: *local content requirements / барања за локални инпути во домашните производи*)

domestic support

soutien interne
ayuda interna
 домашна поддршка

Владини мерки за помош на земјоделскиот сектор, освен поддршката за извоз. Спогодбата на СТО за земјоделство ја класифицира домашната поддршка во три категории: портокалова, сина и зелена категорија. Мерките што спаѓаат во портокаловата категорија се сметаат за мерки кои ја нарушуваат трговијата и истите беа предмет на обврски за намалување во текот на **Уругвајската рунда**. Директните плаќања согласно програмите за ограничување на производството (сина категорија) не беа предмет на **обврските за намалување**, ниту, пак, оние од зелената категорија кои се сметаат за мерки кои не ја нарушуваат трговијата.

(Види исто така: *Aggregate Measurement of Support; amber box support; blue box support; export subsidies; green box support / Агрегатно мерење на поддршка; портокалова категорија на поддршка; сина категорија на поддршка; извозни субвенции; зелена категорија на поддршка*)

[Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции]

drawbacks

ristournes de droits de douane
devoluciones de cargas a la importación
 поврат на царина

Поврат на увозните царини за увезени сировини што се користат во производството на стоки, кои се извезуваат кога овие извезени производи содржат делови од домашно потекло со исти карактеристики како оние што се замену-

ваат за увезените сировини. Овие рефундирања или поврати се сметаат за **извозни субвенции**. Упатствата за утврдување на **субвенцијата** содржина во овој процес (исто така наречени и „систем за поврат на царина за замена“) се содржани во Анекс III од *Спогодбата за субвенции и компензациски давачки*.

(Види исто така: *free-trade zones / слободни трговски зони*)

[Subsidies / Субвенции]

dumping

dumping

dumping

дампинг

Продажба на производ на странски пазар по цена пониска од нормалната цена на домашниот пазар на извозникот. Дампингот генерално се смета за неправедна мерка, заради тоа што неговата примена може да го наруши пазарот и да им наштети на производителите на слични производи во земјата увозник. Член VI од *GATT* и *Спогодбата на СТО за антидампинг* дозволуваат воведување на **антидампинг** давачки тогаш кога може да се докаже и кога е јасно дека дампингот ѝ нанесува штети на домашната индустрија или, пак, постои закана да ѝ наштети на истата.

[Non-tariff Measures /
Нецарински мерки]

E

early harvest

première récolte / premiers

résultats

resultados iniciales

првични резултати

Предвременно и времено спроведување на спогодбите постигнати во трговска рунда на преговори.

Дури и ако преговорите се спроведуваат како **Уругвајската рунда**, односно како **единствен пакет**, може да се договори некои мерки или отстапки да започнат да се применуваат порано, под услов на крајот да се постигне согласност за целосниот финален пакет. На овој начин се постапи со тропски производи и новите правила за решавање на **спорови** во Уругвајската рунда. Во Министерската декларација од Доха се предвидува резултатите од преговорите или подобрувањата и појаснувањата на **DSU** да можат да се сметаат како „првични резултати“, заради тоа што крајниот рок за завршување на овие преговори беше мај 2003 година, додека, пак, преговорите од **Работната програма од Доха** мораа да завршат до 31 декември 2004 година.

[Negotiations / Преговори]

eco-certification

écocertification

ecocertificación

еко-сертификација

Процес на потврдување на производи кои се пријатели на животната средина. Услугите за давање на овој вид потврди се обезбедуваат преку државни или приватни институции.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

eco-labelling

éco-étiquetage

etiquetado ecológico

еко-означување

Начин со кој им се укажува на потрошувачите дека производите биле одгледани, преработени или произведени во услови кои не се штетни за животната средина. Овој обично доброволен механизам е креиран со цел да ја поттикне индустријата да произведува стоки кои имаат намалено негативно влијание врз животната средина, како и со цел да ги поттикне потрошувачите повеќе да ги купуваат овие производи од другите. Дискусиите во СТО за вакви шеми особено се фокусираат на нивното потенцијално дискриминирачко влијание врз увозот.

(Види исто така: *trade and environment / трговија и животна средина*)

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

economies in transition

économies en transition

economías en transición

економии во транзиција

Претходно, економии со централно планирање кои се во процес на транзиција кон пазарни економии. Терминот се однесува, главно, на источни и централноевропски држави и денес независните држави кои произлегоа од поранешниот Советски Сојуз. Голем број од нив сега имаат целосно пазарни економии, некои се членки на OECD и членки или се на пат кон зачленување во ЕУ.

emission charges

redevances sur les émissions
cargas sobre las emisiones
давачки за загадување

Давачки што ги воведуваат владите заради загадување на воздухот, водата или почвата. Данокот може да се воведи за фирми и јавни комунални претпријатија со намера да се поттикне инвестирањето во технологии и процеси со кои се намалува штетната емисија.

(Види исто така: *polluter-pays principle*; *user-pays principle* / принцип „загадувачот плаќа“; принцип „корисникот плаќа“)

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

Enabling Clause

Clause d'habilitation
Clausula de Habilitación
Овозможувачка клаузула

Правна основа за продолжување на **нереципроцитетните трговски преференцијали кон и меѓу земјите во развој**. Одлуката за диференцијален и поповолен третман, реципроцитет и поцелосно учество на земјите во развој – вообичаено познатата како Овозможувачка клаузула – беше усвоена во рамките на ГАТТ во 1979 година. Во спротивно, преференцијалите, исто како и оние во рамките на Генерализираниот систем на преференцијали (GSP), би биле неконзистентни со MFN третманот.

(Види исто така: *special and differential treatment* / специјален и диференцијален третман)

[Trade and Development / Трговија и развој]

Equivalent Measurement of Support (EMS)

mesure équivalente du soutien
medida de la ayuda equivalente
Еквивалентно мерење на поддршка

Мерка за **домашна поддршка во земјоделскиот сектор**. Спогодбата на СТО за земјоделство го дозволи користењето на пресметката на EMS тогаш кога не може да се примени нормалното **Агрегатно мерење на поддршката (AMS)**. Развиена уште за време на **Уругвајската рунда** од страна на OECD, мерката се фокусира на буџетските трошоци за поддршка на определен производ. EMS ги користи разликите меѓу домашните и надворешните цени.

(Види исто така: *amber box support* / портокалова категорија на поддршка)

[Agriculture; Subsidies / Земјоделство; Субвенции]

erosion of preferences

érosion des préférences
erosión de las preferencias
ерозија на преференцијали

Постапно намалување на погодностите што произлегуваат од **преференцијалите** што им се даваат на **земјите во развој** како резултат на генерализираното намалување на царините, особено во **развиените земји**, обично како резултат на мултилатерални трговски преговори.

(Види исто така: *Generalised System of Preferences* / Генерализиран систем на преференцијали)

[Market Access; Trade and Development / Пристап на пазарот; Трговија и развој]

escalation of tariff rates

progressivité des droits de douane
progresividad arancelaria
ескалација на царински стапки

(Види: *tariff escalation* / *ескалација на царински стапки*)

escape clause

clause d'exemption,
de sauvegarde
cláusula de salvaguardia,
liberatoria, resolutoria
клаузула за одбегнување

Одредба со која се дозволува на потписничка на трговска спогодба да ги суспендира своите обврски во случај кога увозот се заканува или предизвикува сериозна штета на домашната индустрија. Членот XIX од GATT и Спогодбата на СТО за *заштитни мерки* обезбедува клаузула за одбегнување (или „заштитна мерка“) за трговија со стоки и ограничување на нејзината употреба. На овој начин можат да се зголемат *царините* или да се воведат *квоти* доколку увозот на производот се зголеми до оној степен кога предизвикува или може да предизвика штета во домашната индустрија. Слична одредба треба да се договори и во секторот на услугите, поточно член X од GATS содржи право да се стори тоа.

[Safeguards / Заштитни мерки]

establishment

établissement
establecimiento
основање

(Види: *commercial presence* / *комерцијално присуство*)

“Everything but Arms” Initiative (EBA)

Initiative “Tout sauf les armes”
Iniciativa “Todo Menos las Armas”
Иницијатива „Сè освен оружје“

Бесцарински и бесквотен пристап за стоки од најмалку развиените земји на пазарот на ЕУ. Одобрен е кон крајот на февруари 2001 година, а стапи во сила на 5 март 2001 година. Меѓутоа, либерализацијата на три чувствителни производи, односно шеќер, ориз и банани ќе се одвива во тек на транзиционен период, со целосна либерализација која за бананите не се очекува да се случи пред 2006 година, а за оризот и шеќерот пред 2009 година.

[Market Access / Пристап на пазарот]

ex ante, ex post

ex ante, ex post
ex ante, ex post
ex ante, ex post

Пред / по примена на одредена мерка.

ex parte communication

comunicación ex parte
comunicación ex parte
комуникација *ex parte*

Комуникација меѓу едната страна во спорот и панелот или Апелационото тело, без присуство на другата страна или страни. Ограничувањата во комуникацијата *ex parte* се содржани во член 18 од DSU, Правило 19 од Работните постапки за апелационен преглед, и став VII(2) од Правилата за постапување во врска со Договорот за правилата и постапките кои го уредуваат решавањето на спорови.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

export credits / export credit guarantees / export credit insurance
crédits à l'exportation / garanties de crédit à l'exportation
créditos a la exportación / garantías de crédito a la exportación
извозни кредити / гаранции за извозни кредити / осигурување на извозни кредити

Заеми за увозниците од страна на извозниците или од владите на извозниците кога стоките се испрачуваат пред плаќањето. Доколку извозниците добијат ваков вид на службени финансии или гаранции од нивните влади со ниски каматни стапки или поволни услови за враќање, овие кредити можат да се сметаат како **извозни субвенции**. Условите за извозните кредити се уредени со **Аранжманот за препораките за официјално поддржани извозни кредити на ОЕСД**. **Спогодбата на СТО за субвенции** наведува дека извозните кредити се забранети доколку се даваат по пониски стапки од комерцијалните кредити, освен ако тие не се во согласност со Аранжманот на ОЕСД.

[Subsidies / Субвенции]

Export Enhancement Programme (EEP)

Programme d'encouragement à l'exportation
Programa de Fomento de las Exportaciones
Програма за зголемување на извозот

Вид на извозна субвенција што им ја плаќа владата на САД на извозниците на земјоделски производи. Оваа програма беше лансирана во 1985 година, а беше насочена против земјите што ги субвенционираат своите земјоделски производи. Извозниците добиваат бонус во готовина, што им овозможува

да извезуваат по цена пониска од трошокот кој би чинел да се купи истиот производ на пазарот на САД. Плаќањата согласно Програмата за зголемување на извозот подлежат на ограничувања на количеството и на буџетските трошоци согласно **Спогодбата на СТО за земјоделство**.

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures; Subsidies / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки; Субвенции]

export incentives

encouragements, incitations à l'exportation
incentivos, estímulos a la exportación
извозни стимулации

Мерки што ги усвојуваат владите со цел да го промовираат зголемувањето на извозот на домашните компании. Ваквите мерки вклучуваат директни **субвенции**, премии и намалени увозни **царини** за компоненти кои се вградуваат во извозните производи, даночни ослободувања итн. **Спогодбата за субвенции и компензациски мерки** забранува или, пак, предвидува казни мерки за повеќето форми на извозни стимулации.

(Види исто така: *export subsidies / извозни субвенции*)

[Subsidies / Субвенции]

export performance requirements

prescriptions de résultats à l'exportation
prescripciones en materia de resultados de exportación
барања за извозни резултати

Обврски што се бараат од странски инвеститори дека нивните производи ќе се извезуваат целосно или делумно. Наједноставен модел

за следење е преку процент од производството, изразен во обем или вредност. Друг пристап е да се ограничи увозот на инвеститорот до вредноста на неговиот извоз. Согласно *Спогодбата на СТО за мерки при вложувањата со влијание врз трговијата* повеќето вакви барања за извозни резултати се забранети.

(Види исто така: *domestic content requirement; trade-balancing requirements* / барање за домашна содржина во производот; барања за врамнотежување на трговијата)

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

export processing zones (EPZs)

zone franche industrielle d'exportation / zone franche pour l'industrie d'exportation
zona de elaboración para la exportación / zona franca industrial

извозно-преработувачки зони

(Види: *free-trade zones* / слободни трговски зони)

export restraint agreement

accord de limitation des exportations
acuerdo de limitación de las exportaciones

спогодба за воздржување од извоз

(Види: *voluntary export restraints* / доброволни ограничувања на извозот)

export subsidies

subventions à l'exportation
subvenciones a la exportación
извозни субвенции

Директни плаќања или други финансиски донации од државите за домашните произ-

водители или извозници кои зависат од извозот на стоки или услуги. Тие се забранети согласно *Спогодбата на СТО за субвенции и компензациски мерки* (член 3), а во земјоделскиот сектор, тие се предмет на *обврски за намалување* согласно *Спогодбата за земјоделство* (Дел V).

(Види исто така: *export credits; export incentives* / извозни кредити; извозни стимулации)

[Subsidies / Субвенции]

F

“fast track”

“voie accélérée”

“via rápida”

„брза постапка“

„Брза постапка“ е постапка воведена во САД во 1974 година (преименувана во 2000 година во „Овластување за промовирање на трговијата“), а одобрена од Конгресот на САД за преговарање на трговски спогодби кои ќе се усвојуваат целосно, без амандмани. Многумина веруваат дека ова претставува предуслов за САД сериозно да се ангажира во трговски преговори.

food security

sécurité alimentaire

seguridad alimentaria

обезбедување на храна

Национална политика за обезбедување на резерви на храна во секакви околности. Некои членки на СТО веруваат дека обезбедувањето со храна треба да се врши преку производство во домашниот земјоделски сектор. Други сметаат дека флексибилна комбинација од домашни и странски набавувачи обезбедува поголема сигурност. Разликата во погледите влијае врз ставовите во однос на либерализацијата во земјоделството во трговските спогодби.

(Види исто така: *development box*; *multifunctionality*; *net food-importing developing countries* / категорија за развој; *мултифункционалност*; *земји во развој* *нето увознички на прехранбени производи*)

[Agriculture; Trade and Development / Земјоделство; Трговија и развој]

forced technology transfer

transferts obligatoires de

technologie

transferencia forzosa de

tecnología

присилен трансфер на технологија

Барање или обврска што се наметнува на фирма да изврши трансфер на технологија во земјата каде што инвестира, како предуслов за да се дозволи инвестицијата во отсуство на закони или прописи за трансфер на технологија во земјата домаќин.

(Види исто така: *Article 66.2*; *compulsory licence*; *TRIPS Agreement* / член 66.2; *присилна лиценца*; *Спогодба за TRIPS*)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

foreign direct investment (FDI)

investissement étranger direct (IED)

inversión extranjera directa (IED)

странски директни инвестиции (СДИ)

Обично долгорочни инвестиции од фирма или лице од една земја во компанија лоцирана во друга земја. Врската вклучува долготраен интерес и одредена контрола врз ентитетот во странство. Инвеститорот може да учествува со голем удел во основачкиот капитал (повеќе од 10%), да основа комплетно нов субјект, да започне со заедничко вложување или да инвестира преку спојување или преземање.

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

foreign portfolio equity investment (FPEI)

investissement étranger de portefeuille, sous forme

*de participation au capital
inversión en una cartera
de valores extranjeros*

странски портфолио
инвестиции во капитал на фирма

(Види: *portfolio investment /
портфолио инвестиции*)

formula tariff cuts

*réductions tarifaires selon
la formule*

*reducciones de los aranceles basado
en una fórmula*

намалување на царински стапки
според определена формула

Договорени намалувања на царинските стапки врз основа на математичка формула. Се користат во трговски рунди, пред сè, за да се постигне хармонизирање на царините, поголеми намалувања на врвовите на царинските стапки отколку на ниските царини, како и за постигнување на други ефекти.

(Види исто така: *Girard Paper on Market Access; linear tariff cuts; Swiss formula / Документ на Жирард за пристап на пазарот; линеарни царински намалувања; швајцарска формула*)

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот; Трговија со
стоки]

Framework Agreement

Accord cadre

Acuerdo Marco

Рамковен договор

Рамковниот договор на GATT колективно се однесува на четирите одделни одлуки донесени

во текот на Токиската рунда.

Најважна од нив беше Одлуката за диференцијален и поповолен третман, реципроцитет и поцелосно учество на земјите во развој, повеќе позната како Овозможувачка клаузула. Другите, разработени врз основа на постоечките одредби од GATT, влијаат врз трговските мерки на полето на платниот промет, заштитните активности на земјите во развој и решавањето на спорови.

(Види исто така: *special and differential treatment / специјален и диференцијален третман*)

[Trade and Development / Трговија и
развој]

free on board (FOB)

franco à bord (FAB)

franco a bordo (FAB)

франко брод

Цената франко брод на извезен производ обично ја опфаќа цената плус трошоците за товариње на назначената локација (обично пристаниште или аеродром). Таа е различна од CIF цената која ги вклучува сите трошоци за возарина, осигурување и други трошоци сè до царинење на местото на пристигнување во земјата увозник.

free rider

"free-rider", bénéficiaire sans contrepartie, parasitisme

"free-rider", beneficiario sin contrapartida, aprovechado

"free-rider", корисник на
поволности без да прави отстапки

Вообичаен термин кој се однесува на земја која не прави никакви отстапки во преговорите во СТО, а која сепак профитира согласно принципот на најповластена нација, пред сè од отстапките што ги

пратат другите. Терминот најчесто се користи во контекст на преговорите во услугите во рамките на GATS.

[Negotiations / Преговори]

free-trade agreement (FTA)

accord de libre-échange
acuerdo de libre comercio
спогодба за слободна трговија

Спогодба меѓу две или повеќе држави со која се воспоставува меѓусебна слободна размена на стоки и услуги. Меѓутоа, секоја страна во ваквите спогодби го задржува својот независен трговски режим во однос на земјите што не се членки – за разлика од случаите со **царински уни**, каде што членките усвојуваат единствена надворешно-трговска политика, барем во поглед на царините. Зоните на слободна трговија како и царинските уни треба да бидат во согласност со член XXIV од GATT.

(Види исто така: *tariff* / *царина*, *царинска стапка*, *тарифа*)

[Regionalism / Регионализам]

free-trade zones

zones franches
zonas francas
слободни трговски зони

Зони определени за интензивен индустриски развој, кои се извозно ориентирани и во кои се применуваат исклучително поволни трговски режими. Ваквите зони обично се градат во близина на пристаништа и аеродроми или покрај граници на поголеми извозни пазари. Компаниите кои основаат капацитети за производство или монтажа, добиваат право на бесцарински увоз на суровини или компоненти

потребни за производство на производите кои се предмет на ре-експорт. Во голем број случаи, фирмите што се лоцирани во слободните трговски зони добиваат поволен даночен третман и можат да добијат јавни услуги по дисконтни цени кои можат да се сметаат како **извозни субвенции**. Слободните трговски зони, исто така, се познати и како „извозни преработувачки зони“ и „странски трговски зони“.

[Subsidies; Trade and Development / Субвенции; Трговија и развој]

G

GATT 1947

GATT de 1947

GATT de 1947

GATT 1947

Општата спогодба за царини и трговија од октомври 1947 година беше додадена на Финалниот акт од втората сесија на Подготвителниот комитет на Конференцијата на ОН за трговија и вработување. Таа стапи во сила во 1948 година како временна спогодба, и истата претставуваше „договор“ кој ги содржеше меѓународните трговски правила сè до крајот на Уругвајската рунда, кога оваа спогодба стана дел од структурата на СТО.

(Види исто така: *contracting parties / договорни страни*)

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

GATT 1994

GATT de 1994

GATT de 1994

GATT 1994

Една од спогодбите со кои се основа СТО. Таа содржи одредби од GATT 1947 пред стапувањето во сила на Спогодбата за СТО и протоколи за царински отстапки, протоколи за пристапување, одлуки за ослободување од обврски, неколку договори и Маракешкиот протокол кон GATT од 1994 година.

(Види исто така: *Uruguay Round / Уругвајска рунда*)

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

GATT acquis

acquis du GATT

acervo del GATT

acquis на GATT

Целокупниот комплекс на разбирање на GATT, стекнат во текот на постоењето на Спогодбата. Терминот *acquis* е позајмен од францускиот јазик („стекнат“ или „стекнатото знаење“). Концептот на “*acquis communautaire*” игра важна улога во правото на Европската заедница, при што истиот се однесува на целокупната законска регулатива на ЕЗ, со сите направени измени во текот на постоењето на Заедницата. Поопшто кажано, зборот *acquis* честопати се однесува на сите поволности што ги обезбедуваат земјите-членки на ЕУ од претходните одлуки на ЕУ. Извештаите на панелите претставуваат примери за *GATT acquis* и можат да се земат предвид од страна на панелите што ќе се формираат во иднина.

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

GATT law

jurisprudence du GATT; règles du

GATT

normativa del GATT

правото на GATT

Општ термин кој се однесуваше на GATT и одлуките, постапките и вообичаените практики на Договорните страни на GATT.

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

GATT precedents

précédents du GATT; précédents enregistrés au GATT
precedentes del GATT; precedentes establecidos en el GATT
преседани на GATT

Обично се однесува на практиките на **Договорните страни согласно GATT**. Поточно, ова се однесува на извештаите на **панелот** кои ги усвојуваат Договорните страни при решавање на **спор**. Усвоените извештаи на **панелот** на GATT се обврзувачки само за страните во спорот. Тие не претставуваат правно обврзувачки преседани за членките на СТО, туку само придонесуваат кон **acquis** на GATT.

[Dispute Settlement;
GATT / WTO Law / Решавање на спорови; Правото на GATT / СТО]

Generalised System of Preferences (GSP)

Système généralisé de préférences
(SGP)
Sistema Generalizado de Preferencias
(SGP)
Општ систем на преференцијали

Меѓународни правила според кои **индустриските земји обезбедуваат преференцијал во царините на извозот на земјите во развој во развиените земји**, како начин на зголемување на конкурентноста на земјите во развој. Овие преференцијали не се реципрочни. Во рамките на овие правила, договорени во UNCTAD во 1968 година, а кои стапија во сила во 1971 година, земјите можат да ги дизајнираат нивните сопствени системи на преференцијали. Дваесет и седум индустриски земји одржуваат вакви GSP програми. Царинските намалувања што произлегуваат од **мулти-**

латералните трговски преговори ја намалуваат важноста на GSP.

(Види исто така: *Enabling Clause; most-favoured nation treatment / Овозможувачка клаузула; третман на најповластена нација*)

[Market Access; Trade and Development / Пристап на пазарот; Трговија и развој]

genetically-modified organisms (GMOs)

organismes génétiquement modifiés
(OGM)
organismos genéticamente modificados (OGM)
генетички модифицирани организми (ГМО)

Производи на генетички инженеринг во кои гените по вештачки пат се преместуваат во самиот вид или помеѓу различни видови. Организмите кои се модифицирани на овој начин се нарекуваат трансгенетички или генетички модифицирани, или наједноставно ГМО. Технологијата за ГМО овозможува да се додаваат, одземаат, променуваат или разменуваат индивидуални гени или групи на гени за кои се знае дека влијаат врз индивидуалните карактеристики. Исто така, може да се користи и терминот „живи модифицирани организми“.

[Agriculture; Intellectual Property; Trade and Environment; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Интелектуална сопственост; Трговија и животна средина; Санитарни и фитосанитарни мерки]

geographical indications
indications géographiques
indicaciones geográficas
 географски ознаки

Ознаки со кои се означува дека производите потекнуваат од точно определен регион или локација со која се тесно поврзани карактеристиките на производот – вклучително и неговиот квалитет и углед. Примери за ова се следниве: “Champagne”, “Tequila” и “Roquefort”. Член 22 од *Спогодбата за TRIPS* го дефинира овој термин и бара од членките да обезбедат правни начини за заштита на географските ознаки од употреба која доведува до заблуда. Член 23 обезбедува дополнителна заштита за вина и алкохолни пијалаци.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Girard Paper on Market Access

Texte de Girard sur l'accès aux marchés
Texto de Girard sobre acceso a los mercados

Документ на Жирард за пристап на пазарот

Пјер-Луис Жирард (Pierre-Louis Girard), претседавач на Преговарачката група за пристап на пазарот, на 16 мај 2003 година издаде нацрт-документ за **модалитети**, во кој централно место зазема формулата за намалување на **царините**, која содржи два коефициента: просек на максимално обврзани царински стапки како почетна точка на царинските намалувања и друг коефициент чија вредност би требало да ја утврдат членките. Документот, исто така, содржи размислувања за елиминирање и обврзување на царините за производи кои се од извозен

интерес за земјите во развој и нај-малку развиените земји.

(Види исто така: *tariff bindings* / максимални обврзувачки царински стапки)

[Market Access / Пристап на пазарот]

graduation clause
clause de graduation
cláusula de graduación
 клаузула за постапност

Овозможувачката клаузула предвидува со прогресивен развој на економиите на земјите во развој да се подобри капацитетот на овие земји за давање придонес или за прифаќање на договорени отстапки, со што од нивна страна би можело да се очекува поцелосно користење на правата и прифаќање на обврските согласно GATT/СТО (став 7 од Овозможувачката клаузула).

[Trade and Development / Трговија и развој]

grandfathering / grandfather clause
clause d'antériorité, clause de maintien des droits acquis, clause des avantages acquis, clause d'exemption
cláusula de anterioridad
 клаузула за стекнати права

Специјална заштита на постоечките трговски услови и домашната законска регулатива на полето на трговијата и инвестициските спогодби. GATT вклучуваше одредба во *Протоколот за времена примена*, со која им се дозволува на оригиналните **договорни страни** да ја изземат од обврските на GATT претходно постоечката задолжителна домашна законска регулатива која инаку се сметаше за неконзистентна, со цел да не се

задоцни со стапувањето во сила на GATT за неограничен временски рок. Новите членки на СТО можат, исто така, да ја сочуваат старата домашна законска регулатива, доколку за тоа се постигне договор при преговарањето на условите во процесот на **пристапување**. Сочувувањето на старите услови за инвестирање беше договорено во текот на преговорите за преземање обврски на полето на услугите во рамките на GATS.

(Види исто така: *GATT 1947; safeguards / GATT 1947; заштитни мерки*)

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

green box support

*soutien relevant de
la catégorie verte*

ayuda del compartimiento verde
зелена категорија
на поддршка

Во општа смисла, претставува **домашна поддршка** која не ја нарушува трговијата во земјоделскиот сектор и која не е предмет на **обврските за намалување во Спогодбата за земјоделство**. Анекс 2 од Спогодбата ги наведува бројните форми на ваква поддршка, вклучително и поддршката за одделување на приходот која им се дава на земјоделците, домашната помош во храна, општите услуги на земјоделците и руралната заедница, помош при природни катастрофи, програми за пензионирање на земјоделските производители, програми за животина средина, итн.

(Види исто така: *amber box support; blue box support; decoupling; distortion / портокалова категорија на*

поддршка; сина категорија на поддршка; раздвојување; нарушување)

[Agriculture; Subsidies /
Земјоделство; Субвенции]

Green Room

*salon vert
salon verde*
Зелена соба

Конференциска сала на генералниот директор во седиштето на СТО во Женева. Позната под ова име заради зелената боја на сидните тапети и климот, оваа просторија честопати ја користат мали групи на претставници во СТО за неформални консултации. Изразот „состанок во зелената соба“ понекогаш се користи на **министерските конференции** на СТО надвор од Женева.

[Negotiations / Преговори]

grey-area measures

*mesures de la zone grise
medidas de la zona gris*
мерки од сивата зона

Рестриktivни трговски мерки што се користеле во 70-те и 80-те години како алтернатива за заштитните мерки, антидампингот и компензациските мерки. Познати како „доброволни извозни ограничувања“, или „наложени маркетинг аранжмани“, меѓу другото, тие бараат земјата извозник или индустрија – под политички притисок од владата увозник – „доброволно“ да го ограничи извозот на тој пазар. Честопати биле „договарани“ или објавувани прецизни горни граници за извоз. Мерките немаа правна основа во системот на GATT. Тие беа прогласени за забранети и укинати согласно Спогодбата за

заштитни мерки од Уругвајската рунда на преговори.

(Види исто така: *countervailing duties / компензациски давачки*)

[Market Access / Пристап на пазарот]

gross domestic product (GDP)

produit intérieur brut (PIB)

producto interno bruto, interior bruto

(PIB)

брuto домашен производ (БДП)

Пазарна вредност на сите стоки и услуги произведени во една година во рамките на националните граници. Тоа е стандардна мерка за глобалната големина на економијата. Во неа не се вклучени плаќањата од државјани кои работат во странство.

gross national product (GNP)

produit national brut (PNB)

producto nacional bruto (PNB)

брuto национален производ (БНП)

Пазарна вредност на стоки и услуги произведени во една година со труд и средства на нацијата. Тука се вклучени и плаќања од деловните активности на нацијата и на државјаните во странство, како и уделот на реинвестиран профит во странски филијали на домашни корпорации.

Group of 21 (G-21)

Groupe des 21 (G-21)

Grupo de los 21 (G-21)

Група од 21 (Г-21)

Пред Министерската конференција во Канкун, 14 земји во развој подготвија предлог-рамка за земјоделство. Забележувајќи ја меѓусебната врска на сите полиња на преговорите, односно дека ефи-

касниот посебен и диференцијален третман е составен дел на работната програма и дека нетрговските прашања би требало да се земат предвид, овие земји предложија параметри за „значително намалување на домашната поддршка“, избрана формула за намалување на царинските стапки во делот на пристапот на пазарот и елиминирање на извозните субвенции за две категории на производи во текот на два периода за кои дополнително треба да се донесе одлука. Едниот период ќе се применува врз производи кои се од извозен интерес за земјите во развој, а другиот за останатите производи. Пред Конференцијата во Канкун, уште седум други земји пристапија кон предлогот и ја формираа таканаречената „Г-21“, неформална група (алтернативно наречена и Г-22, затоа што на групата во Канкун ѝ се приклучи и Египет) чие членство во Канкун беше составено од следниве земји: Аргентина, Боливија, Бразил, Чиле, Кина, Колумбија, Костарика, Куба, Еквадор, Египет, Ел Салвадор, Гватемала, Индија, Мексико, Нигерија, Пакистан, Парагвај, Перу, Филипини, Јужноафриканска Република, Тајланд и Венецуела. По Министерската конференција во Канкун, од оваа група се повлекоа Колумбија, Костарика, Еквадор, Ел Салвадор, Гватемала и Перу. Членството на Г-21 постојано се менува.

[Agriculture / Земјоделство]

H

Harbinson Paper

Document Harbinson
Documento de Harbinson
Документ на Харбинсон

Нацрт „модалитети“ за преговори во земјоделскиот сектор во Работната програма од Доха. Првично проследен во февруари и март 2003 година од г. Стјуарт Харбинсон (Stuart Harbinson), претседавач на Комитетот за земјоделство, на специјалната сесија „Нацрт модалитетите за понатамошни обврски“ (TN/AG/W1/Rev.1), ги зацртува специјалните цели и другите потенцијални мерки што треба да се договорат во преговарачки процес.

[Agriculture / Земјоделство]

hard-core cartels

ententes injustifiables
cárteles intrínsecamente nocivos
екстремни картели

Неконкурентни спогодби или усогласени практики од конкурентски фирми за поделба или заедничко искористување на пазарите, фиксни цени, приспособување или местење на тендери, воспоставување на производни ограничувања или **квоти** со конечна цел да се контролираат потрошувачите, набавувачите, пазарните линии, сектори и територии.

(Види исто така: *competition policy / политика на конкуренција*)

[Trade and Competition /
Трговија и конкуренција]

harmonisation

harmonisation
armonización
хармонизирање

Процес во текот на кој се прават измени во владините регулативи или практики, со цел истите да станат слични или покомпатибилни со оние на другите земји.

harmonisation formula

formule d'harmonisation
fórmula de armonización
формула за хармонизирање

Во преговорите за царини, целта на применувањето на формулата за хармонизирање е да се намалат високите царински стапки повеќе од оние кои се релативно ниски. Оваа формула се користеше во **Токиската рунда на преговори.**

[Market Access /
Пристап на пазарот]

Harmonised System (HS)

Système harmonisé (SH)
Sistema Armonizado (SA)
Хармонизиран систем (XC)

Главна меѓународна номенклатура која ги класифицира стоките со кои се тргува. Подготвена од Светската царинска организација, номенклатурата користи шифри од најмногу шест цифри за да ги класифицира и широките категории на стоки, но и високо диференцираните производи. Покрај шестцифреното ниво, земјите можат да воведат и национални дистинкции за **царините** и за многу други цели. Повеќето царински обврски сега се прават користејќи го XC за да се определи царина на одреден производ на конзистентна и предвидлива основа.

[Trade in Goods /
Трговија со стоки]

hearing, oral hearing

procédure orale

procedimiento oral

расправа, усна расправа

Правото да се биде сослушан во постапките за решавање на спор во СТО се дефинира на два начина: (i) За панели, на страните во спорот им се дадени две формални можности да бидат сослушани (да зборуваат) на состаноците на панелот. Трети страни имаат право да бидат сослушани само на првиот суштински состанок на панелот. (ii) За Апелационото тело, учесниците во жалбената постапка имаат право да бидат сослушани од Апелационото тело. Соодветно, „третите учесници“ кои доставиле писмени поднесоци имаат право да бидат сослушани од Апелационото тело.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

I

implementation of recommendations and rulings

mise en œuvre des recommandations et décisions

aplicación de las recomendaciones y resoluciones

имплементирање на препораки и одлуки

Панелите на СТО и Апелационото тело можат да препорачаат на едната страна во спорот да ја усогласи трговската мерка со обврските што произлегуваат од спогодбите опфатени со DSU (DSU, член 19). Надзорот врз имплементацијата е уреден со член 21 од DSU, кој воспоставува постапка со цел да се обезбеди навремено усогласување во разумен временски рок (обично 15 месеци од датумот на кој е усвоен соодветниот извештај на панелот или Апелационото тело).

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

import licensing procedures (ILP)

procédure de licences

d'importation

procedimientos para el trámite de licencias de importación

постапки за издавање на увозни дозволи

Административни постапки за надзор на увозот или за ограничување на увозот кој подлежи на квантитативни ограничувања. Согласно одредбите од Спогодбата на СТО за *постапките за издавање на дозволи*, властите кои се надлежни за дозволиите обично бараат поднесување молба или друга документација – покрај онаа

што се бара за царински цели – како предуслов за увоз.

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

import-substitution policies

politiques de remplacement

des importations

políticas de sustitución

de importaciones

политика за супституција на увозот

Пристап кон трговската политика насочен кон замена на увозот со домашно произведени стоки и услуги. Оваа политика вклучува ограничувања врз увозот или домашни субвенции. Беше поддржувана или со аргументите за заштита на младите индустрии или со потребата од намалување на менталните дефицити на тековната сметка од платниот биланс. Популарна меѓу земјите во развој во текот на 60-те и 70-те години, оваа политика беше во голем степен заменета со мерки за отворање на пазарот, со цел да ги стимулира конкуренцијата и извозот.

[Trade and Development / Трговија и развој]

Independent Review Entity (IE)

Entité d'examen indépendante (EI)

Entidad de Examen Independiente (EI)

Орган за независно разгледување

Дел од постапката за решавање на спорови на полето на инспекција пред испорака (PSI). Овој орган беше основан во декември 1995 година од страна на Генералниот совет, согласно член 4 од Спогодбата на СТО за инспекција пред испорака. Постапката на независно

разгледување ги решава споровите меѓу извозникот и агенцијата за инспекција пред испорака. Органот основа **панели** од кои се бара да донесуваат одлуки со мнозинство на гласови во рок од осум работни дена од иницирањето на спорот.

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

industrial designs

dessins et modèles industriels
dibujos y modelos industriales
индустриски дизајн

Надворешниот изглед или орнаменталните карактеристики на производи вклучително и форми, линии, мотиви и бои. Индустриските дизајни се штитат, пред сè, кај производи за широка потрошувачка, како на пример текстил, производи од кожа и автомобили. **Спогодбата за TRIPS** (член 25 и 26) им наметнува обврска на членките на СТО да ги штитат индустриските дизајни кои се нови или оригинални, со што му се овозможува на сопственикот да стекне ексклузивни права на користење на дизајнот.

(Види исто така: *copyright* / авторско право)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

infant industry protection

protection des industries naissantes
protección de las industrias nacientes
заштита на млада индустрија

Заштита со ограничување на увозот или други начини со цел да се овозможи да се основа нова индустрија во земја во развој. Член XVIII од GATT 1947 вклучуваше одредби со кои се дозволуваше

повлекување на отстапките за оваа цел.

[Trade and Development /
Трговија и развој]

Information Technology Agreement (ITA)

Accord sur les technologies de l'information (ATI)
Acuerdo sobre Tecnología de la Información (ATI)
Спогодба за информатичка технологија

Министерска декларација за трговија со производи од областа на информатичката технологија со цел да се елиминираат царинските давачки до јануари 2000 година, која беше договорена меѓу 29 членки на СТО на Министерската конференција во Сингапур во 1996 година. Имплементацијата предвидуваше проширување на учеството, со кое би се покриле околу 90 проценти од светската трговија со производи од информатичката технологија. До 1 април 1997 година, критериумот беше исполнет и таа стапи во сила во 1997 година со 40 учесници. Спогодбата за информатичка технологија се применува врз мултилатерална основа.

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

initial commitments
engagements initiaux
compromisos iniciales
иницијални обврски

Обврски за либерализација во областа на услугите што беа направени при заклучување на **Уругвајската рунда**. Овој термин, кој веќе не се користи, се однесува на првата рунда на либерализација што ја преземаа учесниците во пре-

говорите за GATS. Овие обврски беа зацртани во националните **листи** за услуги од Уругвајската рунда.

(Види исто така: *specific commitments* / специфични обврски)

[Services / Услуги]

initial submission

première communication

comunicación inicial

иницијален поднесок

Писмен поднесок од една страна во спор до првиот состанок на панелот. Согласно член 12.6 од DSU, страната тужител мора да го презентира својот првичен поднесок пред тоа да го стори **спротивната страна**, освен во случаи кога панелот може да одлучи двете страни да ги поднесат своите иницијални поднесоци истовремено.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

injury

dommage

daño

штета

Штета во индустријата, предизвикана од дампиран, субвенциониран или рапидно зголемен увоз. Концептот го уредува воведувањето на **антидампинг**, компензациски, или **заштитни мерки** согласно соодветните Спогодби на СТО.

(Види исто така: *countervailing duties; determination of injury; dumping* / компензациски давачки; утврдување на штета; дампинг)

[Anti-dumping; Safeguards; Subsidies / Антидампинг; Заштитни мерки; Субвенции]

in-quota / within access

intra-contingent / dans les

limites du contingent

dentro del contingente

во рамки на квотата

(Види: *tariff quota* / царинска квота)

integrated circuit layout-designs

schémas de configuration de circuits

intégrés

esquemas de trazado de los circuitos

integrados

топографија на интегрални кола

„Топографиите“ на интегралните кола. Спогодбата за TRIPS вклучува одредби за заштита на ваквите дизајни. Тие се засноваат врз, и истовремено ги заменуваат стандардите за заштита од Вашингтонскиот договор за интелектуална сопственост во поглед на интегрални кола, преговаран во рамките на Светската организација за интелектуална сопственост. Спогодбата за TRIPS додава минимално времетраење на заштита од 10 години.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Integrated Framework (IF)

Cadre intégré

Marco Integrado

Интегрирана рамка

Комбинација на ресурси од шест агенции за обезбедување на техничка помош во врска со трговијата за најмалку развиените земји. Овие програми се лансирани во 1997 година, и во нив се вклучени: Светската трговска организација (WTO), Конференцијата за трговија и развој на Обединетите нации (UNCTAD), Меѓународниот трговски центар (ITC), Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), Светската банка и Програмата за развој на Обединетите нации

(UNDP). Основниот механизам на Интегрираната рамка стана „**главен двигател**“ со кој трговијата се вклучи во развојните планови и стратегии за намалување на сиромаштијата.

(Види исто така: *PRSP / Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата*)

[Trade and Development / Трговија и развој]

integration programmes
programmes d'intégration
programas de integración
интегрирачки програми

Постапно укинување на квотите за текстил и облека согласно Спогодбата на СТО за текстил и облека. Согласно Спогодбата, квотите кои беа воведени со *Аранжманот за меѓународна трговија со текстил*, требаше да се укинат во четири фази, започнувајќи на 1 јануари 1995 година (16 проценти во обем од вкупниот увоз на членката во 1990 година за сите производи во Анексот); 1998 (дополнителни 17 проценти); 2002 година (дополнителни 18 проценти) и завршувајќи на 1 јануари 2005 година (останатите 49 проценти). Со оглед на фактот дека повеќето производи би се интегрирале во последната фаза, се смета дека интеграцијата доцни.

[Textiles and Clothing / Текстил и облека]

intellectual property rights (IPRs)
droits de propriété intellectuelle (DPI)
derechos de propiedad intelectual (DPI)
права од интелектуална сопственост

Мерки со кои се штити користењето на иновативни и креативни

идеи. Сопствениците на интелектуална сопственост – индивидуални лица, фирми или организации – ги уживаат правата врз нематеријални средства кои можат да се купат, продадат, лицензираат, разменат или дадат. Правата кои се вклучени во *Спогодбата за TRIPS* се: **авторски права, трговски марки, географски ознаки, индустриски дизајни, патенти, топографија на интегрални кола и трговски тајни.**

(Види исто така: *integrated circuit layout-designs; undisclosed information / топографија на интегрални кола; необјавени податоци*)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

interim report
rapport intérimaire
informe provisional
времен извештај

Првата комплетна верзија на извештајот на панелот што им се испраќа на страните во спорот. Времениот извештај ги содржи описните делови, наодите и заклучоците на **панелот**. Страните можат да побараат од панелот да ги провери соодветните аспекти. Доколку нема коментари, временниот извештај станува финален извештај и се проследува до сите членки. Пред издавањето на временниот извештај, страните имаат можност да ги проверат описните елементи – фактичката основа на случајот и аргументите (DSU, член 15).

(Види исто така: *interim review / времен преглед*)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

interim review

examen intermédiaire
examen intermedio
времен преглед

ISO 9000

ISO 9000
ISO 9000
ISO 9000

Фаза во постапката за решавање на спор која се одвива по одбраната на поднесоците и усните аргументи. Во оваа фаза, страните имаат можност да ги прегледаат описните аспекти на извештајот проследени со првата целосна верзија (DSU, член 15).

(Види исто така: *interim report* / *времен извештај*)

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

internal support

soutien interne
ayuda interna
внатрешна поддршка

(Види: *domestic support* / *домашна поддршка*)

Invisible Committee

Comité invisible
Comité invisible
Невидлив комитет

Комитет формиран од претставници од главните градови на следниве членки на СТО: **Quad**, Аргентина, Австралија, Бразил, Индија, Кореја, Луксембург, Мароко, Нов Зеланд, Норвешка, Полска, Сингапур и Швајцарија. Тој беше формиран во текот на Втората сесија на Министерската конференција која се одржуваше во Женева, во мај 1998 година, со цел да се разговара за лансирањето на новата рунда на мултилатерални трговски преговори. Овој комитет стана помалку забележлив по Министерската конференција во Сиетл.

[Negotiations / Преговори]

Пакет на меѓународни стандарди за управување со квалитет и гарантирање на квалитет. Подготвен од Меѓународната организација за стандардизација (ISO), пакетот беше усвоен во повеќе од 90 земји каде што се имплементира од страна на приватни фирми и јавни субјекти. Неговата примарна цел е да им се дадат на организациите упатства во врска со тоа од што се состои еден ефикасен систем за управување со квалитет и како тој систем може да се користи за обезбедување на долгорочни подобрувања на работата.

J

judicial economy

économie jurisprudentielle

economía procesal

економичност на постапка

Принцип на правни ограничувања што ги применуваат **панелите и Апелационото тело**. Со ова се бара да се избегнат одлуки по прашања кои не се неопходни за решавање на еден случај или, пак, за усогласување на трговска мерка во согласност со **определена спогодба опфатена со DSU**.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

jurisdiction

compétence judiciaire

competencia

надлежност

Овластувањето на **панелот и/или Апелационото тело** да донесуваат одлуки и да даваат препораки до **DSB** како што е предвидено со **спогодбите опфатени со DSU**. Јурисдикцијата на панелите и Апелационото тело произлегува од **DSU**, особено од членовите 6, 7 и 17.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

K

Kennedy Round

Négociations Kennedy / Kennedy

Round

Negociaciones Kennedy / Ronda

Kennedy

Кенедијева рунда

Шестата рунда на мултилатерални трговски преговори која траеше од 1964 година до 1967 година. Учествуваа повеќе од 60 земји и беше прва рунда која покрај царинските намалувања опфати и нови трговски правила, какви што се антидампинг мерките.

(Види исто така: *trade round* / трговска рунда)

[Negotiations / Преговори]

L

least-developed countries (LDCs)

pays les moins avancés (PMA)
países menos adelantados (PMA)
најмалку развиени земји

Најсиромашната група на земји во развој. 50 земји се признати како најмалку развиени, со особено слаби економии, со големи институционални проблеми и проблеми во областа на човековите ресурси и, често, со географски неповолна позиција.

(Види: Part II (International Organisations, Agreements and Groups) for criteria and list of LDCs / Дел II (Меѓународни организации, спогодби и групи) за критериуми и листа на најмалку развиени земји)

[Trade and Development / Трговија и развој]

less-advantaged countries (LACs)

pays les moins favorisés (PMF)
países menos favorecidos (PMF)
земји со помали предности

Термин што се употребува за земји што традиционално не учествуваат активно во мултилатералниот трговски систем. Се смета дека овие земји се соочуваат со структурни и институционални ограничувања во однос на меѓународната трговија. Земјите со помали предности ги вклучуваат 49-те најмалку развиени земји (LDCs), дефинирани од страна на Обединетите нации, земјите во развој со ограничени ресурси, економиите во транзиција и малите ранливи економии. Овој термин нема значење во контекст на СТО.

life cycle analysis (LCA)

analyse du cycle de vie
análisis del ciclo de vida
анализа на животниот циклус

Проценка на еколошкото влијание на некој производ во сите фази на неговото производство, употреба и отстранување. Оваа анализа овозможува да се утврдат најсериозните ризици по животната средина, да се постават стандардите за еколошко означување и да се обезбедат за производителите индикатори за планирање и развој, со тоа овозможувајќи им да ја подберат ефикасноста во употребата на енергијата, да ги намалат отпадните продукти и штетната употреба на необновливи репроматеријали и слично.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

like products

produits similaires
productos afines
слични производи

Термин што се употребува во целиот GATT 1947 и во сите спогодби на СТО за да определи дали два производи се доволно слични ("like") за да се третираат слично во однос на трговските мерки. Панелите на GATT и СТО утврдуваат дали производите се слични во секој случај посебно, делумно применувајќи четиристрана проверка: особините, природата и квалитетот на производот; крајната употреба на производот на даден пазар; вкусовите и навиките на локалните потрошувачи; и тарифната класификација според Хармонизираниот систем.

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

linear tariff cuts

réductions tarifaires linéaires
reducción lineal de los aranceles
линеарни намалувања на царините

Вообичаено, збир на царински намалувања што се темелат на еднакво процентно намалување. Ова е спротивно на други посложени пристапи врз основа на формули чија цел е хармонизирање на царините или посторог справување со врвовите на царинските стапки наспроти ниските царински стапки.

(Види исто така: *formula tariff cuts*; *Girard Paper on Market Access*; *harmonisation*; *Swiss formula* / намалување на царински стапки според определена формула; Документ на Жирард за пристап на пазарот; хармонизација; швајцарска формула)

[Market Access / Пристап на пазарот]

living modified organism (LMO)

organisme vivant modifié (OVM)
organismo vivo modificado (OVM)
жив модифициран организам

(Види: *genetically-modified organisms* / генетички модифицирани организми)

[Agriculture; Intellectual Property; Trade and Environment; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Интелектуална сопственост; Трговија и животна средина; Санитарни и фитосанитарни мерки]

local content requirements

prescriptions relatives à la teneur en produits nationaux
prescripciones en materia de contenido nacional
барања за локални инпути во домашните производи

Услови за инвестирање кои бараат употреба на локални про-

изводи и материјали. Овие мерки не се конзистентни со GATT согласното Спогодбата на СТО за мерките при вложувања со влијание врз трговијата.

(Види исто така: *export performance requirements*; *trade-balancing requirements* / барања за извозни резултати; барања за рамнотежување на трговијата)

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

M

mailbox

boîte aux lettres
apartado de correos
поштенско сандаче

Времено средство за носителите на правото на патент да ги поднесат пријавите за патенти за фармацевтски производи и земјоделски хемикалии. Согласно член 70 од *Спогодбата за TRIPS*, членките коишто на датумот на стапување во сила на Спогодбата за СТО немаа обезбедено заштита за патентите во овие сектори имаа обврска да обезбедат начин за поднесување на пријавите („поштенско сандаче“). Понатаму, од нив се бараше да ги оценат пријавите како што е зацртано во Спогодбата за TRIPS и потоа да обезбедат заштита на патентите почнувајќи од датумот на поднесување на пријавата.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

mainstreaming

intégration
integración
интегрирање

Процесот и методите за идентификување и утврдување на трговската политика како интегрален елемент на севкупните развојни планови и стратегии за намалување на сиромаштијата. Прерасна во услов за учество во *Интегрираната рамка*.

(Види исто така: *least-developed countries*; *PRSP* / најмалку развиени земји; *Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата*)

[Trade and Development / Трговија и развој]

Marrakesh Agreement

Accord de Marrakech
Acuerdo de Marrakech
Маракешка спогодба

Маракешка спогодба за основање на Светската трговска организација. Спогодбата која на 15 април 1994 година ја потпишаа учесниците на *Уругвајската рунда* за време на *Министерската конференција* во Маракеш, ги поставува целите и основните институционални правила на СТО. Сите спогодби на СТО, вклучувајќи ги и *GATS*, *Спогодбата за TRIPS* и *DSU* (Договорот за решавање на спорови) се приложени кон неа и претставуваат составен дел од *Маракешката спогодба*.

(Види исто така: *GATT 1994 / GATT 1994*)

members

membres
miembros
членки

Договорните страни на Маракешката спогодба за основање на Светската трговска организација. Тоа се држави или независни *царински територии*.

Ministerial Conference

Conférence ministérielle
Conferencia Ministerial
Министерска конференција

Основното одлучувачко тело на СТО. Согласно член IV од *Маракешката спогодба*, Конференцијата треба да се свикува најмалку еднаш во две години.

modalities

modalités
modalidades
модалитети

Термин на СТО за договарање на целите, задачите и техниките. Особено се употребуваше во контекст на преговорите во Доха за земјоделство и преговорите за пристап на пазарот на неземјоделски производи (NAMA).

[Agriculture; Market Access;
Negotiations; Services / Земјоделство;
Пристап на пазарот; Преговори;
Услуги]

Mode 4

Mode 4
Modo 4
Начин 4

(Види: *movement of natural persons / движење на физички лица*)

modes of delivery

modes de livraison
modos de suministro
начини на давање услуги

Четири начини на давање услуги признати заради исполнување на обврските што произлегуваат од GATS. „Начин 1” покрива прекугранични услуги (на пр., осигурителна полиса купена во друга земја); „Начин 2”, за користење услуги во странство, вклучува движење на потрошувачите (на пр., туризам, здравствена заштита); „Начин 3” бара комерцијално присуство (на пр., основање на филијала на банка); „Начин 4” е „движење на физички лица” (на пр., сметководители, информатички експерти или градежни работници што пристигнуваат однадвор за привремен престој). Обврските наведени во листите на обврски во услугите се однесуваат на секој од овие начини.

[Services / Услуги]

most-favoured-nation (MFN)

exemptions

exemptions de l'obligation de la nation la plus favorisée (NPF)
exenciones del trato de la nación más favorecida (NMF)
исклучоци од третманот на најповластена нација

Специфични исклучоци од MFN третманот во услужниот сектор.

Кога GATS стапи во сила, и во моментот на пристапување на нови членки, услужните дејности што не можеа веднаш да станат предмет на MFN третман (согласно член II) беа наведени во **националните листи на обврски**. Во принцип, овие исклучоци не траат подолго од десет години и беа предмет на преговори во следните рунди на преговори за GATS.

[Services; Trade in Goods / Услуги;
Трговија со стоки]

most-favoured-nation (MFN)

treatment

traitement de la nation la plus favorisée (traitement NPF)
trato de la nación más favorecida (trato NMF)
третман на најповластена нација

Темел на недискриминација меѓу членките на СТО. Член I од **GATT** бара секој повластен третман што една **договорна страна** (членка на СТО) ѝ го дава на која било друга земја веднаш и безусловно да им биде обезбеден на сите договорни страни (членки на СТО). Овој концепт се рефлектира во член II од GATS и член 4 од **Спогодбата за TRIPS**. Особено, MFN дозволува малите и слаби економии автоматски да ги ползуваат поволностите договорени меѓу најмоќните.

(Види исто така: *free-rider* / “free rider”, корисник на поволности без да прави отстапки)

[Services; Trade in Goods / Услуги;
Трговија со стоки]

movement of natural persons
mouvement de personnes physiques
movimiento de personas físicas
движење на физички лица

Начин на давање услуги признат заради исполнување на обврските што произлегуваат од GATS. Познат како „Начин 4“ на давање услуги. Опфаќа привремен престој на персонал, но не и живеење, постојано вработување или државјанство. Еден **анекс** кон оригиналниот GATS предвидува понатамошни преговори во оваа област. Тие се остварија во 1995 година, а резултатите беа формулирани во *Третиот протокол на GATS*.

(Види исто така: *modes of delivery* / начини на давање услуги)

[Services / Услуги]

Multifibre Arrangement (MFA)
Arrangement multifibres (AMF)
Acuerdo Multifibras (AMF)
Аранжман за меѓународна трговија со текстил

(Види исто така: *integration programmes* / интегрирачки програми)

[Textile and Clothing / Текстил и облека]

multifunctionality
multifonctionnalité
multifuncionalidad
мултифункционалност

Концепт кој го нагласува мноштвото на функции на еден сектор

или индустрија покрај производството и најчесто се применува на земјоделството и руралната заедница. Во *Спогодбата за земјоделство* се среќава како „нетрговски прашања“. Овој принцип се разви во контекст на преговорите во СТО во земјоделскиот сектор, а го поддржуваат земјите што имаат големи трошоци во земјоделството или што имаат посебни цели за рурален развој. Тие ја истакнуваат заштитата на животната средина, сочувувањето на пејзажот, правата на животните, руралниот развој и вработувањето, безбедноста на храната, традиционалните навики и слично, како причини за застапување на конзервативното гледиште на обврските за либерализација на трговијата.

[Agriculture; Negotiations / Земјоделство; Преговори]

Multilateral Agreement on Investment (MAI)
Accord multilatéral sur l’investissement (AMI)
Acuerdo Multilateral sobre Inversiones (AMI)
Мултилатерална спогодба за инвестиции

Во 1995 година, во OECD започнаа преговори за спогодба за либерализирање на инвестициите, а во нив учествуваа и членки што не припаѓаат на OECD. Поради сè почестите напади од невладините организации, преговорите беа прекинати во 1998 година.

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

multilateral environmental agreements (MEA)

accords environnementaux multilatéraux (AEM)
acuerdos multilaterales sobre el medio ambiente (AMUMA)
мултилатерални спогодби за животна средина

Меѓународни спогодби со кои се уредуваат прашања во врска со животната средина. Тековно во сила се околу 200 спогодби, од кои околу 20 вклучуваат одредби со кои се воведуваат трговски ограничувања и поради тоа се од интерес за СТО. Тука спаѓаат Монреалскиот протокол за заштита на озонската обвивка, Базелската конвенција за трговија и транспорт на опасен отпад преку меѓународни граници и Конвенцијата за меѓународна трговија со загрозувани видови (CITES).

[Trade and Environment /
Трговија и животна средина]

multilateral trade negotiations (MTN)

négociations commerciales multilatérales (NCM)
negociaciones comerciales multilaterales (NCM)
мултилатерални трговски преговори

Трговски преговори меѓу голем број земји; од 1947 година под покровителство на GATT и СТО. Од преговори за царинските стапки меѓу дваесетина земји овие преговори го проширија доменот и вклучуваат околу 140 земји. Тие се одвиваат во трговски „рунди“, а од основањето на GATT досега се одржани осум. Тие се различни од преговорите за регионалните и билатералните трговски спогодби.

[Negotiations / Преговори]

multilateral trading system (MTS)

système commercial multilatéral
sistema de comercio multilateral
мултилатерален трговски систем

Рамката од трговски правила и обврски што ја сочинуваат Спогодбата за СТО. Терминот ја нагласува широката, сеопфатна природа на системот на СТО наспроти порестриктивните регионални и билатерални трговски аранжмани. „Системот“ се состои од правила, обврски на земјите членки и постапката за решавање на спорови.

(Види исто така: *bilateral trade agreements* / билатерални трговски спогодби)

multi-modal

multimodal
multimodal
мултимодален транспорт

Последователна употреба на повеќе од еден начин на транспорт на стоки. На тој начин товарот може да се пренесува последователно со камион, по море, со железница и повторно со камион за да стигне до крајниот купувач. Терминот се употребува во преговорите согласно GATS и е од особена важност за брзите испораки.

[Services; Trade in Goods / Услуги;
Трговија со стоки]

mutual recognition agreements (MRAs)

accords de reconnaissance mutuelle (ARM)
acuerdos de reconocimiento mutuo (ARM)
спогодби за заемно признавање

Спогодби меѓу земјите за заемно признавање на постапките за

тестирање и сертификација на производите. Овие спогодби се сметаат за инструмент за олеснување на трговијата, бидејќи го олеснуваат царинењето на производите што се продаваат во странство. Секоја страна се обврзува да ги прифати извештаите за надлежните органи за оценување на сообразноста, назначените лаборатории и инспекциските тела на другата страна. Во контекст на услугите, овие спогодби можат да се однесуваат на прифаќање на квалификациите на професионалците што даваат услуги. *Спогодбата на СТО за техничките бариери во трговијата*, исто така, го поттикнува прифаќањето на оценувањето на сообразноста меѓу членките (член 6).

(Види исто така: *conformity assessment procedures; standards; technical regulations* / *постапки за оценување на сообразноста; стандарди; технички прописи*)

[Market Access; Sanitary and Phytosanitary Measures / Пристап на пазарот; Санитарни и фитосанитарни мерки]

N

national schedules

listes nationales

listas nacionales

национални листи на обврски

Листи на производи, услуги и условите за пристап на пазарот за секој производ и услуга, за секоја членка на СТО. Сите членки имаат три комплекта на **листи**: стоки, услуги и земјоделски производи. Листите за стоки најмногу се однесуваат на **царинските** стапки; листите за услуги ги вклучуваат обврските за пристап на пазарот и **националниот третман**, како и **MFN исклучоците**; листите за земјоделски производи ја опфаќаат **домашната поддршка**, а во некои случаи и **извозните субвенции**.

(Види исто така: *reform programme; specific commitments; tariff bindings / програма за реформа; специфични обврски; максимални обврзувачки царински стапки*)

[Agriculture; Services; Trade in Goods / Земјоделство; Услуги; Трговија со стоки]

national treatment (rule)

traitement national (règle)

trato nacional (norma)

национален третман (правило)

Обезбедување услови за увезените стоки и странските даватели на услуги, кои се во најмала рака еднакви на условите обезбедени за домашните производи и локалните даватели на услуги. Заедно со **MFN третманот**, националниот третман е фундаментален концепт на недискриминацијата. За трговијата со стоки, согласно член III од **GATT**, тој претставува авто-

матско договорно право. Согласно **GATS** (член XVII) тој претставува договорена обврска што треба да се вклучи во листите на обврски за тие услуги што членката ќе ги избере.

natural persons

personnes physiques

personas físicas

физички лица

Луѓе, а не правни лица како трговски друштва и организации. Особено важно во контекст на **GATS**.

(Види исто така: *movement of natural persons / движење на физички лица*)

[Services / Услуги]

net food-importing developing countries

pays en développement importateurs

nets de produits alimentaires

países en desarrollo importadores

netos de alimentos

земји во развој нето увознички на прехранбени производи

Земји во развој што постојано зависат од увоз на прехранбени производи за задоволување на своите потреби. Некои од овие земји добиваат помош во храна и субвенциониран извоз од најголемите земји на **OECD**. Според *Слогодбата за земјоделство*, со намалувањето на **домашната поддршка** и **извозните субвенции** од страна на најголемите извозници, овие земји можат да се соочат со ограничени набавки и поголеми цени. Требаше да се воведат аранжмани, со цел соодветно справување со оваа опасност согласно *Одлуката за мерките во врска со можните негативни ефекти од програмата за реформа на нај-*

малку развиените земји и земјите во развој нето увознички на храна.

[Agriculture; Trade and Development / Земјоделство; Трговија и развој]

non-actionable subsidies (green box subsidies)

subventions ne donnant pas lieu à une action (subventions de la catégorie verte)

subvenciones no recurribles (subvenciones verdes)

субвенции што не подлежат на компензациски мерки, дозволени субвенции (субвенции од зелената категорија)

Субвенции за неземјоделски производи што не се предмет на испитување согласно Договорот за решавање на спорови (DSU). Спогодбата за субвенции и компензациски мерки во член 8 предвидува дека општите субвенции (односно оние што се генерално достапни во секоја членка) се дозволени. Општите субвенции, исто така, можат да бидат дозволени и кога ги задоволуваат критериумите наведени во истиот член – генерално, тие се: истражувачки активности, помош за неразвиените региони и помош за задоволување на барањата во врска со животната средина.

[Subsidies / Субвенции]

non-agricultural market access negotiations (NAMA negotiations)

négociations concernant l'accès aux marchés pour les produits non agricoles (négociations NAMA)
negociaciones sobre el acceso a los mercados para los productos no agrícolas (negociaciones sobre los NAMA)
переговори за пристап на пазарот на неземјоделски производи (переговори за NAMA)

Переговори за намалување или елиминирање на **царините**, особено **царинските врвови**, високите царини и **ескалацијата на царинските стапки**, како и **нецаринските бариери**, за производи од извозен интерес за земјите во развој договорени во Доха (став 16 од Министерската декларација).

(Види исто така: *Girard Paper on Market Access / Документот на Жирард за пристап на пазарот*)

[Market Access; Negotiations / Пристап на пазарот; Переговори]

non-application

non-application
no aplicación
неприменување

Услов според кој една земја членка на СТО одбива да ја примени **Маракешката спогодба и мултилатералните трговски спогодби од **Анекс 1**** (Анекс 1: Мултилатерални спогодби за трговија со стоки, Анекс 1В: Општа спогодба за трговија со услуги, Анекс 1С: **Спогодба за трговските аспекти на правата од интелектуална сопственост**) и Анекс 2 (DSU) кон друга членка. Член XIII од **Маракешката спогодба** дозволува повикување на неприменување само во моментот на пристапувањето на која и да е членка кон СТО. Оваа одредба ретко се применува и **Мини-**

стерската конференција може да ја разгледа нејзината примена на барање на која било членка.

[GATT / WTO Law /
Правото на GATT / СТО]

non-automatic import licensing
régime de licences d'importation non automatiques
régimen de licencias no automáticas de importación
режим на неавтоматско издавање увозни дозволи

Издавање увозни дозволи што вообичаено се користи заради спроведување и распределување на количинските (квантитативните) ограничувања. Правилата се утврдени во Спогодбата на СТО за постапките за издавање увозни дозволи.

(Види исто така: *automatic import licensing* / автоматско издавање увозни дозволи)

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

non-governmental organization (NGO)
organisation non gouvernementale (ONG)
organización no gubernamental (ONG)
невладина организација (НВО)

Општ термин за организации надвор од владата организирани на локално, национално или меѓународно ниво. Тие вообичаено работат на непрофитабилна основа. НВО што се активни во контекст на СТО опфаќаат групи што работат на прашања од областа на животната средина, развојот, човековите права и добросостојбата на животните, но и деловни асоцијации. Тие, исто така, се нарекуваат и „граѓанско општество“.

non-reciprocity
non-réciprocité
no reciprocidad
нереципроцитет

Исклучителното право на земјите во развој да не им го дадат истиот третман на развиените земји доколку тоа не е во согласност со нивните развојни цели, на пр., добивањето преференцијален третман што не е во согласност со клаузулата за MFN. Концептот на нереципроцитет е прифатен во контекст на трговските преговори меѓу земјите во развој и развиените земји. Тој е предвиден со Дел IV од GATT од 1994 година, како и со Одлуката на договорните страни од 1979 година, позната како **Овозможувачка клаузула.**

[Negotiations; Trade and Development /
Преговори; Трговија и развој]

non-tariff barriers (NTBs) / non-tariff measures (NTMs)
obstacles non tarifaires / mesures non tarifaires
obstáculos no arancelarios / medidas no arancelarias
нецарински бариери / нецарински мерки

Сите останати ограничувања на увозот на стоки покрај царините. Тие можат да ги опфатат **квантитативните ограничувања,** како и техничките стандарди, комплицираните системи за издавање увозни дозволи, инспекцијата пред испорака и некои инвестициски мерки.

(Види исто така: *import licensing procedures* / постапки за издавање увозни дозволи)

non-trade concerns

considérations autres que d'ordre commercial
preocupaciones no comerciales
нетрговски прашања

(Види: *multifunctionality* / мулти-функционалност)

non-violation complaints

plaintes en situation de non-violation
reclamaciones en casos en que no existe infracción
тужби во случаи кога не постои прекршување

Тужба во која се тврди постоење на трговска штета која настанала како резултат на мерки што се во согласност со правилата на СТО. Член 26 од Договорот за решавање на спорови (DSU) дозволува тужби во кои се тврди дека некоја трговска мерка, која иако не е во спротивност со одредбите на спогодбите опфатени со DSU, ги поништува или ги попречува погодностите или го попречува остварувањето на целите согласно предметната спогодба опфатена со DSU.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

nuisance tariffs

droits (à caractère) de nuisance
derechos arancelarios "de puro estorbo"
непотребни царини

Особено ниски царини кои често генерираат приход што е помал од трошоците за нивно наплаќање. Понатаму, овие царини може да се бесцелни – и непотребно да предизвикуваат штета во деловното работење – доколку краткорочните флукутации во каматните стапки го поништуваат нивното влијание.

Дефиниција не е договорена, но непотребните царини генерално ја опфаќаат групата на царински стапки од 0-3%.

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

nullification and impairment

annulation et réduction
anulación y menoscabo
анулирање и намалување

Поткопување на вредноста на поволностите што произлегуваат од обврските кон СТО. Член XXIII од GATT – основата за многу тужби согласно DSU – дава право да се побара покренување на спор, ако членка на СТО смета дека каква било корист што произлегува од Спогодбата „се анулира или се намалува или дека остварувањето на која било цел на Спогодбата се спречува“, поради тоа што друга членка не ги исполнува своите обврски или наметнува мерка (без оглед дали е или не е во согласност со Спогодбата) или како резултат на „некоја друга ситуација“. Спогодбата за субвенции го употребува овој термин во сличен контекст.

(Види исто така: *non-violation complaints* / тужби во случаи кога не постои прекршување)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

O

observer
observateur
observador
набљудувач

Влада на земја што не е членка или организација со право да присуствува на средбите на СТО. Земјите во процес на пристапување имаат право на статус набљудувачи. Генералниот совет и неговите тела исто така можат да одлучат да дозволат меѓународни организации да бидат набљудувачи во релевантните тела на СТО. Набљудувачите немаат право да учествуваат во донесувањето одлуки. Преговорите според [Работната програма од Доха](#) се отворени за набљудувачи во процес на пристапување.

(Види исто така: *decision-making process* / процес на одлучување)

orderly marketing arrangement (OMA)
arrangement de commercialisation ordonnée
acuerdo de comercialización ordenado
наложени маркетинг аранжмани

Спогодба помеѓу извозниците и увозниците со која ја ограничуваат трговијата со некоја стока; во суштина, тоа е мултилатерална спогодба за [доброволно ограничување на извозот](#).

(Види исто така: *grey area measures* / мерки од сивата зона)

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

out-of-quota / over access
hors contingent
fuera del contingente
надвор од квота /
поголем пристап

(Види: *tariff quota* / царинска квота,
тарифна квота)

outward processing arrangements
régime de perfectionnement passif
régimen de perfeccionamiento pasivo
аранжмани за лон доработки

Вообичаено склучување договори со субјекти од други земји за одредени фази на производство на облека. Така, земја што произведува текстил може да поттикне склучување на аранжмани со кои домашно произведена ткаенина се извезува за кроење и шиене пред повторно да биде увезена за финално соединување. Ваквата практика – што особено се користи во САД и ЕУ – го одржува домашното производство на текстил, кое во спротивно би можело да пропадне со зголемување на увозот на облека.

[Textiles and Clothing /
Текстил и облека]

P

panel / panel proceeding

*groupe spécial / procédé
des groupes spéciaux
grupo especial / actuación,
procedimiento de los grupos
especiales*

панел / постапка пред панелот

Вообичаено три лица кои вршат сослушување и носат препорака по тужба во рамките на Договорот за решавање на спорови (DSU). Панелот му помага на Телото за решавање на спорови (DSB) согласно член 11 од DSU, со тоа што подготвува објективна проценка на фактите на случајот и применливоста и усогласеноста на мерката за која станува збор со односните спогодби опфатени со Договорот за решавање на спорови. Обично од панелот се бара да поднесе извештај во рок од шест месеци.

(Види исто така: *panelist / член на панел*)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

panelist

*personne appelée à faire partie
des groupes spéciaux, membre des
groupes spéciaux
integrante de los grupos
especiales, miembro de los
grupos especiales*
член на панел

Поединец што е член на панел на СТО. Членовите на панелите имаат функција еднаква на судии од првостепен суд. Тие имаат обврска да ги утврдат фактите и правото. Тие мора да се „висококвалификувани владини и/или невладини поединци“. Членови на панелот не

можат да бидат граѓани на членки чиешто влади се „страни“ или „трети страни“ во спор. За да го помогне нивниот избор, Секретаријатот на СТО води индикативна листа на квалификувани поединци.

panel report

*rapport du Groupe spécial
informe del Grupo Especial*
извештај на панелот

Извештајот што го издава панелот по завршувањето на постапката за решавање на спорови. Се состои од два основни дела: описен дел кој опфаќа вовед, факти, тврдења, поднесоци од трети страни и аргументи на страните во спорот; делот со наодите ги содржи заклучоците и препораките на панелот. Извештаите на панелот можат да се обжалат пред Апелационото тело.

(Види исто така: *Appellate Body report / извештај на Апелационото тело*)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

parallel imports

*importations parallèles
importaciones paralelas*
паралелен увоз

Исто така познат како „сив пазар“. Тоа се стоки што ги увезува и друг, покрај овластениот увозник, на пример кога некој друг, покрај сопственикот на интелектуална сопственост или трговска марка на производ, го продава тој производ во различни земји за различни цени, или кога некој увезува стока со ниска цена што се продава на пазари со евтина стока во скапа земја по ниска цена.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Part IV of the GATT

Partie IV du GATT

Parte IV del GATT

Дел IV од GATT

Три члена од **GATT** додадени во 1965 година со кои се уредуваат мерките за поддршка на **земјите во развој**. Меѓу другото, членовите XXXVI, XXXVII и XXXVIII од GATT ги обврзуваат членките на СТО да им помогнат на овие земји преку трговски отстапки. Едновремено, **развиените земји** членки не очекуваат од земјите во развој да направат реципрочни отстапки во преговорите „што не се во согласност со нивниот индивидуален развој и финансиски и трговски потреби“.

[GATT / WTO Law; Trade and Development / Правото на GATT / СТО; Трговија и развој]

patent

brevet

patente

патент

Ексклузивно право да се искористува пронајдок. Пронајдокот мора да е производ или процес што обезбедува нов начин на правење на нешто, или нуди ново техничко решение за решавање на некој проблем. Сопственикот на патентот обично добива заштита на патентот во времетраење од 20 години. **Спогодбата за TRIPS** е посеопфатна и предвидува спроведување на правата од патент што првично се усвоени во Светската организација за интелектуална сопственост.

(Види исто така: *compulsory licence* / *задолжителна лиценца*)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

peace clause

clause de paix

cláusula de paz

мировна клаузула

Мораториум за решавање на спорови за земјоделските мерки за поддршка, а во врска со обврските од Уругвајската рунда. Член 13 од **Спогодбата за земјоделство** ги исклучува мерките за поддршка што се во согласност со останатите одредби од Спогодбата, а за кои би можеле да бидат покренати спорови согласно **GATT** или **Спогодбата за субвенции**. Одредбата, исто така, го условува воведувањето на **компензациски давачки за домашна поддршка и извозни субвенции** што се во согласност. Важноста на мировната клаузула, позната и како одредба за „задолжително воздржување“ истекува на крајот од 2003 година.

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки]

peak tariffs

crêtes tarifaires

crestas arancelarias, derechos máximos, máximas arancelarias

царински врвови, врвови на царинските стапки

(Види: *tariff peaks* / *врвови на царинските стапки*)

permissible subsidies

subventions autorisées

subvenciones permisibles

дозволиви субвенции

Субвенции што не се забранети согласно Спогодбата на СТО за субвенции. Дозволивите субвенции можат да бидат предмет на компензациски давачки преку **DSU**, или да

не бидат предмет на компензациски давачки ако ги задоволуваат критериумите на член 8 од Спогодбата. За [субвенциите што не подлежат на компензациски давачки](#) не можат да се воведат [компензациски давачки](#).

(Види исто така: *actionable subsidies; determination of injury* / субвенции против кои може да се иницира спор во СТО; утврдување на штета)

[Subsidies / Субвенции]

pipeline protection

protection transitoire
protección transitoria
продолжена заштита

Привремена заштита за пронајдок за кој пријавата за патент чека регистрација. Вообичаено се применува во земји што се во процес на донесување на закони и прописи со кои се регулираат патентите. За да добие ваква заштита, патентот – најчесто фармацевтски и земјоделски хемиски производ – треба да е патентиран на друго место.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

piracy

piraterie
piratería
пиратерија

Вообичаен термин што се употребува за неовластено умножување на авторски дела и патентирани пронајдоци. Фалсификувањето е најчесто признатата форма на пиратерија на интелектуална сопственост. [Спогодбата за TRIPS](#) ја дава рамката на СТО за борба против пиратеријата.

(Види исто така: *copyright; counterfeit; patent* / авторско право; фалсификат; патент)

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

plurilateral trade agreements

accords commerciaux
plurilatéraux
acuerdos comerciales
plurilaterales

плурилатерални трговски спогодби

Спогодби на СТО на кои не се потписници сите членки на СТО. Тоа се четирите плурилатерални спогодби споменати во [Маракешката спогодба](#) за основање на СТО со кои се уредува трговијата со цивилни воздухоплови, трговијата со млечни производи и производи од говедско месо, како и јавните набавки. Спогодбите за млечни и месни производи престанаа да се применуваат во 1997 година. Други долгорочни плурилатерални спогодби во рамките на [GATT](#) (на пример оние за [технички бариери во трговијата и антидампинг](#)) беа мултилатерализирани со [Уругвајската рунда](#).

(Види исто така: *single undertaking* / единствен пакет)

[GATT / WTO Law / Правото на GATT / СТО]

polluter-pays principle (PPP)

principe du pollueur-payeur
principio de "quien contamina paga"
принцип „загадувачот плаќа“

Принцип според кој вистинскиот или потенцијалниот загадувач треба да ги сноси трошоците за спречување или чистење на загадувањето. Иако овој принцип досега ретко бил пренесуван во

закон, целта на истиот е да им се наметне на загадувачите јасна одговорност за штетата што ја предизвикуваат врз животната средина. Еден од најочевидните примери е загадувањето на морината со нафта.

[Trade and Environment /
Трговија и животна средина]

portfolio investment / foreign portfolio equity investment (FPEI)

investissement étranger de portefeuille, sous forme de participation au capital
inversión en una cartera de valores extranjeros

портфолио инвестиции / странски портфолио инвестиции во капитал на фирма

Финансиски инвестиции во странство без значително вклучување на менаџментот. Вообичаено тоа се вложувања во хартии од вредност (акции и обврзници) од странски инвеститори, пензиски фондови и други финансиски институции и богати поединци кои сакаат да ја зголемат вредноста на хартиите од вредност. Ова е спротивно на **странските директни инвестиции**, (СДИ) каде инвеститорите може да основаат подружници, да купат цели компании или големи холдинзи на акции, и да преземат целосна или делумна контрола.

[Trade and Investment /
Трговија и инвестиции]

positive agenda

programme positif
programa positivo

позитивна програма

Концепт според кој земјите и групите земји треба да се залагаат за позитивни придобивки во рамките на преговорите во СТО, наместо да заземаат исклучител-

но одбранбени ставови. Терминот беше применет од UNCTAD при подготвувањето на **земјите во развој** пред **Министерската конференција** во Сиетл во 1999 година.

[Negotiations / Преговори]

precautionary principle

principe de précaution

principio de cautela / precaución

принцип на претпазливост

Однапред преземени активности во врска со животната средина или јавното здравје против воочен ризик кој не е потврден со научна студија. Владини мерки, врз основа на принципот на претпазливост како оправдување, што довеле до забрана на увоз на прехранбени производи, предизвикаа контроверзии во СТО. Гледиштата се спротивставени во однос на прашањето дали овој принцип е или не е целосно признат во *Спогодбата за примена на санитарни и фитосанитарни мерки*.

[Trade and Environment /
Трговија и животна средина]

preferences / preferential treatment / preferential arrangements

préférences /

traitement préférentiel

preferencias /

tratamiento

preferencial

преференцијали /

преференцијален третман / преференцијален аранжман

Зајакнати поволности од пристап на пазарот вообичаено во корист на земјите во развој врз воопштена, нереципроцитетна и недискриминаторска основа. Голем број **развиени земји** ги одржуваат механизмите со кои се овозможуваат нереципроцитетни предности во

пристапот на пазарот за групи на земји во развој (ЕУ и земјите од АСП; преференцијалните аранжмани на САД со карибските земји; групата на Андскиот пакт), на **најмалку развиените земји** или на поединечни нации. Членките на СТО дозволија **ослободување од обврски** во овие посебни случаи. Меѓутоа, Индија ги оспорува **тарифните** преференцијали договорени согласно посебните аранжмани за борба против производството и трговијата со дроги, што се достапни само за одредени земји избрани од страна на ЕЗ.

(Види исто така: *Enabling Clause, Generalised System of Preferences / Овозможувачка клаузула; Општ систем на преференцијали*)

[Market Access; Trade and Development / Пристап на пазарот; Трговија и развој]

pre-shipment inspection (PSI)
inspection avant expédition (IAE)
inspección previa a la expedición (IPE)
контрола пред испорака

Користење на специјализирани фирми за проверка на пратките и обезбедување на компатибилност меѓу договорите, утврдувањето на царинската вредност, наплатувањето и плаќањето. Основната цел е да се потврди дека реалната вредност на стоката одговара на нејзината декларирана вредност. Контролата пред испорака сè повеќе ја користат владите на **земјите во развој** на кои им недостасуваат софистицирани царински услуги, делумно за да се борат против одливот на капитал. Контролите вообичаено се вршат во земјата на извоз. Оваа практика е опфатена со *Спогодбата на СТО за контрола на стоката пред испорака*.

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

price taker
preneur de prix
receptor de precios
прифаќач на цена

Стопанство или производител што е толку мал во однос на глобалниот пазар за некоја стока што не може да влијае на нејзината цена.

price undertaking
engagement en matière de prix
compromiso relativo a los precios
преземање ценовна обврска

Преземање ценовна обврска од страна на извозник со цел да ги зголеми извозните цени на производот за кој се смета дека цената му е дампирани и предизвикува штета на домашната индустрија на увозниот пазар. Со преземањето ценовна обврска во нормални околности би се избегнало воведување на **антидампинг давачка** или која било привремена мерка. Со зголемувањето на цената би требало да се елиминира маржата на **дампинг**. Во член 8 од *Спогодбата на СТО за антидампинг* се утврдени условите за преземање ценовни обврски.

(Види исто така: *injury / штета*)

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

prima facie case
prima facie, éléments montrant
prima facie que
prima facie, acreditación
случај *prima facie*

Докази што се доволни да се постави основана претпоставка којашто ќе надвлее, доколку не биде побиена или оспорена со други докази. Од латински, „на прв поглед“. *Апелационото тело* го дефинира случајот *prima facie* како случај кој, „во отсуство на успешно

одбивање од страна на обвинетата страна, [бара] **панел**, кој како работа на правото, ќе пресуди во корист на тужителот во случајот *prima facie*. ”

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

processes and production methods (PPMs)

procédés et méthodes de production (PMP)

procesos y métodos de producción (PMP)

производни процеси и методи

Начин на кој производите се произведуваат или преработуваат и на кој природните ресурси се екстрахираат или собираат. Оваа фраза стана важна во СТО во врска со проблемите од еколошки карактер. Во контекст на **MFN** и националниот третман, **GATT** споменува само „слични производи“; се чини дека не дозволува разликување на извозот според производните процеси и методи. Екологистите го оспоруваат овој пристап и тврдат дека треба да се овозможи спроведување на рестриктивни гранични мерки, врз основа на разликите во производните процеси и методи.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

producer subsidy equivalent (PSE)

équivalent subvention à la production (ESP)

equivalente en subvenciones al productor (ESP)

еквивалент на производна субвенција

Квантификација на трансферот од даночните обврзници и потрошувачите на земјоделските производители изразено како процент од

брuto средствата што фармерите ги примаат преку мерките за **домашна поддршка**.

(Види исто така: *Aggregate Measurement of Support / Агрегатно мерење на поддршка*)

[Agriculture / Земјоделство]

product mandating requirements

prescriptions relatives à la fourniture obligatoire d'un produit
prescripciones en materia de destino de los productos

барања за задолжителен пласман на производи

Обврска што му се наметнува на инвеститорот да го извезе производството во одредени земји или региони. Пример на мерка при вложувања со влијание врз трговијата (**TRIM**). Вакви одредби за кои се смета дека не се во сообразност со **GATT од 1994** се содржани во илустративната листа на мерки при вложувањата со влијание врз трговијата (**TRIMS**), која претставува Анекс на *Спогодбата за мерки при вложувањата со влијание врз трговијата*.

(Види исто така: *trade-balancing requirements; local content requirements / барања за врамнотежување во трговијата; барања за локални инпути во домашните производи*)

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

progressive liberalisation

libéralisation progressive
liberalización progresiva

прогресивна либерализација

Континуирани процеси на отворање на пазарот по пат на прего-

вори во СТО. Прифатени особено во GATS каде членовите XIX, XX и XXI предвидуваат понатамошни рунди на преговори за специфичните обврски. *Спогодбата за земјоделство* ја прифаќа долгорочната реформа како „процес во тек“ и бараше новите преговори да започнат една година пред завршувањето на периодот за спроведување (2000 година) предвиден со *Уругвајската рунда*.

(Види исто така: *rounds of trade negotiations* / рунди на трговски преговори)

[Agriculture; Services / Земјоделство; Услуги]

prohibited subsidies
subventions prohibées
subvenciones prohibidas
забранети субвенции

Субвенции што се забранети согласно Спогодбата за субвенции и компензациски мерки. Во член 3 се дефинирани две класи: субвенции што се условени со извршен извоз (*извозни субвенции*) и субвенции што се условени со давање предност на користењето на домашни во однос на увезени стоки. Член 4 ги утврдува конкретните правила за решавање на *спорови* за дејствија против забранетите субвенции.

[Subsidies / Субвенции]

protocols
protocoles
protocolos
протоколи

Додатоци на основните спогодби. Особено, во СТО, дополнителни договори додадени кон GATS, а во врска со преговорите по *Уругвајската рунда*. Вториот и Петтиот

протокол се однесуваат на обврските за финансиските услуги од 1995 година и 1997 година. Третиот протокол, кој се однесува на *движење на физички лица*, беше усвоен во 1995 година, а Четвртиот протокол ги покрива обврските за телекомуникации и беше усвоен во 1997 година. Прв протокол не постои.

(Види исто така: *accession* / пристапување)

[Services / Услуги]

Poverty Reduction Strategy Papers (PRSP)

Cadres stratégiques de lutte contre la pauvreté (CSLP)

Documentos de Estrategia de Lucha contra la Pobreza (DELPA)

Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата

„Национални“ стратегии на земјите (вклучувајќи ги и економските и социјалните политики и програми) за промовирање на развојот и намалување на сиромаштијата. На годишните собранија на институциите на Бретон Вудс (Bretton Woods) во 1999 година беше договорено дека Документите за стратегија за намалување на сиромаштијата треба да обезбедат основа за повластено позајмување и олеснување на задолженоста од страна на Светската банка и ММФ. „Интегрирањето“ на трговијата во Документите за стратегија за намалување на сиромаштијата и плановите на одделните земји за развој е еден од принципите на *Интегрираната рамка за најмалку развиените земји*.

[Trade and Development / Трговија и развој]

prudential carve-out

*exception pour des raisons
prudentielles*
excepción cautelar
исклучок заради причини
на претпазливост

Посебни услови за заштита и регулирање на финансиските системи и институции во GATS. Во Анексот за финансиски услуги, договорен за време на [Уругвајската рунда](#), владите ја задржаа слободата да преземаат мерки на претпазливост кои инаку би можеле да не бидат во согласност со GATS. Мерките на претпазливост би вклучувале заштита на инвеститорите, депозитарите и сопствениците на полиси, како и потребата да се осигури интегритетот и стабилноста на финансискиот систем.

[Services / Услуги]

Q

Quad, the

Quad, la
Cuad, la
Quad

Неформален термин за група составена од министрите за трговија на четирите најголеми трговски субјекти: Канада, Европската заедница (претставувана од нејзината Комисија), Јапонија и САД. Quad беше клучна и конечно одлучувачка групација во Уругвајската рунда. Министрите и владините претставници во Quad се среќаваа редовно. Сега групата е многу понеактивна.

quantitative restrictions (QRs) / quotas

restrictions quantitatives / contingents, quotas
restricciones cuantitativas / contingentes, cuotas
количински (квантитативни)
ограничувања / квоти

Мерки со кои се ограничува количеството на увоз (или извоз) на конкретен производ. Директните квоти и системите за издавање увозни дозволи се основните алатки за наметнување на вакви ограничувања. Генерално, тие се забранети со член XI од GATT. Меѓутоа, квотите остануваат во текстилниот и земјоделскиот сектор. Тие можат да бидат воведени во рамките на Спогодбата на СТО за *заштитни мерки* и често се јавуваат кај условите за преференцијален пристап.

(Види: *quota modulation; tariff quota / приспособување на квоти; царинска, тарифна квота*)

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

quota

contingent, quota
contingente, cuota
квота

(Види: *quantitative restrictions / количински (квантитативни) ограничувања*)

quota modulation

modulation de contingents
modulación de contingentes
приспособување на квоти

Дискриминирачка распределба на правото на квота согласно заштитна мерка. Член 5(2)а. од Спогодбата на СТО за заштитни мерки предвидува распределба на количествата во квотата меѓу основните земји снабдувачи. Меѓутоа, член 5(2)б дозволува различна распределба на количествата кога увозот од еден или неколку снабдувачи е несразмерно зголемен, односно „приспособување на квоти”

[Safeguards / Заштитни мерки]

R

rebuttable presumption

présomption, sauf preuve du contraire
presunción sólo de derecho
претпоставка што може да се побие

Претпоставка што може да се побие со спротивни докази. Види го како пример член 2.5. од Спогодбата за *техничките бариери во трговијата*.

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

reciprocity

reciprocité
reciprocidad
реципроцитет

Основа за повеќето преговори во СТО за пристап на пазарот. Членките што учествуваат во преговорите за *царините* или услугите поврзани со пристап на пазарот вообичаено бараат реципрочна размена на обврски со другите членки. Намерата е да се обезбеди приближна еднаквост во поволноста од преговорите. Меѓутоа, од *земјите во развој* обично не се бара да дадат точно реципрочни отстапки во замена за оние што ги направиле индустриските земји.

(Види исто така: *Part IV of the GATT / Дел IV од GATT*)

[Market Access /
Пристап на пазарот]

reduction commitments

engagements de réduction
compromisos de reducción
обврски за намалување

Обврски за намалување на домашната поддршка, извозните субвенции и царините во земјоделството. Ова се трите столба на програмата за реформа што беше договорена за време на *Уругвајската рунда* и сега го претставуваат фокусот на земјоделските преговори во рамките на *Работната програма од Доха*.

(Види исто така: *amber box support; blue box support; decoupling; green box support / протокалова категорија на поддршка; сина категорија на поддршка; раздвојување; зелена категорија на поддршка*)

[Agriculture; Market Access; Subsidies /
Земјоделство; Пристап на пазарот;
Субвенции]

reform programme

programme de réforme
programa de reforma
програма за реформа

Почетна програма за намалување на субвенциите во земјоделството и заштитата на пазарот договорена во *Уругвајската рунда*. Шестгодишниот план, што е содржан во *Спогодбата за земјоделство*, започна да се спроведува во 1995 година и според него се бараше намалување на *домашната поддршка, извозните субвенции и царините*. Либерализацијата е обврзувачка согласно член 20 од *Спогодбата за земјоделство* и е составен дел на *вградената агенда*.

[Agriculture; Market Access; Sanitary and Phytosanitary Measures; Subsidies /
Земјоделство; Пристап на пазарот;
Санитарни и фитосанитарни мерки;
Субвенции]

regional trading agreement

accord commercial régional
acuerdo comercial regional
регионална трговска спогодба

Група земји кои договараат слободна трговија меѓу себе, како и тоа дека ќе наплаќаат поголеми **царини** за увозот од земји што не припаѓаат на групата. Таа опфаќа спогодби за слободна трговија, царински уни и заеднички пазари.

(Види исто така: *Article XXIV / член XXIV*)

[Regionalism / Регионализам]

request / offer

demande / offre
petición / oferta
барање / понуда

Заеднички пристап во преговорите за пристап на пазарот за стоки и услуги. Трговските партнери разменуваат барања за намалени **царини** за конкретни производи или подобрен пристап или услови за регистрирање на давателите на услуги. По нив вообичаено следат првични понуди, по кои билатералните преговори настојуваат да постигнат заемно поволни резултати. Пристапот врз основа на формула во преговорите за царините може да ја намали или отстрани потребата од процесот побарувачка/понуда.

[Market Access; Negotiations / Пристап на пазарот; Преговори]

responding party / respondent

partie défenderesse / défendeur,
assigné; personnes, organismes
interrogés, enquêtés
parte demandada / demandado,
parte demandada
тужена страна / тужен

Страната против која е поднесена **тужба во спор** во рамките на СТО. Тужена страна.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

restrictive business practices

(RBP)
pratiques commerciales
restrictives (PCR)
prácticas comerciales
restrictivas (PCR)
рестриktivни деловни практики

Дејствија на приватни фирми или групи на фирми со кои се ограничува отворената конкуренција. Ваквото неконкурентско однесување подлежи на националните закони и политики за конкуренција. Примерите на рестриktivни деловни практики опфаќаат: искористување на доминантна позиција, дискриминација со цени, ексклузивни права, вертикални и хоризонтални аранжмани. Не постојат меѓународни стандарди или спогодби за тоа од што се состојат рестриktivните деловни практики и како да се контролираат.

(Види исто така: *competition policy / политика на конкуренција, анти-монополска политика*)

[Trade and Competition / Трговија и конкуренција]

retaliation

rétorsion
retorsión
возвратна мерка

Една членка на СТО ги повлекува поволностите што ги дала на друга членка. Член 22 од **DSU** дозволува возвраќање во случај кога една членка нема да ја усогласи мерката за која се води спор со обврските кон СТО. Отстапките главно во форма на **царини**, но потенцијално и услуги или дури и **TRIPS** обврски можат да бидат повлечени во согласност со претрпената трговска штета. Овластување се бара од **DSB**. И **Спогодбата на СТО за заштитни мерки** го предвидува правото на повлекување на отстапки.

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

rollback

démantèlement (de restrictions)
desmantelamiento
(de restricciones)
напуштање (на трговски
ограничувања)

Договор меѓу договорните страни на GATT да ги напуштат неусогласените трговски мерки. Оваа обврска беше договорена на почетокот на **Уругвајската рунда** кога се применуваа многу мерки што не беа во согласност со GATT. Во такви случаи, неколку земји применија мерки на напуштање пред завршување на преговорите.

(Види исто така: *grey-area measures / мерки од сивата зона*)

[Intellectual Property / Интелектуална
сопственост]

**rounds of trade negotiations /
trade rounds**

cycles de négociations
commerciales
rondas de negociaciones
comerciales
рунди на трговски преговори /
трговски рунди

Мултилатерални трговски преговори што вообичаено опфаќаат широки програми и севкупното членство на GATT/СТО. Под покровителство на GATT беа одржани осум трговски рунди меѓу 1947 и 1994 година. Последната од нив, **Уругвајската рунда**, доведе до основање на СТО. Претходните рунди беа, главно, преговори за царините во кои учествуваа само неколку десетици земји, додека последната имаше долги програми со големи досиеја за воведување правила. Мислењата се спротивставени во однос на прашањето дали **Работната програма од Доха** е трговска рунда.

(Види исто така: *single undertaking / единствен пакет, севкупен пакет за преговори*)

[Negotiations / Преговори]

rules of origin

règles d'origine
normas de origen
правила за потекло

Правила според кои царината и другите надлежни органи го утврдуваат потеклото на увезениот производ. Правилата, на пример, се неопходни за да обезбедат наплаќање на соодветна царина на границата, односно дека стоката припаѓа на определена **квота**. Правилата за потекло можат да бидат сложени и да се разликуваат за различни групи на производи (на пр., оние за текстилните квоти можат да бидат раз-

лични од оние во врска со спроведувањето на [антидампинг давачки](#)). Спогодбата на СТО за *правила за потекло на стоките* предвидува правила за спречување на злоупотребата и предвидува [хармонизација](#); меѓутоа, многу крајни рокови за хармонизација беа прецекорени, вклучително и последниот до јули 2003 година.

**[Market Access /
Пристап на пазарот]**

S

safeguards / safeguard measures

*sauvegardes / mesures de sauvegarde
salvaguardias / medidas de salvaguardia*

заштита / заштитни мерки

Привремени казнени **царини** или **квоти** што се воведуваат кога зголемувањето на увозот ѝ предизвикува штета на домашната индустрија или се заканува да предизвика штета. Условите под кои можат да се применат ваквите мерки се наведени во член XIX од GATT и во Спогодбата на СТО за заштитни мерки. Увозот за кој станува збор може да се пласира на пазарот, но „чесно“ – не по субвенционирана и не по дампирана цена.

(Види исто така: *determination of injury; grey-area measures; quota modulation* / утврдување на штета; мерки од сивата зона; прилагодување на квоти)

sanitary and phytosanitary measures

*mesures sanitaires et phytosanitaires
medidas sanitarias y fitosanitarias*

санитарни и фитосанитарни мерки

Мерки за заштита на животот и здравјето на луѓето, животните и растенијата. Тука спаѓаат прописите за обезбедување на исправност на храната и за спречување на ширење на болести кај животните и растенијата. „Санитарни“ се однесува на мерките за заштита на здравјето на луѓето и животните; „фитосанитарни“ се однесува на здравјето на растенијата. Спогодбата на СТО за SPS настојува да обезбеди овие мерки да не прет-

ставуваат произволни и дискриминирачки ограничувања на трговијата, едновремено давајќи им слобода на владите да ги утврдат **стандардите** на заштита што сакаат да ги применуваат.

[Agriculture / Земјоделство]

schedule / schedule of concessions

*liste / liste de concessions
lista / lista de concesiones*
листа / листа на отстапки

(Види: *national schedules* / национални листи на обврски)

sectoral approach

*approche sectorielle
enfoque sectorial*
секторски пристап

Пристап што се применуваше во преговорите за **царините** во Уругвајската рунда, со цел укинување (или хармонизирање) на царините во даден сектор.

(Види исто така: *Girard paper on Market Access; harmonisation; zero-for-zero approach* / Документ на Жирард за пристап на пазарот; хармонизација; пристап „нула за нула“)

[Market Access / Пристап на пазарот]

security exception

*exception concernant la sécurité
excepción relativa a la seguridad*
исклучок што се однесува на безбедноста

(Види: *Article XXI* / член XXI)

sequencing

ordre

secuencia

редослед

Се однесува на редоследот според кој две одредби од **DSU**, член 21.5 и член 22.6, треба да се применуваат.

serious injury

dommage grave

daño grave

сериозна штета

Критериум што се користи при оценувањето на оправданоста за воведување на заштитна мерка.

Во член 4(1)(а) од *Спогодбата за заштитни мерки* е дефинирана како „значително севкупно влошување на состојбата на домашната индустрија“. Член 4(2) предвидува како надлежните истражни органи треба да го утврдат постоењето на сериозна штета.

(Види исто така: *determination of injury* / утврдување на штета)

[Anti-dumping; Safeguards; Subsidies / Антидампинг; Заштитни мерки; Субвенции]

serious prejudice

préjudice grave

perjuicio grave

сериозна повреда

Предизвикување на „сериозна повреда на интересите на друга членка“ е една од трите дефиниции за субвенциите кои можат да подлежат на компензациски давачки. Член 6 од *Спогодбата на СТО за заштитни мерки* ги утврдува случаите во кои се смета дека постои сериозна повреда. Тука спаѓаат: субвенционирање над 5% од вредноста на производот; субвенции за покривање на загуба и директно

отпишување на долгови; разместување на увозот; сериозно намалување на цените; зголемен удел на светскиот пазар преку субвенционирање на примарен производ/стока и сл.

[Subsidies / Субвенции]

Singapore Issues

Questions de Singapour

Cuestiones de Singapour

Сингапурски прашања

Четири области што се вклучени во преговорите „... по Петтата седница на Министерската конференција врз основа на одлука што треба да се донесе со експлицитен консензус.“ Тоа се: трговија и инвестиции, трговија и политика на конкуренција, транспарентност во јавните набавки и олеснување на трговијата. Тие се нарекуваат „Сингапурски прашања“ бидејќи беа покренати како можни теми за идните преговори на Првата министерска конференција, одржана во Сингапур во декември 1996 година.

[Market Access; Trade and Competition; Trade and Investment / Пристап на пазарот; Трговија и конкуренција; Трговија и инвестиции]

single undertaking

engagement unique

todo único

единствен пакет, севкупен пакет за преговори

Вообичаен услов за трговска рунда според кој сите прашања што се предмет на преговори мора да бидат договорени и спроведени во единствен пакет. Честопати дефиниран како „ништо не е договорено додека не се договори сè“, пристапот треба да осигури дека е

постигнат рамнотежен резултат што ги одразува интересите на сите учесници. Но, кога учесниците ќе се согласат, дозволена е рана временна имплементација (**првични резултати**). **Работната програма од Доха** е единствен пакет, со исклучок на подобрувањата и разјаснувањата од **DSU**, за кои треба да се постигне договор најдоцна до мај 2003 година, со резултати што ќе стапат во сила колку што е можно побрзо. Овој рок беше пробиеен.

(Види исто така: *plurilateral trade agreements* / плурилатерални трговски спогодби)

[Negotiations / Преговори]

small open economy
petite économie ouverte
economía pequeña abierta
мала отворена економија

Економија која е толку мала во споредба со светските пазари, што нејзините политики на работа не ги менуваат светските цени, така што претставува **прифаќач на цени** на меѓународните пазари. Може да се применува на земји или на поединечни производи.

small suppliers
petits fournisseurs
pequeños abastecedores
мали снабдувачи

Членки на СТО чијшто извоз подлежи на ограничувања што претставуваат 1,2 проценти или помалку од ограничувањата што ги применува членка увозник од 31 декември 1991 година. *Спогодбата за текстил и облека* (член 1.2) предвидува обезбедување на суштински пристап на пазарот за нивниот извоз, преку унапредување

на стапките на раст предвидени со Спогодбата.

[Agreement on Textiles and Clothing / Спогодба за текстил и облека]

special and differential treatment (S&D)

traitement spécial et différencié
trato especial y diferenciado
специјален и диференцијален третман

Одредбите во спогодбите на СТО што на земјите во развој им даваат особени права и им дозволуваат и ги охрабруваат развиените земји да обезбедат пристап на пазарот и други трговски предности за посиромашните членки. Тие опфаќаат, на пример, подолги временски периоди за спроведување на спогодбите, пониски нивоа на обврски и мерки за зголемување на трговските можности. **Нереципроцитетот** во трговските преговори се уредува со **Дел IV од GATT**, а **Овозможувачката клаузула** ги утврдува како полноважни листите на **преференцијали**.

[Trade and Development / Трговија и развој]

special products
produits spéciaux
productos especiales
посебни производи

Земјоделски производи за кои земјите во развој изјавуваат дека се од особена важност за обезбедување на храна или рурален развој. Овој концепт беше воведен во нацрт-документот за модалитетите на земјоделските преговори во Работната програма од Доха, што претседавачот на Комисијата на СТО за земјоделство ги закажа за март 2003 година. Посебните производи треба да подлежат на пониски

обврски за **царински** намалувања и не треба да подлежат на обврски за зголемување на царинските **квоти**.

(Види исто така: *Harbinson Paper* / Документ на Харбинсон)

[Agriculture; Trade and Development / Земјоделство; Трговија и развој]

specific commitments
engagements spécifiques
compromisos específicos
специфични обврски

Обврски што членките на СТО поединечно ги презеле во услужниот сектор. Секоја членка има **листа** на обврски – кои вообичаено се нудат во преговорите за GATS или за време на **пристапувањата** – кои ги опфаќаат оние сектори и секторски дејности за кои членката се подготвила да направи отстапки. Вообичаено, обврските се однесуваат на еден или повеќе од четирите „начини“ на давање услуги, со забележување на сите ограничувања на пристапот на пазарот и националниот **третман**. Специфичните обврски се еквивалент на максималните обврзувачки **царински стапки** кои влијаат врз трговијата со стоки.

(Види исто така: *modes of delivery* / начини на давање услуги)

[Services / Услуги]

specific tariff
droit spécifique
arancel específico
специфични царински стапки

Царинска стапка определена како паричен износ во определена валута по единица стока.

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

standard of proof
critère de la preuve / norme de la preuve
critério de prueba / norma de prueba
стандард на докажување

Степенот на докажен материјал што го бара изнаоѓачот на факти. На пример, **панелот** во постапката на СТО за решавање на **спорови** може да се најде во ситуација да нема доволно докази за да спроведе објективна проценка на случајот или прашањето што се разгледува.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

standard of review
critère d'examen
norma de examen
стандард на испитување

Панелите на СТО се обврзани да направат „објективна проценка“ на прашањата што се поставени пред нив. Ова е утврдено во член 11 од DSU и генерално е прифатено како соодветен стандард на испитување во постапките на СТО.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

standards
normes
normas
стандарди

Вообичаено тоа се технички спецификации со кои се утврдуваат минималните барања за одредени карактеристики на некој производ, односните процеси и производствени методи или услуга. Меѓународни тела за воспоставување на стандарди постојат за многу форми на индустриски стоки, прехранбени производи, услуги, ра-

ботни услови и слично. Обично не е задолжително усогласување со стандардите. Во СТО, *Спогодбите за ТВТ* и *SPS* настојуваат да осигураат дека стандардите и постапките за тестирање и сертификација заради нивно спроведување не претставуваат непотребни ограничувања на трговијата.

(Види исто така: *conformity assessment procedures / постапки за оценување на сообразноста*)

[Sanitary and Phytosanitary Measures; Technical Barriers to Trade / Санитарни и фитосанитарни мерки; Технички бариери во трговијата]

standard terms of reference

mandat type

mandato uniforme

стандарден делокруг на работа

Вообичаено прифатен делокруг на работа на **панелите** на СТО за решавање на **спорови**. Освен кога страните во спорот ќе се договорат поинаку во рок од 20 дена од формирањето на панелот, панелите работат според „стандардниот делокруг на работа“ предвиден со член 7(1) од *DSU*.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

stand-still provision

disposition relative au status quo

disposición relativa al status quo

одредба за статус кво

Согласност меѓу **договорните страни** на *GATT* да се воздржат од воведување нови трговски рестриктивни мерки за време на **Уругвајската рунда**. *Декларацијата од Пунта дел Есте*, со која започна рундата ги опфаќаше мерките што беа

во согласност, но и оние што не беа во согласност со обврските од *GATT*. Целта беше да се осигури дека учесниците нема да настојуваат да ја подобрат својата преговарачка позиција за време на рундата. *Работната програма од Доха* не содржи ваков пакет. Често се поврзува со „враќање наназад“ (*rollback*), како на пример во „мирување и враќање наназад“ (“standstill and rollback”).

[Negotiations / Преговори]

state trading enterprises

entreprises commerciales d'Etat

empresas comerciales de Estado

претпријатија за државна трговија

Државен субјект или приватна фирма лиценцирана од државата што се занимава со трговија со посебни производи, кои понекогаш имаат ексклузивни права врз производството и/или продажбата на овие производи на домашните или на меѓународните пазари. Член XVII од *GATT* предвидува дека кога станува збор за куповни или продажни активности при увоз или извоз, државните трговски претпријатија мора да настапуваат во согласност со општите начела на третманот на недискриминација.

subsidies

subventions

subvenciones

субвенции

Предности, финансиски или непарични (во натура), што владата им ги нуди на производителите на стоки и услуги. Како што е дефинирано во член 1 од *Спогодбата за субвенции*, финансиските придонеси од страна на владата и различните форми на поддршка на приходот или на цените, се оп-

фатени со две форми на субвенции. Илустративна листа на **извозните субвенции** е содржана во Анекс 1 кон Спогодбата.

(Види исто така: *actionable subsidies; countervailing duties; determination of injury; non-actionable subsidies; prohibited subsidies; serious prejudice / субвенции против кои може да се иницира спор во СТО; компензациони давачки; утврдување на штета; субвенции што не подлежат на компензациони мерки, дозволени субвенции (субвенции од зелената категорија); забранети субвенции; сериозна повреда)*

substantial interest

intérêt substantiel
interés sustancial
значителен интерес

Овој израз нема прецизна дефиниција во СТО. Особено се користи во **GATT 1947**: во областа на измената на **листите** (член XXVIII од GATT) генерално се претпоставува дека постои значителен (трговски) интерес кога една земја членка има, или може да се очекува да има, во отсуство на дискриминаторски **квантитативни ограничувања**, значителен удел на пазарот на земјата членка која бара да ја измени или повлече отстапката. Удел од 10 проценти вообичаено се смета за доволен за да се исполни ова барање. Често се користи во други спогодби, како на пример **DSU**, каде во член 10 овој термин се користи за **трети страни** за да се утврди дали можат да учествуваат во постапка за решавање на спор. Но, не постојат конкретни критериуми за дефинирање на значителен интерес во овој контекст.

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот;
Трговија со стоки]

sui generis

sui generis
sui generis
sui generis

Латински израз што се употребува во формални контексти, а означува нешто што постои во сопствената класа. Изразот буквално значи „сопствен вид“. Се употребува во контекст на заштита на патентите согласно **Спогодбата за TRIPS**. Член 27.3(b) им дава на членките можност да ги заштитат растителните видови со **патенти** или со „делотворна употреба на *sui generis* систем“. Конвенцијата на **UPOV** (Меѓународна унија за заштита на новите видови растенија) обезбедува еден ваков систем.

[Intellectual Property / Интелектуална
сопственост]

sunset clause

clause d'extinction
cláusula de extinción
клаузула за укинување

Временско ограничување на примената на трговските инструменти за заштита. Вакви ограничувања се предвидени со **Спогодбата за анти-дампинг** (член 11), **Спогодбата за субвенции** и **компензациони мерки** (член 21) и **Спогодбата за заштитни мерки** (член 7). За антидампинг и **компензациони давачки**, ограничувањето вообичаено изнесува пет години; за заштитните мерки изнесува четири години. Во секој од овие случаи возможно е продолжување.

[Anti-dumping; Safeguards; Subsidies /
Антидампинг; Заштитни мерки;
Субвенции]

Super 301 (Omnibus Trade and Competitiveness Act 1988)

Article super 301 (Loi générale sur le commerce extérieur et la concurrence de 1988)

Superartículo 301 (Ley General de Comercio Exterior y Competencia de 1988)

Супер 301 (Заеднички закон за трговија и конкурентност од 1988)

Со Делот 301, одредба од Трговскиот закон на САД, на приватни субјекти им се доделува државна помош кога нивните трговски интереси се загрозени со незаконски или нефер активности. Со Супер 301, законот го овластува Трговскиот претставник на САД (USTR) да ги идентификува нечесните трговски практики, да се справи со нив и да настојува да ги елиминира по пат на унилатерални санкции. Супер 301 беше воведен со *Заедничкиот закон за трговија и конкуренција од 1988* и престана да важи во 2001 година. Во рамките на преговорите од *Уругвајската рунда*, САД се согласи да не воведува унилатерални трговски санкции за членките на СТО во однос на нивните поволности во рамките на СТО.

supply management / orderly marketing systems

régulation de l'offre / systèmes de commercialisation ordonnée
regulación de la oferta / sistemas de comercialización ordenados
управување со понудата /
наложени системи за маркетинг

Уверување од страна на производителите преку механизми какви што се покраинските маркетинг одбори или националните маркетинг агенции дека домашната побарувачка за определен производ или стока ќе биде задоволена, под услов да им биде дадена можност на

снабдувачите да ги формираат цените врз основа на производните трошоци.

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот;
Трговија со стоки]

supply-side constraints

contraintes en ce qui concerne l'offre
limitaciones de la oferta
ограничувања на понудата

Потешкотии со кои се среќаваат земјите што сакаат да произведуваат стоки и услуги за извоз. Често се нагласува дека обезбедувањето пристап на пазарот не може да биде од голема корист доколку *земјите во развој* немаат капацитет да произведуваат. Застарените и непродуктивни производствени постројки, незадоволителната внатрешна транспортна инфраструктура, ниското ниво на квалификувани работници, недостатокот на финансии, неадекватната амбалажа и *стандарди* за безбедност претставуваат ограничувања на понудата.

[Trade and Development /
Трговија и развој]

swing

possibilités de transfert, transfert
compensación
префрлување

Една форма на *флексибилност при распределбата на квотите за текстил и облека*. Во ваков случај, земјата извозник може да префрли еден дел од квотата од еден производ за кој постои ограничување на друг. Овој концепт првично се применуваше согласно Аранжман за меѓународна трговија со текстил во рамките на *GATT* и продолжи во преодната фаза (*програма за инте-*

грирање) на Спогодбата на СТО за текстил и облека (член 2(16)).

(Види исто така: *carry forward; carry over* / предвремено користење; пренесување)

[Textiles and Clothing /
Текстил и облека]

Swiss formula

formule suisse

fórmula suíza

швајцарска формула

Математичка формула што се применува во преговорите за царини во рамките на GATT/СТО. Оригиналната швајцарска формула беше усвоена за време на Токиската рунда, за да се обезбеди доследна основа врз која учесниците ќе ги пресметуваат своите намалувања на царините. Формулата резултираше во поефикасно намалување на постоечките високи царини отколку на ниските царини, на тој начин настојувајќи да постигне генерално хармонизирање.

(Види исто така: *formula tariff cuts; linear tariff cuts; tariff escalation; tariff peaks* / намалување на царински стапки според определена формула; линеарни намалувања на царините; ескалација на царинските стапки; врвови на царинските стапки)

[Agriculture; Market Access /
Земјоделство; Пристап на пазарот]

T

Tarif intégré de la Communauté (européenne) (TARIC)

Tarif intégré de la Communauté (européenne) (TARIC)

Tarif intégré de la Communauté (européenne) (TARIC)

Tarif intégré de la Communauté (européenne) (TARIC)

Интегриран тарифник на Европската заедница, кратенка од францускиот израз *Tarif intégré de la Communauté*. Содржи номенклатура на 11 јазици и опфаќа околу 15.000 тарифни линии, меѓу кои и царини што се применуваат кон трети земји, применети преференцијални царински стапки и други мерки на трговската политика.

tariff

droit de douane / tarif

arancel / derecho arancelario /

derecho de aduana

царина / царинска стапка / тарифа

Царина што се наплаќа за стоки што влегуваат на нова царинска територија. Вообичаено ова се однесува на стоки што се увезуваат од една во друга земја. Иако се дозволени согласно **GATT / СТО**, целта на царините е да го направат увозот помалку конкурентен, а во исто време да остварат приход за земјата увозник. Терминот често се употребува колективно за сите царини што се наплаќаат на пазарот, а со тоа се однесува и на **листите** на царински стапки на членките на СТО.

(Види исто така: *preferences; tariff escalation; tariff peaks; tariff quota / преференции; ескалација на царин-*

ски стапки; врвови на царинските стапки; царински квоти)

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

tariff anomaly

anomalie tarifaire

anomalía arancelaria

аномалија на царинските стапки

Кога **царинската стапка** за суровини или репроматеријал е повисока отколку царинската стапка за готовиот производ.

(Види исто така: *tariff escalation / ескалација на царински стапки)*

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија со стоки]

tariff bindings

consolidations tarifaires

consolidaciones arancelarias

максимални обврзувачки царински стапки

Царинските стапки на членките на СТО наведени во националните листи на обврски. Откако ќе се наведе во листата, царинската стапка е ефективно замрзната – или „поставена на максимално обврзувачко ниво“. Член II од GATT предвидува листи на отстапки. Во ретки случаи, членките на СТО договараат зголемувања на максималните обврзувачки стапки согласно условите предвидени во член XXVIII од GATT. Применетите царински стапки можат, во практиката, да бидат пониски од максималните обврзувачки царински стапки.

(Види исто така: *applied tariffs / применети царински стапки)*

[Market Access; Trade in Goods / Пристап на пазарот; трговија со стоки]

tariff escalation

progressivité des droits de douane

progresividad arancelaria

ескалација на царински стапки

Кога царинските стапки за произведен производ се повисоки во споредба со оние за репроматеријали и/или сировини од кои се изработува производот. Со ваква ескалација се заштитува домашната индустрија на увозниот пазар и се обесхрабрува видоизменување на индустријата во земјата извозник. Се смета дека ваквата практика нанесува штета на развојот на посиромашните земји коишто се богати со основните стоки, но им недостасуваат преработувачки и производствени капацитети.

(Види исто така: *formula tariff cuts; linear tariff cuts; Swiss formula; tariff peaks; Tokyo Round / намалување на царински стапки според определена формула; линеарни намалувања на царините; швајцарска формула; врвови на царинските стапки; Токиска рунда*)

[Market Access; Trade and Development; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија и развој; Трговија со стоки]

tariffication

tarification

arancelización

тарификација

Процесот со кој нецаринските трговски ограничувања во земјоделството беа трансформирани во царини во Уругвајската рунда. Спогодбата за земјоделство поставува правила со кои **квантитивните ограничувања**, променливите увозни давачки и други мерки требаше да се заменат со

царини – со, главно, еднакво заштитно влијание – врз основа на разликата меѓу домашните и надворешните цени на предметниот производ.

[Agriculture; Market Access / Земјоделство; Пристап на пазарот]

tariff peaks

crêtes tarifaires

crestas arancelarias,

máximos arancelarios

врвови на царинските стапки

Особено високи увозни царини.

Иако повеќето царински стапки за индустриските производи во напредните економии се многу ниски - во просек под 5% - за одделни производи е задржана исклучително висока заштита на пазарот - можеби 15 – 30%. Примери можат да се најдат во секторите за текстил, облека и кожа – пазари што се важни за неразвиените земји. И **земјите во развој** со повисоки средни царини често имаат особено високи царини за чувствителните производи – понекогаш дури и над 100%.

(Види исто така: *formula tariff cuts; linear tariff cuts; Swiss formula; Tokyo Round / намалување на царински стапки според определена формула; линеарни намалувања на царините; ескалација на царински стапки; швајцарска формула; Токиска рунда*)

[Market Access; Trade and Development; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Трговија и развој; Трговија со стоки]

tariff quota / tariff rate quota (TRQ)

contingent tarifaire

contingente arancelario

царинска квота / тарифна квота

Квота во рамките на која увозот влегува на пазарот со предност во

царината. Тарифната квота е количина на увоз чија царина е пониска од царината што се наплаќа надвор од квотата. Пристапот на пазарот во рамките на TRQ е познат како „во рамките на пристапот“ или „во-квота“. Увозот над определена-та количина на квотата – познат и како „надвор од пристапот“ или „надвор-од-квота“ – се соочува со повисоки царини. Царинските квоти опсежно се користат согласно Спогодбата за земјоделство, особено со производи што подлежат на тарификација.

[Agriculture; Market Access;
Trade in Goods / Земјоделство;
Пристап на пазарот;
Трговија со стоки]

tariff schedule

*tarif douanier, liste tarifaire
arancel de aduanas*
листа на царински стапки

Детални листи на производи и увозните царини што за нив се плаќаат на пазарот на секоја членка на СТО. Сите членки имаат листа која е интегрален дел на договорните обврски од членството во СТО.

(Види исто така: *national schedules; tariff bindings* / национални листи на обврски; максимални обврзувачки царински стапки)

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот;
Трговија со стоки]

tariff surcharges

*surtaxe tarifaire
recargo arancelario*
дополнителни царински давачки

Дополнителна увозна давачка над вредноста на применетата или

обврзувачката царинска стапка. Тоа е обично фиксна сума која често се поврзува со мерките за надминување на потешкотиите во платниот биланс.

[Market Access /
Пристап на пазарот]

technical barriers to trade (TBT)

*obstacles techniques au
commerce (OTC)
obstáculos técnicos al comercio (OTC)*
технички бариери во трговијата

Ограничувања на трговијата поврзани со воведувањето и спроведувањето на технички прописи, стандарди и постапки за оценување на сообразноста на увозот. Овде спаѓаат барањата за амбалажирање, одбележување и етикетање. Спогодбата за технички бариери на трговијата (Спогодба за TBT) настојува да осигури дека овие мерки нема да создаваат непотребни пречки за одвивање на трговијата.

[Market Access; Trade in Goods /
Пристап на пазарот; Трговија со
стоки]

technical regulations

*règlements techniques
reglamentos técnicos*
технички прописи

Прописи со кои се зацртуваат карактеристиките на производните или соодветните процеси и производствени методи. За целите на Спогодбата за TBT, усогласувањето со техничките прописи треба да биде задолжително (наспроти **стандардите** коишто се доброволни).

(Види исто така: *conformity assessment procedures* / постапки за оценување на сообразноста)

[Market Access; Technical Barriers to Trade; Trade in Goods / Пристап на пазарот; Технички бариери во трговијата; Трговија со стоки]

terms of reference

mandat

mandato

делокруг на работа

Задачата поставена пред **панел** што испитува трговски **спор** во рамките на СТО. Повеќето панели работат според „стандардниот делокруг на работа“, утврден со член 7 од Договорот за решавање на спорови (DSU). Страните имаат слобода да договорат поинаков делокруг на работа во рок од 20 дена од формирањето на панелот. Или пак, **Телото за решавање на спорови (DSB)** може да го овласти претседавачот да го состави делокругот на работа на панелот, во консултација со страните во спорот.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

Textiles Monitoring Body (TMB)

Organe de supervision des

textiles (OspT)

Órgano de Supervisión de los Textiles (OST)

Тело за надзор на текстил

Тело на СТО што го надгледува спроведувањето на **Спогодбата за текстил и облека**. Претседавачот и десетте члена се среќаваат редовно за да ги разгледаат случувањата и **тужбите** во врска со спроведувањето на десетгодишната „програма за интеграција“ согласно Спогодбата. Телото за надзор на текстилот редовно дава препораки за **споровите** помеѓу страните.

(Види исто така: *Multifibre Arrangement / Аранжман за меѓународна трговија со текстил*)

[Textiles and Clothing / Текстил и облека]

third participant (in an appeal)

participant tiers (à la procédure d'appel)

tercer participante (en el procedimiento de apelación)

трет учесник (во жалбена постапка)

Членка која не е страна во жалбената постапка, но има одредени учеснички права во истата. Трета страна во постапката на панелот што поднела **писмен поднесок** во кој укажува дека има **значителен интерес** во спорот (член 10(2) од DSU) и ја наведува својата намера да учествува како трет учесник во постапката на **Апелационото тело**. Третиот учесник има право да поднесува писмени поднесоци и да биде сослушан од Апелационото тело.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

third party (in a proceeding before the panel) / third party rights

tierce partie (à la procédure du groupe spécial) / droits des tierces parties

tercero (en el proceso que antecede el grupo especial) / derechos de los terceros

трета страна (во постапка пред панелот) / права на третата страна

Членка на СТО која не е една од страните во спор пред панелот, а која има значителен интерес во спорот и за истиот го известила Телото за решавање на спорови (DSB). Согласно член 10 од Договорот за решавање на спорови (DSU), третите страни имаат право да бидат сослушани од панелот, да поднесат **писмени поднесоци**, да ги

добијат **првичните поднесоци** на страните и да присуствуваат на одредени средби на панелот. Поднесоците на третите страни се дистрибуираат до страните на спорот и се земено предвид во **извештајот на панелот**.

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

“three sisters”, the
“trois organisations sœurs”, les
“tres hermanas”, las
„трите сестри“

Неформален термин што понекогаш се користи за трите меѓународни организации за воспоставување стандарди што се споменуваат во Спогодбата за SPS. Тие се: Комисијата за Codex Alimentarius (безбедност на храната) на FAO-WHO; Меѓународната канцеларија за епизоотика (здравје на животните) и Секретаријатот на Меѓународната конвенција за заштита на растенијата (здравје на растенијата) на FAO.

[Sanitary and Phytosanitary Measures /
Санитарни и
фитосанитарни мерки]

Tokyo Round
Cycle de Tokyo
Ronda de Tokio
Токиска рунда

Седмата рунда на мултилатерални преговори во рамките на GATT. Помеѓу 1973 и 1979 година преговорите осигураа значаен пакет за намалување на **царините** и серија нови **плурилатерални трговски спогодби** (исто така познати како законици на Токиската рунда) за **нецарински мерки** (субвенции и компензационски мерки; **технички бариери во трговијата**; јавни набавки;

утврдување на царинска вредност; **постапки за издавање на увозни дозволи**; ревидирање на GATT правилата за **антидампинг** од 1967 година). Со други спогодби се опфатени некои земјоделски стоки, трговијата во цивилното воздухопловство и пошироки системски правила и постапки.

(Види исто така: *Enabling Clause*; *Swiss formula* / Овозможувачка клаузула; *швајцарска формула*)

trade and environment
commerce et environnement
comercio y medio ambiente
трговија и животна средина

Се смета за едно од „новите прашања”, дискусиите за трговијата и животната средина започнаа во GATT. Комисијата за трговија и животна средина беше формирана на **Министерската конференција** во Сингапур. Во Доха беше договорено да започнат преговори за односот меѓу трговските одредби во неколку **мултилатерални спогодби за животната средина (MEAs)** и намалувањето или елиминирањето на **царините и нецаринските бариери** за еколошките стоки и услуги (став 31 од Министерската декларација од Доха).

trade-balancing requirements
prescriptions relatives à l'équilibrage des échanges
prescripciones en materia de nivelación del comercio
барања за врамнотежување на трговијата

Барања што му се наметнуваат на странски инвеститор да го ограничи својот увоз на вредност еквивалентна на локално произведените стоки што ги извезува. Овие одредби се експлицитно вгра-

дени во илустративната листа на мерки за кои се смета дека се во спротивност со GATT од 1994, содржана во анексот кон [Спогодбата за мерки при вложувања со влијание врз трговијата](#).

[Trade and Investment; Trade-Related Investment Measures / Трговија и инвестиции; Мерки при вложувања со влијание врз трговијата]

trade contingency measures / trade defence instruments

mesures d'urgence en matière commerciale / instruments de défense commerciale
medidas comerciales excepcionales / instrumentos de defensa comercial
трговски мерки во непредвидени околности / трговски одбранбени инструменти

Мерки за заштита од зголемен увоз. Антидампинг давачките, компензациските мерки и **заштитните мерки** се сметаат за трговски мерки во непредвидени околности или за трговски одбранбени механизми.

(Види исто така: *countervailing duties* / *компензациски давачки*)

[Trade and Investment / Трговија и инвестиции]

trade creation

création d'échanges
creación de comercio
создавање на трговска размена

Зголемен волумен на трговска размена меѓу членките (и нечленки) на преференцијална трговска спогодба со заменување на производството во земјата увозник. Теоретски, намалените трговски бариери го намалуваат трошокот за увезената стока, што резултира

со подобрување на состојбата. Се користи како мерка за оценување на влијанието на областите на слободна трговија и [царинските унии](#).

(Види исто така: *preferences* / *преференции*)

[Regionalism / Регионализам]

trade diversion

détournement de trafic, d'échanges; réorientation des courants d'échanges
desviación del comercio, de las corrientes comerciales
пренасочување на трговијата

Трговија меѓу членки на преференцијален трговски аранжман која резултира во замена на увозот од трета земја која не е поврзана со [преференцијалниот аранжман](#), бидејќи трошокот на увезените стоки од третата земја се зголемува, а со тоа се намалува добросостојбата во земјата увозник.

[Regionalism / Регионализам]

trade facilitation

facilitation du commerce
facilitación del comercio
олеснување на трговијата

Елиминирање на бирократското работење за да се обезбеди полесно движење на стоките преку границите. Бирократското работење може да опфаќа дуплирање на административните постапки и документација, неефикасни и недоволно екипирани царински служби, недостаток на транспарентност во постапките на границите. Многу царински власти сè уште немаат ефикасни компјутерски системи за царинење. Ова е едно од четирите „[Сингапурски прашања](#)“ опфатени со [Работната програма од Доха](#).

[Market Access / Пристап на пазарот]

trademarks

marques de fabrique ou de commerce
marcas de fábrica o de comercio
трговски марки

Регистрациска постапка со која некое име, лого или карактеристика идентификуваат одредени стоки или услуги како ексклузивни и посебни. Откако ќе се регистрира, трговската марка му обезбедува на сопственикот ексклузивни права да тргува со производите или услугите користејќи го тој знак. Во рамките на WIPO функционира меѓународен систем за регистрација. Член 15 од [Спогодбата за TRIPS](#) предвидува обврски за членките на СТО да обезбедат заштита на трговските марки.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Trade Policy Review Mechanism (TPRM) / Trade Policy Review Body (TPRB)

Mécanisme d'examen des politiques commerciales (MEPC) / Organe d'examen des politiques commerciales (OEPC)

Mecanismo de Examen de las Políticas Comerciales (MEPC) / Órgano de Examen de las Políticas Comerciales (OEPC)

Механизам за преиспитување на трговската политика / Тело за преиспитување на трговската политика

Аранжмани за периодични преиспитувања на трговската политика и практика на секоја земја членка на СТО од страна на другите членки. Преиспитувањата се предвидени со Анекс 3 кон [Маракешката спогодба](#) и се спроведуваат во циклуси од две, четири и шест години, зависно од важноста на членката за светската трговија. Секретаријатот

и засегнатата членка претставуваат основа за преиспитувањето што го спроведува Телото за преиспитување на трговската политика (Генералниот совет се среќава специјално за таа цел). TPRB не може да даде обврзувачки препораки, но составува извештај кој често широко се дистрибуира во земјата чијашто трговска политика се преиспитува.

trade-related aspects of intellectual property rights, Agreement on TRIPS / TRIPS Council

aspects des droits de propriété, intellectuelle qui touchent au commerce, Accord sur les ADPIC / Conseil des ADPIC

aspectos de los derechos de propiedad intelectual relacionados con el comercio, Acuerdo sobre los ADPIC / Consejo de los ADPIC

трговски аспекти на правата од интелектуална сопственост, Спогодба за TRIPS / Совет за TRIPS

Спогодба на СТО која бара од членките да ги обезбедат и спроведат правата од интелектуална сопственост. Спогодбата ги определува, и во некои случаи ги зајакнува, многуте права од интелектуална сопственост што беа договорени во рамките на WIPO. Таа бара од членките да ги обезбедат овие права – во некои случаи со значителни периоди за спроведување и, со исклучоци, да ги обезбедат [националниот третман](#) и [третманот на најповластена нација](#). Тие мора да ги воведат управните постапки и правните лекови што се неопходни за спроведување на правата од страна на нивните носители. TRIPS дозволува решавање на [спорови согласно Договорот за решавање на спорови \(DSU\)](#).

(Види исто така: *compulsory license; copyright; geographical indications; patent, trademarks / присилна лицен-*

ца; авторско право; географски
ознаки; патент, трговски марки)

[Intellectual Property /
Интелектуална сопственост]

**trade-related investment measures,
Agreement on TRIMS**

*mesures concernant les
investissements et liées au commerce,
Accord sur les MIC
medidas en materia de inversiones
relacionadas con el comercio, Acuerdo
sobre las MIC*

мерки при вложувања со влијание
врз трговијата, Спогодба за TRIMS

Спогодба на СТО со која се
ограничува употребата на одред-
ени мерки при вложувањата што
ја нарушуваат трговијата. Таа од
членките бара да не спроведуваат
мерки при вложувањата со влијание
врз трговијата што не се во соглас-
ност со член III од GATT (национален
третман) или член XI (укинување на
квантитативните ограничувања).
Спогодбата содржи илустративна
листа на вакви мерки за кои се
претпоставува дека се во спрo-
тивност со овие две одредби на
GATT.

(Види исто така: *local content
requirements; product mandating
requirements; trade balancing require-
ments* / барања за локални инпути
во домашните производи; барања
за задолжителен пласман на
производи; барања за
врамнотежување на трговијата)

[Trade and Investment / Трговија и
инвестиции]

trade round

*cycle de négociations
commerciales
ronda de negociaciones
comerciales*
трговска рунда

(Види: *rounds of trade negotiations* /
рунди на трговски преговори)

trade secret

*secret de fabrication, d'affaires,
de commerce
secreto commercial*
трговска тајна

(Види: *undisclosed information* /
необјавени податоци)

trade weighted average tariff

*moyenne tarifaire pondérée en
fonction des échanges
arancel medio ponderado en
función del comercio*
просечна пондерирана
царинска стапка

**Царинските стапки на една земја
пондерирани со вредноста на уво-
зот.** Се пресметува како однос на
вкупниот приход од царина наспроти
вкупната вредност на увозот.

[Market Access /
Пристап на пазарот]

traditional knowledge

*savoirs traditionnels
conocimientos tradicionales*
традиционално знаење

**Долготрајно локално знаење или
практика што се вградува во па-
тентираните пронајдоци.** На
пример, автохтоните и локалните
заедници често ги познаваат леко-
витите својства на растенијата, што
може да претставува непризната
основа за патентирани лекови.
Дискусија за тоа како да се признае
вредноста на традиционалното
знаење (генетски ресурси) се води
во WIPO, FAO и СТО. Прашањето се
разгледува во *Конвенцијата за би-
олошката разновидност* и е
вклучено во *Работната програма од
Доха* (став 19 од Министерската
декларација од Доха).

[Intellectual Property /
Интелектуална сопственост]

transaction value

valeur transactionnelle
valor de transacción
трансакциска вредност

Вообичаен метод за утврдување на вредноста на увезените стоки заради проценка на износот на царината што треба да се плати. Според член 1 од *Спогодбата на СТО за утврдување на царинската вредност*, царинска вредност треба да биде трансакциската вредност. Тоа е цената што фактички се плаќа или треба да се плати за стоките кога тие се продаваат за извоз во земјата увозник. Меѓутоа, член 8 предвидува одредени приспособувања на таа цена.

[Customs Valuation / Утврдување на царинска вредност]

transcript

transcription
transcripción
препис, транскрипција

Писмен запис од збор до збор на сè што е кажано за време на фазата на **расправа** во постапка на СТО.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

transitional safeguard mechanism

mécanisme de sauvegarde
transitoire
mecanismo de salvaguardia
de transición
преоден заштитен механизам

Заштитна мерка што се применува конкретно на елиминирањето на квотите согласно Спогодбата на СТО за текстил и облека (АТС). Квотите се укинуваат во четири-фазна 10-годишна **програма за интеграција**. Член 6 од Спогодбата за

текстил и облека предвидува посебен преоден заштитен механизам кој им дозволува на членките да воведат заштита за производите што не се интегрирани согласно програмата за интеграција, кога увозот брзо се зголемува и предизвикува штета или претставува закана за домашната индустрија. Овој механизам се разликува од *Спогодбата за заштитни мерки* и член XIX од *GATT*.

[Textiles and Clothing / Текстил и облека]

transparency

transparence
transparencia
транспарентност

Општ термин за јавната достапност и јасноста на националните закони, прописи, спогодби и практики. Многу спогодби на СТО содржат одредби што бараат транспарентност.

U

unadopted report
rapport non adopté
informe no adoptado
неусвоен извештај

Извештај на панелот за решавање на спор или на Апелационото тело што не е усвоен од Телото за решавање на спорови (DSB). DSB вообичаено ги усвојува извештаите на панелот во рок од 60 дена од доставувањето, освен во случаите кога едната страна во спорот формално ќе ја истакне својата намера да ја обжали одлуката на панелот, или кога DSB со консензус ќе одлучи да не го усвои извештајот. DSB вообичаено го усвојува извештајот на Апелационото тело во рок од 30 дена од доставувањето, освен кога DSB со консензус ќе одлучи да не го усвои. Наодите во неусвоениот извештај не ги обврзуваат страните во спорот или која било друга членка на СТО.

[Dispute Settlement /
Решавање на спорови]

undisclosed information / trade secrets
renseignements non divulgués /
secrets de fabrique, d'affaires,
de commerce
información no divulgada /
secretos comerciales
необјавени податоци /
трговски тајни

Член 39 од Спогодбата за TRIPS обезбедува заштита на необјавените податоци од чувствителна трговска природа. Трговските тајни со трговска вредност можат да се заштитат од прекршување на доверба, прекршување на договор, наведувања и други дејствија што се

спротивни на „чесните трговски практики“. Понатаму, треба да се преземат разумни чекори за зачувување на тајните информации. Владите мора да ги заштитат од нечесна комерцијална употреба податоците од тестирања, поднесени за добивање на одобрение за продажба на нови фармацевтски и земјоделски хемикалии.

[Intellectual Property / Интелектуална сопственост]

Uruguay Round (UR)
Cycle d'Uruguay
Ronda Uruguay
Уругвајска рунда

Осмата и најсеопфатна рунда на мултилатерални трговски преговори во рамките на GATT (1986-1993). Таа настојуваше значително да го зајакне мултилатералниот трговски систем, со тоа што ја основаше СТО и за прв пат ги опфати услугите (GATS) и интелектуалната сопственост (TRIPS). Рундата, која започна во Пунта дел Есте, Уругвај, обезбеди и нови правила во земјоделството и конечно укинување на посебната заштита на текстилот. Беа договорени нови правила за решавање на спорови, а царинските стапки во просек се намалија за околу 40%.

user-pays principle (UPP)
principe de l'utilisateur-payeur
principio de imputación de los gastos al usuario
принцип „корисникот плаќа“

Поширока примена на принципот „загадувачот плаќа“. Трошокот на корисникот на определен ресурс треба да ги опфаќа сите трошоци врзани за животната средина што се однесуваат на екстракција, трансформација и користење (вклучител-

но и трошоците за однапред предвидените идни употреби).

**[Trade and Environment / Трговија и
животна средина]**

V

variable levy

prélèvement variable

gravamen variable

променлива давачка,
прелевман

Дополнителна давачка за земјоделски производи којашто се менува со менувањето на цените на светскиот пазар. Системот е создаден да помогне да се врамнотежат ниските светски цени и високите, заштитени цени на внатрешните пазари. Променливите давачки што ги применуваат **договорните страни** на **GATT** беа забранети со завршувањето на **Уругвајската рунда** и пренесени во еквивалентни, но фиксни **царини**.

(Види исто така: *tariffication / тарификација*)

[Agriculture; Sanitary and Phytosanitary Measures / Земјоделство; Санитарни и фитосанитарни мерки]

virgin material tax

taxe sur les matières premières

vierges

impuesto sobre materias primas

virgenes

данок на рециклирани материјали

Данок што се плаќа за суровини што се користат за производство на амбалажа. Намерата е да се обесхрабри употребата на примарни материјали во корист на употребата на рециклирани материјали.

[Trade and Environment / Трговија и животна средина]

voluntary export restraints (VERs) / voluntary restraint agreements (VRAs)

accord d'autolimitation (des exportations)

acuerdo de limitación voluntaria (de las exportaciones)

доброволни ограничувања на извозот / спогодби за доброволно ограничување на извозот

„Доброволни“ неформални билатерални или мултилатерални аранжмани со кои владата или индустријата го ограничува извозот на производи што ѝ нанесуваат штета на некоја политички чувствителна дејност. Овие мерки беа забранети со *Спогодбата за заштитни мерки од Уругвајската рунда*. Претходно, тие често беа нудени / применувани во случаите кога алтернативата беше **антидампинг давачки**. Со доброволните ограничувања на извозот се избегнуваат вообичаените **стандарди на докажување** дека увозот предизвикал штета на домашната индустрија и можел да се насочи кон единствен набавувач.

(Види исто така: *grey-area measures; orderly marketing arrangements / мерки од сивата зона; наложени маркетинг аранжмани*)

[Non-tariff Measures / Нецарински мерки]

voluntary standards

normes dont le respect est volontaire
normas de aplicación voluntaria; normas optativas

доброволни стандарди;
незадолжителни стандарди

(Види: *standards / стандарди*)

W

waiver

dérogation

exención

ослободување од обврска

Формално ослободување од извршувањето на обврска кон СТО. Член IX(3) од **Маракешката спогодба** ѝ доделува на Министерската конференција (Генералниот совет) примарна одговорност да одлучува по барање за ослободување од обврска; вообичаено со консензус, но кога е потребно, со гласање со три-четвртинско мнозинство од членството. Ослободување од обврска заради продолжување на периодот на спроведување на спогодбите од страна на членките се носи единствено со **консензус**.

withdraw (the measure)

retirer, rapporter, lever (la mesure)

retirar, suprimir (la medida)

повлекува (мерка)

Укинување или отстранување на трговска мерка со која се прекршува некоја од спогодбите опфатени со DSB. Во отсуство на заеднички договорено решение меѓу две членки што се страни во спор, „прва цел на механизмот за решавање на спорови е да осигури повлекување на мерките за кои станува збор, ако се утврди дека не се во согласност со која било од спогодбите опфатени со Договорот за решавање на спорови“.

(Види исто така: *compensation; retaliation / компензација; возвратна мерка*)

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

written submission

communication écrite

comunicación escrita

писмен поднесок

Писмени искази или куси информации што ги поднесуваат страните, трети страни и трети учесници во спор во рамките на СТО. Писмените поднесоци до панелот се уредени со член 12 од DSU (за „Страни“), член 10 од DSU (за „Трети страни“) и Додаток 3 кон DSU („Работни постапки“). „Писмените поднесоци“ до Апелационото тело се уредени со Правило 21 и 22 („Страни“) и Правило 24 („Трети учесници“) на Работните постапки за разгледување на жалбите.

[Dispute Settlement / Решавање на спорови]

“WTO-plus”

“WTO-plus”, allant au-delà des

règles et disciplines de l’OMC

“WTO-plus”, excediendo las normas

y disciplinas de la OMC

„СТО-плус“, проширување на стандардите и правилата на СТО

Недостатокот на конкретни мултилатерални принципи и правила за процесот на пристапување отвора простор земјите што пристапуваат кон СТО од 1995 година наваму да преземаат нови обврски кои, во повеќе случаи, ги надминуваат обврските содржани во спогодбите на СТО или обврските на самите членки на СТО. Овие обврски често се нарекуваат „СТО-плус“, односно обврски коишто се дополнителни на „нормалните“, каков што е притисокот да се пристапи кон двете плурилатерални спогодби или да се откажат од претходните периоди.

(Види исто така: *accession; plurilateral trade agreements* / пристапување; плурилатерални трговски спогодби)

[Negotiations / Преговори]

Z

zero-for-zero approach

proposition zéro pour zéro
propuesta "cero por cero"
пристап „нула за нула“

Пристап на барање и понуда во преговорите за индустриските царински стапки со цел елиминирање на царините врз основа на реципроцитет. Пристапот „нула за нула“ беше усвоен за време на Уругвајската рунда заради укинување на царините во секторите во кои интензивно се одвива трговија какви што се дрвото и дрвните производи, фармацевтските производи, играчките и сл. Овој пристап се применуваше и во преговорите за Спогодбата за информатичка технологија.

(Види исто така: *harmonisation; sectoral approach / хармонизација; секторски пристап*)

[Market Access; Negotiations / Пристап на пазарот; Преговори]

zeroing

réduction à zéro
reducción a cero
сведување на нула

Метод на пресметување на маржата на дампинг преку повеќекратно, но селективно, споредување со продажби на домашниот пазар. Така, истражниот орган што го применува правилото заведување на нула од споредбата ќе ги изостави сите примери на продажби на домашниот пазар кај кои е известена негативна маржа на дампинг – со други зборови, секој пример каде што продажбите на домашниот пазар се одиваат по високи цени од оние на пазарот

увозник. Овие маржи севедуваат на нула, при што само позитивната маржа на дампинг се зема предвид во споредбите. Оваа практика беше осудена во одлуките согласно **DSU**.

(Види исто така: *anti-dumping / анти-дампинг*)

ДЕЛ II

МЕЃУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ, СПОГОДБИ И ГРУПИ

Advisory Center on WTO Law (ACWL)

Centre consultatif sur la législation de l'OMC (ACWL)

Centro de Asesoría Legal en Asuntos de la OMC (ACWL)

Советодавен центар за правото на СТО

ACWL е меѓувладина организација, независна од СТО. За земјите во развој и најмалку развиените земји ACWL обезбедува стручни правни совети и обука и го олеснува пристапот до механизмот за решавање спорови. Најмалку развиените земји кои се членки на СТО можат да ги користат услугите на Центарот, без притоа да бидат негови членки и без финансиски надомест. Договорот за основање на ACWL е потпишан во декември 1999 година, остана отворен за потпишување од страна на нови членки сè до март 2000 година, а стапи во сила во јули 2001 година. Секоја земја што е во процес на пристапување кон СТО може да стане член на Центарот преку постапката за пристапување. Седиштето на ACWL е во Женева, Швајцарија.

Членки: 37			
Беливија Венецуела Гватемала Данска Доминиканска Република Египет Еквадор Ел Салвадор Индија	Индонезија Ирска Италија Јордан Канада Кенија Кинески Тајпеј Колумбија Маврициус Никарагва	Норвешка Обединето Кралство Султанат Оман Пакистан Панама Парагвај Перу Тајланд Тунис	Турција Уругвај Филипини Финска Холандија Хонгконг, Кина Хондурас Швајцарија Шведска
Веб-страница: http://www.acwl.ch			

Костарика е во процес на пристапување кон ACWL.

(Види исто така: *World Trade Organization / Светска трговска организација*)

African and Malagasy Patent Rights Authority (OAMPI)

Office africain et malgache de propriété industrielle (OAMPI)

Autoridad Africana y Malgache encargada de los Derechos de Patente (OAMPI)

Надлежен орган за права од патент на Африка и Мадагаскар

(Види: *African Intellectual Property Organization / Африканска организација за интелектуална сопственост*)

African, Caribbean and Pacific Group of States (ACP)

Groupe des États d'Afrique, des Caraïbes et du Pacifique (ACP)

Grupo de los Estados de África, el Caribe y el Pacífico (ACP)

Африканска, карипска и пацифичка група земји

АСР е група од африкански, карипски и пацифички држави, поранешни колонии на земји од Европската унија, кои воспоставиле „посебни односи“ со државите од Европската заедница, најнапред преку Конвенцијата од Јаунде, потпишана првично меѓу ЕЕЗ и 18 африкански држави во јули 1963 година. Конвенцијата од Јаунде е обновена во јули 1969 година и беше важечка сè до потпишувањето на Првата конвенција од Ломе во јуни 1975 година, кога 46 држави од Африка, Карибите и Пацификот се состанаа во Џорџтаун, Гвајана, и ја потпишаа Спогодбата од Џорџтаун за основање на АСР групата како политички субјект. Три други конвенции од Ломе, познати како Ломе II, Ломе III и Ломе IV, беа ратификувани и заменети со АСР-ЕС Спогодбата за партнерство (позната како Спогодбата од Котону), потпишана во јуни 2000 година во Котону, Бенин. Врз основа на Конвенциите од Ломе земјите од оваа група одржуваа односи на соработка со ЕУ во областа на трговијата (особено преку нерепроцитетни преференцијали) и финансирањето на развојот. Спогодбата од Котону предвидува поглобален пристап кон развојот, заснован помалку на нерепроцитетни преференцијали (важечки до 2008 година), а повеќе на преговори за Спогодби за слободна трговија меѓу земјите од АСР групата и ЕУ. Седиштето на Генералниот секретаријат на Африканската, карипската и пацифичката група земји е во Брисел, Белгија, а од јануари 2002 година има свое претставништво и во Женева, Швајцарија.

Членки: 79			
Ангола	Еритреја	Маршалски	Сенегал
Антигва и	Етиопија	Острови	Сиера Леоне
Барбуда	Замбија	Федерална	Соломонски
Барбадос	Западна Самоа	Држава	Острови
Бахами	Зимбабве	Микронезија	Сомалија
Бенин	Јамајка	Мозамбик	Судан
Боцвана	Јужноафриканска	Намибија	Суринам
Брегот на	Република	Науру	Обединета
Слоновата	Камерун	Нигер	Република
Коска	Капе Верде	Нигерија	Танзанија
Буркина Фасо	Кенија	Ниуе	Источен Тимор
Бурунди	Кирибати	Острови Кук	Того
Вануату	Коморски Острови	Палау	Тонга
Габон	Демократска	Папуа Нова	Тринидад и Тобаго
Гамбија	Република Конго	Гвинеја	Тувалу
Гана	Република Конго	Руанда	Уганда
Гвајана	Куба	Самоа	Фиџи
Гвинеја	Лесото	Сао Томе и Принсипе	Хаити
Гвинеја Бисао	Либерија	Свазиленд	Централноафриканска
Гренада	Мавританија	Света Лусија	Република

Доминика Доминиканска Република Екваторијална Гвинеја	Маврицус Мадагаскар Малави Мали	Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис Сејшели	Чад Џибути
Веб-страница: http://www.acpsec.org			

(Види исто така: *Cotonou Agreement*; *European Community*; *Lomé Convention* / Спогодба од Котону; Европска заедница; Конвенција од Ломе)

African Economic Community (AEC)

Communauté économique africaine (CEA)

Comunidad Económica Africana (CEA)

Африканска економска заедница

АЕС е меѓународна организација чии цели се основање заеднички пазар меѓу членките на долгорочен план, преку промовирање на економскиот и социјалниот развој, како и соработка и усогласување на политиките меѓу земјите членки. Оваа организација е создадена како составен дел на Организацијата за африканско единство (ОАУ), денес позната како Африканска унија (АУ), и имаат ист Секретаријат. АЕС започна со работа во мај 1994 година и нејзиното седиште е во Адис Абеба, Етиопија. Членството е воедно отворено и за сите земји членки на АУ.

Членки: 52			
Алжир Ангола Бенин Боцвана Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо Бурунди Габон Гамбија Гана Гвинеја Египет Екваторијална Гвинеја Еритреја	Етиопија Замбија Зимбабве Јужноафриканска Република Камерун Капе Верде Кенија Коморски Острови Демократска Република Конго Република Конго Лесото Либериа	Либиска Арапска Џамахирија Мавританија Маврицус Мадагаскар Малави Мали Мароко Мозамбик Намибија Нигер Нигерија Руанда Сао Томе и Принсипе Свазиленд	Сејшели Сенегал Сиера Леоне Сомалија Судан Обединета Република Танзанија Того Тунис Уганда Централноафриканска Република Чад Џибути
Веб-страница: http://fp.chasque.net:8081/ngonet/trade/procesos/aec.htm			

(Види исто така: *African Union* / Африканска унија)

African Growth and Opportunity Act (AGOA) I and II

Loi sur la croissance et les possibilités économiques de l'Afrique (AGOA I et II)

Ley de Crecimiento y Oportunidades para África (AGOA I y II)

Африкански акт за развој и можности (AGOA) I и II

AGOA претставува Акт на САД издигнат на степен на закон во мај 2000 година. Негова главна цел е зајакнување на односите меѓу супсахарските африкански држави и САД, преку обезбедување бесцарински и бесквотен пристап до пазарот на САД. AGOA воедно ги поддржува економските и политичките реформи во Африка преку:

- интензивирање на настојувањата за реформи во економските и трговските режими на земјите кориснички;
- овозможување подобар пристап на африканските држави до американската техничка експертиза и кредити;
- воспоставување дијалог на „високо ниво“ во областа на трговијата и инвестициите.

AGOA I стапи во сила во мај 2000 година. AGOA II, проширувајќи го преференцијалниот пристап за увоз од земјите кориснички, стапи во сила во август 2002 година.

Земји кои имаат право на бенефициите што ги обезбедува AGOA: 36			
Ангола	Јужноафриканска Република	Мадагаскар	Сејшели
Бенин	Камерун	Малави	Сенегал
Боцвана	Капе Верде	Мали	Сиера Леоне
Буркина Фасо	Кенија	Мозамбик	Обединета Република
Габон	Демократска Република Конго	Намибија	Танзанија
Гамбија	Република Конго	Нигер	Уганда
Гвинеја	Лесото	Нигерија	Чад
Гвинеја Бисао	Мавританија	Руанда	Џибути
Етиопија	Маврициус	Сао Томе и Принсипе	
Замбија		Свазиленд	

Веб-страница: <http://www.agoa.gov>

African Intellectual Property Organisation (OAPI)

Organisation africaine de la propriété intellectuelle (OAPI)

Organización Africana de la Propiedad Intelectual (OAPI)

Африканска организација за интелектуална сопственост

OAPI е меѓународна организација чија главна цел е заштита на интелектуалната сопственост и залагање за нејзино користење меѓу земјите членки во согласност со законите. OAPI почна со работа во март 1977 година и го замени Надлежниот орган за права од патент на Африка и Мадагаскар (OAMP). Седиштето на организацијата е во Јаунде, Камерун.

Членки: 16			
Бенин Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо Габон	Гвинеја Гвинеја Бисао Екваторијална Гвинеја Камерун	Република Конго Мавританија Мали Нигер Сенегал	Того Централноафриканска Република Чад
Веб-страница: http://www.oapi.wipo.net			

African Union (AU)

Union africaine (UA)

Unión Africana (UA)

Африканска унија

Африканската унија (AU) ја замени Организацијата за африканско единство (OAU) во јули 2001 година. AU ги има истите цели како и OAU:

- залагање за единство и солидарност меѓу африканските земји;
- бранење на суверенитетот на земјите членки;
- искоренување на сите форми на колонијализам;
- залагање за меѓународна соработка, врз основа на почитување на Повелбата на ООН и Универзалната декларација за човекови права;
- координирање и усогласување на економските, дипломатските, образовните, здравствените, научните и одбранбените политики на земјите членки.

Нејзиното седиште се наоѓа во Адис Абеба, Етиопија.

Членки: 53			
Алжир Ангола Бенин Боцвана Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо Бурунди Габон Гамбија Гана Гвинеја Гвинеја Бисао Египет Екваторијална Гвинеја	Еритреја Етиопија Замбија Зимбабве Јужноафриканска Република Камерун Капе Верде Кенија Коморски Острови Демократска Република Конго Република Конго Лесото Либериа	Либиска Арапска Џамахирија Мавританија Маврициус Мадагаскар Малави Мали Мароко Мозамбик Намибија Нигер Нигерија Руанда Сао Томе и Принсипе Свазиленд Сејшели	Сенегал Сиера Леоне Сомалија Судан Обединета Република Танзанија Того Тунис Уганда Централноафрикански Република Чад Џибути
Веб-страница: http://www.africa-union.org			

Agence intergouvernementale de la Francophonie (AIF)

Agence intergouvernementale de la Francophonie (AIF)
 Agence intergouvernementale de la Francophonie (AIF)
 Меѓувладина агенција на франкофонијата

Меѓувладината агенција на франкофонијата (AIF), која е главна оперативна агенција на Меѓународната организација на франкофонијата, е меѓувладина организација чии членки се држави и влади од француското говорно подрачје. Се залага за мир, демократија, човекови права и економски и културен развој меѓу членките. Агенцијата е основана со стапувањето во сила на Конвенцијата од Ниама, во март 1970 година. Почна со работа под името Агенција за културна и техничка соработка (ACCT), а преименувана е во AIF во 1993 година. Нејзиното седиште е во Париз, Франција, и има три регионални претставништва: во Ломе, Того (за Западна Африка), во Либервил, Габон (за Централна Африка) и во Ханой, Виетнам (за азиско–пацифичкиот регион).

Членки: 50			
Албанија	Камбоџа	Лаос	Сејшели
Бенин	Камерун	Либан	Сенегал
Брегот на Слоновата Коска	Канада	Луксембург	Того
Бугарија	Канада–Провинција Квебек	Мавританија	Тунис
Буркина Фасо	Канада–Провинција	Маврициус	Франција
Бурунди	Њу Брунsvик	Мадагаскар	Француски Комуни на
Вануату	Капе Верде	Македонија	Белгија
Виетнам	Коморски Острови	Мали	Хаити
Габон	Демократска Република Конго	Мароко	Централноафриканска Република
Гвинеја	Република Конго	Молдавија	Чад
Гвинеја Бисао	Република Конго	Монако	Џибути
Доминика	Народна Демократска Република	Нигер	Швајцарија
Египет		Романија	
Екваторијална Гвинеја		Руанда	
		Сао Томе и Принсипе	
		Света Лусија	

Веб-страница: <http://agence.francophonie.org>

Agency for International Trade Information and Cooperation (AITIC)

Agence de coopération et d'information pour le commerce international (ACICI)
 Agencia de Cooperación y de Información para el Comercio Internacional (ACICI)
 Агенција за информации за меѓународна трговија и соработка

По основањето на СТО во Женева во јануари 1995 година, АИТИС е основана како независна агенција од страна на швајцарската влада, во февруари 1998 година. Агенцијата сега е во процес на трансформација во меѓувладина организација.

АИТИС обезбедува помош за помалку развиените земји преку:

- оддел за нерезиденти на АИТИС, основан во октомври 2000 година со цел да им помага на членките на СТО и на набљудувачите без постојано претставништво во Женева преку обезбедување специјална помош, на пример со „системот за рано известување“, со цел да се укаже на најзначајните прашања и состаноци за секоја нерезидентна делегација. Овој оддел обезбедува помош и за нерезидентните секретаријати на регионалните организации;
- персонализирана помош за делегатите и поддршка во согласност со потребите на индивидуалните делегации, за идентификување приоритети, обезбедување помош за непознати теми, помош при воспоставување контакти со соодветни службени лица во соодветни организации и организирање на неутрални и неформални форуми за дискусија меѓу државите кои имаат заеднички трговски прашања;
- обезбедување информативни материјали на англиски, француски и шпански јазик (трите службени работни јазици на СТО), за прашања во врска со трговијата, за кои на делегациите им се потребни концизни и ажурирани информации;
- работилници и семинари за обука, понекогаш во соработка и со поддршка на други институции, на теми од примарен интерес за делегациите;
- редовни неформални средби наменети за учесници со посебни интереси.

Членки: 44			
Алжир Бенин Боливија Буркина Фасо Бурунди Бутан Вануату Гамбија Гвајана Гвинеја Данска	Доминиканска Република Еквадор Етиопија Замбија Ирска Јемен Јордан Камбоџа Капе Верде Демократска Република Конго	Република Конго Куба Мавританија Маврициус Мадагаскар Мозамбик Непал Нигерија Никарагва Обединето Кралство Парагвај	Сенегал Судан Того Тунис Финска Хаити Холандија Хондурас Чад Швајцарија Шведска Шри Ланка
Веб-страница: http://www.aitic.org			

Земјите напишани со **задебелени букви** (7) се членки–спонзори.

(Види исто така: *less-advantaged countries / земји со помали предности*)

Andean Community (CAN)

Communauté andine (CAN)

Comunidad Andina (CAN)

Заедница на Андите

Заедницата на Андите, суб–регионална организација на јужноамериканските држави, се залага за усогласување на политиките на членките, зајакнување на економскиот и социјалниот развој и подобрување на соработката меѓу членките, како и регионална интеграција. Заедницата на Андите, која е наследник на Андскиот пакт, е основана во мај 1969 година со Спогодбата од Картагена. Со Андскиот пакт се создаде слободна трговска зона во 1992 година и се усвоија заеднички надворешни царини за членките во 1995 година. Заедницата на Андите е основана во јануари 1997 година, а започна со работа во август 1997 година. Нејзиното седиште се наоѓа во Лима, Перу.

Членки: 5		
Боливија Венецуела	Еквадор Колумбија	Перу
Веб-страница: http://www.comunidadandina.org		

Andean Pact

Pacte andin

Pacto Andino

Андски пакт

(Види: *Andean Community / Заедница на Андите*)

Andean Trade Preference Act (ATPA)

Loi relative aux préférences commerciales en faveur des pays andins (ATPA)

Ley de Preferencias Arancelarias Andinas (ATPA)

Андски акт за трговски преференцијали

АТРА е спогодба за трговски преференцијали, која стапи во сила во декември 1991 година, а престана да важи во декември 2001 година. Во август 2002 година е изменета и дополнета со Андскиот акт за трговска промоција и спречување на дрогата (АТPDEА), чија цел е да се овозможи бесцарински пристап до пазарот на САД за производи што потекнуваат од земјите кориснички на Актот. Земјите кориснички треба да исполнат одредени критериуми за да се квалификуваат и да го задржат својот статус. Целта на оваа спогодба е залагање за економски развој и разновидност на извозот, зацврстување на демократијата и елиминирање на трговијата со дрога, преку пронаоѓање алтернативни решенија за културите од кои се произведува дрога во земјите кориснички. АТPDEА престанува да важи во декември 2006 година.

Членки: 5		
Боливија Венецуела	Еквадор Колумбија	Перу
Веб-страница: нема		

Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC)

Coopération économique de la zone Asie-Pacifique (APEC)

Cooperación Económica de Asia y el Pacífico (APEC)

Азиско–пацифичка економска соработка

АПЕС е неформална група која се залага за економски раст, соработка и инвестирање и го поттикнува создавањето на отворен мултилатерален трговски систем во азиско–пацифичкиот регион. Главна цел на АПЕС е елиминирање на бариерите меѓу своите членки до 2020 година. Оваа организација функционира врз основа на доброволни обврски и отворен дијалог во однос на обврските кои не произлегуваат од договорот. Воедно ја промовира соработката меѓу земјите членки преку олеснување на трговијата и поттикнување на транспарентноста во однос на размената на информации. АПЕС е основана во ноември 1989 година, со седиште во Сингапур.

Членки: 21			
Австралија Брунеи Дарусалем Виетнам Индонезија Јапонија	Канада Кина Кинески Тајпеј Република Кореја Малезија	Мексико Нов Зеланд Папуа Нова Гвинеја Перу Руска Федерација	САД Сингапур Тајланд Филипини Хонгконг, Кина Чиле
Веб-страница: http://www.apecsec.org.sg			

Association of Caribbean States (ACS)

Association des Etats de la Caraïbe (AEC)

Asociación de Estados del Caribe (AEC)

Асоцијација на карипските држави

ACS е регионална асоцијација чија цел е залагање за координираност и соработка меѓу карипските држави, како и проширување на нивните трговски врски. Главни области кои ги опфаќа Асоцијацијата се трговија, транспорт, одржлив туризам и природни катастрофи. ACS е основана во јули 1994 година, со седиште во Шпанското пристаниште, Тринидад и Тобаго.

Членки: 28			
Антига и Барбуда Барбадос Бахами Белизе Венецуела Гвајана Гватемала Гренада	Доминика Доминиканска Република Ел Салвадор Јамајка Колумбија Костарика Куба Мексико	Никарагва Панама Света Лусија Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис Суринам	Тринидад и Тобаго Хаити Хондурас Има плус 3 асоцијативни членки: Аруба Франција Холандски Антили
Веб-страница: http://acs-aec.org			

(Види исто така: *Caribbean Community and Common Market / Карипска заедница и заеднички пазар*)

Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)

Association des nations de l'Asie du Sud-Est (ANASE)

Asociación de Naciones del Asia Sudoriental (ASEAN)

Асоцијација на југоисточните азиски нации

ASEAN е организација чија цел е зајакнување на соработката меѓу земјите од регионот, преку залагање за економски раст и развој и одржување на мирот и политичката стабилност во регионот. ASEAN е основана во август 1967 година со пет членки, а до јули 2000 година броеше 10 членки. Нејзиното седиште е во Џакарта, Индонезија.

Членки: 10			
Брунеи Дарусалем Виетнам Индонезија	Камбоџа Малезија Мјанмар	Народна Демократска Република Лаос	Сингапур Тајланд Филипини
Веб-страница: http://www.aseansec.org			

Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement (ANZCERTA or CER)

Accord commercial de rapprochement économique entre l'Australie et la Nouvelle-Zélande (ANZCERTA ou CER)

Acuerdo comercial por el que se estrechan las relaciones económicas entre Australia y Nueva Zelanda (ANZCERTA o CER)

Австралиско–новозеландска спогодба за поблиски економски односи

ANZCERTA е спогодба за слободна трговија потпишана во март 1983 година меѓу Австралија и Нов Зеланд, со цел да ги зајакне трговските врски меѓу нив преку:

- олеснување на економските врски меѓу земјите членки преку залагање за

- слободна трговија и елиминирање на пречките во трговијата со стоки и услуги во регионот (квантитативни рестрикции и царини);
- развивање на трговијата меѓу партнерите во услови на лојална конкуренција.

ANZCERTA е замислена да биде една од најсеопфатните билатерални спогодби за слободна трговија и прва што ја вклучува трговијата со услуги. Нејзиното седиште е во Бартон, Австралија.

Членки: 2		
Австралија Нов Зеланд		
Веб-страница: http://www.dfat.gov.au/geo/new_zealand/anz_cer/anzerta1.pdf		

(Види исто така: *Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement Protocol on Trade in Services* / Австралиско-новозеландска спогодба за поблиски економски односи, протокол за трговија со услуги)

Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement (ANZCERTA) Protocol on Trade in Services

Protocole sur le commerce des services de l'Accord commercial de rapprochement économique entre l'Australie et la Nouvelle-Zélande (ANZCERTA)

Protocolo del Acuerdo comercial por el que se estrechan las relaciones económicas entre Australia y Nueva Zelanda (ANZCERTA) sobre el Comercio de Servicios

Австралиско–новозеландска спогодба за поблиски економски односи, протокол за трговија со услуги

ANZCERTA протоколот за трговија со услуги е потпишан со цел да ја интегрира трговијата со услуги во ANZCERTA. Цели на спогодбата се:

- овозможување либерализација во трговијата со услуги меѓу партнерите;
- подобрување на нивниот услужен сектор;
- залагање за транспарентност на правилата со кои се регулира трговијата со услуги меѓу земјите членки;
- олеснување на конкуренцијата во трговијата со услуги.

Спогодбата е потпишана во 1988 година, а стапи во сила во јануари 1989 година. Нејзиниот Секретаријат се наоѓа во Бартон, Австралија, заедно со Секретаријатот на ANZCERTA.

Членки: 2		
Австралија Нов Зеланд		
Веб-страница: нема		

(Види исто така: *Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement / Австралиско-новозеландска спогодба за поблиски економски односи*)

Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal (Basel Convention)

Convention de Bâle sur le contrôle des mouvements transfrontières de déchets dangereux et de leur élimination (Convention de Bâle)

Convenio de Basilea sobre el Control de los Movimientos Transfronterizos de los Desechos Peligrosos y su Eliminación (Convenio de Basilea)

Базелска конвенција за контрола на прекуграничните движења на штетен отпад и негово складирање (Базелска конвенција)

Базелската конвенција е потпишана со цел да ги редуцира и регулира меѓународните движења на штетниот отпад, заради заштита на животната средина. Страните потписнички на Конвенцијата мора да соработуваат во однос на ограничувањето на извозот и увозот на штетниот отпад, со помош и под надзор на Секретаријатот на Базелската конвенција, со седиште во Женева, Швајцарија. Страните потписнички мора да се обидат да го третираат отпадот таму каде што се создава и да го ограничат изворот на неговото создавање. Конвенцијата е потпишана под покровителство на UNEP во март 1989 година, а стапи во сила во мај 1992 година. Нејзин повереник е генералниот секретар на Обединетите нации.

Страни: 166			
Австралија	Ел Салвадор	Лихтенштајн	Свети Винсент и Гренадини
Австрија	Еритреја	Литванија	Свети Китс и Невис
Азербејџан	Ерменија	Луксембург	Сејшели
Албанија	Естонија	Малави	Сенегал
Алжир	Етиопија	Малезија	Сириска Арапска Република
Андора	Замбија	Малдиви	Сингапур
Антигва и Барбуда	Индија	Мали	Словачка
Аргентина	Индонезија	Малта	Словенија
Бангладеш	Израел	Мароко	Србија и Црна Гора
Барбадос	Иран	Маршалски Острови	Тајланд
Бахами	Ирска	Мексико	Обединета Република
Бахреин	Исланд	Федерална Држава	Танзанија
Белгија	Италија	Микронезија	Того
Белизе	Јамајка	Мозамбик	Тринидад и Тобаго
Белорусија	Јапонија	Молдавија	Тунис
Бенин	Јемен	Монако	Туркменистан
Боливија	Јордан	Монголија	Турција
Босна и Херцеговина	Јужноафриканска Република	Намибија	Уганда
Боцвана	Казахстан	Науру	Узбекистан
Бразил	Камбоџа	Непал	Украина
Брегот на Слоновата Коска	Камерун	Нигер	
Брунеи	Канада	Нигерија	
	Капе Верде	Никарагва	
	Катар		

Дарусалем	Кенија	Нов Зеланд	Унгарија
Бугарија	Кина	Норвешка	Уругвај
Буркина Фасо	Киргистан	Обединето	Филипини
Бурунди	Кирибати	Кралство	Финска
Бутан	Кипар	Обединети	Франција
Венецуела	Колумбија	Арапски	Холандија
Виетнам	Коморски	Емирати	Хоџдурас
Гамбија	Острови	Султанат Оман	Хрватска
Гана	Демократска	Острови Кук	Чад
Гватемала	Република	Пакистан	Чешка
Гвајана	Конго	Панама	Чиле
Гвинеја	Република Кореја	Папуа Нова	Џибути
Гвинеја Бисао	Костарика	Гвинеја	Швајцарија
Германија	Куба	Парагвај	Шведска
Грузија	Кувајт	Перу	Шпанија
Грција	Летото	Полска	Шри Ланка
Данска	Летонија	Португалија	Потписници на
Доминика	Либан	Романија	Конвенцијата кои сè
Доминиканска	Либериа	Руанда	уште не ја ратифику-
Република	Либијска Арапска	Руска	вале:
Европска заедница	Џамахарија	Федерација	Авганистан
Египет	Мавританија	Самоа	САД
Еквадор	Маврициус	Саудиска Арабија	Хаити
Екваторијална	Мадагаскар	Свазиленд	
Гвинеја	Македонија	Света Лусија	

Веб-страница: <http://www.basel.int>

Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Berne Convention)

Convention de Berne pour la protection des œuvres littéraires et artistiques (Convention de Berne)

Convenio de Berna para la Protección de las Obras Literarias y Artísticas (Convenio de Berna)

Бернска конвенција за заштита на литературни и уметнички творби
(Бернска конвенција)

Бернската конвенција се стреми кон обезбедување ефикасна и единствена меѓународна заштита на авторските права врз литературните и уметничките творби. Конвенцијата ја администрира WIPO во Женева, Швајцарија, каде што истата е и депонирана. Потпишана е во септември 1886 година и последен пат изменета во септември 1979 година.

Страни: 159			
Австрија	Еквадор	Либериа	Свети Китс и Невис
Австралија	Екваторијална	Либијска Арапска	Сенегал
Азербејџан	Гвинеја	Џамахарија	Сиријска Арапска
Албанија	Египет	Литванија	Република
Алжир	Ел Салвадор	Лихтенштајн	

Андора	Ерменија	Луксембург	Сингапур
Антига и Барбуда	Естонија	Мавританија	Република
Аргентина	Замбија	Маврициус	Словачка
Бангладеш	Зимбабве	Мадагаскар	Словенија
Барбадос	Израел	Македонија	Србија и Црна Гора
Бахреин	Индија	Малави	Судан
Бахами	Индонезија	Малезија	Суринам
Белгија	Ирска	Мали	Тајланд
Белизе	Исланд	Малта	Обединета Република
Белорусија	Италија	Мароко	Танзанија
Бенин	Јамајка	Мексико	Таџикистан
Боливија	Јапонија	Федерална Држава	Того
Босна и Херцеговина	Јордан	Микронезија	Тонга
Бразил	Јужноафриканска Република	Молдавија	Тринидад и Тобаго
Брегот на Слоновата Коска	Казахстан	Монако	Тунис
Боцвана	Камерун	Монголија	Турција
Бугарија	Канада	Намибија	Узбекистан
Буркина Фасо	Капе Верде	Нигер	Украина
Бутан	Катар	Нигерија	Унгарија
Ватикан	Кенија	Никарагва	Уругвај
Венецуела	Кина	Нов Зеланд	Филипини
Виетнам	Киргистан	Норвешка	финска
Габон	Кипар	Обединети Арапски Емирати	Фиџи
Гамбија	Колумбија	Обединето Кралство	Франција
Гана	Коморски Острови	Султанат Оман	Хаити
Гвајана	Демократска Република	Пакистан	Хондурас
Гватемала	Конго	Панама	Хрватска
Гвинеја	Конго Република	Парагвај	Централноафриканска Република
Гвинеја Бисао	Конго Народна Демократска Република	Перу	Чад
Германија	Кореја	Полска	Чешка
Гренада	Кореја Република	Португалија	Чиле
Грузија	Костарика	Романија	Џибути
Грција	Куба	Руанда	Швајцарија
Данска	Латвија	Руска Федерација	Шведска
Доминика	Лесото	САД	Шпанија
Доминиканска Република	Либан	Саудиска Арабија	Шри Ланка
		Свазиленд	
		Света Лусија	
		Свети Винсент и Гренадини	

Веб-страница: <http://www.wipo.org/treaties/ip/berne/>

(Види исто така: *World Intellectual Property Organization / Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост*)

Bretton Woods Institutions

Institutions de Bretton Woods
Instituciones de Bretton Woods
 Институции Бретон Вудс

(Види: *International Monetary Fund; World Bank / Меѓународен монетарен фонд; Светска банка*)

Cairns Group

Groupe de Cairns
Grupo de Cairns
 Групација Каирнс

Групацијата Каирнс е коалиција на земји извознички на земјоделски производи, кои се залагаат за либерализација на трговијата со земјоделски производи. Формирана е во август 1986 година и претставуваше инструмент при формирањето рамка за реформи во трговијата со земјоделски производи.

Членки: 17			
Австралија Аргентина Боливија Бразил Гватемала	Индонезија Јужноафриканска Република Канада	Колумбија Костарика Малезија Нов Зеланд Парагвај	Тајланд Уругвај Филипини Чиле
Веб-страница: http://www.cairnsgroup.org			

Caribbean Basin Initiative (CBI)

Initiative concernant le Bassin des Caraïbes (IBC)
Iniciativa de la Cuenca del Caribe (ICC)
 Иницијатива на Карипскиот басен

СБИ е американска програма (потпишана согласно Актот за економска санација на Карипскиот басен), чија цел е залагање за економски раст во земјите од Карипскиот басен преку:

- зголемување на извозот и диверсификација на економите во земјите од регионот;
- намалување или елиминирање на царините (во зависност од производот) при извоз на стоки.

Иницијативата на Карипскиот басен е потпишана во август 1983 година, а стапи во сила во јануари 1984 година. Првично требаше да трае 12 години, но продолжена е до 2006 година.

Членки: 24			
Антигва и Барбуда Аруба Барбадос Бахами Белизе Британски Девствени	Острови Гвајана Гватемала Гренада Доминика Доминиканска Република	Ел Салвадор Јамајка Костарика Монсерат Никарагва Панама Света Лусија	Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис Тринидад и Тобаго Хаити Холандски Антили Хондурас
Веб-страница: http://www.mac.doc.gov/CBI/webmain/intro.htm			

Caribbean Community and Common Market (CARICOM)

Communauté et Marché commun des Caraïbes (CARICOM)

Comunidad y Mercado Común del Caribe (CARICOM)

Карипска заедница и заеднички пазар

CARICOM е наследник на Карипската асоцијација за слободна трговија (CARIFTA), основана во мај 1968 година, со која требаше да започне да функционира Карипскиот заеднички пазар. Во октомври 1972 година, за време на Седмата конференција на шефовите на влади на Карипската заедница, беше одлучено CARIFTA да биде заменета со Карипската заедница и заедничкиот пазар да се интегрира во оваа нова заедница. Главни цели на CARICOM се:

- координирање на надворешната политика на земјите членки и развивање на одреден број заеднички услуги какви што се здравството, образованието, транспортот и телекомуникациите;
- зајакнување на економската интеграција во регионот преку консолидирање на договорите за царинска унија;
- залагање за слободна трговија на заедничкиот пазар и усогласување на царинските стапки.

CARICOM е основана во август 1973 година, со седиште во Џорџтаун, Гвајана.

Членки: 15			
Антигва и Барбуда Бахами* Барбадос Белизе	Гвајана Гренада Доминика Јамајка	Монсерат Света Лусија Свети Винсет и Гренадини Свети Китс и Невис	Суринам Тринидад и Тобаго Хаити
Веб-страница: http://www.caricom.org			

* Членка на Заедницата, но не и на заедничкиот пазар.

(Види исто така: *Association of Caribbean States / Асоцијација на карипските држави*)

Caribbean Free Trade Association (CARIFTA)
Zone de libre-échange des Caraïbes (CARIFTA)
Asociación de Libre Comercio del Caribe (CARIFTA)
 Карипска асоцијација за слободна трговија

(Види: *Caribbean Community and Common Market / Карипска заедница и заеднички пазар*)

Cartagena Agreement
Accord de Carthagène
Acuerdo de Cartagena
 Картагенска спогодба

(Види: *Andean Community / Заедница на Андите*)

Cartagena Protocol on Biosafety
Protocole de Carthagène sur la prévention des risques biotechnologiques
Protocolo de Cartagena sobre Bioseguridad o Protocolo sobre Seguridad de la Biotecnología
 Картагенски протокол за био–заштита

Картагенскиот протокол за био–заштита, изворно Протокол на конвенцијата за биолошка разновидност, е спогодба за животната средина чии цели се:

- обезбедување информации за ефектите и ризиците од био–органските производи, односно живите модифицирани организми или “LMOS” врз животната средина на меѓународно ниво;
- понуда на “Biosafety Clearing House”, заснована на Интернет, која ќе служи како платформа за споделување информации за новите био–технологии;
- помагање на земјите во развој да ги зајакнат своите капацитети за управување со новите био–технологии.

Повереник на Протоколот е генералниот секретар на ООН. Потпишан е во јануари 2000 година, во Монреал, Канада. Сè уште нема стапено во сила, додека “Biosafety Clearing House” сè уште се наоѓа во пилот–фаза.

Членки: 125			
Азербејџан	Естонија	Литванија	Света Лусија
Албанија	Етиопија	Луксембург	Свети Винсент и
Алжир	Замбија	Маврициус	Гренадини
Антигва и	Зимбабве	Мадагаскар	Свети Китс и Невис
Барбуда	Индија	Македонија	Сириска Арапска
Австрија	Индонезија	Малдиви	Република
Бангладеш	Иран	Малезија	Словенија
Барбадос	Ирска	Мали	Словачка
Бахами	Италија	Маршалски	Соломонски
Белгија	Јапонија	Острови	Острови
Белизе	Јордан	Мексико	Судан

Белорусија	Јужноафриканска	Мозамбик	Обединета
Бенин	Република	Молдавија	Република
Боливија	Камбоџа	Монголија	Танзанија
Боцвана	Камерун	Намибија	Таџикистан
Бразил	Кенија	Науру	Того
Бугарија	Кина	Нигер	Тонга
Буркина Фасо	Кипар	Нигерија	Тринидад и
Бутан	Кирибати	Никарагва	Тобаго
Венецуела	Колумбија	Ниуе	Тунис
Виетнам	Демократска	Нов Зеланд	Турција
Гамбија	Република Конго	Норвешка	Украина
Гана	Народна	Обединето Кралство	Унгарија
Гватемала	Демократска	Султанат Оман	Фиџи
Германија	Република	Палау	Франција
Гренада	Кореја	Панама	Финска
Грција	Куба	Парагвај	Холандија
Данска	Народна Демократска	Перу	Хрватска
Доминика	Република	Полска	Чешка
Европска заедница	Лаос	Португалија	Џибути
Египет	Лесото	Романија	Швајцарија
Еквадор	Летонија	Руанда	Шведска
Ел Салвадор	Либерија	Самоа	Шпанија
Еритреја	Либиска Арапска	Сејшели	Шри Ланка
Ерменија	Џамахирија	Сенегал	

Веб-страница: <http://www.biodiv.org/biosafety/>

(Види исто така: *Convention on Biological Diversity / Конвенција за биолошка разновидност*)

Central African Customs and Economic Union (CACEU)

Union douanière et économique de l'Afrique centrale (UDEAC)

Unión Aduanera y Económica del África Central (UDEAC)

Централноафриканска царинска и економска унија

(Види: *Central African Economic and Monetary Community / Централноафриканска економска и монетарна заедница*)

Central African Economic and Monetary Community (CAEMC)

Communauté économique et monétaire de l'Afrique centrale (CEMAC)

Comunidad Económica Monetaria del África Central (CEMAC)

Централноафриканска економска и монетарна заедница

Централноафриканската економска и монетарна заедница (CAEMC) е наследник на Централноафриканската царинска и економска унија (CACEU).

CACEU се залагаше за усогласување на индустриската и развојната политика меѓу членките. Целите на CAEMC се многу поамбициозни: оваа заедница се залага за слободна трговија преку воспоставување заеднички пазар, со цел да го зајакне развојниот процес и да го подобри животниот стандард во земјите членки. CAEMC

е основана во март 1994 година, со потпишување на Спогодбата од Нјамена. Има седиште во Банџуи, Централноафриканска Република.

Членки: 6		
Габон Екваторијална Гвинеја	Камерун Република Конго	Централноафриканска Република Чад
Веб-страница: нема		

Central European Free Trade Agreement (CEFTA)

Accord de libre-échange d'Europe centrale (ALEEC)

Acuerdo de Libre Comercio de Europa Central (ALCEC)

Централноевропска спогодба за слободна трговија

CEFTA е спогодба за слободна трговија потпишана во март 1993 година. Се стреми кон прогресивно создавање на регион за слободна трговија, а произлезе од потребата за спротивставување на претходно создадените ставови за трговијата меѓу овие соседни држави, развиени за време на нивните процеси на транзиција. За време на имплементацијата на Спогодбата за слободна трговија меѓу членството, CEFTA процесот имаше и дополнителна улога на обезбедување на земјите членки со искуство и институционален капацитет за склучување можни спогодби за трговија со ЕУ во иднина. Бугарија и Романија беа последните членки што се приклучија, додека останатите држави од CEFTA ѝ се приклучија на ЕУ во мај 2004 година. Цели на оваа спогодба се:

- залагање за економски развој преку проширување на трговијата и хармонизирање на односите меѓу страните потписнички;
- зголемување на продуктивноста во регионот и подобрување на неговата финансиска стабилност;
- елиминирање на трговските бариери, со цел експанзија на светската трговија;
- овозможување услови на лојална конкуренција за трговија меѓу страните потписнички;
- подобрување на животните и работните услови.

Повереник на оваа Спогодба е Владата на Полска.

Страни: 7		
Бугарија Полска Романија	Словачка Словенија	Унгарија Чешка
Веб-страница: http://www.cefta.org		

Codex Alimentarius

Codex Alimentarius

Codex Alimentarius

Кодекс Алиментариус

Кодекс Алиментариус е кодекс кој под покровителство на Комисијата за Кодекс Алиментариус постојано создава и ги усогласува стандардите за храна и ја обезбедува нивната имплементација и користење од страна на сите потрошувачи, производители и преработувачи на храна и национални агенции за контрола на храната на меѓународно ниво. На единаесеттата сесија на Конференцијата за храна и земјоделство (FAO), одржана во ноември 1961 година, беше договорено да се основа Комисија за Кодекс Алиментариус по дискусиите што беа одржани со UNECE, OECD, Светската здравствена организација (WHO) и европскиот Кодекс Алиментариус за основање на меѓународна програма за стандардите за храна, што беше усвоена во мај 1963 година како заедничка FAO/WHO програма за стандарди за храна.

Веб-страница: <http://www.codexalimentarius.net>

(Види исто така: *Codex Alimentarius Commission; Food and Agriculture Organization of the United Nations; Organization for Economic Cooperation and Development; United Nations Economic Commission for Europe / Комисија за Кодекс Алиментариус; Организација за храна и земјоделство при Обединетите нации; Организација за економска соработка и развој; Економска комисија на Обединетите нации за Европа*)

Codex Alimentarius Commission

Commission du Codex Alimentarius

Comisión del Codex Alimentarius

Комисија за Кодекс Алиментариус

Комисијата за Кодекс Алиментариус е меѓувладино тело основано во Рим, Италија, чија основна цел е имплементацијата на Кодекс Алиментариус. Основана е во ноември 1961 година, а започна со работа во мај 1963 година.

Членки: 168			
Австралија	Еритреја	Либиска Арапска	Свазиленд
Австрија	Ерменија	Џамахирија	Света Луција
Албанија	Естонија	Литванија	Свети Китс и Невис
Алжир	Етиопија	Луксембург	Сејшели
Ангола	Замбија	Мавританија	Сенегал
Антига и Барбуда	Зимбабве	Маврициус	Словачка
Аргентина	Израел	Мадагаскар	Словенија
Бангладеш	Индија	Македонија	Сiera Леоне
Барбадос	Индонезија	Малави	Сингапур
Бахами	Ирак	Малезија	Сириска Арапска
Бахреин	Иран	Мали	Република
Белгија	Ирска	Малта	Соломонски
Белизе	Исланд	Мароко	Острови

Бенин	Италија	Мексико	Србија и Црна Гора
Боливија	Јамајка	Федерална	Судан
Боцвана	Јапонија	Држава	Суринам
Бразил	Јемен	Микронезија	Обединета
Брегот на	Јужноафриканска	Мјанмар	Република Танзанија
Слоновата Коска	Република	Мозамбик	Тајланд
Брунеи Дарусалем	Јордан	Молдавија	Того
Бугарија	Казахстан	Монголија	Тонга
Буркина Фасо	Камбоџа	Намибија	Тринидад и Тобаго
Бурунди	Камерун	Непал	Тунис
Бутан	Канада	Нов Зеланд	Турција
Вануату	Капе Верде	Нигер	Уганда
Венецуела	Катар	Нигерија	Унгарија
Виетнам	Кенија	Никарагва	Уругвај
Габон	Кина	Норвешка	Филипини
Гамбија	Кипар	Султанат Оман	Финска
Гана	Киргистан	Острови Кук	Фиџи
Гвајана	Колумбија	Обединето Кралство	Франција
Гватемала	Костарика	Обединети	Хаити
Гвинеја	Република Конго	Арапски Емирати	Холандија
Гвинеја Бисао	Демократска	Пакистан	Хондурас
Германија	Република Конго	Панама	Хрватска
Гренада	Демократска Народна	Папуа	Централноафриканска
Грција	Република Кореја	Нова Гвинеја	Република
Грузија	Република Кореја	Парагвај	Чад
Данска	Куба	Перу	Чешка
Доминика	Кувајт	Полска	Чиле
Доминиканска	Народна	Португалија	Швајцарија
Република	Демократска	Романија	Шведска
Египет	Република Лаос	Руска Федерација	Шпанија
Еквадор	Лесото	Руанда	Шри Ланка
Екваторијална	Летонија	САД	
Гвинеја	Либан	Самоа	
Ел Салвадор	Либерија	Саудиска Арабија	

Веб-страница: <http://codexalimentarius.net>

(Види исто така: *Codex Alimentarius / Кодекс Алиментариус*)

Common Fund for Commodities (CFC)

Fonds commun pour les produits de base (CFC)

Fondo Común para los Productos Básicos (CFC)

Заеднички фонд за стоки за широка потрошувачка

CFC е меѓувладина финансиска институција создадена под покровителство на ООН. Се стреми кон социјално–економски развој во секторот на стоки за широка потрошувачка. Нејзините активности вклучуваат:

- финансиски истражувања и развој на секторите на стоки за широка потрошувачка;

- подобрување на продуктивноста, конкуренцијата и квалитетот на стоките за широка потрошувачка;
- активности со кои им се помага на земјите во развој и најмалку развиените земји да го подберат нивниот сектор на стоки за широка потрошувачка, со цел да биде поефикасен во меѓународниот трговски систем. Проектите на СФС во оваа област вклучуваат поддршка на иницијативите во приватниот сектор, подобрување на пазарната инфраструктура итн.

Фондот поседува две сметки: првата сметка вклучува доброволни придонеси, а втората се состои од капитална претплата од членовите.

СФС е формиран во 1989 година, со стапувањето во сила на Договорот за основање заеднички фонд за стоки за широка потрошувачка. Неговото седиште се наоѓа во Амстердам, Холандија.

Членки: 106 земји членки и 3 институционални членки			
Авганистан	Индија	Малезија	Сомалија
Австрија	Индонезија	Малдиви	Србија и Црна
Алжир	Ирак	Мали	Гора
Ангола	Ирска	Мароко	Судан
Аргентина	Италија	Мексико	Тајланд
Бангладеш	Јамајка	Мјнмар	Обединета
Белгија	Јапонија	Мозамбик	Република
Бенин	Јемен	Непал	Танзанија
Боцвана	Камерун	Нигер	Того
Бразил	Капе Верде	Нигерија	Тринидад и Тобаго
Брегот на	Кенија	Никарагва	Тунис
Слоновата Коска	Кина	Норвешка	Уганда
Бугарија	Колумбија	Обединети	Филипини
Буркина Фасо	Коморски	Арапски Емирати	Финска
Бурунди	Острови	Обединето	Хаити
Бутан	Демократска	Кралство	Холандија
Венецуела	Република Конго	Пакистан	Хондурас
Габон	Република Конго	Папуа	Централноафриканска
Гамбија	Демократска	Нова Гвинеја	Република
Гана	Народна	Перу	Чад
Гватемала	Република Кореја	Португалија	Џибути
Гвинеја	Република Кореја	Руанда	Шведска
Гвинеја Бисао	Костарика	Руска Федерација	Шпанија
Германија	Куба	Самоа	Шри Ланка
Грција	Кувајт	Сао Томе и	
Данска	Народна	Принсипе	Институционални
Египет	Демократска	Саудиска Арабија	членки:
Еквадор	Република Лаос	Свазиленд	Африканска
Екваторијална	Лесото	Сенегал	унија
Гвинеја	Луксембург	Сиера Леоне	COMESA
Етиопија	Мавританија	Сингапур	Европска
Замбија	Мадагаскар	Сириска Арапска	заедница
Зимбабве	Малави	Република	

Веб-страница: <http://www.common-fund.org>

Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)

Marché commun de l'Afrique de l'Est et de l'Afrique australe (COMESA)

Mercado Común para el Este y Sur de África (COMESA)

Заеднички пазар за Источна и Јужна Африка

COMESA е организација на африканските држави, основана како наследник на Преференцијалната трговска област на источните и јужните африкански држави (РТА). РТА беше основана со цел да ја промовира регионалната интеграција, а особено економската соработка меѓу земјите членки. РТА требаше да се трансформира во заеднички пазар десет години по стапувањето во сила на Спогодбата РТА. COMESA ја замени РТА. Членките си поставија за цел постигнување целосна регионална интеграција преку елиминирање на сите внатрешни царини и трговски бариери меѓу нив, со цел да се воспостави регион за слободна трговија (што беше постигнато во 2000 година) и да се создаде заедничка надворешна царина до 2004 година. Членките на COMESA имаат намера да ги подобрат регионалната трговија и инвестициите, да обезбедат мир и стабилност во регионот и да ги подобрат односите меѓу COMESA и другите држави во светот. Седиштето се наоѓа во Лусака, Замбија. Основана е во ноември 1993 година, а започна со работа во декември 1994 година.

Членки: 20			
Ангола Бурунди Египет Еритреја Етиопија Замбија	Зимбабве Кенија Коморски Острови Демократска Република Конго	Маврициус Мадагаскар Малави Намибија Руанда	Свазиленд Сејшели Судан Уганда Џибути
Веб-страница: www.comesa.int			

Commonwealth of Independent States (CIS)

Communauté des Etats indépendants (CEI)

Comunidad de Estados Independientes (CEI)

Комонвелт на независни држави

CIS е алијанса на 12 од 15-те поранешни републики на Советскиот Сојуз. Комонвелтот е наследник на СССР и се стреми кон координација на надворешната и економската политика, трговијата, финансиите, усвојувањето на законската регулатива и безбедноста меѓу членките.

CIS е формиран со спогодба потпишана во Минск, Белорусија, во декември 1991 година. Седиштето е во Минск, Белорусија.

Членки: 12			
Азербејџан Белорусија Грузија	Ерменија Казахстан Киргистан	Молдавија Руска Федерација Таџикистан	Туркменистан Узбекистан Украина
Веб-страница: http://www.cis.solo.by http://www.cis.minsk.by/			

(Види исто така: *European Bank for Reconstruction and Development / Европска банка за обнова и развој*)

Convention for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (CCAMLR)

Convention sur la conservation de la faune et de la flore marines de l'Antarctique (CCAMLR)

Convención sobre la conservación de los recursos marinos vivos del Antártico (CCRM-VA)

Конвенција за конзервација на живите морски ресурси на Антарктикот

CCAMLR е потпишана со цел да го заштити морскиот свет на Антарктикот. Цели на Конвенцијата се:

- обезбедување сите ловечки и истражувачки активности да бидат во согласност со Конвенцијата, односно да се почитува зачувувањето на екосистемот;
- создавање регулатива за зачувување на морето;
- промовирање и помагање на истражувачки студии;
- собирање, анализирање и испраќање информации за антарктичките ресурси.

CCAMLR е потпишана во мај 1980 година, а стапи во сила во април 1992 година.

Членки: 30			
Австралија Аргентина Белгија Бразил Бугарија Германија Грција Европска заедница	Индија Италија Јапонија Јужноафриканска Република Канада Република Кореја Намибија	Нов Зеланд Норвешка Обединето Кралство Перу Полска Руска Федерација САД	Украина Уругвај Финска Франција Холандија Чиле Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.oceanlaw.net/texts/ccamlr.htm			

Convention on Biological Diversity (CBD)
Convention sur la diversité biologique (CDB)
Convenio sobre la Diversidad Biológica (CDB)
 Конвенција за биолошката разновидност

Целите на CBD се:

- заштита и одржување на биолошката разновидност;
- постојана употреба на биолошките ресурси и залагање за праведна поделба на профитот добиен со употреба на генетичките ресурси.

Потпишана е во јуни 1992 година на Конференцијата на Обединетите нации за животна средина и развој (UNCED), позната како Самит за Земјата, кој се одржа во Рио де Жанеиро, Бразил. Стапи во сила во декември 1993 година. Секретаријатот на Конвенцијата се наоѓа во Монреал, Квебек, Канада, а нејзин повереник е генералниот секретар на Обединетите нации.

Страни: 188			
Авганистан	Естонија	Мадагаскар	Свети Винсент и Гренадини
Австралија	Етиопија	Македонија	Свети Китс и Невис
Австрија	Замбија	Малави	Сејшели
Азербејџан	Зимбабве	Малдиви	Сенегал
Албанија	Израел	Малезија	Сиера Леоне
Алжир	Индија	Мали	Сингапур
Ангола	Индонезија	Малта	Сириска Арапска Република
Антигва и Барбуда	Иран	Мароко	Словачка
Аргентина	Ирска	Маршалски Острови	Словенија
Бангладеш	Исланд	Мексико	Соломонски Острови
Барбадос	Италија	Федерална Држава	Сомалија
Бахами	Јамајка	Микронезија	Србија
Бахреин	Јапонија	Мозамбик	и Црна Гора
Белгија	Јемен	Молдавија	Судан
Белизе	Јордан	Монако	Суринам
Белорусија	Јужноафриканска Република	Монголија	Обединета Република
Бенин	Камерун	Намибија	Танзанија
Боливија	Канада	Науру	Таџикистан
Босна и Херцеговина	Капе Верде	Непал	Того
Боцвана	Катар	Нигер	Тонга
Бразил	Кенија	Нигерија	Тринидад и Тобаго
Брегот на Слоновата Коска	Кина	Никарагва	Тувалу
Бугарија	Киргистан	Ниуе	Тунис
Буркина Фасо	Кипар	Нов Зеланд	Туркменистан
Бурунди	Кирибати	Норвешка	Турција
Бутан	Колумбија	Обединети Арапски Емирати	Уганда
Вануату	Коморски Острови	Обединето Кралство	Узбекистан
Венецуела	Демократска Република Конго	Султанат Оман	
Виетнам			
Габон			

Гамбија	Република Конго	Острови Кук	Украина
Гана	Демократска	Пакистан	Унгарија
Гвајана	Народна	Палау	Уругвај
Гватемала	Република Кореја	Панама	Филипини
Гвинеја	Република Кореја	Папуа	Финска
Гвинеја Бисао	Костарика	Нова Гвинеја	Фиџи
Германија	Куба	Парагвај	Франција
Гренада	Кувајт	Перу	Хаити
Грузија	Народна	Полска	Холандија
Грција	Демократска	Португалија	Хондурас
Данска	Република Лаос	Романија	Хрватска
Доминика	Лесото	Руанда	Централноафриканска
Доминиканска	Летонија	Руска	Република
Република	Либан	Федерација	Чад
Европска заедница	Либериа	Саудиска	Чешка
Египет	Либиска Арапска	Арабија	Чиле
Еквадор	Џамахирија	Самоа	Швајцарија
Екваторијална	Литванија	Сан Марино	Шведска
Гвинеја	Лихтенштајн	Сао Томе и Принсипе	Шпанија
Ел Салвадор	Луксембург	Свазиленд	Шри Ланка
Еритреја	Мавританија	Света Лусија	
Ерменија	Маврициус		
Веб-страница: http://www.biodiv.org			

(Види исто така: *Cartagena Protocol on Biosafety; United Nations Conference on Environment and Development / Картагенски протокол за био-заштита; Конференција на Обединетите нации за животна средина и развој*)

Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna (CITES)

Convention sur le commerce international des espèces de faune et de flore sauvages menacées d'extinction (CITES)

Convención sobre el Comercio Internacional de Especies Amenazadas de Fauna y Flora Silvestres (CITES)

Конвенција за меѓународна трговија со загрозеи видови на дивата флора и фауна

CITES е меѓународна конвенција, потпишана од членките на Меѓународната унија за конзервација на природата и природните ресурси (IUCN), позната како Светска унија за конзервација. Задачата на CITES е да ја регулира трговијата со загрозените видови флора и фауна, како и да го обезбеди нивното зачувување и опстанок. Конвенцијата е потпишана во март 1973 година, а стапи во сила во јули 1975 година. Нејзин повереник е Секретаријатот на Обединетите нации. Секретаријатот на CITES има седиште во Женева, Швајцарија.

Страни: 169			
Авганистан Австралија	Ел Салвадор Еритреја	Луксембург Мавританија	Свети Винсент и Гренадини

Австрија	Естонија	Маврициус	Свети Китс и Невис
Азербејџан	Етиопија	Мадагаскар	Сенегал
Албанија	Замбија	Македонија	Сејшели
Алжир	Зимбабве	Малави	Сиера Леоне
Антигва и Барбуда	Израел	Малезија	Сингапур
Аргентина	Индија	Мали	Сируска
Бангладеш	Индонезија	Малта	Арапска
Барбадос	Иран	Мароко	Република
Бахами	Ирска	Мексико	Словачка
Белгија	Исланд	Мјанмар	Словенија
Белизе	Италија	Мозамбик	Сомалија
Белорусија	Јамајка	Молдавија	Србија и Црна Гора
Бенин	Јапонија	Монако	Судан
Боливија	Јемен	Монголија	Суринам
Боцвана	Јордан	Намибија	Тајланд
Бразил	Јужноафриканска Република	Непал	Обединета
Брегот на Слоновата Коска	Казахстан	Нигер	Република
Брунеи Дарусалем	Камбоџа	Нигерија	Танзанија
Бугарија	Камерун	Никарагва	Того
Буркина Фасо	Канада	Нов Зеланд	Тринидад и Тобаго
Бурунди	Капе Верде	Норвешка	Тунис
Бутан	Катар	Обединети Арапски Емирати	Турција
Вануату	Кенија	Обединето Кралство	Уганда
Венецуела	Кина	Романија	Узбекистан
Виетнам	Кипар	Руанда	Украина
Габон	Колумбија	Руска Федерација	Унгарија
Гамбија	Коморски Острови	Пакистан	Уругвај
Гана	Демократска Република Конго	Палау	Филипини
Гватемала	Република Конго	Панама	Финска
Гвинеја	Конго	Папуа Нова Гвинеја	Фиџи
Гвинеја	Република Кореја	Парагвај	Франција
Бисао	Костарика	Перу	Холандија
Гвајана	Куба	Полска	Хондурас
Германија	Кувајт	Португалија	Хрватска
Гренада	Народна Демократска Република Лаос	САД	Централноафриканска Република
Грузија	Лесото	Самоа	Чад
Грција	Летонија	Сан Марино	Чешка
Данска	Либерија	Сао Томе и Принсипе	Чиле
Доминика	Либиска Арапска Џамахирија	Саудиска Арабија	Џибути
Доминиканска Република	Литванија	Свазиленд	Швајцарија
Египет	Лихтенштајн	Света Лусија	Шведска
Еквадор			Шпанија
Екваторијална Гвинеја			Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.cites.org>

(Види исто така: *World Conservation Union / Светска унија за конзервација*)

Cotonou Agreement

Accord de Cotonou

Acuerdo de Cotonou

Договор од Котону

Во јули 1963 година, оригиналните шест потписници на Европската заедница (Франција, Германија, Италија и државите на Бенелукс) ја потпишаа Конвенцијата од Јаунде, спогодба за трговија и помош, со Здружените африкански држави и Мадагаскар во Јаунде, Камерун, која стапи во сила во јуни 1964 година. Се применуваше до стапувањето во сила на Конвенцијата од Ломе во јануари 1975 година.

Конвенцијата од Ломе е потпишана меѓу земјите на АСР и ЕЕЗ со цел да ја промовира меѓународната помош за земјите од АСР, да ја поттикнува трговијата меѓу земјите членки со цел зголемување на развојот на земјите од АСР и нивната самостојност. Првпат беше потпишана во февруари 1975 година (Ломе I), повторно разгледувана во октомври 1979 (Ломе II), декември 1984 година (Ломе III) и декември 1989 година (Ломе IV), Конвенцијата од Ломе беше заменета со Договорот за партнерство меѓу ЕЗ (познат како Договор од Котону) во јуни 2000 година.

Договорот од Котону промовира социјален, економски и културен развој на земјите на АСР со цел да обезбеди мир, стабилност и намалување на сиромаштијата во регионот, како и поголема интеграција на земјите на АСР во светската економија. Тој е рамка за трговските односи меѓу земјите на АСР и европските држави. Трговските договори склучени меѓу партнерите од 2001 до 2008 година (транзиционен период) ќе се разгледуваат повторно во 2008 година, а треба да се имплементираат пред 2020 година. Дотогаш производите од земјите на АСР ќе имаат нерепроцитетен, преференцијален пристап на пазарите на ЕУ и страните треба меѓусебно прогресивно да ги елиминираат пречките во трговијата. Договорот е депониран во архивите на Генералниот секретаријат на Советот на ЕУ и Генералниот секретаријат на земјите на АСР.

Формално барање за изземање од усогласување со член 1.1. од ГАТТ (клаузулата за MFN третман) беше заеднички доставено до Советот за трговија со стоки, заеднички од страна на Европската комисија и од страна на Танзанија и Јамајка, во име на земјите на АСР, во февруари 2000 година. СТО го усвои ова продолжување на Министерската конференција во Доха, во ноември 2001 година.

Членки: 91			
Австрија	Европска заедница	Малави	Сејшели
Ангола	Екваторијална	Мали	Сиера Леоне
Антигва и Барбуда	Гвинеја	Маршалски	Соломонски
Барбадос	Еритреја	Острови	Острови
Бахами	Етиопија	Федерална	Судан
Белгија	Замбија	Држава	Суринам
Белизе	Зимбабве	Микронезија	Обединета
Бенин	Ирска	Мозамбик	Република
Боцвана	Италија	Намибија	Танзанија
Брегот на Слонова Коска	Јамајка	Науру	Того
	Јужноафриканска Република	Нигер	Тонга
		Нигерија	Тринидад и Тобаго

Буркина Фасо Бурунди Вануату Габон Гамбија Гана Гвајана Гвинеја Гвинеја Бисао Германија Гренада Грција Данска Доминика Доминиканска Република	Камерун Капе Верде Кенија Кирибати Коморски Острови Демократска Република Конго Република Конго Лесото Либерија Луксембург Мавританија Маврициус Мадагаскар	Ниуе Обединето Кралство Острови Кук Палау Папуа Нова Гвинеја Португалија Руанда Самоа Сенегал Свазиленд Света Лусија Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис	Тувалу Уганда Финска Фиџи Франција Хаити Холандија Централноафриканска Република Чад Џибути Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.acpsec.org/gb/cotonou/accord1.htm			

(Види исто така: *African, Caribbean and Pacific Group of States* / Африканска, карибска и пацифичка група земји)

Customs Cooperation Council (CCC)

Conseil de coopération douanière (CCD)

Consejo de Cooperación Aduanera (CCA)

Совет за царинска соработка

(Види: *World Customs Organization* / Светска царинска организација)

Earth Summit

Sommet de la terre

Cumbre para la Tierra

Самит за Земјата

(Види исто така: *United Nations Conference on Environment and Development* / Конференција на Обединетите нации за животна средина и развој)

Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)

Commission économique et sociale pour l'Asie et le Pacifique (CESAP)

Comisión Económica y Social para Asia y el Pacífico (CESAP)

Економска и социјална комисија за Азија и Пацификот

ESCAP (или UNESCAP) е комисија на Обединетите нации чија цел е подобрување на социјалниот и економскиот развој во Азија и пацифичкиот регион преку унапредување на соработката, интеграцијата и заедничките активности меѓу членките. Комисијата има техничка програма за соработка која се состои од објавување информации, организирање активности за обука и спроведување одредени развој-

јни проекти. Исто така, на барање на владите, Комисијата обезбедува и соодветни услуги. Основана е во март 1947 година како Економска комисија за Азија и Далечниот Исток (ECAFE); во август 1974 година името е променето во ESCAP. Главното седиште се наоѓа во Банкок, Тајланд.

Членки: 62			
Авганистан	Кирибати	Обединето	Фиџи
Австралија	Киргистан	Кралство	Франција
Азербејџан	Демократска	Пакистан	Холандија
Бангладеш	Република	Палау	Шри Ланка
Брунеи	Кореја	Папуа Нова	Придружни членки:
Дарусалем	Република Кореја	Гвинеја	(9)
Бутан	Народна Демократска	Руска Федерација	Американска
Вануату	Република Лаос	САД	Самоа
Виетнам	Малдиви	Самоа	Гуам
Грузија	Малезија	Сингапур	Макао
Ерменија	Маршалски	Соломонски Острови	Ниуе
Индија	Острови	Тајланд	Нова Каледонија
Индонезија	Федерална Држава	Таџикистан	Острови Кук
Иран	Микронезија	Тонга	Северни
Источен Тимор	Мјанмар	Тувалу	Маријански
Јапонија	Монголија	Туркменистан	Острови
Казахстан	Науру	Турција	Француска
Камбоџа	Непал	Узбекистан	Полинезија
Кина	Нов Зеланд	Филипини	Хонгконг, Кина
Веб-страница: http://www.unescap.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Economic and Social Commission For Western Asia (ESCWA)

Commission économique et sociale pour l'Asie occidentale (CESAO)

Comisión Económica y Social para Asia Occidental (CESPAO)

Економска и социјална комисија за Западна Азија

ESCWA е регионална канцеларија на Обединетите нации чија цел е зголемување на одржливиот развој на земјите членки и подобрување на регионалната соработка и политика меѓу нив. ESCWA, исто така, ги поддржува земјите членки во хуманиот и институционален развој во согласност со нивните потреби и приоритети. Во август 1973 година Економската комисија за Западна Азија (ECWA) е основана како замена на Канцеларијата за економски и социјални прашања на Обединетите нации во Бејрут (UNESOB). Комисијата е преименувана во ESCWA во јули 1985 година. Главното седиште е во Бејрут, Либан.

Членки: 13			
Бахреин Египет Ирак Јемен	Јордан Катар Кувајт Либан	Обединети Арапски Емирати Палестина Саудиска Арабија	Сириска Арапска Република Султанат Оман
Веб-страница: http://www.escwa.org.lb			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Economic Commission for Africa (ECA)
Commission économique pour l'Afrique (CEA)
Comisión Económica para África (CEPA)
 Економска комисија за Африка

ECA (или UNECA) е регионална канцеларија на Обединетите нации која е основана со цел да ја промовира соработката, заедничките политики и активности меѓу членките заради подобрување на економскиот и социјалниот развој во африканскиот регион, особено преку организирање семинари и часови за обука како дел од програмата на ECA за техничка помош и зајакнување на капацитетите. Комисијата е основана во април 1958 година, со седиште во Адис Абеба, Етиопија.

Членки: 53			
Алжир Ангола Бенин Брегот на Слоновата Коска Боцвана Буркина Фасо Бурунди Габон Гамбија Гана Гвинеја Гвинеја Бисао Египет Екваторијална Гвинеја	Еритреја Етиопија Замбија Зимбабве Јужноафриканска Република Камерун Капе Верде Кенија Коморски Острови Демократска Република Конго Република Конго Лесото Либерија	Либиска Арапска Џамахирија Мавританија Маврициус Мадагаскар Малави Мали Мароко Мозамбик Намибија Нигер Нигерија Руанда Сао Томе и Принсипе Свазиленд	Сенегал Сејшели Сиера Леоне Сомалија Судан Обединета Република Танзанија Того Тунис Уганда Централноафриканска Република Чад Џибути
Веб-страница: http://www.uneca.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Economic Commission for Asia and the Far East (ECAFE)

Commission économique pour l'Asie et l'Extrême-Orient (CEAEO)

Comisión Económica para Asia y el Extremo Oriente (CEAEO)

Економска комисија за Азија и Далечниот Исток

(Види: *Economic and Social Commission for Asia and the Pacific* / Економска и социјална комисија за Азија и Пацификот)

Economic Commission for Europe (ECE)

Commission économique pour l'Europe (CEE)

Comisión Económica para Europa (CEPE)

Економска комисија за Европа

(Види: *United Nations Economic Commission for Europe* / Економска комисија на Обединетите нации за Европа)

Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC)

Commission économique pour l'Amérique latine et les Caraïbes (CEPALC)

Comisión Económica para América Latina y el Caribe (CEPAL)

Економска комисија за Јужна Америка и Карибите

ECLAC (или UNECLAC) е регионална канцеларија на Обединетите нации чија цел е подобрување на социјалниот и економскиот развој на Јужна Америка и Карибите, особено преку подобрување на регионалната и меѓународната соработка, преку обезбедување програми за техничка помош и преку обезбедување помош за тие самите да можат да ги анализираат своите развојни и економски политики. Седиштето на оваа Комисија се наоѓа во Сантјаго, Чиле.

Членки: 41				
Антига и Барбуда	Еквадор	Португалија	Придружни членки: (7) Ангвила Аруба Монсерат Холандски Антили Порторико Британски Девствени Острови Девствени Острови на САД	
Аргентина	Ел Салвадор	САД		
Барбадос	Италија	Света Лусија		
Бахами	Јамајка	Свети Винсент и Гренадини		
Белизе	Канада	Свети Китс и Невис		
Боливија	Колумбија	Суринам		
Бразил	Костарика	Тринидад и Тобаго		
Венецуела	Куба	Чиле		
Гватемала	Мексико	Уругвај		
Гвајана	Никарагва	Франција		
Гренада	Обединето Кралство	Хаити		
Доминика	Панама	Холандија		
Доминиканска Република	Парагвај	Хондурас		
	Перу	Шпанија		
Веб-страница: http://www.eclacpos.org				

(Види исто така: *United Nations Organization* / Организација на Обединетите нации)

Economic Community of West African States (ECOWAS)

Communauté économique des Etats d'Afrique de l'Ouest (CEDEAO)

Comunidad Económica de los Estados de Africa Occidental (CEDEAO)

Економска заедница на западноафриканските држави

ECOWAS е регионална заедница чија цел е залагање за трговска либерализација преку основање на слободна трговска зона. Се стреми и кон поттикнување на економската интеграција и соработката во одредени области, како на пример индустријата, транспортот, телекомуникациите и земјоделството. Основана е во мај 1975 година, со Секретаријат во Абуџа, Нигерија.

Членки: 15			
Бенин Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо	Гамбија Гана Гвинеја Гвинеја Бисао	Капе Верде Либерија Мали Нигер	Нигерија Сенегал Сиера Леоне Того
Веб-страница: http://sec.ecowas.int			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Economic Cooperation Organization (ECO)

Organisation de coopération économique (OCE)

Organización de Cooperación Económica (OCE)

Организација за економска соработка

ECO ја замени Регионалната соработка за развој (RCD) која постоеше од 1964 до 1979 година. ECO е меѓувладина регионална организација која промовира регионална и економска соработка меѓу земјите членки. Целите на ECO се:

- одржлив економски развој на земјите членки;
- прогресивно отстранување на пречките во трговијата меѓу членките;
- економска либерализација и приватизација;
- стимулирање на поефикасна употреба на материјални, земјоделски и индустриски ресурси во регионот;
- развој на транспортната и комуникациската инфраструктура во регионот;
- зголемување на соработката меѓу земјите членки, особено во областа на заштитата на животната средина и зацврстување на културните врски;
- унапредување на соработката помеѓу ECO и други регионални и меѓународни организации.

ECO е основана во 1985 година, со седиште во Техеран, Иран.

Членки: 10			
Авганистан Азербејџан Иран	Казахстан Киргистан Пакистан	Таџикистан Туркменистан	Турција Узбекистан
Веб-страница: http://ecosecretariat.org			

European Atomic Energy Community (EURATOM)

Communauté européenne de l'énergie atomique (EURATOM)

Comunidad Europea de la Energía Atómica (EURATOM)

Европска заедница за атомска енергија

(Види: *European Communities / Европски заедници*)

European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)

Banque européenne pour la reconstruction et le développement (BERD)

Banco Europeo de Reconstrucción y Desarrollo (BERD)

Европска банка за обнова и развој

EBRD е меѓународна банка чија цел е да ја помогне и олесни „транзицијата кон отворени пазарно–ориентирани економии и да ја промовира приватната и прет–приемничката иницијатива во земјите на централна и источна Европа и независните земји на Комонвелтот (CIS), прифаќајќи ги и применувајќи ги принципите на повеќепартиска демократија, плурализам и пазарна економија“. Основана е во март 1991 година (Спогодбата е потпишана во Париз, во мај 1990 година, а стапи во сила во март 1991 година). Седиштето на EBRD се наоѓа во Лондон, Обединето Кралство.

Членки: 62			
Австралија	Ерменија	Малта	Гора
Австрија	Естонија	Мароко	Таџикистан
Азербејџан	Израел	Мексико	Туркменистан
Албанија	Ирска	Молдавија	Турција
Белгија	Исланд	Монголија	Узбекистан
Белорусија	Италија	Нов Зеланд	Украина
Босна и	Јапонија	Норвешка	Унгарија
Херцеговина	Казахстан	Обединето	Финска
Бугарија	Канада	Кралство	Франција
Германија	Кипар	Полска	Холандија
Грузија	Киргистан	Португалија	Хрватска
Грција	Република Кореја	Руска Федерација	Чешка
Данска	Летонија	Романија	Швајцарија
Европска заедница	Литванија	САД	Шведска
Европска банка	Лихтенштајн	Словачка	Шпанија
за инвестиции	Луксембург	Словенија	
Египет	Македонија	Србија и Црна	
Веб-страница: http://www.ebrd.com			

* Членството во Банката е отворено за сите европски земји, за неевропските земји кои се членки на Меѓународниот монетарен фонд (ММФ), како и за Европската заедница (ЕЗ) и Европската банка за инвестиции (ЕБИ).

(Види исто така: *Commonwealth of Independent States / Комонвелт на независни држави*)

European Coal and Steel Community (ECSC)

Communauté européenne du charbon et de l'acier (CECA)

Comunidad Europea del Carbón y del Acero (CECA)

Европска заедница за јаглен и челик

(Види: *European Communities* / Европски заедници)

European Communities (EC)

Communautés européennes (CE)

Comunidades Europeas (CE)

Европски заедници

Европски заедници е заеднички термин што се користи како резултат на стапувањето во сила на Договорот за спојување од јули 1967 година (склучен во април 1965). Договорот за спојување ги соедини извршните тела на трите заедници: Европската заедница за атомска енергија (EURATOM), основана во март 1957 година, а во сила од јануари 1958 година; Европската заедница за јаглен и челик (ECSC), основана во април 1951 година, а во сила од јули 1952 година и Европската економска заедница (ЕЕЗ), основана во март 1957 година, а во сила од јануари 1958 година. Оттогаш Европските заедници имаат единствена Комисија и единствен Совет. Меѓутоа, и двете заедници продолжија да функционираат во согласност со правилата кои важат во секоја заедница одделно и тие продолжија да постојат како посебни правни лица. Европската унија, основана со Договорот од Мастрихт, не предизвика Европските заедници да престанат да постојат. Тие формираат своја институционална рамка.

Членки: 25			
Австрија Белгија Германија Грција Данска Естонија Ирска	Италија Кипар Летонија Литванија Луксембург Малта	Обединето Кралство Полска Португалија Словачка Словенија Унгарија	Финска Франција Холандија Чешка Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.europa.eu.int			

* Земјите со **задебелени букви** се земји основачи.

(Види исто така: *European Union* / Европска унија)

European Community (EC)

Communauté européenne (CE)

Comunidad Europea (CE)

Европска заедница

Терминот Европска заедница е употребуван за означување на Европската економска заедница (ЕЕЗ) уште пред да започне официјално правно да постои Договорот од Мастрихт во 1992 година. Европската заедница е наследник на ЕЕЗ. ЕЕЗ,

главно, е насочена кон воспоставување општ пазар, заснован врз принципите на слободно движење на стоки, лица, капитал и услуги, со цел создавање поголема обединетост на европските земји. ЕЕЗ е основана со договорот од Рим потпишан во март 1957 година, кој стапи во сила во јануари 1958 година. По потпишувањето на договорот од Мастрихт во февруари 1992 година, ЕЕЗ прерасна во Економска заедница, која е основен столб на Европската унија.

За разлика од Европската унија, ЕЗ поседува меѓународен правен субјективитет. Основната цел на Заедницата е да промовира меѓу земјите членки „усогласен, балансиран и одржлив развој на економските активности, високо ниво на вработување и социјална заштита, еднаквост помеѓу мажот и жената, одржлив и антиинфлаторен раст, високо ниво на конкуренција, високо ниво на заштита на животната средина, подобрување на стандардот на живеење, економска и социјална кохезија и солидарност“. За остварување на овие принципи ЕЗ создаде општ пазар и воспостави единствена економска монетарна политика. Главното седиште на ЕЗ е во Брисел (Белгија), Луксембург и Стразбур (Франција).

Членки: 25			
Австрија Белгија Данска Германија Грција Естонија Ирска	Италија Кипар Летонија Литванија Луксембург Малта	Обединето Кралство Полска Португалија Словачка Словенија Унгарија	Финска Чешка Франција Холандија Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.europa.eu.int			

(Види исто така: *European Communities; European Union / Европски заедници; Европска унија*)

European Economic Area (EEA)

Espace économique européen (EEE)

Espacio Económico Europeo (EEE)

Европска економска зона

За ЕЕА спогодбата се преговараше помеѓу Европската заедница и седум членки на ЕФТА. Прифатена е во мај 1992 година, со цел здружување на членките во еден единствен пазар во кој ќе владеат таканаречените „четири слободи“ (слободно движење на стоки, капитал, услуги и лица) и правила на конкуренција. Како резултат на спогодбата, по одржаниот референдум Швајцарија се повлече, додека Австрија, Финска и Шведска ѝ се придружија на Европската унија. ЕЕА беше зачувана, бидејќи трите членки на ЕФТА беа заинтересирани за учество на единствениот пазар, без да ја претпостават одговорноста во однос на членството во Европската унија. Договорните страни соработуваат во областа на образованието, истражувањето и развојот, со цел зацврстување на внатрешниот пазар. Спогодбата стапи во сила во јануари 1994 година.

Страни: 28		
25 членки од Европската унија	Исланд	Лихтенштајн Норвешка
Веб-страница: http://europa.eu.int/comm/external_relations/eea/		

(Види исто така: *European Communities / Европски заедници*)

European Economic Community (EEC)

Communauté économique européenne (CEE)

Comunidad Económica Europea (CEE)

Европска економска заедница

(Види: *European Communities / Европски заедници*)

European Free Trade Association (EFTA)

Association européenne de libre-échange (AELE)

Asociación Europea de Libre Comercio (AELC)

Европска асоцијација за слободна трговија

EFTA се стреми кон обезбедување рамка за либерализација на трговијата со стоки меѓу земјите членки и развивање поголемо економско партнерство со останатиот дел од западна Европа. Ја поттикнува слободната трговија на индустриски добра и го олеснува рамноправното основање на компании во земјите членки. Ја регулира и деловната практика во земјите членки. EFTA е основана од страна на седум членки–основачи, и тоа: Австрија, Данска, Норвешка, Португалија, Шведска, Швајцарија и Обединето Кралство. Спогодбата за основање стапи во сила во мај 1960 година, преку Конвенцијата од Стокхолм, која е дополнета во јуни 2001 година. Од раните 1990–ти години, EFTA ги прошири трговските односи со партнери од Централна и Источна Европа, Медитеранот и Јужна Америка, склучувајќи слободни трговски договори со земјите од овие региони. Главното седиште е во Женева, Швајцарија.

Членки: 4		
Исланд Лихтенштајн	Норвешка Швајцарија	
Веб-страница: http://secretariat.efa.int		

European Union (EU)

Union européenne (UE)

Unión Europea (UE)

Европска унија

Европската унија е составена од три дела: Европска заедница, која е главниот столб на Унијата и единствениот ентитет кој има правен субјективитет; општа над–

ворешна и безбедносна политика, образложена во глава 5 од Договорот за Европска унија; и соработка за правичност и домашни прашања, образложени во глава 6 од Договорот на Европската унија. Европската унија е основана во ноември 1993 година со Договорот од Мастрихт, којшто е потпишан во февруари 1992 година и стапи во сила во ноември 1993 година. Главното седиште е во Брисел (Белгија); Луксембург и Стразбур (Франција).

Членки: 25			
Австрија Белгија Данска Германија Грција Естонија Ирска	Италија Кипар Летонија Литванија Луксембург Малта	Обединето Кралство Полска Португалија Словачка Словенија Унгарија	Финска Чешка Франција Холандија Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.europa.eu.int			

(Види исто така: *European Community / Европска заедница*)

Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)

Organisation des Nations Unies pour l'alimentation et l'agriculture (FAO)

Organización de las Naciones Unidas para la Agricultura y la Alimentación (FAO)

Организација за храна и земјоделство при Обединетите нации

FAO е специјализирана агенција на Обединетите нации чија цел е подобрување на нивото на исхрана и животниот стандард во руралните средини преку унапредување на земјоделското производство. Основана е во октомври 1945 година, со главно седиште во Рим, Италија.

Членки: 187			
Авганистан Австралија Австрија Азербејџан Албанија Алжир Ангола Антигва и Барбуда Аргентина Бангладеш Белгија Белизе Бенин Барбадос Бахами	Ерменија Естонија Етиопија Замбија Зимбабве Израел Индија Индонезија Ирак Иран Ирска Исланд Источен Тимор Италија Јамајка Јапонија	Луксембург Мавританија Маврициус Мадагаскар Македонија Малави Малезија Малдиви Мали Малта Мароко Маршалски Острови Мексико Федерална Држава Микронезија Мјанмар	Света Луција Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис Сејшели Сенегал Сиера Леоне Сирија Словачка Словенија Соломонски Острови Сомалија Србија и Црна Гора Судан Суринам Тајланд

Бахреин	Јемен	Мозамбик	Обединета Република
Боливија	Јордан	Молдавија	Танзанија
Босна и Херцеговина	Јужноафриканска	Монако	Таџикистан
Боцвана	Република	Монголија	Того
Бразил	Казахстан	Намибија	Тонга
Брегот на Слоновата	Камбоџа	Нигер	Тринидад и
Коска	Камерун	Нигерија	Тобаго
Бугарија	Канада	Науру	Тувалу
Буркина Фасо	Капе Верде	Непал	Тунис
Бурунди	Катар	Никарагва	Туркменистан
Бутан	Кенија	Ниуе	Турција
Вануату	Кина	Нов Зеланд	Уганда
Венецуела	Кипар	Норвешка	Узбекистан
Виетнам	Киргистан	Обединети	Украина
Габон	Кирибати	Арапски Емирати	Унгарија
Гамбија	Колумбија	Обединето Кралство	Уругвај
Гана	Коморски Острови	Султанат Оман	Филипини
Гвајана	Демократска	Острови Кук	Фиџи
Гватемала	Република Конго	Пакистан	Финска
Гвинеја	Република Конго	Палау	Франција
Гвинеја Бисао	Демократска Народна	Панама	Хаити
Германија	Република Кореја	Папуа Нова	Холандија
Гренада	Република Кореја	Гвинеја	Хоџдурас
Грција	Костарика	Парагвај	Хрватска
Грузија	Куба	Перу	Централноафриканска
Данска	Кувајт	Полска	Република
Доминика	Демократска Народна	Португалија	Чад
Доминиканска	Република Лаос	Романија	Чешка
Република	Летонија	Руанда	Чиле
Египет	Лесото	САД	Џибути
Еквадор	Либан	Самоа	Швајцарија
Екваторијална	Либериа	Сан Марино	Шведска
Гвинеја	Либиска Арапска	Сао Томе и Принсипе	Шпанија
Ел Салвадор	Џамахирија	Саудиска Арабија	Шри Ланка
Еритреја	Литванија	Свазиленд	
Веб-страница: http://www.fao.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Free Trade Area for the Americas (FTAA)

Zone de libre-échange des Amériques (ZLEA)

Área de Libre Comercio de las Américas (ALCA)

Слободна трговска зона за Северна и Јужна Америка

Целта на FTAA е создавање слободна трговска зона која ќе ја покрива цела Америка, со исклучок на Куба, отстранувајќи ги трговските и инвестиционите бариери во регионот. Слободната трговска зона треба да се воспостави до 2005 година (датумот е договорен во декември 1994 година, во Мајами). Официјалното место за средби на FTAA од 2001 година до март 2003 година е Пуебла, Мексико.

Членки: 34			
Антига и Барбуда Аргентина Бахами Барбадос Белизе Боливија Бразил Венецуела Гвајана	Гватемала Гренада Доминика Доминиканска Република Еквадор Ел Салвадор Јамајка Канада	Колумбија Костарика Мексико Никарагва САД Света Луција Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис	Суринам Панама Парагвај Перу Тринидад и Тобаго Уругвај Хаити Хондурас Чиле
Веб-страница: http://www.ftaa-alca.org/			

General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) 1947 and 1994

Accord général sur les tarifs douaniers et le commerce (GATT) 1947 et 1994

Acuerdo General sobre Aranceles y Comercio (GATT) 1947 y 1994

Општа спогодба за царини и трговија (GATT) 1947 и 1994

Целта на Хавајската повелба (1948 година) беше да создаде специјализирана агенција во рамките на ОН, паралелно на двете Бретон Вудс институции (ММФ, Светска банка), која ќе се занимава со меѓународна економска соработка. Задачите на Меѓународната трговска организација (ИТО) беа регулирање на меѓународната трговија со стоки, како и вработувањата, спогодбите за стоки, рестриктивните деловни практики, инвестициите и услугите. Меѓутоа, проектот за создавање на ИТО се покажа како преамбициозен и беше усвоена единствено Глава 4 за трговска политика, која е дел од Завршниот акт на Конференцијата на Обединетите нации за трговија и вработување, од Хавајската повелба. Таа всушност прерасна во Општа спогодба за царини и трговија која се занимава со трговија на стоки.

GATT 1947, како што оваа Спогодба е позната денес, воспостави мултилатерален трговски систем преку трговска либерализација и преку склучување царински концесии помеѓу договорните страни. GATT, исто така, воспостави заеднички механизам за решавање на трговските спорови. Ова беше рамката за мултилатералниот трговски систем сè до основањето на WTO.

Во текот на Уругвајската рунда на преговори, GATT беше изменета и дополнета и прерасна во GATT 1994. Како таква стана дел од делокругот на Маракешката спогодба која ја воспостави WTO, чиј, пак, делокруг се „спогодбите и правните инструменти вклучени во анекс 1, 2 и 3“, познати како Мултилатерални трговски спогодби, и од анекс 4, кој ја вклучува Плурилатералната трговска спогодба. GATT 1994 е вклучена во Анекс 1А (Мултилатерална спогодба за трговија на стоки). Договорните страни на GATT 1947 станаа членки на WTO со потпишувањето и ратификувањето на Маракешката спогодба и преку обезбедување листа на обврски и концесии на стоки и услуги.

Членки: 128			
Австралија Австрија	Ел Салвадор Замбија	Малдиви Малезија	Словачка Словенија

Ангола	Зимбабве	Мали	Соломонски
Антига и Барбуда	Израел	Малта	Острови
Аргентина	Индија	Мароко	Суринам
Бангладеш	Индонезија	Мексико	Обединета
Барбадос	Ирска	Мјанмар	Република
Бахреин	Исланд	Мозамбик	Танзанија
Белгија	Италија	Намибија	Тајланд
Белизе	Јамајка	Нигер	Того
Бенин	Јапонија	Нигерија	Тринидад и
Боливија	Јужноафриканска	Никарагва	Тобаго
Боцвана	Република	Нов Зеланд	Тунис
Бразил	Камерун	Норвешка	Турција
Брегот на	Канада	Обединети	Уганда
Слоновата Коска	Катар	Арапски Емирати	Унгарија
Брунеи Дарусалем	Кенија	Обединето Кралство	Уругвај
Буркина Фасо	Кина	Пакистан	Филипини
Бурунди	Кипар	Папуа	Финска
Венецуела	Колумбија	Нова Гвинеја	Фиџи
Габон	Демократска	Парагвај	Франција
Гамбија	Република Конго	Перу	Хаити
Гана	Република Конго	Полска	Хондурас
Гвајана	Република Кореја	Португалија	Холандија
Гватемала	Костарика	Романија	Хонгконг, Кина
Гвинеја	Куба	Руанда	Централноафриканска
Гвинеја Бисао	Кувајт	САД	Република
Германија	Лесото	Свазиленд	Чад
Гренада	Лихтенштајн	Света Лусија	Чешка
Грција	Луксембург	Свети Винсент и	Чиле
Данска	Мавританија	Гренадини	Џибути
Доминика	Маврициус	Свети Китс и Невис	Шведска
Доминиканска	Мадагаскар	Сенегал	Швајцарија
Република	Макао	Сiera Леоне	Шпанија
Египет	Малави	Сингапур	Шри Ланка

Веб-страница: http://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/06-gatt.doc

(Види исто така: *International Monetary Fund*; *World Bank*; *World Trade Organization* / *Меѓународен монетарен фонд*; *Светска банка*; *Светска трговска организација*)

Group of Latin American and Caribbean Countries (GRULAC)

Groupe des pays d'Amérique latine et des Caraïbes (GRULAC)

Grupo Latino Americano y del Caribe (GRULAC)

Група земји од Јужна Америка и Карибите

GRULAC е неформална група земји од Јужна Америка и Карибите, основана за размена на информации и координација на позициите во WTO.

Членки: 31			
Антигва и Барбуда*	Гренада*	Куба	Свети Китс и Невис*
Аргентина	Доминика*	Мексико	Суринам
Барбадос	Доминиканска	Никарагва	Тринидад
Белизе	Република	Панама	и Тобаго
Боливија	Еквадор	Парагвај	Уругвај
Бразил	Ел Салвадор	Перу	Хондурас
Венецуела	Јамајка	Света Лусија	Чиле
Гватемала	Колумбија	Свети Винсент и	
Гвајана*	Костарика	Гренадини*	
Веб-страница: нема			

*Нерезидентни членки (без постојана мисија во Женева).

(Види исто така: *World Trade Organization / Светска трговска организација*)

Group of Eight (G-8)

Groupe des Huit (G-8)

Grupo de los Ocho (G-8)

Група од осум (Г–8)

Г–8 е неформален начин да се именува Г–7 плус Руската Федерација.

Членки: 8		
Германија	Канада	САД
Италија	Обединето Кралство	Франција
Јапонија	Руска Федерација	
Веб-страница: нема		

Group of Seven (G-7)

Group des Sept (G-7)

Grupo de los Siete (G-7)

Група од седум (Г–7)

Г–7 е неформална група земји чија цел е координација на економската политика со цел подобрување на економскиот и монетарниот раст. Основана е во ноември 1975 година.

Членки: 7		
Германија	Канада	САД
Италија	Обединето Кралство	Франција
Јапонија		
Веб-страница: нема		

Group of 15 Group des 15 (G-15)

Groupe des 15 (G-15)

Grupo de los 15 (G-15)

Група од 15 (Г–15)

Г–15 е група земји чија цел е да ја развива соработката меѓу земјите членки и да придонесе, како група, во активностите на различни меѓународни организации, меѓу кои и WTO. Основана е во септември 1989 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Членки: 17			
Алжир Аргентина Бразил Венецуела Египет	Зимбабве Индија Индонезија Јамајка	Кенија Малезија Мексико Нигерија Перу	Сенегал Чиле Шри Ланка
Веб-страница: http://www.photius.com/g15/g15.html			

(Види исто така: *World Trade Organization / Светска трговска организација*)

Group of 77 (G-77)

Groupe des 77 (G-77)

Grupo de los 77 (G-77)

Група од 77 (Г–77)

Г–77 е неформална група земји кои се стремат кон обединување на економските интереси на земјите членки во развој, со цел тие да преговараат и соработуваат како група во рамките на економската програма на ОН. Г–77 е основана во јуни 1964 година, (на првото заседавање на UNCTAD) со седиште во Њујорк, САД.

Членки: 132			
Авганистан Алжир Ангола Антига и Барбуда Аргентина Бангладеш Барбадос Бахами Бахреин Белизе Бенин Боливија Босна и Херцеговина	Еритреја Етиопија Замбија Зимбабве Индија Индонезија Ирак Иран Јамајка Јемен Јордан Јужноафриканска Република Камбоџа Камерун	Либиска Арапска Џамахирија Мавританија Маврициус Мадагаскар Малави Малдиви Малезија Мали Мароко Маршалски Острови Федерална Држава Микронезија	Сао Томе и Принсипе Саудиска Арабија Света Лусија Свети Винсент и Гренадини Свети Китс и Невис Свазиленд Сејшели Сенегал Сиера Леоне Сингапур Сируска

Боцвана	Капе Верде	Мјанмар	Арапска Република
Бразил	Катар	Мозамбик	Суринам
Брегот на Слоновата Коска	Кенија	Монголија	Соломонски Острови
Брунеи Дарусалем	Кина	Намибија	Непал
Буркина Фасо	Колумбија	Непал	Сомалија
Бурунди	Коморски Острови	Нигер	Фудан
Бутан	Острови	Нигерија	Тајланд
Вануату	Демократска Република	Никарагва	Источен Тимор
Венецуела	Конго	Обединета Република	Того
Виетнам	Република	Танзанија	Тонга
Габон	Конго	Обединети Арапски Емирати	Тринидад и Тобаго
Гамбија	Народна Демократска Република	Султанат Оман	Тунис
Гана	Кореја	Пакистан	Туркменистан
Гвајана	Костарика	Палау	Уганда
Гватемала	Куба	Палестина	Уругвај
Гвинеја	Кувајт	Панама	Филипини
Гвинеја Бисао	Народна Демократска Република	Папуа Нова Гвинеја	Фиџи
Гренада	Лаос	Парагвај	Хаити
Доминика	Лесото	Перу	Хондурас
Доминиканска Република	Либан	Романија	Централноафриканска Република
Египет	Либериа	Руанда	Чад
Еквадор		Самоа	Чиле
Екваторијална Гвинеја			Џибути
Ел Салвадор			Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.g77.org>

(Види исто така: *United Nations Conference on Trade and Development / Конференција на Обединетите нации за трговија и развој*)

Inter-American Development Bank (IADB)
Banque interaméricaine de développement (BID)
Banco Interamericano de Desarrollo (BID)
 Интерамериканска банка за развој

IADB е регионална организација чија цел е унапредување на економскиот и социјалниот развој на Карибите и Јужна Америка, преку одобрување субвенции на приватни компании. Исто така, технички и финансиски ги поддржува земјите во нивните развојни програми. IADB е основана во декември 1959 година, со главно седиште во Вашингтон, САД.

Членки: 47			
Австрија	Доминиканска Република	Никарагва	Уругвај
Аргентина	Еквадор	Норвешка	Финска
Барбадос			Франција

Бахами	Ел Салвадор	Обединето Кралство	Хаити
Белгија	Израел	Панама	Холандија
Белизе	Италија	Парагвај	Хондурас
Боливија	Јамајка	Перу	Хрватска
Бразил	Јапонија	Португалија	Чиле
Венецуела	Канада	САД	Швајцарија
Гвајана	Колумбија	Словенија	Шведска
Гватемала	Република Кореја	Суринам	Шпанија
Германија	Костарика	Тринидад и Тобаго	
Данска	Мексико		
Веб-страница: http://www.iadb.org			

Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture (IICA)

Institut inter-américain de coopération dans l'agriculture (IICA)

Instituto Interamericano de Cooperación para la Agricultura (IICA)

Интерамерикански институт за соработка во областа на земјоделството

IICA е специјализирана агенција основана под покровителство на Организацијата на американските држави. Нејзина цел е да ги поддржи земјите членки во постигнувањето на одржлив земјоделски и рурален развој во Америка, преку:

- унапредување на интеграцијата и соработката помеѓу државите членки;
- модернизирање на руралниот сектор;
- залагање за безбедност на храната и отстранување на SPS пречките во трговијата;
- осигурување дека земјоделските сектори на земјите членки се конкурентни, технолошки развиени, социјално праведни и водат сметка за заштитата на животната средина;
- помагање на министрите за земјоделство во приспособувањето на нивниот мандат и структура на новите предизвици што произлегуваат од глобализацијата;
- промовирање на тренинг активности за професионалци.

IICA е основана во октомври 1942 година, со седиште во Сан Хозе, Костарика, и има свои претставништва во секоја земја членка.

Членки: 35			
Антигва и Барбуда	Гренада	Мексико	Суринам
Аргентина	Доминика	Никарагва	Тринидад и Тобаго
Барбадос	Доминиканска	Панама	Уругвај
Бахами	Република	Парагвај	Хаити
Белизе	Еквадор	Перу	Хондурас
Боливија	Ел Салвадор	САД	Чиле
Бразил	Јамајка	Света Лусија	Шпанија
Венецуела	Канада	Свети Винсент и	
Гвајана	Колумбија	Гренадини	

Гватемала	Костарика	Свети Китс и Невис	
Веб-страница: http://www.iica.int			

(Види исто така: *Organization of American States / Организација на американските држави*)

Interim Commission for the International Trade Organization (ICITO)
Commission intérimaire de l'Organisation internationale du commerce (ICITO)
Comisión Interina de la Organización Internacional de Comercio (ICITO)
 Привремена комисија за Меѓународната трговска организација

ICITO беше основана за решавање на административните проблеми во врска со идното основање на Меѓународната трговска организација. Со оглед на тоа што истата не профункционира, ICITO потоа се занимаваше со административната проблематика на GATT и WTO. Основана е во март 1948 година и веќе не постои од декември 1998 година. Членки беа договорните страни на GATT.

(Види исто така: *General Agreement on Tariffs and Trade; Internatioinal Trade Organization; World Trade Organization / Општа спогодба за царини и трговија; Меѓународна трговска организација; Светска трговска организација*)

International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)
Banque internationale pour la reconstruction et le développement (BIRD)
Banco Internacional de Reconstrucción y Fomento (BIRF)
 Меѓународна банка за обнова и развој

(Види: *World Bank / Светска банка*)

International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID)
Centre international pour le règlement des différends relatifs aux investissements (CIRDI)
Centro Internacional de Arreglo de Diferencias Relativas a Inversiones (CIADI)
 Меѓународен центар за решавање на инвестициски спорови

ICSID е меѓународна институција која е дел од групацијата на Светска банка. Обезбедува помош при решавањето на инвестициските спорови меѓу државите и странските инвеститори. Основана е во октомври 1966 година (Конвенција за решавање на инвестициските спорови помеѓу државите и народите на други држави), а главното седиште е во Вашингтон, САД.

Членки: 139			
Авганистан	Естонија	Федерална	Сенегал
Австралија	Замбија	Држава	Сиера Леоне
Австрија	Зимбабве	Микронезија	Сингапур
Азербејџан	Израел	Монголија	Словачка
Албанија	Индонезија	Мозамбик	Словенија

Алжир	Ирска	Непал	Соломонски
Аргентина	Исланд	Нигер	Острови
Бангладеш	Италија	Нигерија	Сомалија
Барбадос	Јамајка	Никарагва	Судан
Бахами	Јапонија	Нов Зеланд	Источен Тимор
Бахреин	Јордан	Норвешка	Того
Белгија	Казахстан	Обединета	Тонга
Белорусија	Камерун	Република	Тринидад и
Бенин	Кенија	Танзанија	Тобаго
Боливија	Кина	Обединети	Тунис
Босна и Херцеговина	Кипар	Арапски	Туркменистан
Боцвана	Колумбија	Емирати	Турција
Брегот на	Коморски	Обединето	Уганда
Слоновата Коска	Острови	Кралство	Узбекистан
Брунеи	Демократска	Султанат	Украина
Дарусалем	Република Конго	Оман	Унгарија
Бугарија	Република Конго	Пакистан	Уругвај
Бурунди	Република	Панама	Филипини
Буркина Фасо	Кореја	Папуа Нова	Франција
Венецуела	Костарика	Гвинеја	Финска
Габон	Кувajt	Парагвај	Фиџи
Гамбија	Лесото	Перу	Холандија
Гана	Летонија	Португалија	Хондурас
Гвајана	Либан	Романија	Хрватска
Гватемала	Либерија	Руанда	Централноафриканска
Гвинеја	Литванија	САД	Република
Германија	Луксембург	Самоа	Чад
Гренада	Мавританија	Саудиска	Чешка
Грузија	Маврициус	Арабија	Чиле
Грција	Мадагаскар	Света Лусија	Швајцарија
Данска	Македонија	Свети Винсент и	Шведска
Египет	Малави	Гренадини	Шпанија
Еквадор	Малезија	Свети Китс и Невис	Шри Ланка
Ел Салвадор	Мали	Сејшели	
Ерменија	Мароко	Свазиленд	

Веб-страница: <http://www.worldbank.org/icsid/>

(Види исто така: *World Bank / Светска банка*)

International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD)

Centre international de commerce et de développement durable (ICTSD)

Centro Internacional de Comercio y Desarrollo Sostenible (ICTSD)

Меѓународен центар за трговија и одржлив развој

ICTSD е невладина организација која се стреми кон подобро разбирање на развојот и проблемите од областа на животната средина, во контекст на меѓународната трговија. Основана е во септември 1996 година, со седиште во Женевa, Швајцарија.

Веб-страница: <http://www.ictsd.org/>

International Chamber of Commerce (ICC)

Chambre de commerce internationale (CCI)

Câmara de Comercio Internacional (CCI)

Меѓународна трговска комора

ICC е меѓународна деловна организација чија цел е унапредување на отворената меѓународна трговија и инвестиции, преку донесување правила и обезбедување одредени услуги, како на пример услугите на ICC Меѓународниот арбитражен суд за неговите членки, кои се приватни компании. ICC е основан во 1919 година, со седиште во Париз, Франција.

Веб-страница: <http://www.iccwbo.org>

International Cocoa Agreement

Accord international sur le cacao

Convenio Internacional del Cacao

Меѓународна спогодба за какао

Меѓународната спогодба за какао е потпишана под покровителство на ОН меѓу земјите производители на какао и земјите корисници на какао, со цел:

- поттикнување на соработката помеѓу членките во сите делови на економскиот сектор за какао;
- балансирање на понудата и побарувачката на какао на светскиот пазар;
- стимулирање на транспарентноста на меѓународниот пазар за какао преку централизација и дистрибуција на информации (статистички и други информации) и друга документација во врска со какаото.

Првата Меѓународна спогодба за какао е потпишана во октомври 1972 година. Други спогодби се потпишани во октомври 1975, ноември 1980, јули 1986 и јули 1993 година. Новата спогодба е потпишана како продолжување на Спогодбата од 1993 година, во февруари 2001 година. Спогодбата за какао е администрирана преку Меѓународната организација за какао, која се наоѓа во Лондон, Обединетото Кралство. Повереник на Спогодбата е генералниот секретар на ОН.

Членки: 39			
Австрија	Доминиканска Република	Луксембург	Того
Белгија	Европска унија	Малезија	Тринидад и Тобаго
Бразил	Еквадор	Малта	Финска
Брегот на Слоновата Коска	Естонија	Нигерија	Франција
Габон	Ирска	Папуа Нова Гвинеја	Холандија
Гана	Италија	Обединето Кралство	Унгарија
Германија	Камерун	Португалија	Чешка
Грција	Кипар	Руска Федерација	Швајцарија
Данска	Летонија	Словачка	Шведска
	Литванија	Словенија	Шпанија

Веб-страница: <http://www.icco.org>

International Coffee Agreement

Accord international sur le café

Convenio Internacional del Café

Меѓународна спогодба за кафе

Меѓународната спогодба за кафе е спогодба помеѓу земјите производители на кафе и земјите корисници на кафе, чија цел е:

- зајакнување на соработката помеѓу страните–потписници;
- обезбедување форум за дискусии и консултации за прашања поврзани со индустријата за кафе;
- собирање, проучување и размена на економски и технички податоци (на пр. статистики) за кафе, особено преку организирање програми за обука;
- промовирање и организирање проекти во врска со кафето;
- поттикнување на потрошувачката на кафе.

Меѓународната спогодба за кафе е потпишана во септември 1962 година под покровителство на ОН и е ревидирана во октомври 1968, октомври 1976, октомври 1983, октомври 1994 и во октомври 2001 година. Администрирана е од страна на Меѓународната организација за кафе, со главно седиште во Лондон, Обединетото Кралство.

Членки: 60			
Австрија	Доминиканска Република	Демократска Република	Папуа Нова Гвинеја
Ангола	Европска Заедница	Конго Република	Парагвај
Белгија	Еквадор	Конго Република	Португалија
Бенин	Ел Салвадор	Куба	Руанда
Боливија	Етиопија	Костарика	Тајланд
Бразил	Замбија	Куба	Того
Брегот на Слоновата Коска	Зимбабве	Луксембург	Уганда
Бурунди	Индија	Мадагаскар	Филипини
Венецуела	Индонзија	Малави	Хаити
Виетнам	Ирска	Мексико	Хондурас
Габон	Јамајка	Нигерија	Централноафриканска
Гана	Јапонија	Никарагва	а
Гватемала	Камерун	Норвешка	Република
Гвинеја	Кенија	Обединето Кралство	Швајцарија
Германија	Кипар	Обединета Република	Шведска
Грција	Колумбија	Танзанија	Шпанија
Данска			
Веб-страница: http://www.ico.org/			

International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT)

Commission internationale pour la conservation des thonidés de l'Atlantique (CICTA)

Comisión Internacional para la Conservación del Atún Atlántico (CICAA)

Меѓународна комисија за заштита на атлантската туна

ICCAT е меѓувладина организација за риболов, основана со цел да ги спроведува целите зацртани во Конвенцијата за заштита на атлантската туна. Ги проучува туните и сличните видови риби во Атлантскиот Океан. Фокусирана е на биометрија, екологија и океанографија во однос на ловот на туни. Ги собира и анализира статистичките податоци за изворите на риболов во деловите што се опфатени со Конвенцијата.

ICCAT е основана во март 1969 година, со Секретаријат во Мадрид, Шпанија.

Членки: 41			
Алжир	Гвинеја	Либиска	Сао Томе и Принсипе
Ангола	Европска заедница	Арапска Џамахирија	Тринидад и Тобаго
Барбадос	Екваторијална	Мароко	Тунис
Белизе	Гвинеја	Мексико	Турција
Бразил	Исланд	Намибија	Уругвај
Брегот на	Јапонија	Никарагва	Филипини
Слоновата Коска	Јужноафриканска	Норвешка	Франција (Свети
Вануату	Република	Обединето Кралство	Пјер и Микелон)
Венецуела	Канада	Панама	Хондурас
Габон	Капе Верде	Руска Федерација	Хрватска
Гана	Кина	САД	
Гватемала	Република Кореја	Сенегал	
Веб-страница: http://www.iccat.es			

International Development Association (IDA)

Association Internationale de développement (IDA)

Asociación Internacional de Fomento (AIF)

Меѓународна асоцијација за развој

IDA претставува дел од Групацијата на Светска банка и има за цел обезбедување „кредити“ кои, пак, претставуваат заеми со камата од 0%, 10-годишен грејс период и рок на доспевање од 35 до 40 години. Овие концесиски заеми за определен број сиромашни земји се наменети за финансирање на развојните програми на овие земји. Од тие причини, Асоцијацијата промовира релативно лесен и еднаков пристап кон развојот. Основана е во септември 1960 година, со седиште во Вашингтон, САД.

Членки: 165			
Авганистан	Зимбабве	Маврициус	Свети Винсент
Австралија	Израел	Мадагаскар	и Гренадини
Австрија	Индија	Македонија	

Азербејџан	Индонезија	Малави	Свети Китс и Невис
Албанија	Ирак	Малдиви	Сенегал
Алжир	Иран	Малезија	Сиера Леоне
Ангола	Ирска	Мали	Сингапур
Аргентина	Исланд	Мароко	Сириска
Бангладеш	Италија	Маршалски Острови	Арапска
Барбадос	Јапонија	Мексико	Република
Белгија	Јемен	Федерална	Словачка
Белизе	Јордан	Држава	Словенија
Бенин	Јужноафриканска	Микронезија	Соломонски
Боливија	Република	Мјанмар	Острови
Босна и Херцеговина	Казахстан	Молдавија	Сомалија
Боцвана	Камбоџа	Мозамбик	Србија и Црна Гора
Бразил	Камерун	Монголија	Судан
Брегот на Слоновата Коска	Канада	Непал	Тајланд
Буркина	Капе Верде	Нигер	Таџикистан
Фасо	Кенија	Нигерија	Источен Тимор
Бурунди	Кина	Никарагва	Того
Бутан	Кипар	Нов Зеланд	Тонга
Вануату	Киргистан	Норвешка	Тринидад и Тобаго
Виетнам	Кирибати	Обединета	Тунис
Габон	Колумбија	Република	Турција
Гамбија	Коморски	Танзанија	Уганда
Гана	Острови	Обединети	Узбекистан
Гвајана	Демократска	Арапски	Украина
Гватемала	Република	Емирати	Унгарија
Гвинеја	Конго	Обединето Кралство	Филипини
Гвинеја Бисао	Република	Султанат	Франција
Германија	Конго	Оман	Финска
Гренада	Република	Пакистан	Фиџи
Грузија	Кореја	Палау	Хаити
Грција	Костарика	Панама	Холандија
Данска	Кувајт	Папуа Нова	Хондурас
Доминика	Народна	Гвинеја	Хрватска
Доминиканска Република	Демократска	Парагвај	Централноафриканска
Египет	Република	Перу	Република
Еквадор	Лаос	Полска	Чад
Екваторијална Гвинеја	Лесото	Португалија	Чешка
Ел Салвадор	Летонија	Руанда	Чиле
Еритреја	Либан	Руска Федерација	Џибути
Ерменија	Либериа	САД	Швајцарија
Етиопија	Либиска	Самоа	Шведска
Замбија	Арапска	Сао Томе и Принсипе	Шпанија
	Џамахирија	Саудиска	Шри Ланка
	Луксембург	Арабија	
	Мавританија	Свазиленд	
		Света Лусија	

Веб-страница: <http://www.worldbank.org/ida>

(Види исто така: *World Bank / Светска банка*)

International Development Law Institute (IDLI)

Institut international de droit du développement (IIDD)

Instituto Internacional de Derecho del Desarrollo (IIDD)

Институт за меѓународен развој на правото

(Види: *International Development Law Organization / Организација за меѓународен развој на правото*)

International Development Law Organization (IDLO)

Organisation internationale de droit du développement (IDLO)

Organización Internacional de Derecho del Desarrollo (IDLO)

Организација за меѓународен развој на правото

IDLO е меѓународна меѓувладина организација чии цели се промовирање и заштита на владеењето на правото во земјите во развој и економиите во транзиција. Организацијата им доставува на земјите документи и други информации и организира обуки. IDLO е основана во 1983 година како Институт за меѓународен развој на правото (IDLO) кој, пак, претставуваше невладинa организација сè до 1991 година, кога беше трансформиран и се стекна со сегашниот меѓународен статус. Седиштето на организацијата е во Рим, Италија.

Членки: 16			
Австралија Австрија Бугарија Египет	Еквадор Италија Кина Колумбуја	Норвешка САД Сенегал Судан	Тунис Филипини Франција Холандија
Веб-страница: http://www.idlo.int			

International Federation of Freight Forwarders Association (FIATA)

Fédération internationale des associations de transitaires et assimilés (FIATA)

Federación Internacional de Asociaciones de Transitorios (FIATA)

Меѓународна федерација на шпедитерска асоцијација

FIATA е невладинa организација чија главна цел е хармонизација на правилата кои се однесуваат на шпедитерската индустрија на меѓународно ниво. Организацијата, исто така, им дава помош на шпедитерите преку организирање обуки за повеќе теми и области, како на пример осигурување, и ја информира јавноста за услугите што ги обезбедуваат шпедитерските служби. FIATA е основана во мај 1926 година, а нејзиното седиште се наоѓа во Цирих, Швајцарија. Во оваа Федерација членуваат приватни компании, а не држави.

International Federation of Inspection Agencies (IFIA)

Fédération internationale des agences d'inspection (IFIA)

Federación Internacional de Agencias de Inspección (IFIA)

Меѓународна федерација на инспекциски агенции

IFIA е непрофитна организација чија цел е хармонизација на професионалните стандарди, методи и правила од областа на инспекцијата и издигнување на нивото на заедничко толкување на меѓународните договори помеѓу инспекциските професионалци. IFIA е онована во 1982 година, со седиште во Лондон, Обединетото Кралство. Во оваа Федерација членуваат приватни компании, а не држави.

International Finance Corporation (IFC)

Société financière internationale (SFI)

Corporación Financiera Internacional (CFI)

Меѓународна финансиска корпорација

IFC е членка на Групацијата на Светска банка која се залага за економски развој на своите земји членки и го подига стандардот на нивните жители преку:

- доделување заеми на приватни компании на кои им е потребно финансирање на проекти;
- помош и совети за овие приватни компании.

IFC е основана во 1956 година, со седиште во Вашингтон, САД.

Членки: 178			
Авганистан	Ел Салвадор	Литванија	Сејшели
Австралија	Еритреја	Луксембург	Сенегал
Австрија	Ерменија	Мавританија	Сиера Леоне
Азербејџан	Естонија	Маврициус	Сингапур
Албанија	Етиопија	Мадагаскар	Сирииска Арапска
Алжир	Замбија	Македонија	Република
Ангола	Западна Самоа	Малави	Словачка
Антигва и Барбуда	Зимбабве	Малдиви	Словенија
Аргентина	Израел	Малезија	Сомалија
Бангладеш	Индија	Мали	Соломонски Острови
Барбадос	Индонезија	Малта	Србија и Црна Гора
Бахами	Ирак	Мароко	Судан
Бахреин	Иран	Маршалски Острови	Тајланд
Белгија	Ирска	Мексико	Обединета
Белизе	Исланд	Федерална	Република
Белорусија	Италија	Држава	Танзанија
Бенин	Јамајка	Микронезија	Таџикистан
Боливија	Јапонија	Мјанмар	Того
Босна и Херцеговина	Јемен	Мозамбик	Тонга
Боцвана	Јордан	Молдавија	Тринидад и
Бразил	Јужноафриканска	Монголија	Тобаго
Брегот на	Република	Намибија	Тунис
Слоновата Коска	Казахстан	Непал	Туркменистан

Бугарија	Камбоџа	Нигер	Турција
Буркина Фасо	Камерун	Нигерија	Источен Тимор
Бурунди	Канада	Никарагва	Уганда
Бутан	Капе Верде	Нов Зеланд	Узбекистан
Вануату	Кенија	Норвешка	Украина
Венецуела	Кина	Обединети	Унгарија
Виетнам	Кипар	Арапски Емирати	Уругвај
Габон	Киргистан	Султанат Оман	Филипини
Гамбија	Кирибати	Обединето Кралство	Финска
Гана	Колумбија	Пакистан	Фиџи
Гвајана	Коморски	Палау	Франција
Гватемала	Острови	Панама	Хаити
Гвинеја	Демократска	Папуа Нова	Холандија
Гвинеја Бисао	Република Конго	Гвинеја	Хондурас
Германија	Република Конго	Парагвај	Хрватска
Гренада	Република Кореја	Перу	Централноафриканска
Грузија	Костарика	Полска	Република
Грција	Кувajt	Португалија	Чад
Данска	Народна Демократска	Романија	Чешка
Доминика	Република Лаос	Руанда	Чиле
Доминиканска	Летонија	Руска Федерација	Џибути
Република	Лесото	САД	Шведска
Египет	Либан	Саудиска Арабија	Швајцарија
Еквадор	Либерија	Свазиленд	Шпанија
Екваторијална	Либиска Арапска	Света Лусија	Шри Ланка
Гвинеја	Џамахарија	Свети Китс и Невис	
Веб-страница: http://www.ifc.org			

(Види исто така: *World Bank / Светска банка*)

International Grains Council (IGC)

Conseil international des céréales (CIC)

Consejo Internacional de Cereales (CIC)

Меѓународен совет за житарки

IGC е меѓувладина организација која се занимава со трговија со житарки. Организацијата го администрира Меѓународниот договор за житарки, кој стапи во сила наместо Меѓународниот договор за пченица, во јули 1995 година. Меѓународниот договор за житарки се состои од Конвенција за трговија со житарки (GTC) и Конвенција за помош во храна (FAC). IGC има за цел:

- зајакнување на меѓународната соработка во сите аспекти на трговијата со житарки;
- промовирање на експанзијата, отвореноста и правичноста во секторот на житарки;
- придонесување кон стабилноста на пазарот на житарки и зголемување на светската сигурност во однос на храната.

Задачите на IGC се насочени кон учество во придонесот за сигурноста на храната на светско ниво и кон подобрување на способноста на меѓународната заедница за

одговор на вонредни ситуации во поглед на храната, како и на други потреби од храна кои можат да се појават во земјите во развој.

IGC има свое седиште во Лондон, Велика Британија.

Членки: (вклучувајќи ги и привремените) 29			
Алжир Аргентина Австралија Брегот на Слоновата Коска Ватикан Европска заедница Египет	Еквадор Индија Иран Јапонија Јужноафриканска Република Казахстан Канада	Кенија Република Кореја Куба Малта Мароко Норвешка Пакистан Панама	Руска Федерација САД Тунис Турција Украина Унгарија Швајцарија
Веб-страница: http://www.igc.org.uk			

International Labour Organization (ILO)

Organisation internationale du travail (OIT)

Organización Internacional del Trabajo (OIT)

Меѓународна организација на трудот

ILO, која е специјализирана агенција на ОН, се залага за „социјална праведност и меѓународно признати човекови и работнички права“ преку:

- формулирање на минимум работни и социјални стандарди, што се применуваат на меѓународно ниво преку конвенции и препораки;
- обезбедување техничка помош за земјите членки, со цел подобрување на работните и животните услови на луѓето;
- организирање тренинг–програми и советување на независните работодавни и работнички организации, за истите да имаат поголемо влијание во земјите членки.

ILO е основана во 1919 година (Версајски договор), а нејзиниот Секретаријат се наоѓа во Женева, Швајцарија.

Членки: 178			
Авганистан Австралија Австрија Азербејџан Албанија Алжир Ангола Антигва и Барбуда Аргентина Бангладеш	Еритреја Ерменија Естонија Етиопија Замбија Зимбабве Израел Индија Индонезија Ирак	Литванија Луксембург Мавританија Маврициус Малави Малезија Мали Малта Мадагаскар Македонија	Сиера Леоне Сингапур Сириска Арапска Република Србија и Црна Гора Словачка Словенија Сомалија Соломонски

Барбадос	Иран	Мароко	Острови
Бахами	Ирска	Мексико	Судан
Бахреин	Исланд	Мјанмар	Суринам
Белгија	Италија	Мозамбик	Тајланд
Белизе	Јамајка	Молдавија	Обединета
Белорусија	Јапонија	Монголија	Република
Бенин	Јемен	Намибија	Танзанија
Боливија	Јордан	Непал	Таџикистан
Босна и	Јужноафриканска	Нигер	Источен Тимор
Херцеговина	Република	Нигерија	Того
Боцвана	Казахстан	Никарагва	Тринидад и
Бразил	Камбоџа	Нов Зеланд	Тобаго
Брегот на	Камерун	Норвешка	Тунис
Слоновата Коска	Канада	Обединети	Туркменистан
Бугарија	Капе Верде	Арапски Емирати	Турција
Буркина Фасо	Катар	Обединето Кралство	Уганда
Бурунди	Кенија	Султанат Оман	Узбекистан
Вануату	Кина	Пакистан	Украина
Венецуела	Кипар	Панама	Унгарија
Виетнам	Киргистан	Папуа Нова	Уругвај
Габон	Кирибати	Гвинеја	Филипини
Гамбија	Колумбија	Парагвај	финска
Гана	Коморски Острови	Перу	Фиџи
Гајана	Демократска	Полска	Франција
Гватемала	Република	Португалија	Хаити
Гвинеја	Конго	Романија	Холандија
Гвинеа Бисао	Република Конго	Руанда	Хондурас
Германија	Република Кореја	Руска Федерација	Хрватска
Гренада	Костарика	САД	Централноафриканска
Грузија	Куба	Самоа	Република
Грција	Кувajt	Сан Марино	Чад
Данска	Летонија	Сао Томе и Принсипе	Чешка
Доминика	Народна	Саудиска Арабија	Чиле
Доминиканска	Демократска	Свазиленд	Џибути
Република	Република Лаос	Света Лусија	Швајцарија
Египет	Лесото	Свети Винсент и	Шведска
Еквадор	Либан	Гренадини	Шпанија
Екваторијална	Либерија	Свети Китс и Невис	Шри Ланка
Гвинеја	Либиска Арапска	Сејшели	
Ел Салвадор	Џамахирија	Сенегал	
Веб-страница: http://www.ilo.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

International Monetary Fund (IMF)

Fonds monétaire international (FMI)

Fondo Monetario Internacional (FMI)

Меѓународен монетарен фонд

Меѓународниот монетарен фонд, една од двете Бретон Вудс институции, е специјализирана агенција на системот на ОН, чии цели се:

- поттикнување на меѓународната монетарна соработка;
- залагање за стабилност на девизниот курс и редовни односи на размена меѓу земјите членки;
- зајакнување на економскиот развој и зголемување на нивоата на вработеност;
- обезбедување привремена финансиска помош за земјите членки, со цел да им се помогне да ги приспособат нивните платни биланси.

ММФ е формиран во јули 1944 година, на Монетарната и финансиска конференција на Обединетите нации, одржана во Бретон Вудс, Њу Хемпшир, со седиште во Вашингтон, САД.

Членки: 184			
Авганистан	Ел Салвадор	Мавританија	Свети Винсент и Гренадини
Австралија	Еритреја	Маврициус	Свети Китс и Невис
Австрија	Ерменија	Мадагаскар	Сејшели
Азербејџан	Естонија	Македонија	Сенегал
Албанија	Етиопија	Малави	Сиера Леоне
Алжир	Замбија	Малдиви	Сингапур
Ангола	Зимбабве	Малезија	Сириска Арапска Република
Антига и Барбуда	Израел	Мали	Словачка
Аргентина	Индија	Малта	Словенија
Бангладеш	Индонезија	Мароко	Соломонски Острови
Барбадос	Ирак	Маршалски Острови	Сомалија
Бахами	Иран	Мексико	Србија и Црна Гора
Бахреин	Ирска	Микронезија	Судан
Белгија	Исланд	Мјанмар	Суринам
Белизе	Италија	Мозамбик	Тајланд
Белорусија	Јамајка	Молдавија	Обединета Република
Бенин	Јапонија	Монголија	Танзанија
Боливија	Јемен	Намибија	Таџикистан
Босна и Херцеговина	Јордан	Непал	Источен Тимор
Боцвана	Јужноафриканска Република	Нигер	Того
Бразил	Казахстан	Нигерија	Тонга
Брегот на Слоновата Коска	Камбоџа	Никарагва	Тринидад и Тобаго
Брунеи Дарусалем	Камерун	Нов Зеланд	Тунис
Бугарија	Канада	Норвешка	
	Капе Верде		
	Катар		

Буркина Фасо	Кенија	Обединети	Туркменистан
Бурунди	Кина	Арапски Емирати	Турција
Бутан	Кипар	Обединето	Уганда
Вануату	Киргистан	Кралство	Узбекистан
Венецуела	Кирибати	Султанат Оман	Украина
Виетнам	Колумбија	Пакистан	Унгарија
Габон	Коморски	Палау	Уругвај
Гамбија	Острови	Панама	Филипини
Гана	Демократска	Папуа	Финска
Гвајана	Република Конго	Нова Гвинеја	Фиџи
Гватемала	Република Конго	Парагвај	Франција
Гвинеја	Костарика	Перу	Хаити
Гвинеја Бисао	Република Кореја	Полска	Холандија
Германија	Кувајт	Португалија	Хондурас
Гренада	Народна	Романија	Хрватска
Грузија	Демократска	Руска Федерација	Централноафриканска
Грција	Република Лаос	Руанда	Република
Данска	Лесото	САД	Чад
Доминика	Летонија	Самоа	Чешка
Доминиканска	Либан	Сан Марино	Чиле
Република	Либериа	Сао Томе и Принсипе	Џибути
Египет	Либиска Арапска	Саудиска Арабија	Швајцарија
Еквадор	Џамахирија	Свазиленд	Шведска
Екваторијална	Литванија	Света Лусија	Шпанија
Гвинеја	Луксембург		Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.imf.org>

(Види исто така: *United Nations Organization*; *World Bank* / *Организација на Обединетите нации*; *Светска банка*)

International Office of Epizootics (OIE)

Office international des épizooties (OIE)

Oficina Internacional de Epizootias (OIE)

Меѓународна канцеларија за епизоотика

Меѓународната канцеларија за епизоотика е меѓувладина организација чија цел е:

- обезбедување информации за сите земји членки во врска со постоечките и нови животински болести;
- информирање на своите членки за начините на контрола на животинските болести;
- обезбедување научни студии за сите земји членки што се однесуваат на контрола на животинските болести;
- предлагање унифицирани меѓународни правила за трговија со животни и животински производи.

Формирана е во јануари 1924 година, со седиште во Париз, Франција.

Членки: 167			
Авганистан	Екваторијална	Република Лаос	Саудиска Арабија
Австралија	Гвинеја	Либан	Свазиленд
Австрија	Ел Салвадор	Либиска Арапска	Сенегал
Азербејџан	Еритреја	Џамахирија	Сиера Леоне
Албанија	Ерменија	Литванија	Сингапур
Алжир	Естонија	Лесото	Сириска Арапска
Ангола	Етиопија	Летонија	Република
Андора	Замбија	Луксембург	Словачка
Аргентина	Зимбабве	Мавританија	Словенија
Бангладеш	Израел	Маврициус	Сомалија
Барбадос	Индија	Мадагаскар	Србија и
Бахреин	Индонезија	Македонија	Црна Гора
Белгија	Ирак	Малави	Судан
Белизе	Иран	Малезија	Суринам
Белорусија	Ирска	Мали	Тајланд
Бенин	Исланд	Малта	Обедината Република
Боливија	Италија	Мароко	Танзанија
Босна и	Јамајка	Мексико	Таџикистан
Херцеговина	Јапонија	Мјанмар	Того
Боцвана	Јемен	Мозамбик	Тринидад и
Бразил	Јордан	Молдавија	Тобаго
Брегот на	Јужноафриканска	Монголија	Тунис
Слоновата Коска	Република	Намибија	Туркменистан
Брунеи Дарусалем	Казахстан	Непал	Турција
Бугарија	Камбоџа	Нигер	Уганда
Буркина Фасо	Камерун	Нигерија	Узбекистан
Бурунди	Канада	Никарагва	Украина
Бутан	Катар	Нов Зеланд	Унгарија
Вануату	Кенија	Нова Каледонија	Уругвај
Венецуела	Кина	Норвешка	Филипини
Виетнам	Кинески Тајпеј	Обединети	Финска
Габон	Киргистан	Арапски Емирати	Франција
Гамбија	Кипар	Обединето	Хаити
Гана	Колумбија	Кралство	Хондурас
Гвајана	Коморски	Султанат Оман	Хрватска
Гватемала	Острови	Пакистан	Холандија
Гвинеја	Демократска	Панама	Централноафриканска
Гвинеја Бисао	Република Конго	Парагвај	Република
Германија	Република Конго	Перу	Чад
Грузија	Народна Демократска	Полска	Чиле
Грција	Република Кореја	Португалија	Чешка
Данска	Република Кореја	Романија	Џибути
Доминиканска	Костарика	Руска Федерација	Шведска
Република	Куба	Руанда	Швајцарија
Египет	Кувајт	САД	Шпанија
Еквадор	Народна Демократска	Сао Томе и Принсипе	Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.oie.int>

International Organization for Standardization (ISO)

Organisation internationale de normalisation (ISO)

Organización Internacional de Normalización (ISO)

Меѓународна организација за стандардизација

ISO е невладина организација чии цели се:

- залагање за развој на меѓународната стандардизација, со цел да се помогне прогресот на меѓународната трговија со стоки и услуги;
- развивање на соработката меѓу земјите членки во „интелектуални, научни, технолошки и економски“ активности.

ISO објавува меѓународни стандарди кои треба да ги користат земјите членки. ISO е формирана во февруари 1947 година, а нејзиниот Секретаријат има седиште во Женева, Швајцарија.

Членки: 147			
Австралија	Естонија	Либиска Арапска	Свазиленд
Австрија	Етиопија	Џамахирија	Света Лусија
Азербејџан	Замбија	Литванија	Сејшели
Албанија	Зимбабве	Луксембург	Сенегал
Алжир	Израел	Маврициус	Сингапур
Ангола	Индија	Мадагаскар	Сириска Арапска
Антига и	Индонезија	Макао, Кина	Република
Барбуда	Ирак	Македонија	Словачка
Аргентина	Иран	Малави	Словенија
Бахреин	Ирска	Малезија	Србија и
Бангладеш	Исланд	Мали	Црна Гора
Барбадос	Италија	Малта	Судан
Белгија	Јамајка	Мексико	Тајланд
Белорусија	Јапонија	Мозамбик	Обединета Република
Бенин	Јемен	Молдавија	Танзанија
Боливија	Јордан	Монголија	Тринидад и
Босна и Херцеговина	Јужноафриканска	Мароко	Тобаго
Боцвана	Република	Намибија	Тунис
Бразил	Казахстан	Непал	Туркменистан
Брегот на Слоновата	Камбоџа	Нигер	Турција
Коска	Канада	Нигерија	Уганда
Брунеи Дарусалем	Катар	Никарагва	Узбекистан
Бугарија	Кенија	Нов Зеланд	Украина
Бурунди	Кина	Норвешка	Унгарија
Венецуела	Киргистан	Султанат Оман	Уругвај
Виетнам	Кипар	Обединети	Филипини
Гана	Колумбија	Арапски Емирати	финска
Гвајана	Демократска	Обединето Кралство	Фиџи
Гватемала	Република Конго	Пакистан	Франција
Германија	Народна	Палестина	Холандија
Гренада	Демократска	Панама	Хондурас
Грција	Република Кореја	Папуа Нова Гвинеја	Хонконг, Кина

Данска Доминика Доминиканска Република Египет Еквадор Ел Салвадор Еритреја Ерменија	Република Кореја Костарика Куба Кувајт Лесото Летонија Либан	Парагвај Перу Полска Португалија Романија Руанда Руска Федерација САД Саудиска Арабија	Хрватска Чешка Чиле Шведска Швајцарија Шпанија Шри Ланка
Веб-страница: http://www.iso.ch			

International Sugar Organization (ISO)

Organisation internationale du sucre (OIS)

Organización Internacional del Azúcar (OIA)

Меѓународна организација за шеќер

Меѓународната организација за шеќер (ISO) е меѓувладина организација чија цел е подобрување на условите на светскиот пазар за шеќер преку дискуи, анализи, специјализирани студии и транспарентна статистика. Организацијата е одговорна за администрирање на Меѓународниот договор за шеќер, потпишан во 1953 година, а ревидиран во 1973, 1977, 1985 и 1992 година. Цели на овој Договор се:

- зајакнување на меѓународната соработка во врска со прашања за шеќерот на светско ниво и други прашања од соодветната област;
- обезбедување форум за меѓувладини консултации за шеќер и начините на унапредување на светската економија за шеќер;
- олеснување на трговијата со собирање и давање информации за светскиот пазар за шеќер и други засладувачи;
- поттикнување зголемена побарувачка за шеќер, особено за невообичаени употреби.

Меѓународната организација за шеќер е основана во 1968 година, со седиште во Лондон, Обединетото Кралство.

Членки: 73			
Австралија Австрија Аргентина Белгија Белизе Белорусија Бразил Брегот на Слоновата Коска Виетнам Гвајана	Еквадор Ел Салвадор Етиопија Естонија Замбија Зимбабве Индија Иран Ирска Италија Јамајка	Литванија Луксембург Маврициус Малави Малта Мексико Мозамбик Молдавија Нигерија Обединето Кралство Пакистан	Судан Тајланд Обединета Република Танзанија Тринидад и Тобаго Турција Украина Унгарија Филипини Финска Фиџи

Гватемала	Јужноафриканска	Панама	Франција
Германија	Република	Полска	Холандија
Грција	Кенија	Португалија	Хондурас
Данска	Кипар	Романија	Чешка
Доминиканска	Колумбија	Руска Федерација	Шведска
Република	Република Кореја	Свазиленд	Швајцарија
Европска	Костарика	Словачка	Шпанија
заедница	Куба	Словенија	
Египет	Летонија	Србија и Црна Гора	

Веб-страница: <http://sugaronline.com/ISO/isohome.asp>

International Telecommunication Union (ITU)

Union internationale des télécommunications (UIT)

Unión Internacional de Telecomunicaciones (UIT)

Меѓународна унија за телекомуникации

ITU е специјализирана агенција на Обединетите нации чија цел е подобрување на соработката помеѓу земјите членки, владите и приватните компании за развој на телекомуникацискиот сектор. Исто така, се залага за подобра усогласеност во областа на телекомуникациите кај сите земји членки. ITU постои од 1865 година, меѓународна организација е од 1947 година, а нејзиното седиште е во Женева, Швајцарија.

Членки: 189			
Авганистан	Еритреја	Лихтенштајн	Света Лусија
Австралија	Ерменија	Луксембург	Свети Винсент и
Австрија	Естонија	Кувајт	Гренадини
Азербејџан	Етиопија	Мавританија	Сејшели
Албанија	Замбија	Маврициус	Сенегал
Алжир	Зимбабве	Мадагаскар	Сиера Леоне
Андора	Израел	Македонија	Сингапур
Ангола	Индија	Малави	Сириска Арапска
Антигва и Барбуда	Индонезија	Малдиви	Република
Аргентина	Ирак	Малезија	Словачка
Бангладеш	Иран	Мали	Словенија
Барбадос	Ирска	Малта	Соломонски
Бахами	Исланд	Мароко	Острови
Бахреин	Италија	Маршалски Острови	Сомалија
Белгија	Јамајка	Мексико	Србија и Црна Гора
Белизе	Јапонија	Федерална	Судан
Белорусија	Јемен	Држава	Суринам
Бенин	Јордан	Микронезија	Тајланд
Боливија	Јужноафриканска	Мјанмар	Обединета
Босна и Херцеговина	Република	Мозамбик	Република
Боцвана	Казахстан	Молдавија	Танзанија
Бразил	Камерун	Монако	Таџикистан
	Камбоџа	Монголија	Того

Брегот на Слоновата Коска	Канада	Намибија	Тонга
Брунеи Дарусалем	Капе Верде	Науру	Тринидад и Тобаго
Бугарија	Катар	Непал	Тувалу
Буркина Фасо	Кенија	Нигер	Тунис
Бурунди	Кина	Нигерија	Туркменистан
Бутан	Кипар	Никарагва	Турција
Вануату	Киргистан	Нов Зеланд	Уганда
Ватикан	Кирибати	Норвешка	Узбекистан
Венецуела	Колумбија	Султанат Оман	Украина
Виетнам	Коморски Острови	Обединети Арапски Емирати	Унгарија
Габон	Република Конго	Обединето Кралство	Уругвај
Гамбија	Конго	Пакистан	Филипини
Гана	Демократска Република Конго	Панама	Финска
Гвајана	Народна Демократска Република Кореја	Папуа Нова Гвинеја	Фиџи
Гватемала	Република Кореја	Парагвај	Франција
Гвинеја	Република Кореја	Перу	Хаити
Гвинеја Бисао	Костарика	Полска	Холандија
Германија	Куба	Португалија	Хондурас
Гренада	КУвајт	Романија	Хрватска
Грузија	Народна Демократска Република Лаос	Руска Федерација	Централноафриканска Република
Грција	Лесото	Руанда	Чад
Данска	Летонија	САД	Чешка
Доминика	Либиан	Самоа	Чиле
Доминиканска Република	Либериа	Сан Марино	Шведска
Египет	Либиска Арапска Џамахирија	Сао Томе и Принсипе	Џибути
Еквадор	Литванија	Саудиска Арабија	Швајцарија
Ел Салвадор		Свазиленд	Шпанија
Екваторијална Гвинеја			Шри Ланка
Веб-страница: http://www.itu.int			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

International Textiles and Clothing Bureau (ITCB)

Bureau international des textiles et des vêtements (BITV)

Oficina Internacional de los Textiles y las Prendas de Vestir (OITP)

Меѓународно биро за текстил и облека

ITCB е меѓународна организација на извозници на текстил и облека од земјите во развој, чии цели се:

- борба против дискриминацијата и протекционизмот во текстилниот сектор, со кои се соочуваат земјите во развој;
- целосна примена на правилата на GATT во меѓународната трговија со текстил;

- обезбедување техничка помош на своите членки и контролирање на имплементацијата на Спогодбата за текстил и облека, за која е преговарање за време на Уругвајската рунда на СТО.

Организацијата е основана во 1984 година, поддржана од работата на UNCTAD за прашања поврзани со текстил и облека. Седиштето се наоѓа во Женева, Швајцарија.

Членки: 25			
Аргентина Бангладеш Бразил Виетнам Гватемала Египет Ел Салвадор Индија	Индонезија Кина Република Кореја Народна Демократска Република Кореја Колумбија	Костарика Макао, Кина Малдиви Мексико Пакистан Парагвај Перу Тајланд	Уругвај Хондурас Хонгконг, Кина Шри Ланка Набљудувачи: Куба Маврициус Сингапур
Веб-страница: http://www.itcb.org			

(Види исто така: *General Agreement on Tariffs and Trade; United Nations Conference on Trade and Development; World Trade Organization / Општа спогодба за царини и трговија; Конференција на Обединетите нации за трговија и развој; Светска трговска организација*)

International Trade Centre (ITC)

Centre du commerce international (CCI)

Centro del Comercio Internacional (CCI)

Меѓународен центар за трговија

ИТС е заедничко тело на UNCTAD и WTO, специјализирано за промоција на трговијата кај извозниците во земјите во развој и земјите во транзиција. Овозможува техничка соработка за земјите членки на двете организации, преку помагање на нивниот приватен сектор да го унапреди извозот и да го подобри увозниот систем. Основан е во 1964 година, со седиште во Женева, Швајцарија. Сите членки на UNCTAD и WTO се и членки на ИТС. Доколку земјата е набљудувач во WTO, а истовремено е член на UNCTAD, автоматски станува член и на ИТС.

Веб-страница: <http://www.intracen.org>

(Види исто така: *United Nations Conference on Trade and Development; World Trade Organization / Конференција на Обединетите нации за трговија и развој; Светска трговска организација*)

International Trade Organization (ITO)

Organisation internationale du commerce (OIC)

Organización Internacional del Comercio (OIC)

Меѓународна трговска организација

(Види: *General Agreement on Tariffs and Trade / Општа спогодба за царини и трговија*)

International Tropical Timber Organization (ITTO)

Organisation internationale des bois tropicaux (OIBT)

Organización Internacional de las Maderas Tropicales (OIMT)

Меѓународна организација за тропско дрво

ITTO е меѓународна организација за стоки чија основна цел е да создаде форум за дискусија, консултација и соработка меѓу земјите членки производителачи на дрво и земјите членки потрошувачи на дрво, во врска со сите области од светската индустрија за дрво. Една од најзначајните задачи е да им помогне на земјите членки во остварувањето на целта за 2000 година, според која до 2000-та година сите производи од тропско дрво со кои се тргува меѓу земјите членки мора да водат потекло од „одржливи управувани ресурси“. ITTO, исто така, се стреми кон:

- промовирање развој и разновидност на меѓународната трговија со тропско дрво;
- зајакнување на истражувањето и развојот, како и на доставата на информации за меѓународниот пазар за дрво и транспарентност.

ITTO е основана со Меѓународната спогодба за тропско дрво, усвоена во ноември 1983 година, која стапи во сила во април 1985 и е ревидирана во 1994 година. Повереник на спогодбата е генералниот секретар на ОН. Главното седиште на ITTO е Јокохама, Јапонија.

Членки: 59			
Австралија	Египет	Република	САД
Австрија	Еквадор	Кореја	Суринам
Белгија	Индија	Либерија	Тајланд
Боливија	Индонезија	Луксембург	Того
Бразил	Ирска	Малезија	Тринидад и
Брегот на	Италија	Мексико	Тобаго
Слоновата Коска	Јапонија	Мјанмар	Филипини
Вануату	Камбоџа	Нов Зеланд	Финска
Венецуела	Камерун	Норвешка	Фиџи
Габон	Канада	Непал	Франција
Гана	Кина	Обединето	Холандија
Гвајана	Колумбија	Кралство	Хондурас
Гватемала	Демократска	Панама	Централноафриканска
Германија	Република	Папуа	Република
Грција	Конго	Нова Гвинеја	Швајцарија
Данска	Република	Перу	Шведска
Европска унија	Конго	Португалија	Шпанија

Веб-страница: <http://www.itto.or.jp/>

International Union for the Conservation of Nature and Natural Resource (IUCN)

Union internationale pour la conservation de la nature et des ressources naturelles

(IUCN)

Unión Internacional para la Conservación de la Naturaleza y de las Recursos Naturales

(IUCN)

Меѓународна унија за конзервација на природата и природните ресурси

(Види: *World Conservation Union / Светска унија за конзервација*)

International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV)

Union internationale pour la protection des obtentions végétales (UPOV)

Unión Internacional para la Protección de las Obtenciones Vegetales (UPOV)

Меѓународна унија за заштита на нови видови растенија

Целта на UPOV е да ја подобри заштитата на новите видови растенија преку правото на интелектуална сопственост. Обезбедува sui generis вид на интелектуална сопственост, приспособен на процесот на одгледување растенија. Нејзината цел е да ги поттикне одгледувачите да развиваат нови видови растенија и да им обезбеди соодветна заштита. UPOV е основана во 1961 година, со потпишувањето на Меѓународната конвенција за заштита на нови растенија. Стапи во сила во август 1968 година, по нејзината ратификација од страна на Германија, Холандија и Обединетото Кралство. Ревидирана е во 1972, 1978 и 1991 година, со цел да го следи технолошкиот развој во областа на одгледувањето растенија. Седиштето е во Женева, Швајцарија.

Членки: 59			
Австралија	Италија	Нов Зеланд	Узбекистан
Австрија	Јапонија	Никарагва	Украина
Азербејџан	Јордан	Норвешка	Унгарија
Аргентина	Јужноафриканска	Обединето Кралство	Уругвај
Белгија	Република	Панама	Финска
Белорусија	Канада	Парагвај	Франција
Боливија	Кенија	Полска	Холандија
Бразил	Кина	Португалија	Хрватска
Бугарија	Киргистан	Романија	Чешка
Германија	Колумбија	Руска Федерација	Чиле
Данска	Република	САД	Швајцарија
Европска заедница	Кореја	Словачка	Шведска
Еквадор	Летонија	Словенија	Шпанија
Естонија	Литванија	Сингапур	
Израел	Мексико	Тринидад и Тобаго	
Ирска	Молдавија	Тунис	
Веб-страница: http://www.upov.int			

Joint Integrated Technical Assistance Program (JITAP)

Programme intégré conjoint d'assistance technique (JITAP)

Programa Integrado Conjunto de Asistencia Técnica (JITAP)

Заедничка интегрирана програма за техничка помош

ИТС, UNCTAD и WTO го создадоа партнерството JITAP, чија цел е намалување на маргинализацијата на африканските земји во светската економија, преку засилување на капацитетите на трите клучни нивоа: влада, институции и претпријатија, како и помош за осумте африкански земји учесници за подобро разбирање и придржување кон правилата на Мултилатералниот трговски систем. Тринаесет земји донатори финансиски ја помагаат програмата (околу 10 милиони американски долари). Донатори се Австрија, Белгија, Канада, Данска, Финска, Франција, Германија, Ирска, Холандија, Норвешка, Шведска, Швајцарија и Обединетото Кралство. JITAP програмата е првпат имплементирана во март 1998 година. Кон крајот на 2002 година е донесено решение според кое осум нови земји, и тоа: Боцвана, Камерун, Малави, Мали, Мавританија, Мозамбик, Сенегал и Замбија, им се придружија на осумте земји членки. Седиштето на Раководната група на JITAP програмата е во Женева, Швајцарија.

Членки: 16			
Бенин Боцвана Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо	Гана Замбија Камерун Кенија Мавританија	Малави Мали Мозамбик Сенегал	Обединета Република Танзанија Тунис Уганда
Веб-страница: http://www.jitap.org			

(Види исто така: *International Trade Centre; United Nations Conference on Trade and Development; World Trade Organization / Меѓународен центар за трговија; Конференција на Обединетите нации за трговија и развој; Светска трговска организација*)

Latin American Economic System (SELA)

Système économique latino-américain (SELA)

Sistema Económico Latinoamericano (SELA)

Јужноамерикански економски систем

SELA е постојана регионална владина организација која се залага за забрзан економски и социјален развој во регионот, преку подобрување на соработката меѓу земјите членки. Воедно нуди институционален систем, така што земјите членки можат да заземаат заеднички ставови во врска со проблемите за кои се дискутира во меѓународните структури. Основана е со потпишувањето на Панамската конвенција во октомври 1975 година и има седиште во Каракас, Венецуела.

Членки: 26			
Аргентина Бахами Барбадос Белизе Боливија Бразил Венецуела	Гвајана Гватемала Доминиканска Република Еквадор Јамајка Колумбија	Костарика Куба Мексико Никарагва Панама Парагвај Перу	Суринам Тринидад и Тобаго Уругвај Хаити Хондурас Чиле
Веб-страница: http://www.sela.org			

Latin American Integration Association (LAIA)

Association latino-américaine d'intégration (ALADI)

Asociación Latinoamericana de Integración (ALADI)

Јужноамериканска асоцијација за интеграција

Министрите за надворешни работи на земјите членки постигнаа договор за формирање слободна трговска зона во 1960 година. За остварување на оваа цел основана е LAIA. Оваа регионална асоцијација е во процес на интегрирање на сите земји членки во заеднички пазар, со цел подобрување на економскиот и социјалниот развој во регионот. LAIA ги намалува царините помеѓу земјите членки. Постои од август 1980 година, а нејзиното седиште е во Монтевидео, Уругвај.

Членки: 12			
Аргентина Боливија Бразил	Венецуела Еквадор Колумбија	Куба Мексико Парагвај	Перу Уругвај Чиле
Веб-страница: http://www.aladi.org			

(Види исто така: *Andean Community; Economic Commission for Latin America and the Caribbean; Latin American Economic System / Заедница на Андите; Економска комисија за Јужна Америка и Карибите; Јужноамерикански економски систем*)

League of Arab States

Ligue des États arabes

Liga de los Estados Árabes

Лига на арапските држави

На почетокот основана како пакт меѓу седум арапски држави, Лигата на арапските држави се прошири на дваесет и две земји и како регионална организација се стреми да воспостави поблиски односи меѓу земјите членки, преку зајакнување на соработката во областа на економијата, културата и безбедноста. Ги зголемува настојувањата за заедничко дејствување на арапските држави во сите области, преку обезбедување форум во кој членовите ќе можат:

- колективно да решаваат прашања од национална безбедност;
- да бараат начини за решавање на споровите со други држави;
- да развиваат и да спроведуваат развојна политика.

Лигата на арапските држави е основана во март 1945 година, со седиште во Каиро, Египет.

Членки: 22			
Алжир Бахреин Египет Ирак Јемен Јордан Катар	Коморски Острови Кувајт Либан Либиска Арапска Џамахирија Мавританија Мароко	Обединети Арапски Емирати Султанат Оман Палестина Саудиска Арабија Сириска	Арапска Република Сомалија Судан Тунис Џибути
Веб-страница: http://www.arableagueonline.org/			

Least-Developed Countries (LDCs)

Pays les moins avancés (PMA)

Países menos adelantados (PMA)

Најмалку развиени земји

Види Дел I (Термини) за дефиниција

Во последниот преглед на списокот на најмалку развиените земји издаден од Економскиот и социјален совет на Обединетите нации, критериумите за одредување на новиот список беа:

- ниски приходи (по глава БДП) под 900 долари за да припаѓа на групата и над 1 035 долари за да не припаѓа на оваа група;
- слаби човечки ресурси, одредени преку индекс базиран врз следните индикатори: хранливост, здравје, образование и писменост;
- економска нестабилност, одредена преку индекс базиран врз следните индикатори: нестабилност на земјоделското производство, нестабилност на извозот, економска важност на нетрадиционалните активности, концентрација на извозна стока и мали економии;
- популација под 75 милиони.

Земјата треба да ги исполнува овие критериуми за да биде додадена на списокот на најмалку развиени земји.

Список на најмалку развиени земји (50)			
Авганистан Ангола Бангладеш Бенин	Замбија Јемен Камбоџа Капе Верде	Малави Малдиви Мали Мјанмар	Судан Обединета Република Танзанија Источен Тимор

Буркина Фасо	Кирибати	Мозамбик	Того
Бурунди	Коморски Острови	Непал	Тувалу
Бутан	Демократска	Нигер	Уганда
Вануату	Република	Руанда	Хаити
Гамбија	Конго	Самоа	Централноафриканска
Гвинеја Бисао	Народна Демократска	Сао Томе и Принсипе	Република
Гвинеја	Република Лаос	Сенегал	Чад
Еритреја	Лесото	Сиера Лоне	Џибути
Етиопија	Либерија	Соломонски	
Екваторијална	Мавританија	Острови	
Гвинеја	Мадагаскар	Сомалија	

Like-Minded Group (LMG) of Developing Countries

Groupe de pays en développement ayant des intérêts communs

Grupo de Países en Desarrollo de Ideas Afines

Група на земји во развој со заеднички ставови

LMG е неформална група земји кои се обединуваат во однос на прашањата од заеднички интерес во рамките на WTO. Се оформи со коалицирањето пред Министерската конференција во Сиетл, во врска со ставот дека проблемите со имплементацијата треба да се решаваат пред започнувањето на нови преговори; дека земјите во развој треба да добијат дополнително време за имплементација на определени обврски; и дека постоечките договори треба да се променат, со цел земјите во развој да се стекнат со бенефициите за кои се воделе преговори, а кои сè уште не се остварени. Тие продолжија да презентираат заеднички ставови во интерес на земјите во развој, вклучувајќи и прашања од областа на земјоделството, услугите или системски прашања. Членството во групата е променливо, така што заеднички ставови не се секогаш можни.

Членки: 10 (членството е променливо, во зависност од прашањата и предлозите)

Доминиканска Република Египет	Зимбабве Индија Куба	Малезија Пакистан Обединета	Република Танзанија Уганда Хондурас
-------------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	---

Веб-страница: [нема](#)

Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Agreement)

Arrangement de Lisbonne concernant la protection des appellations d'origine et leur enregistrement international (Arrangement de Lisbonne)

Arreglo de Lisboa relativo a la Protección de las Denominaciones de Origen y su Registro Internacional (Arreglo de Lisboa)

Лисабонска спогодба за заштита на ознаката за потекло на производите и нивно меѓународно регистрирање (Лисабонска спогодба)

Цел на Лисабонската спогодба е подобрување на заштитата на ознаките за потекло на производите, кои се дефинирани како „географско име на земја, регион,

локалитет, што служи за разграничување на потеклото на производите, нивниот квалитет и карактеристики кои се ексклузивни и специфични за географското подрачје, вклучувајќи ги природниот и човечкиот фактор”. Регистрацијата на ознаките за потеклото на производите ја извршува Светската организација за интелектуална сопственост. Лисабонската спогодба е потпишана во 1958 година и стапи во сила во 1966 година. Ревидирана е во јули 1967 година и во септември 1979 година. Повереник на спогодбата е Владата на Шведска.

Членки: 23			
Алжир Бугарија Буркина Фасо Габон Грузија Израел	Италија Куба Република Конго Народна Демократска Република Кореја Костарика	Мексико Молдавија Перу Португалија Словачка Србија и Црна Гора	Того Тунис Унгарија Франција Хаити Чешка
Веб-страница: http://www.wipo.org/treaties/registration/lisbon			

(Види исто така: *World Intellectual Property Organization / Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост*)

Lomé Convention

Convention de Lomé
Convenio de Lomé
Конвенција од Ломе

(Види: *African, Caribbean and Pacific Group of States; Cotonou Agreement / Африканска, карипска и пацифичка група земји; Договор од Котону*)

Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks (Madrid Agreement)

Arrangement de Madrid concernant l'enregistrement international des marques
(*Arrangement de Madrid*)

Arreglo de Madrid relativo al Registro Internacional de Marcas (Arreglo de Madrid)

Мадридска спогодба за меѓународна регистрација на жигови (Мадридска спогодба)

Целта на Мадридската спогодба е меѓународна заштита на националните заштитни жигови, која се остварува преку нивна уникатна регистрација во Меѓународното биро за интелектуална сопственост на WIPO („Меѓународна регистрација”). Потпишана е во април 1891 година и последен пат ревидирана во јули 1967 година. Изменета и дополнета е во октомври 1979 година и стапи во сила во октомври 1983 година. Повереник на спогодбата е Владата на Шведска.

Членки: 77			
Австралија	Замбија	Лихтенштајн	Сириска Арапска Република
Австрија	Исланд	Луксембург	Република
Азербејџан	Ирска	Македонија	Словачка
Албанија	Иран	Мароко	Словенија
Алжир	Италија	Мозамбик	Србија и
Антига и	Јапонија	Молдавија	Црна Гора
Барбуда	Казахстан	Монако	Судан
Белгија	Кенија	Монголија	Таџикистан
Белорусија	Кина	Намибија	Туркменистан
Босна и Херцеговина	Кипар	Норвешка	Турција
Бугарија	Киргистан	Обединето	Узбекистан
Бутан	Република	Кралство	Украина
Виетнам	Кореја	Полска	Унгарија
Германија	Народна Демократска	Португалија	Финска
Грузија	Република	Романија	Франција
Грција	Кореја	Руска Федерација	Холандија
Данска	Куба	САД	Хрватска
Ерменија	Лесото	Сан Марино	Чешка
Естонија	Летонија	Свазиленд	Швајцарија
Европска унија	Либериа	Сиера Леоне	Шведска
Египет	Литванија	Сингапур	Шпанија

Веб-страница: http://www.wipo.int/madrid/en/legal_texts/madrid_agreement.htm

(Види исто така: *World Intellectual Property Organization / Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост*)

Marrakesh Agreement

Accords de Marrakech

Acuerdos de Marrakech

Маракешка спогодба

Маракешката спогодба е резултат на Уругвајската рунда на мултилатерални трговски преговори, кои се водеа од 1986 до 1993 година. Потпишана е во Маракеш, во април 1994 година и стапи во сила во јануари 1995 година. Со оваа спогодба се основа WTO. Маракешката спогодба содржи серија анекси. Сите членки на WTO се страни во анекс 1а (Мултилатерални спогодби за трговија со стоки); анекс 1б (Општа спогодба за трговија со услуги и анекси); анекс 1в (Спогодба за трговските аспекти од правото на интелектуална сопственост); анекс 2 (Договор за правилата и постапките за решавање на споровите); и анекс 3 (Механизам за ревизија на трговската политика). Само неколку членки се обврзани со анекс 4 (Плурилатерални трговски договори).

(Види исто така: *General Agreement on Tariffs and Trade; World Trade Organization / Општа спогодба за царини и трговија; Светска трговска организација*)

Miami Group

Groupe de Miami

Grupo de Miami

Група Мајами

Групата Мајами е неформална група составена од земји извозници на жито. Нејзината цел е борба против протекционизмот насочен кон трговијата со генетички модифицирани организми (ГМОс). Поконкретно, Групата Мајами им придава поголемо значење на трговските проблеми од областа на био–сигурноста, во случај на спор поради неусогласеност меѓу прописите на WTO и Протоколот за био–сигурност.

Членки: 6		
Австралија Аргентина	Канада САД	Уругвај Чиле
Веб-страница: нема		

Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer (Montreal Protocol)

Le Protocole de Montréal relatif à des substances qui appauvrissent la couche d'ozone
(*Le Protocole de Montréal*)

El Protocolo de Montreal Relativo a las Sustancias que Agotan la Capa de Ozono (*El protocolo de Montreal*)

Монтреалски протокол за супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка (Монтреалска спогодба)

Монтреалската спогодба е потпишана под покровителство на UNEP за „елиминирање на супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка“. Усвоена е во септември 1987 година и стапи во сила во јануари 1989 година. Нејзин повереник е генералниот секретар на Обединетите нации.

Членки: 188			
Авганистан	Замбија	Мавританија	Свети Винсент и Гренадини
Австралија	Зимбабве	Мадагаскар	Свети Китс и Невис
Австрија	Израел	Македонија	Сејшели
Азербејџан	Индија	Малави	Сенегал
Албанија	Индонезија	Малдиви	Сиера Леоне
Алжир	Иран	Малезија	Сингапур
Антигва и Барбуда	Ирска	Мали	Сириска Арапска Република
Ангола	Исланд	Малта	Словачка
Аргентина	Италија	Мароко	Словенија
Бахами	Јамајка	Маршалски Острови	Соломонски Острови
Бахреин	Јапонија	Мексико	Острови
Бангладеш	Јордан	Федерална Држава	Сомалија
Барбадос	Јужноафриканска Република	Микронезија	Србија и Црна Гора
Белгија		Мјанмар	
Белизе		Мозамбик	

Белорусија	Казахстан	Молдавија	Судан
Бенин	Камбоџа	Монако	Суринам
Боливија	Камерун	Монголија	Тајланд
Босна и Херцеговина	Канада	Намибија	Обединета
Боцвана	Капе Верде	Науру	Република
Бразил	Катар	Непал	Танзанија
Брегот на	Кенија	Нигер	Таџикистан
Слоновата Коска	Кина	Нигерија	Того
Брунеи Дарусалем	Кипар	Никарагва	Тонга
Бугарија	Киргистан	Ниуе	Тринидад и
Буркина Фасо	Кирибати	Норвешка	Тобаго
Бурунди	Колумбија	Нов Зеланд	Тувалу
Бутан	Коморски Острови	Обединетото	Тунис
Вануату	Република	Кралство	Туркменистан
Венецуела	Конго	Султанат Оман	Турција
Виетнам	Демократска	Обединети	Уганда
Габон	Република	Арапски	Узбекистан
Гамбија	Конго	Емирати	Украина
Гана	Република Кореја	Острови Кук	Унгарија
Гвајана	Народна Демократска	Пакистан	Уругвај
Гватемала	Република	Палау	Филипини
Гвинеја	Кореја	Панама	финска
Гвинеја Бисао	Костарика	Папуа	Фиџи
Германија	Куба	Нова Гвинеја	Франција
Гренада	Кувајт	Парагвај	Хаити
Грузија	Демократска	Перу	Холандија
Грција	Република	Полска	Хондурас
Доминика	Лаос	Португалија	Хрватска
Доминиканска	Лесото	Романија	Централноафриканска
Република	Летонија	Руанда	Република
Данска	Либан	Русија	Чад
Европска заедница	Либериа	САД	Чешка
Египет	Либиска Арапска	Самоа	Чиле
Еквадор	Џамахирија	Сао Томе и	Џибути
Ел Салвадор	Литванија	Принсипе	Швајцарија
Ерменија	Лихтенштајн	Саудиска Арабија	Шведска
Естонија	Луксембург	Свазиленд	Шпанија
Етиопија	Маврициус	Света Лусија	Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.unep.org/ozone/montreal.shtml>

(Види исто така: *United Nations Environment Programme / Програма на Обединетите нации за животна средина*)

Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)

Agence multilatérale de garantie des investissements (MIGA)

Organismo Multilateral de Garantía de Inversiones (MIGA)

Мултилатерална агенција за гаранција на инвестициите

MIGA е дел од Групацијата на Светска банка. Основана е со цел стимулација на меѓународните инвестициони текови меѓу своите членки, особено подобрување на

инвестиционите текови на земјите во развој, нејзини членки, преку обезбедување различни услуги, на пример техничка помош и гаранција од инвестициски ризици. Основана е во април 1988 година, со седиште во Вашингтон, САД.

Членки: 165			
Авганистан	Ел Салвадор	Луксембург	Свети Китс и Невис
Австралија	Еритреја	Мавританија	Сејшели
Австрија	Естонија	Маврициус	Сенегал
Азербејџан	Етиопија	Мадагаскар	Сиера Леоне
Албанија	Замбија	Македонија	Сингапур
Алжир	Зимбабве	Малави	Сириска
Ангола	Израел	Малдиви	Арапска
Аргентина	Индија	Малезија	Република
Бахами	Индонезија	Мали	Словачка
Бахреин	Иран	Малта	Словенија
Бангладеш	Ирска	Мароко	Србија и
Барбадос	Исланд	Федерална	Црна Гора
Белгија	Италија	Држава	Судан
Белизе	Јамајка	Микронезија	Суринам
Бенин	Јапонија	Мозамбик	Тајланд
Белорусија	Јемен	Молдавија	Обединета Република
Боливија	Јордан	Монголија	Танзанија
Босна и	Јужноафриканска	Намибија	Таџикистан
Херцеговина	Република	Непал	Источен Тимор
Боцвана	Казахстан	Нигерија	Того
Брегот на Слоновата	Камбоџа	Никарагва	Тринидад и
Коска	Камерун	Норвешка	Тобаго
Бразил	Канада	Обединети	Тунис
Бугарија	Капе Верде	Арапски	Туркменистан
Буркина Фасо	Катар	Емирати	Турција
Бурунди	Кенија	Обединето	Уганда
Вануату	Кина	Кралство	Узбекистан
Венецуела	Кипар	Султанат	Украина
Виетнам	Киргистан	Оман	Унгарија
Габон	Колумбија	Пакистан	Уругвај
Гамбија	Демократска	Палау	Филипини
Гана	Република	Панама	Финска
Гвајана	Конго	Папуа	Фиџи
Гватемала	Република	Нова Гвинеја	Франција
Гвинеја	Конго	Парагвај	Хаити
Германија	Република Кореја	Перу	Холандија
Гренада	Костарика	Полска	Хондурас
Грција	Кувајт	Португалија	Хрватска
Грузија	Народна	Романија	Централноафриканска
Данска	Демократска	Руска Федерација	Република
Доминика	Република	Руанда	Чад
Доминиканска	Лаос	САД	Чешка
Република	Лесото	Самоа	Чиле
Египет	Летонија	Саудиска Арабија	Шведска

Еквадор Ерменија Екваторијална Гвинеја	Либан Либиска Арапска Џамахирија Литванија	Свазиленд Света Лусија Свети Винсент и Гренадини	Шпанија Шри Ланка Швајцарија
Веб-страница: http://www.miga.org			

(Види исто така: *United Nations Organization*; *World Bank Group* / *Организација на Обединетите нации*; *Групација Светска банка*)

New Partnership for Africa's Development (NEPAD)

Nouveau partenariat pour le développement de l'Afrique (NEPAD)

Nueva Asociación para el Desarrollo en África (NEPAD)

Ново партнерство за развој на Африка

NEPAD е создадена и развивана од страна на африканските лидери. Таа е, всушност, акциона програма за повторен развој на африканскиот континент и рамка за ново партнерство со останатиот дел од светот.

Целите на NEPAD се:

- залагање за забрзан раст и одржлив развој во Африка;
- искоренување на распространетата и голема сиромаштија во Африка;
- поттикнување на интеграцијата на Африка во процесите на глобализација–та.

Партнерството има управен комитет, чии членови се Алжир, Египет, Нигерија, Сенегал и Јужноафриканска Република (кои ја поттикнуваат иницијативата за NEPAD).

NEPAD е основано во октомври 2001 година, а неговиот Секретаријат има седиште во Мидранд, Јужноафриканска република.

Веб-страница: <http://www.nepad.org>

North American Free Trade Agreement (NAFTA)

Accord de libre-échange nord-américain (ALENA)

Tratado de Libre Comercio de América del Norte (TLCAN)

Северноамериканска спогодба за слободна трговија

NAFTA е меѓународна спогодба чии цели се:

- олеснување на трговијата меѓу потписниците со елиминирање на бариерите во трговијата со стоки и услуги;
- залагање за лојална конкуренција во регионот;
- олеснување на инвестициските движења;
- заштита на правата од интелектуална сопственост;
- создавање механизам за решавање спорови, за сите спорови што ќе се јават меѓу потписниците.

Усвоена е во август 1992 година и стапи во сила во јануари 1994 година.
Седиштето на Секретаријатот на NAFTA е во Вашингтон, САД.

Страни: 3		
Канада Мексико САД		
Веб-страница: http://nafta-sec-alena.org		

Organization Internationale de la Francophonie (OIF)

Organisation internationale de la Francophonie (OIF)

Organisation internationale de la Francophonie (OIF)

Меѓународна организација на франкофонијата

(Види: *Agence intergouvernementale de la Francophonie / Меѓународна агенција на франкофонијата*)

Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)

Organisation de coopération et de développement économiques (OCDE)

Organización de Cooperación y Desarrollo Económicos (OCDE)

Организација за економска соработка и развој

OECD е наследник на Организацијата за европска економска соработка, основана во април 1948 година, со цел да биде институција–примател на помошта од Маршаловиот план. Денес е меѓувладина организација на развиените земји за дискусија, анализирање и развој на економската и социјалната политика. OECD издава студии, публикации и статистики, а нејзините активности вклучуваат и теми како макроекономија, трговија, образование, развој, наука и иновации. Комитетот за помош на развојот, кој е под нејзино покровителство, е главно тело преку кое OECD соработува со земјите во развој. OECD е основана во септември 1961 година, со стапувањето во сила на Конвенцијата на OECD во декември 1960 година. Седиштето е во Париз, Франција.

Членки: 30			
Австралија Австрија Белгија Германија Грција Данска Ирска Исланд	Италија Јапонија Канада Република Кореја Луксембург Мексико Нов Зеланд	Норвешка Обединето Кралство Полска Португалија САД Словачка Турција	Унгарија Финска Франција Холандија Чешка Швајцарија Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.oecd.org/			

Organization of African Unity (OAU)

Organisation de l'Unité africaine (OUA)
Organización de la Unidad Africana (OUA)
Организација за африканско единство

(Види: African Union / Африканска унија)

Organization of American States (OAS)

Organisation des Etats américains (OAS)
Organización de los Estados Americanos (OAS)
Организација на американските држави

OAS, претходно именувана како Пан–американска унија, се залага за економски и социјален развој во Јужна Америка преку:

- обид да пронајде решенија за различни економски или политички проблеми на членките;
- решавање на споровите што можат да се јават меѓу членките;
- заедничко дејствување во случај на агресија на една од неговите членки;
- зајакнување на мирот, безбедноста и демократијата во регионот;
- елиминирање на сиромаштијата и ограничување на употребата на оружје.

Трговскиот оддел на OAS ја поддржува трговската експанзија и интеграцијата на нејзините земји членки.

Членки: 35			
Антигва и Барбуда	Гренада	Куба*	Свети Китс и Невис
Аргентина	Доминика	Мексико	САД
Бахами	Доминиканска	Никарагва	Суринам
Барбадос	Република	Панама	Тринидад и Тобаго
Белизе	Еквадор	Парагвај	Уругвај
Боливија	Ел Салвадор	Перу	Хаити
Бразил	Јамајка	Света Лусија	Хондурас
Венецуела	Канада	Свети Винсент и	Чиле
Гвајана	Колумбија	Гренадини	
Гватемала	Костарика		
Веб-страница: http://www.oas.org			

* Суспендирано учество

(Види исто така: *Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture / Интерамерикански институт за соработка во областа на земјоделството*)

Organization of Islamic Conference (OIC)

Organisation de la Conférence islamique (OCI)

Organización de la Conferencia Islámica (OCI)

Организација на Исламската конференција

OIC е меѓувладина организација која се стреми кон:

- поттикнување на исламската солидарност меѓу земјите членки;
- зајакнување на соработката во политичката, економската, социјалната, културната и научната област;
- поддршка на борбата на сите муслимани за зачувување на нивното достоинство, независност и национални права.

За постигнување на своите цели, OIC формира различни институции и стручни комитети и усвои правни инструменти, со цел да ја зајакне внатрешната економска соработка меѓу земјите членки. OIC ги координира и активностите на своите членки во меѓународните форуми, како што се Обединетите нации. Основана е во декември 1965 година, а нејзиното седиште е во Џедаха, Саудиска Арабија.

Членки: 57			
Авганистан	Египет	Малезија	Сириска
Азербејџан	Ирак	Мали	Арапска
Албанија	Иран	Малдиви	Република
Алжир	Индонезија	Мароко	Сомалија
Бангладеш	Јемен	Мозамбик	Судан
Бахреин	Јордан	Нигерија	Суринам
Бенин	Казахстан	Нигер	Тунис
Брегот на Слоновата	Камерун	Султанат Оман	Туркменистан
Коска	Катар	Обединети	Турција
Брунеи Дарусалем	Киргистан	Арапски	Того
Буркина Фасо	Коморски Острови	Емирати	Таџикистан
Габон	Кувајт	Палестина	Уганда
Гамбија	Либан	Пакистан	Узбекистан
Гвајана	Либиска Арапска	Саудиска Арабија	Чад
Гвинеја	Џамахирија	Сенегал	Џибути
Гвинеја Бисао	Мавританија	Сиера Леоне	

Веб-страница: <http://www.oic-oci.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)

Organisation des pays exportateurs de pétrole (OPEP)

Organización de los Países Exportadores de Petróleo (OPEP)

Организација на земјите извозници на нафта

OPEC е постојана меѓувладина организација, чии членки се земји во развој и зависни од приходите од нафта како нивен главен извор на приход. Нејзини цели се:

- унифицирање на нафтената политика меѓу земјите членки;
- стабилизирање на цените на меѓународниот нафтен пазар;
- обезбедување стабилен приход на земјите производителци;
- ефикасно, економично и редовно снабдување со нафта на земјите корисници;
- фер поврат на капиталот на оние што инвестираат во нафтената индустрија.

Основана е на Багдадската конференција во септември 1960 година и има седиште во Виена, Австрија.

Членки: 11			
Алжир Венецуела Индонезија	Ирак Иран Катар	Кувајт Либија Нигерија	Обединети Арапски Емирати Саудиска Арабија
Веб-страница: http://www.opec.org/			

Pacific Island Forum Secretariat (PIFS)

Secrétariat du Forum des Îles du Pacifique (PIFS)

Secretaría de los Países Insulares Miembros del Foro del Pacífico (PIFS)

Секретаријат на Форумот на пацифичките острови

Форумот на пацифичките острови (до октомври 2000 година познат како Јужнопацифички форум) е политичка институција која ги обединува независните и суверените држави од Пацификот на годишен лидерски самит. Основана е во 1971 година во Велингтон, Нов Зеланд, и има цел да им овозможи на нациите членки да ги изразат заедничките политички ставови и да соработуваат во области како што се трговијата, инвестициите, економскиот развој и политичките и надворешните работи. Административното тело на Форумот на пацифичките острови е Секретаријатот на Форумот на пацифичките острови. Неговото седиште е во Сува, Фиџи, и презема активности според основните упатства од страна на лидерите на Форумот. Исто така, им помага на земјите членки да развијат сопствен капацитет за политички развој.

Членки: 16			
Австралија Вануату Кирибати Федерална Држава	Микронезија Маршалски Острови Науру Ниуе Нов Зеланд	Острови Кук Палау Папуа Нова Гвинеја Самоа	Соломонски Острови Тонга Тувалу Фиџи
Веб-страница: http://www.forumsec.org.fj/			

Pan American Union

Union panaméricaine

Unión Panamericana

Пан–американска унија

(Види: *Organization of American States / Организација на американските држави*)

Paris Convention for the Protection of Industrial Property (Paris Convention)

Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle (Convention de Paris)

Convenio de París para la Protección de la Propiedad Industrial (Convenio de Paris)

Париска конвенција за заштита на индустриската сопственост (Париска конвенција)

Париската конвенција е меѓународна конвенција, потпишана под покровителство на Светската организација за интелектуална сопственост, со цел да им обезбеди основни права за заштита на индустриската сопственост на земјите потписнички. Потпишана е во март 1833 година, ревидирана во декември 1900, јуни 1911, ноември 1925, јуни 1934, октомври 1958 и јули 1967 година, и дополнета во октомври 1979 година. Повереник на Конвенцијата е Владата на Шведска.

Страни: 169			
Австралија	Гвинеја	Либиска	Свазиленд
Австрија	Ел Салвадор	Арапска Џамахирија	Света Лусија
Азербејџан	Ерменија	Литванија	Свети Винсент и
Албанија	Естонија	Лихтенштајн	Гренадини
Алжир	Замбија	Луксембург	Свети Китс и Невис
Андора	Зимбабве	Мавританија	Сејшели
Антигва и	Израел	Маврициус	Сенегал
Барбуда	Индија	Мадагаскар	Сиера Леоне
Аргентина	Индонезија	Македонија	Сингапур
Бангладеш	Ирак	Малави	Сириска
Барбадос	Иран	Малезија	Арапска
Бахами	Ирска	Мали	Република
Бахреин	Исланд	Малта	Словачка
Белгија	Италија	Мароко	Словенија
Белизе	Јамајка	Мексико	Србија и Црна Гора
Белорусија	Јапонија	Мозамбик	Судан
Бенин	Јордан	Молдавија	Суринам
Боливија	Јужноафриканска	Монако	Обединета Република
Босна и Херцеговина	Република	Монголија	Танзанија
Боцвана	Казахстан	Намибија	Таџикистан
Бразил	Камбоџа	Непал	Того
Брегот на Слоновата	Камерун	Нигер	Тонга
Коска	Канада	Нигерија	Тринидад и Тобаго
Бугарија	Катар	Никарагва	Тунис
Буркина Фасо	Кенија	Нов Зеланд	Туркменистан
Бурунди	Кина	Норвешка	Турција
Бутан	Кипар	Обединето	Уганда
Ватикан	Киргистан	Кралство	Узбекистан

Венецуела	Колумбија	Обединети	Украина
Виетнам	Коморски Острови	Арапски	Унгарија
Габон	Република Конго	Емирати	Уругвај
Гамбија	Демократска	Султанат Оман	Филипини
Гана	Република Конго	Пакистан	Финска
Гвајана	Народна	Панама	Франција
Гватемала	Демократска	Папуа	Хаити
Гвинеја	Република	Нова Гвинеја	Холандија
Гвинеја Бисао	Кореја	Парагвај	Хондурас
Германија	Република	Перу	Хрватска
Гренада	Кореја	Полска	Централноафриканска
Грузија	Костарика	Португалија	Република
Грција	Куба	Романија	Чад
Данска	Народна Демократска	Руанда	Чешка
Доминика	Република	Руска	Чиле
Доминиканска	Лаос	Федерација	Џибути
Република	Лесото	САД	Швајцарија
Египет	Летонија	Сан Марино	Шведска
Еквадор	Либан	Сао Томе и Принсипе	Шпанија
Екваторијална	Либериа	Саудиска Арабија	Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.wipo.int/clea/docs/en/wo/wo020en.htm>

(Види исто така: *World Intellectual Property Organization / Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост*)

Preferential Trade Area for Eastern and Southern African States (PTA)

Zone d'échanges préférentiels pour les Etats de l'Afrique de l'Est et de l'Afrique australe

Zona de Comercio Preferencial para los Estados de Africa Oriental y Meridional

Преференцијална трговска област за источните и јужните африкански држави

(Види: *Common Market for Eastern and Southern Africa / Заеднички пазар за Источна и Јужна Африка*)

Regional Cooperation for Development (RCD)

Coopération régionale pour le développement (RCD)

Cooperación Regional para el Desarrollo (RCD)

Регионална соработка за развој

(Види: *Economic Cooperation Organization / Економска организација за соработка*)

Rome Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organization (Rome Convention)

Convention internationale sur la protection des artistes interprètes ou exécutants, des producteurs de phonogrammes et des organismes de radiodiffusion (Convention de Rome)

Convención de Roma sobre la Protección de los Artistas Intérpretes o Ejecutantes, los Productores de Fonogramas y los Organismos de Radiodifusión (Convención de Roma)

Римска конвенција за заштита на изведувачите, производителите на фонограми и радиодифузни организации (Римска конвенција)

Римската конвенција е меѓународна конвенција потпишана под покровителство на WIPO, која ги штити правата на изведувачите, производителите на фонограми и радиодифузните организации, преку регулирање на употребата на нивната техника од страна на трети страни. Усвоена е во октомври 1961 година и стапи во сила во мај 1964 година. Нејзин повереник е генералниот секретар на Обединетите нации.

Страни: 79			
Австрија	Ел Салвадор	Луксембург	Света Луција
Австралија	Естонија	Македонија	Словенија
Аргентина	Ерменија	Мексико	Словачка
Албанија	Израел	Молдавија	Србија и Црна Гора
Андора	Ирска	Монако	Того
Барбадос	Исланд	Нигер	Турција
Белгија	Италија	Нигерија	Украина
Белорусија	Јамајка	Никарагва	Унгарија
Боливија	Јапонија	Норвешка	Уругвај
Бразил	Канада	Обединети	Филипини
Бугарија	Капе Верде	Аралски	Фиџи
Буркина Фасо	Киргистан	Емирати	Финска
Венецуела	Колумбија	Обединето	Франција
Гватемала	Република	Кралство	Холандија
Германија	Конго	Панама	Хондурас
Грција	Костарика	Парагвај	Хрватска
Доминиканска	Либан	Перу	Чешка
Република	Литванија	Полска	Чиле
Доминика	Лихтенштајн	Португалија	Швајцарија
Данска	Лесото	Романија	Шведска
Еквадор	Летонија	Руска Федерација	Шпанија
Веб-страница: http://www.wipo.org			

(Види исто така: *World Intellectual Property Organization / Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост*)

Secretariat for Central American Economic Integration (SIECA)

Secrétariat de l'intégration économique centraméricaine (SIECA)

Secretaría de Integración Económica Centroamericana (SIECA)

Секретаријат за централноамериканска економска интеграција

SIECA е Постојан секретаријат на Општиот договор за централноамериканска интеграција, чија основна цел е постепено воспоставување регион за слободна трговија, пред да се создаде заедничка трговска политика и царинска унија. Договорот за централноамериканска економска интеграција е потпишан во Манагуа, Никарагуа, и стапи во сила во јуни 1961 година. Седиштето на Секретаријатот е во Гватемала Сити, Гватемала.

Членки: 5		
Гватемала Ел Салвадор	Костарика Никарагуа	Хондурас
Веб-страница: http://www.sieca.org.gt/		

Société générale de surveillance (SGS)

Société générale de surveillance (SGS)

Société générale de surveillance (SGS)

Генерално здружение за надзор

Генералното здружение за надзор е приватна компанија чии цели се:

- обезбедување инспекција пред испорака и тестирање на меѓународните трговски производи, како што се земјоделските и минералните производи и производите за потрошувачка;
- нудење услуга за сертификација на тие производи;
- нудење широк опсег локални услуги за различни сектори, како што се секторот за животната средина или хигиенскиот сектор.

Генералното здружение за надзор е основано во 1878 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Веб-страница: <http://www.sgs.ch>

South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC)

Association sud-asiatique de coopération régionale (ASACR)

Asociación del Asia Meridional para la Cooperación Regional (SAARC)

Јужноазиска асоцијација за регионална соработка

Јужноазиската асоцијација за регионална соработка (SAARC) е асоцијација чии цели се:

- унапредување на економскиот и социјалниот развој во земјите членки;
- подобрување на квалитетот на животот на луѓето;
- залагање за заемна соработка и колективно дејствување во различни

сфери од посебен интерес за членките, со цел да се подобри регионалната самодржливост.

Основана е во декември 1985 година, со седиште во Катманду, Непал.

Членки: 7		
Бутан Бангладеш Индија	Малдиви Непал	Пакистан Шри Ланка
Веб-страница: http://www.saarc-sec.org		

South Centre

Centre du Sud

Centro del Sur

Јужен центар

Јужен центар е меѓувладина организација која работи во корист на југот како целина, вложувајќи напори сите земји во развој и заинтересирани групи и поединци да имаат пристап до неговите публикации и резултатите од неговата работа, независно од членството. Главни цели на Јужниот центар се:

- залагање за јужна солидарност, јужна свест и заемно познавање и разбирање меѓу државите и нациите од југот;
- залагање за различни видови соработка и активности меѓу земјите од југот, воспоставување врски, мрежно поврзување и размена на информации меѓу нив;
- придонес кон поширока меѓусебна соработка на земјите од југот во промовирање на нивните заеднички интереси и координирано учество на земјите во развој на меѓународните форуми што се занимаваат со разни прашања во врска со меѓусебната соработка на земјите од југот, и на земјите од северот и југот, како и со други глобални проблеми;
- поттикнување заеднички ставови и пристапи меѓу државите од југот во однос на глобалните економски, политички и стратегиски прашања поврзани со прогресивни концепти за развој, сувереност и безбедност;
- придонесување кон подобро заемно разбирање и соработка меѓу земјите од југот и северот, врз основа на еднаквост и правда за сите.

Основан е во јули 1995 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Членки: 46			
Алжир Ангола Бенин Боливија Бразил Брегот на	Индонезија Ирак Иран Јамајка Јордан Јужноафриканска	Куба Либиска Арапска Џамахирија Малави Малезија Мали	Панама Сејшели Сиера Леоне Србија и Црна Гора Судан Суринам

Слоновата Коска Бурунди Виетнам Гана Гвајана Египет Зимбабве Индија	Република Камбоџа Капе Верде Кина Колумбија Народна Демократска Република Кореја	Мароко Федерална Држава Микронезија Мозамбик Намибија Нигерија Пакистан	Обединета Република Танзанија Уганда Филипини Хондурас Шри Ланка
Веб-страница: http://www.southcentre.org			

Southern African Customs Union (SACU)

Union douanière d'Afrique australe (SACU)

Unión Aduanera del África Meridional (UAAM)

Јужноафриканска царинска унија

Цел на Јужноафриканската царинска унија (SACU) е да промовира слободна размена на стоки меѓу своите членки. За постигнување на оваа цел, во сите земји членки се применуваат заеднички надворешни тарифи и заеднички стапки на акцизите. Договорот со кој се основа SACU е потпишан во 1969 година и стапи во сила во 1970 година. Нејзиното седиште е во Преторија, Јужноафриканска Република.

Членки: 5		
Боцвана Јужноафриканска Република	Лесото Намибија	Свазиленд
Веб-страница: http://www.dfa.gov.za/for-relations/multilateral/sacu.htm		

Southern African Development Community (SADC)

Communauté de développement de l'Afrique australe (SADC)

Comunidad para el Desarrollo del Africa Meridional (SADC)

Јужноафриканска заедница за развој

Претходникот на Јужноафриканската заедница за развој (SADC), Јужноафриканската конференција за координација на развојот, е формирана во април 1980 година во Лусака, Замбија, со цел да го усогласува економскиот развој меѓу државите во Јужна Африка. Трансформирана е во SADC во август 1992 година, во Виндчик, Намибија. Цели на заедницата се:

- обезбедување суверена еднаквост на земјите членки;
- залагање за солидарност, мир и безбедност;
- зголемување на човековите права, демократијата и владеењето на правото;
- промовирање на капитал, биланс и заемна корист.

Седиштето на SADC е во Габорн, Боцвана.

Членки: 14			
Ангола Боцвана Замбија Зимбабве	Јужноафриканска Република Демократска Република Конго	Лесото Маврициус Малави Мозамбик Намибија	Свазиленд Сејшели Обединета Република Танзанија
Веб-страница: http://www.sadc.int			

Southern Common Market (MERCOSUR)

Marché commun du Sud (MERCOSUR)

Mercado Común del Sur (MERCOSUR)

Јужен заеднички пазар

Јужниот заеднички пазар, MERCOSUR, создаден според моделот на Договорот за Европска заедница од Рим, треба да воведо заеднички надворешни царини и да ги елиминира бариерите во трговијата со услуги. Цели на MERCOSUR се:

- интеграција на земјите членки преку слободна циркулација на стоки, услуги и фактори на продуктивност;
- воведување заеднички надворешни царини и усвојување на заедничка трговска политика;
- координација на макроекономската секторска политика и усогласување на законодавството на земјите членки во соодветни области, со цел зајакнување на интеграционите процеси.

Договорот од Асунсион, со кој е основан MERCOSUR е потпишан во март 1991 година и стапи во сила во ноември 1992 година. Седиштето на MERCOSUR е во Монтевидео, Уругвај.

Членки: 4		
Аргентина Бразил	Парагвај Уругвај	
Веб-страница: http://www.mercosur.org.uy		

Забелешка: Чиле нема побарано членство во MERCOSUR, но има склучено договор со Аргентина и со Боливија, што на оваа земја ѝ обезбедува слични поволности.

United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL)

Commission des Nations Unies pour le droit commercial international (CNUDCI)

Comisión de las Naciones Unidas Para el Derecho Mercantil Internacional (CNUDMI)

Комисија за меѓународно трговско право при Обединетите нации

UNCITRAL е комисија чија цел е да го продолжи процесот на усогласување и унифицирање на меѓународното трговско право. Денес UNCITRAL е главно правно

тело за меѓународното трговско право во Обединетите нации. Основана е во декември 1966 година со одлука на Генералното собрание на ОН и има седиште во Виена, Австрија.

Членки: 37 (избирани од страна на Генералното собрание на ОН на секои 6 години)			
Австрија Аргентина (наизменично) Бенин Бразил Буркина Фасо Германија Индија Иран Италија	Јапонија Камерун Канада Кина Кенија Колумбија Литванија Македонија Мароко Мексико	Обединето Кралство САД Парагвај Романија Русија Руанда Сиера Леоне Сингапур Судан	Тајланд Уганда Унгарија Уругвај (наизменично) Фиџи Франција Хондурас Шведска Шпанија
Веб-страница: http://www.uncitral.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Conference on Environment and Development (UNCED)

Conférence des Nations Unies sur l'environnement et le développement (CNUED)

Conferencia de las Naciones Unidas sobre el Medio Ambiente y el Desarrollo (CNUMAD)

Конференција на Обединетите нации за животна средина и развој

UNCED, познат и како Светски самит, е одржан во јуни 1992 година во Рио де Жанеиро, Бразил. Во текот на Конференцијата претставниците на 172 земји дискутираа за одржливиот развој и за прашања поврзани со животната средина. Резултат на овие дискусии е усвоената агенда 21, која е законски обврзувачки документ што промовира одржлив развој насекаде во светот, преку:

- залагање за отворен и недискриминаторски трговски систем;
- подобрување на пазарниот пристап за извоз во земјите во развој;
- издигнување на конзистентната производна политика на национално и меѓународно ниво.

Декларацијата од Рио за екологија и развој е, исто така, усвоена на оваа Конференција. Нејзината цел е унапредување на соработката меѓу страните, со цел воспоставување отворен меѓународен економски систем, кој ќе доведе до економски раст и одржлив развој, особено во однос на мерките на трговската политика за еколошки цели. Партнер на Конференцијата е UNEP.

Веб-страница: <http://www.unep.org>

(Види исто така: *United Nations Environment Programme; United Nations Organization / Програма на Обединетите нации за животна средина; Организација на Обединетите нации*)

United Nations Conference On Trade and Development (UNCTAD)

Conférence des Nations Unies sur le commerce et le développement (CNUCED)

Conferencia de las Naciones Unidas sobre Comercio y Desarrollo (UNCTAD)

Конференција на Обединетите нации за трговија и развој

UNCTAD е главно тело на ОН што се стреми кон унапредување на трговијата, инвестициите и економскиот развој на земјите, со цел да им помогне да се интегрираат во глобалниот трговски систем. Воедно е и форум за дискусија меѓу владите, и меѓу владите и владините експерти. UNCTAD ги поддржува истражувачките и аналитичките програми и собира податоци и статистики за трговијата на земјите и нивната развојна политика. Сама или во соработка со други институции обезбедува техничка помош за земјите во развој. UNCTAD е основана како постојана Конференција во 1964 година со одлука на Генералното собрание на ОН, иако оттогаш функционира како добро развиена внатрешно–владина организација, со сопствен Секретаријат. Нејзиното седиште е во Женева, Швајцарија.

Членки: 192			
Авганистан	Естонија	Литванија	Сао Томе и Принсипе
Австралија	Етиопија	Лихтенштајн	Саудиска Арабија
Австрија	Замбија	Луксембург	Свазиленд
Азербејџан	Зимбабве	Мавританија	Света Лусија
Албанија	Израел	Маврициус	Свети Винсент и
Алжир	Индија	Мадагаскар	Гренадини
Ангола	Индонезија	Македонија	Свети Китс и Невис
Андора	Ирак	Малави	Сејшели
Антига и Барбуда	Иран	Малдиви	Сенегал
Аргентина	Ирска	Малезија	Сиера Леоне
Бангладеш	Исланд	Мали	Сингапур
Барбадос	Италија	Малта	Сириска
Бахами	Јамајка	Мароко	Арапска
Бахреин	Јапонија	Маршалски	Република
Белгија	Јемен	Острови	Словачка
Белизе	Јордан	Мексико	Словенија
Белорусија	Јужноафриканска	Федерална	Соломонски
Бенин	Република	Држава	Острови
Боливија	Казахстан	Микронезија	Сомалија
Босна и	Камбоџа	Мјанмар	Србија и Црна Гора
Херцеговина	Камерун	Мозамбик	Судан
Боцвана	Канада	Молдавија	Суринам
Бразил	Капе Верде	Монако	Тајланд
Брегот на	Катар	Монголија	Таџикистан
Слоновата	Кенија	Намибија	Источен Тимор
Коска	Кина	Науру	Того
Брунеи Дарусалем	Кипар	Непал	Тонга
Бугарија	Киргистан	Нигер	Тринидад и
Буркина Фасо	Кирибати	Нигерија	Тобаго
Бурунди	Колумбија	Никарагва	Тувалу
Бутан	Коморски	Нов Зеланд	Тунис
Ватикан	Острови	Норвешка	Туркменистан

Вануату	Демократска	Обединета	Турција
Венецуела	Република	Република	Уганда
Виетнам	Конго	Танзанија	Узбекистан
Габон	Република	Обединети	Украина
Гамбија	Конго	Арапски	Унгарија
Гана	Народна	Емирати	Уругвај
Гвајана	Демократска	Обединето	Филипини
Гватемала	Република	Кралство	Финска
Гвинеја	Кореја	Султанат Оман	Франција
Гвинеја Бисао	Република	Пакистан	Фиџи
Германија	Кореја	Палау	Хаити
Гренада	Костарика	Панама	Холандија
Грузија	Куба	Папуа Нова	Хондурас
Грција	Кувајт	Гвинеја	Хрватска
Данска	Народна	Парагвај	Централноафриканска
Доминика	Демократска	Перу	Република
Доминиканска	Република	Полска	Чад
Република	Лаос	Португалија	Чешка
Египет	Лесото	Романија	Чиле
Еквадор	Либан	Руанда	Џибути
Екваторијална	Либериа	Руска	Швајцарија
Гвинеја	Либиска	Федерација	Шведска
Ел Салвадор	Арапска	САД	Шри Ланка
Еритреја	Џамахирија	Самоа	Шпанија
Ерменија	Летонија	Сан Марино	

Веб-страница: <http://www.unctad.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Development Program (UNDP)

Programme des Nations Unies pour le développement (PNUD)

Programa de las Naciones Unidas para el Desarrollo (PNUD)

Развојна програма на Обединетите нации

UNDP е агенција на Обединетите нации чија цел е намалување на сиромаштијата и постигнување одржлив развој. Обезбедува совети и помош за земјите во развој, со цел да им помогне во:

- изградба на демократското владеење;
- намалување на сиромаштијата и спречување на ширењето на ХИВ/СИДА;
- спречување на конфликти и природни катастрофи и поправање на штетата од нив;
- проширување на пристапот до информации и комуникациска технологија.

UNDP изработува извештаи за човековиот развој и има свои претставништва во секоја од земјите, со претставници кои ги координираат активностите.

Програмата е основана во 1966 година и има седиште во Њујорк, САД.

Веб-страница: <http://www.undp.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP)

Commission économique et sociale des Nations Unies pour l'Asie et le Pacifique (CESAP-ONU)

Comisión Económica y Social de las Naciones Unidas para Asia y el Pacífico (UN/CES-PAP)

Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Азија и Пацификот

(Види: *Economic and Social Commission for Asia and the Pacific / Економска и социјална комисија за Азија и Пацификот*)

United Nations Economic and Social Commission for Western Asia (UNCWA)

Commission économique et sociale des Nations Unies pour l'Asie occidentale (CESAO-ONU)

Comisión Económica y Social de las Naciones Unidas para Asia Occidental (UN-CES-PAO)

Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Западна Азија

(Види: *Economic and Social Commission for Western Asia / Економска и социјална комисија за Западна Азија*)

United Nations Economic Commission for Africa (UNECA)

Commission économique des Nations Unies pour l'Afrique (CEA-ONU)

Comisión Económica de las Naciones Unidas para África (UN/CEPA)

Економска комисија на Обединетите нации за Африка

(Види: *Economic Commission for Africa / Економска комисија за Африка*)

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)

Commission économique des Nations Unies pour l'Europe (CEE-ONU)

Comisión Económica de las Naciones Unidas para Europa (UN/CEPE)

Економска комисија на Обединетите нации за Европа

UNECE е регионална канцеларија на ОН што се стреми кон унапредување на соработката меѓу своите членки, со цел подобрување на нивниот економски развој. Основната задача на Комисијата е да обезбеди техничка помош за земјите во транзиција, од централно управување до пазарна економија. Воедно, има мандат и потребна стручност за воспоставување правила во одредени области, особено во економската, еколошката, демографската, техничката и научната област. Нејзината главна цел е да ја усогласи политиката и практиката на нејзините земји членки. За повеќе од 300 меѓународни спогодби е преговарано под покровителство на UN/ECE. Меѓу нив се и значајни законски обврзувачки спогодби од областа на

трговијата, транспортот и екологијата, како на пример TIR (Transports international routiers) Конвенцијата за меѓународен патен транспорт, којашто ги олеснува формалностите при транспортот и царините, и Конвенцијата за долгорочно прекугранично воздушно загадување (LRTAP), прв мултилатерален договор за заштита на квалитетот на воздухот.

UNECE е основана во март 1947 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Членки: 55			
Австрија	Израел	Молдавија	Таџикистан
Азербејџан	Ирска	Монако	Туркменистан
Албанија	Исланд	Норвешка	Турција
Андора	Италија	Обединето	Узбекистан
Белгија	Казахстан	Кралство	Украина
Белорусија	Канада	Полска	Унгарија
Босна и Херцеговина	Кипар	Португалија	Финска
Бугарија	Киргистан	Романија	Франција
Германија	Латвија	Руска Федерација	Холандија
Грузија	Литванија	САД	Хрватска
Грција	Лихтенштајн	Сан Марино	Чешка
Данска	Луксембург	Словачка	Швајцарија
Ерменија	Македонија	Словенија	Шведска
Естонија	Малта	Србија и Црна Гора	Шпанија

Веб-страница: <http://www.unece.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean (UNECLAC)

Commission économique des Nations Unies pour l'Amérique latine et les Caraïbes (CEPALC-ONU)

Comisión Económica de las Naciones Unidas para América Latina y el Caribe (UN/CEPAL)

Економска комисија на Обединетите нации за Јужна Америка и Карибите

(Види: *Economic Commission for Latin America and the Caribbean / Економска комисија за Јужна Америка и Карибите*)

United Nations Environment Programme (UNEP)

Programme des Nations Unies pour l'environnement (PNUE)

Programa de las Naciones Unidas para el Medio Ambiente (PNUMA)

Програма на Обединетите нации за животна средина

UNEP се стреми кон „обезбедување раководство и создавање партнерство за грижа за животната средина, преку поттикнување, информирање и овозможување на нациите и граѓаните да го подобрат квалитетот на своето живеење, без да го заргозат животот на идните генерации“. Работната програма се состои од:

- контролирање на глобалните, регионалните и националните еколошки услови и трендови;
- иницирање и поддршка на склучувањето меѓународни и национални спогодби за животна средина;
- зајакнување на институционалниот капацитет за контролирање на животната средина;
- помагање во преносот на знаење и технологија за одржливиот развој;
- поттикнување нови партнерства и идеи во граѓанското општество и приватниот сектор.

Програмата UNEP е создадена во 1972 година, а седиштето на нејзиното раководство е во Најроби, Кенија.

Членки: 58 (избирани од страна на Генералното собрание на ОН на секои 4 години)			
Антига и Барбуда	Индонезија	Мароко	Сириска
Аргентина	Иран	Мексико	Арапска Република
Бангладеш	Јапонија	Мјанмар	Сомалија
Бахами	Казахстан	Монако	Судан
Белгија	Камерун	Намибија	Обединета Република
Бенин	Канада	Нигерија	Танзанија
Бразил	Капе Верде	Никарагва	Тувалу
Бугарија	Кенија	Обединето	Турција
Буркина Фасо	Кина	Кралство	Унгарија
Гана	Киргистан	Полска	Уругвај
Германија	Колумбија	Романија	Франција
Грција	Република	Руска	Холандија
Замбија	Конго	Федерација	Чад
Зимбабве	Република	САД	Чешка
Израел	Кореја	Саудиска Арабија	Швајцарија
Индија	Куба	Сенегал	Шведска
Веб-страница: http://www.unep.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)

Convention-cadre des Nations Unies sur les changements climatiques (CCNUCC)

Convención Marco de las Naciones Unidas sobre el Cambio Climático (CMNUCM)

Рамковна конвенција на Обединетите нации за климатските промени

UNFCCC е конвенција која има за цел постигнување „стабилизација на ефектот на стаклена градина врз атмосферата, до ниво на спречување на штетните антропо-генетски влијанија врз климатскиот систем“. Иако Конвенцијата не дефинира вакво ниво, се нагласува дека „треба да им се овозможи на еко-системите природно да се приспособат на климатските промени“, не треба да се загрози производството на храна и треба да се постигне одржлив економски развој.

UNFCCC е потпишана во мај 1992 година и стапи во сила во март 1994 година. Нејзин повереник е генералниот секретар на ОН.

Страни: 189			
Авганистан	Ел Салвадор	Мавританија	Саудиска Арабија
Австралија	Еритреја	Маврициус	Свазиленд
Австрија	Ерменија	Мадагаскар	Света Лусија
Азербејџан	Естонија	Македонија	Свети Винсент и Гренадини
Албанија	Етиопија	Малави	Свети Китс и Невис
Алжир	Замбија	Малдиви	Сејшели
Ангола	Зимбабве	Малезија	Сенегал
Антигва и Барбуда	Израел	Мали	Сиера Леоне
Аргентина	Индија	Малта	Сингапур
Бангладеш	Индонезија	Мароко	Сирииска
Барбадос	Иран	Маршалски	Арапска
Бахами	Ирска	Острови	Република
Бахреин	Исланд	Мексико	Словачка
Белгија	Италија	Федерална	Словенија
Белизе	Јамајка	Држава	Соломонски
Белорусија	Јапонија	Микронезија	Острови
Бенин	Јемен	Мјанмар	Србија и Црна Гора
Боливија	Јордан	Мозамбик	Судан
Босна и Херцеговина	Јужноафриканска	Молдавија	Суринам
Боцвана	Република	Монако	Тајланд
Бразил	Камбоџа	Монголија	Таџикистан
Брегот на Слоновата	Камерун	Намибија	Тоگو
Коска	Канада	Науру	Тонга
Бугарија	Капе Верде	Непал	Тринидад и Тобаго
Буркина Фасо	Катар	Нигер	Тувалу
Бурунди	Казахстан	Нигерија	Тунис
Бутан	Кенија	Никарагва	Туркменистан
Вануату	Кина	Ниуе	Турција
Ватикан	Кипар	Нов Зеланд	Уганда
Венецуела	Киргистан	Норвешка	Узбекистан
Виетнам	Кирибати	Обединета Република	Украина
Габон	Колумбија	Танзанија	Унгарија
Гамбија	Коморски Острови	Обединети Арапски	Уругвај
Гана	Демократска	Емирати	Филипини
Гвајана	Република Конго	Обединето Кралство	Финска
Гватемала	Република Конго	Султанат Оман	Франција
Гвинеја	Народна Демократска	Острови Кук	Фиџи
Гвинеја Бисао	Република Кореја	Пакистан	Хаити
Германија	Република Кореја	Палау	Холандија
Гренада	Костарика	Панама	Хондурас
Грузија	Куба	Папуа Нова	Хрватска
Грција	Кувајт	Гвинеја	Централноафриканска
Данска	Народна Демократска	Парагвај	Република
Доминика	Република Лаос	Перу	Чад
	Латвија	Полска	

Доминиканска Република	Лесото	Португалија	Чешка
Европска економска заедница	Либиан	Романија	Чиле
Египет	Либериа	Руанда	Џибути
Еквадор	Либииска Арапска	Руска Федерација	Швајцарија
Екваторијална Гвинеја	Џамахирија	САД	Шведска
	Литванија	Самоа	Шри Ланка
	Лихтенштајн	Сан Марино	Шпанија
	Луксембург	Сао Томе и Принсипе	
Веб-страница: http://unfccc.int/			

United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)

Organisation des Nations Unies pour le développement industriel (ONUDI)

Organización de las Naciones Unidas para el Desarrollo Industrial (ONUDI)

Организација на Обединетите нации за индустриски развој

UNIDO е специјализирана агенција на ОН чија цел е развивање одржлив индустриски развој во земјите во развој и земјите во транзиција. Основана е од страна на Генералното собрание на ОН во ноември 1996 година и стана шеста специјализирана агенција на ОН во декември 1985 година. UNIDO има седиште во Виена, Австрија.

Членки: 171			
Авганистан	Еритреја	Литванија	Свети Винсент и Гренадини
Австрија	Ерменија	Луксембург	Свети Китс и Невис
Азербејџан	Етиопија	Мавританија	Свазиленд
Албанија	Замбија	Маврициус	Сејшели
Алжир	Зимбабве	Мадагаскар	Сенегал
Ангола	Индија	Македонија	Сиера Леоне
Аргентина	Индонезија	Малави	Сирија
Бангладеш	Ирак	Малдиви	Арапска Република
Барбадос	Иран	Малезија	Словачка
Бахами	Ирска	Мали	Словенија
Бахреин	Италија	Малта	Сомалија
Белгија	Израел	Мароко	Србија и Црна Гора
Белизе	Јамајка	Мексико	Судан
Белорусија	Јапонија	Мјанмар	Суринам
Бенин	Јемен	Молдавија	Тајланд
Боливија	Јордан	Монако	Таџикистан
Босна и Херцеговина	Јужноафриканска	Монголија	Источен Тимор
Боцвана	Република	Мозамбик	Того
Бразил	Казахстан	Намибија	Тонга
Брегот на Слоновата	Камбоџа	Непал	Тринидад и Тобаго
Коска	Камерун	Нигер	Тунис
Бугарија	Капе Верде	Нигерија	Туркменистан
Бурунди	Катар	Никарагва	Турција
Буркина Фасо	Кенија	Нов Зеланд	Уганда
Бутан	Кина	Норвешка	Узбекистан
Вануату	Кипар		

Венецуела	Киргистан	Обединети	Украина
Виетнам	Колумбија	Арапски	Унгарија
Габон	Коморски	Емирати	Уругвај
Гамбија	Острови	Обединето	Филипини
Гана	Демократска	Кралство	Финска
Гвајана	Република Конго	Султанат Оман	Фиџи
Гватемала	Република Конго	Пакистан	Франција
Гвинеја	Народна Демократска	Панама	Хаити
Гвинеја Бисао	Република Кореја	Папуа Нова	Холандија
Германија	Република Кореја	Гвинеја	Хондурас
Гренада	Костарика	Парагвај	Хрватска
Грузија	Куба	Перу	Централноафриканска
Грција	Кувајт	Полска	Република
Данска	Народна	Португалија	Чад
Доминика	Демократска	Романија	Чешка
Доминиканска	Република	Руанда	Чиле
Република	Лаос	Руска	Џибути
Египет	Лесото	Федерација	Швајцарија
Еквадор	Либан	Сао Томе и Принсипе	Шведска
Екваторијална	Либерија	Саудиска	Шри Ланка
Гвинеја	Либиска Арапска	Арабија	Шпанија
Ел Салвадор	Џамахирија	Света Лусија	

Веб-страница: <http://www.unido.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Institute for Training and Research (UNITAR)

Institut des Nations Unies pour la formation et la recherche (UNITAR)

Instituto de las Naciones Unidas para la Formación Profesional y la Investigación (UNITAR)

Институт на Обединетите нации за обука и истражување

UNITAR е основан како независно тело во рамките на системот на Обединетите нации, формирана со мандат за зголемување на ефикасноста на ООН преку имплементирање програми за обука и истражување. Својот мандат UNITAR го спроведува вклучувајќи:

- имплементација на програмите за обука на службените лица од ООН и на здружените национални влади, во однос на мултилатералната дипломатија и меѓународната соработка;
- развивање широк опсег на програми за обука во областа на социјалниот и економскиот развој;
- истражување и разработка на материјали за обука, наменети за пакети за учење „од далечина“, работни материјали, како и софтверски и видеопакети за обука;
- координација со другите меѓувладини агенции, факултети и академски институции, во врска со истражувања и обуки.

UNITAR е основан во 1965 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Веб-страница: <http://www.unitar.org>

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

United Nations Organization (UNO)

Organisation des Nations unies (ONU)

Organización de las Naciones Unidas (ONU)

Организација на Обединетите нации

ООН (или ОН) е меѓународна организација чија главна цел е развивање на соработката меѓу земјите членки, со цел одржување на меѓународниот мир и безбедноста. Организацијата работи преку голем број специјализирани агенции и програми за решавање разни проблеми, меѓу кои економски, социјални, хуманитарни и културолошки.

Шесте главни органи на ООН се:

- Генерално собрание;
- Совет за безбедност;
- Економски и социјален совет (ECOSOC);
- Поверенички совет;
- Меѓународен суд на правдата;
- Секретаријат.

Организацијата на ОН е основана во октомври 1945 година, со седиште во Њујорк, САД.

Членки: 191			
Авганистан	Ерменија	Луксембург	Света Луција
Австралија	Естонија	Мавританија	Свети Китс и Невис
Австрија	Етиопија	Маврициус	Свазиленд
Азербејџан	Замбија	Мадагаскар	Сејшели
Албанија	Зимбабве	Македонија	Сенегал
Алжир	Израел	Малави	Сиера Леоне
Ангола	Индија	Малдиви	Сингапур
Андора	Индонезија	Малезија	Сируска
Антига и Барбуда	Ирак	Мали	Арапска
Аргентина	Иран	Малта	Република
Бангладеш	Ирска	Мароко	Словачка
Барбадос	Исланд	Маршалски	Словенија
Бахами	Италија	Острови	Соломонски
Бахреин	Јамајка	Мексико	Острови
Белгија	Јапонија	Федерална Држава	Сомалија
Белизе	Јемен	Микронезија	Србија и Црна Гора
Белорусија	Јордан	Мјанмар	Судан
Бенин	Јужноафриканска	Мозамбик	Суринам
Боливија	Република	Молдавија	Тајланд

Босна и Херцеговина	Камбоџа	Монако	Обединета Република
Боцвана	Камерун	Монголија	Танзанија
Бразил	Канада	Намибија	Таджикистан
Брегот на Слоновата Коска	Капе Верде	Науру	Источен Тимор
Брунеи Дарусалем	Катар	Непал	Того
Бугарија	Кazahcтан	Нигер	Тонга
Буркина Фасо	Кенија	Нигерија	Тринидад и Тобаго
Бурунди	Кина	Никарагва	Тувалу
Бутан	Кипар	Нов Зеланд	Тунис
Вануату	Киргистан	Норвешка	Туркменистан
Венецуела	Кирибати	Обединети	Турција
Виетнам	Колумбија	Арапски Емирати	Уганда
Габон	Коморски Острови	Обединето Кралство	Узбекистан
Гамбија	Демократска	Султанат Оман	Украина
Гана	Република Конго	Пакистан	Унгарија
Гвајана	Република Конго	Палау	Уругвај
Гватемала	Народна Демократска	Панама	Филипини
Гвинеја	Република Кореја	Папуа Нова	Финска
Гвинеја Бисао	Република Кореја	Гвинеја	Фиџи
Германија	Костарика	Парагвај	Франција
Гренада	Куба	Перу	Хаити
Грузија	Кувајт	Полска	Холандија
Грција	Народна	Португалија	Хондурас
Данска	Демократска	Романија	Хрватска
Доминика	Република	Руанда	Централноафриканска
Доминиканска Република	Лаос	Руска	Република
Египет	Лесото	Федерација	Чад
Еквадор	Латвија	САД	Чешка
Екваторијална Гвинеја	Либан	Самоа	Чиле
Ел Салвадор	Либерија	Сан Марино	Џибути
Еритреја	Либиска Арапска	Сао Томе и Принсипе	Швајцарија
	Џамахирија	Свети Винсент и	Шведска
	Литванија	Гренадини	Шри Ланка
	Лихтенштајн	Саудиска Арабија	Шпанија

Веб-страница: <http://www.un.org>

West African Economic and Monetary Union (WAEMU)

Union économique et monétaire ouest-africaine (UEMOA)

Unión Económica y Monetaria del África Occidental (UEMOA)

Западноафриканска економска и монетарна унија

WAEMU промовира економски и социјален развој преку создавање заеднички пазар меѓу членките, со цел да се зајакне конкуренцијата, да се усогласат нивните економски, социјални и судски политики и стратегии и да се олесни регионалната соработка. WAEMU е основана во јануари 1994 година, со седиште во Уагадугу, Буркина Фасо.

Членки: 8		
Бенин Брегот на Слоновата Коска Буркина Фасо	Гвинеја Бисао Мали Нигер	Сенегал Того
Веб-страница: http://www.uemoa.int		

World Bank
Banque mondiale
Banco Mundial
Светска банка

Меѓународната банка за обнова и развој (IBRD), попозната како Светска банка, е една од Бретон Вудс институциите. Светската банка е специјализирана агенција на ООН, чија цел е развој на економиите на земјите кои се сметаат за сиромашни и одржливо намалување на сиромаштијата преку:

- доделување грантови и бескаматни заеми на земјите, со цел да им се овозможи да ги нудат основните услуги;
- обезбедување техничка помош.

Светската банка е основана во јули 1944 година на Монетарната и финансиска конференција на Обединетите нации во Бретон Вудс. Седиштето на Светската банка се наоѓа во Вашингтон, САД, и има регионални претставништва во повеќе од 100 држави.

Во рамките на Светската банка работат IBRD, ICSID, IDA, IFC и MIGA.

Членки: 184			
Авганистан	Еритреја	Мадагаскар	Свазиленд
Австралија	Ерменија	Македонија	Сејшели
Австрија	Естонија	Малави	Сенегал
Азербејџан	Етиопија	Малдиви	Сиера Леоне
Албанија	Замбија	Малезија	Сингапур
Алжир	Зимбабве	Мали	Сируска Арапска
Ангола	Индија	Малта	Република
Антигва и Барбуда	Индонезија	Мароко	Словачка
Аргентина	Ирак	Маршалски	Словенија
Бангладеш	Иран	Острови	Соломонски Острови
Барбадос	Ирска	Мексико	Сомалија
Бахами	Исланд	Федерална Држава	Србија и Црна Гора
Бахреин	Италија	Микронезија	Судан
Белгија	Израел	Мјанмар	Суринам
Белизе	Јамајка	Мозамбик	Тајланд
Белорусија	Јапонија	Молдавија	Обединета Република
Бенин	Јемен	Монголија	Танзанија
Боливија	Јордан	Намибија	Таџикистан

Босна и Херцеговина	Јужноафриканска	Непал	Источен Тимор
Боцвана	Република	Нигер	Того
Бразил	Казахстан	Нигерија	Тонга
Брегот на Слоновата	Камбоџа	Никарагва	Тринидад и
Коска	Камерун	Нов Зеланд	Тобаго
Брунеи Дарусалем	Канада	Норвешка	Тунис
Бугарија	Капе Верде	Обединета Република	Туркменистан
Буркина Фасо	Катар	Танзанија	Турција
Бурунди	Кенија	Обединети Арапски	Уганда
Бутан	Кина	Емирати	Узбекистан
Вануату	Кипар	Обединето Кралство	Украина
Венецуела	Киргистан	Султанат	Унгарија
Виетнам	Кирибати	Оман	Уругвај
Габон	Колумбија	Пакистан	Филипини
Гамбија	Коморски Острови	Палау	Финска
Гана	Демократска	Панама	Фиџи
Гвајана	Република Конго	Папуа Нова Гвинеја	Франција
Гватемала	Република Конго	Парагвај	Хаити
Гвинеја	Република Кореја	Перу	Холандија
Гвинеја Бисао	Костарика	Полска	Хондурас
Германија	Кувajt	Португалија	Хрватска
Гренада	Народнам	Романија	Централноафриканска
Грузија	Демократска	Руанда	Република
Грција	Република Лаос	Руска Федерација	Чад
Данска	Летонија	САД	Чешка
Доминика	Либан	Самоа	Чиле
Доминиканска	Либериа	Сан Марино	Цибути
Република	Либиска Арапска	Сао Томе и Принсипе	Швајцарија
Египет	Џамахирија	Саудиска Арабија	Шведска
Еквадор	Литванија	Света Лусија	Шпанија
Екваторијална	Луксембург	Свети Китс и Невис	Шри Ланка
Гвинеја	Мавританија	Свети Винсент и	
Ел Салвадор	Маврициус	Гренадини	

Веб-страница: <http://www.worldbank.org>

World Bank Group

Groupe de la Banque mondiale

Grupo del Banco Mundial

Групација Светска банка

Во рамките на Светската банка работат IBRD, ICSID, IDA, IFC и MIGA.

(Види исто така: *International Bank for Reconstruction and Development; International Centre for Settlement of Investment Disputes; International Development Association; International Finance Corporation; Multilateral Investment Guarantee Agency / Меѓународна банка за обновa и развој; Меѓународен центар за решавање инвестициски спорови; Меѓународна асоцијација за развој; Меѓународна финансиска корпорација; Мултилатерална агенција за гаранција на инвестициите*)

World Conservation Union

Union mondiale pour la nature

Unión Mundial para la Naturaleza

Светска унија за конзервација

Светската унија за конзервација, чиј правен назив е Меѓународна унија за конзервација на природата и природните ресурси (IUCN) е асоцијација чии главни цели се заштита и зачувување на природата и обезбедување на почитувањето на светските еколошки правила при користењето на природните ресурси. IUCN е основана во 1948 година, со седиште во Гланд, Швајцарија.

Членки: 75			
Австралија	Италија	Лихтенштајн	САД
Аргентина	Јапонија	Луксембург	Саудиска
Бангладеш	Јордан	Мавританија	Арабија
Белгија	Јужноафриканска	Маврициус	Свазиленд
Бенин	Република	Мадагаскар	Сејшели
Боцвана	Камерун	Малезија	Сенегал
Буркина Фасо	Канада	Мали	Сириска
Виетнам	Кенија	Мароко	Арапска
Гамбија	Кина	Монако	Република
Гвинеја	Кипар	Непал	Тајланд
Гвинеја Бисао	Демократска	Нигер	Тунис
Германија	Република Конго	Нов Зеланд	Турција
Грција	Република Конго	Норвешка	Уганда
Данска	Костарика	Обединето	Финска
Египет	Кувajt	Кралство	Франција
Еквадор	Народна	Султанат Оман	Холандија
Замбија	Демократска	Пакистан	Чешка
Зимбабве	Република Лаос	Панама	Швајцарија
Индија	Либан	Перу	Шведска
Ирска	Либиска Арапска	Португалија	Шпанија
Исланд	Џамахирија	Руска Федерација	Шри Ланка

Веб-страница: <http://www.iucn.org>

(Види исто така: *Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna* / Конвенција за меѓународна трговија со загрозени видови на дивата флора и фауна)

World Customs Organization (WCO)

Organisation mondiale des douanes (OMD)

Organización Mundial de Aduanas (OMA)

Светска царинска организација

WCO е наследник на Советот за царинска соработка (ССС) и претставува меѓународна организација чии цели се:

- обезбедување помош за земјите во усогласувањето на царинските операции и промовирање на трговијата;
- упростување, стандардизација и изедначување на царинските постапки;
- развивање стандарди за размена на трговски податоци и за одредување меѓународни правила за потеклото и за соодветни меѓународни царинско-технички прашања.

WCO го замени CCC во 1994 година и седиштето на оваа организација се наоѓа во Брисел, Белгија.

Членки: 168			
Авганистан	Ерменија	Луксембург	Сенегал
Австралија	Естонија	Мавританија	Сиера Леоне
Австрија	Етиопија	Маврициус	Сингапур
Азербејџан	Замбија	Мадагаскар	Сириска
Албанија	Зимбабве	Макао, Кина	Арапска Република
Алжир	Индија	Македонија	Словачка
Ангола	Индонезија	Малави	Словенија
Андора	Ирак	Малдиви	Србија и Црна Гора
Аргентина	Иран	Малезија	Судан
Бангладеш	Ирска	Мали	Тајланд
Барбадос	Исланд	Малта	Обединета Република
Бахами	Италија	Мароко	Танзанија
Бахреин	Израел	Мексико	Таџикистан
Белгија	Јамајка	Мјанмар	Источен Тимор
Белорусија	Јапонија	Мозамбик	Того
Бенин	Јемен	Молдавија	Тонга
Бермудски Острови	Јордан	Монголија	Тринидад и Тобаго
Боливија	Јужноафриканска	Намибија	Тунис
Боцвана	Република	Непал	Туркменистан
Бразил	Казахстан	Нигер	Турција
Брегот на	Камбоџа	Нигерија	Уганда
Слоновата Коска	Камерун	Никарагва	Узбекистан
Брунеи Дарусалем	Канада	Нов Зеланд	Украина
Бугарија	Капе Верде	Норвешка	Унгарија
Буркина Фасо	Катар	Обединети	Уругвај
Бурунди	Кенија	Арапски Емирати	Филипини
Бутан	Кина	Обединето Кралство	финска
Венецуела	Кипар	Султанат Оман	Фиџи
Виетнам	Киргистан	Пакистан	Франција
Габон	Колумбија	Панама	Хаити
Гамбија	Коморски Острови	Папуа Нова	Холандија
Гана	Народна Демократска	Гвинеја	Холандски
Гвајана	Република Конго	Парагвај	Антили
Гватемала	Република Конго	Перу	Хонгконг, Кина
Гвинеја	Република Кореја	Полска	Хрватска
Германија	Костарика	Португалија	Централноафриканска
Грузија	Куба	Романија	Република
Грција	Кувајт	Руанда	Чад
Данска	Лесото	Руска Федерација	Чешка

Доминиканска Република Египет Еквадор Ел Салвадор Еритреја	Летонија Либан Либериа Либиска Арапска Џамахирија Литванија	САД Самоа Саудиска Арабија Свазиленд Света Лусија Сејшели	Чиле Швајцарија Шведска Шпанија Шри Ланка
Веб-страница: http://www.wcoomd.org			

World Intellectual Property Organization (WIPO)

Organisation mondiale de la propriété intellectuelle (OMPI)

Organización Mundial de la Propiedad Intelectual (OMPI)

Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост

WIPO е специјализирана агенција на ООН, чии цели се поттикнување на иновациите и економскиот развој преку меѓународна промоција и заштита на интелектуалната сопственост. Организацијата администрира 23 меѓународни договори во врска со различни аспекти на интелектуалната сопственост, како што се, меѓу другото, заштита на авторските права, патентите и заштитните знаци. Конвенцијата со која се основа WIPO е потпишана во јули 1967 година, а стапи во сила во 1970 година. Организацијата стана дел од системот на ООН во 1974 година. Седиштето на оваа организација се наоѓа во Женева, Швајцарија.

Членки: 182			
Австралија Австрија Азербејџан Албанија Алжир Ангола Андора Антигва и Барбуда Аргентина Бангладеш Барбадос Бахами Бахреин Белгија Белизе Белорусија Бенин Боливија Босна и Херцеговина Боцвана Бразил Брегот на Слоновата Коска Брунеи Дарусалем	Ерменија Естонија Етиопија Замбија Зимбабве Израел Индија Индонезија Ирак Иран Ирска Исланд Италија Јамајка Јапонија Јемен Јордан Јужноафриканска Република Казахстан Камбоџа Камерун Канада Капе Верде	Луксембург Мавританија Маврицус Мадагаскар Македонија Малави Малдиви Малезија Мали Малта Мароко Мексико Мјанмар Мозамбик Молдавија Монако Монголија Намибија Непал Нигер Нигерија Никарагва Нов Зеланд Норвешка	Сејшели Сенегал Сиера Леоне Сингапур Сирска Арапска Република Словачка Словенија Сомалија Србија и Црна Гора Судан Суринам Тајланд Обединета Република Танзанија Таџикистан Того Тонга Тринидад и Тобаго Тунис

Бугарија	Катар	Обединети	Туркменистан
Буркина Фасо	Кенија	Арапски	Турција
Бурунди	Кина	Емирати	Уганда
Бутан	Кипар	Обединето Кралство	Узбекистан
Ватикан	Киргистан	Султанат	Украина
Венецуела	Колумбија	Оман	Унгарија
Виетнам	Коморски Острови	Пакистан	Уругвај
Габон	Демократска	Панама	Филипини
Гамбија	Република Конго	Папуа Нова	Финска
Гана	Република Конго	Гвинеја	Фиџи
Гвајана	Народна Демократска	Парагвај	Франција
Гватемала	Република Кореја	Перу	Хаити
Гвинеја	Република Кореја	Полска	Холандија
Гвинеја Бисао	Костарика	Португалија	Хондурас
Германија	Куба	Романија	Хрватска
Гренада	Кувајт	Руанда	Централноафриканска
Грузија	Народна	Руска Федерација	Република
Грција	Демократска	САД	Чад
Данска	Република	Самоа	Чешка
Доминика	Лаос	Сан Марино	Чиле
Доминиканска	Лесото	Сао Томе и Принсипе	Џибути
Република	Летонија	Саудиска Арабија	Швајцарија
Египет	Либан	Свазиленд	Шведска
Еквадор	Либериа	Света Лусија	Шпанија
Екваторијална	Либиска	Свети Винсент и	Шри Ланка
Гвинеја	Арапска Џамахирија	Гренадини	
Ел Салвадор	Литванија	Свети Китс	
Еритреја	Лихтенштајн	и Невис	
Веб-страница: http://www.wipo.org			

(Види исто така: *United Nations Organization / Организација на Обединетите нации*)

World Trade Organization (WTO)

Organisation mondiale du commerce (OMC)

Organización Mundial del Comercio (OMC)

Светска трговска организација

СТО е меѓувладина организација која ја регулира трговијата меѓу земјите членки. СТО е единствена глобална организација која се занимава со меѓународна трговија. Главните активности на СТО вклучуваат:

- администрација на група спогодби, во чие средиште е Општата спогодба за царини и трговија (GATT); останатите спогодби уредуваат прашања од областа на земјоделството, услугите, трговските аспекти на правата од интелектуална сопственост (TRIPS), антидампинг, санитарните и фитосанитарните мерки итн.; СТО воедно ги администрира плурилатералните договори што се однесуваат на прашања како што се цивилното воздухопловство и јавните набавки;
- дејствување како форум за трговски преговори;

- решавање на меѓународни трговски спорови со посредство на Органот за решавање спорови;
- надзор на националните трговски политики;
- обезбедување техничка помош и подигање на капацитетите за земјите во развој;
- соработка со други меѓународни организации.

СТО е основана во јануари 1995 година, со седиште во Женева, Швајцарија.

Членки: 148			
Австралија	Ел Салвадор	Мадагаскар	Свети Китс и Невис
Австрија	Ерменија	Македонија	Свазиленд
Албанија	Естонија	Макао, Кина	Сенегал
Ангола	Замбија	Малави	Сиера Леоне
Антигва и Барбуда	Зимбабве	Малдиви	Сингапур
Аргентина	Израел	Малезија	Словачка
Бангладеш	Индија	Мали	Словенија
Барбадос	Индонезија	Малта	Соломонски Острови
Бахреин	Ирска	Мароко	Суринам
Белгија	Исланд	Мексико	Тајланд
Белизе	Италија	Мјанмар	Обединета Република
Бенин	Јамајка	Мозамбик	Танзанија
Боливија	Јапонија	Молдавија	Того
Боцвана	Јордан	Монголија	Тринидад и Тобаго
Бразил	Јужноафриканска Република	Намибија	Тунис
Брегот на Слоновата Коска	Камбоџа	Непал	Турција
Брунеи Дарусалем	Камерун	Нигер	Уганда
Бугарија	Канада	Нигерија	Унгарија
Буркина Фасо	Катар	Никарагва	Уругвај
Бурунди	Кенија	Нов Зеланд	Филипини
Венецуела	Кина	Норвешка	Финска
Габон	Кинески Тајпеј	Обединети Арапски Емирати	Фиџи
Гамбија	Кипар	Обединето Кралство	Франција
Гана	Киргистан	Султанат Оман	Хаити
Гвајана	Колумбија	Пакистан	Холандија (и Холандски Антили)
Гватемала	Демократска Република Конго	Панама	Хонгконг, Кина
Гвинеја	Република Конго	Папуа Нова Гвинеја	Хондурас
Гвинеја Бисао	Република Кореја	Парагвај	Хрватска
Германија	Костарика	Перу	Централноафриканска Република
Гренада	Куба	Полска	Чад
Грузија	Кувajt	Португалија	Чешка
Грција	Лесото	Романија	Чиле
Данска	Летонија	Руанда	Џибути
Доминика	Литванија	САД	Швајцарија
Доминиканска Република	Лихтенштајн	Света Лусија	Шведска
Европски заедници	Луксембург		Шпанија

Египет Еквадор	Мавританија Маврициус	Свети Винсент и Гренадини	Шри Ланка
Веб-страница: http://www.wto.org			

(Види исто така: *General Agreement on Tariffs and Trade / Општа спогодба за царини и трговија*)

World Wide Fund for Nature (WWF)

Fonds mondial pour la nature (WWF)

Fondo Mundial para la Naturaleza (WWF)

Светски фонд за природата

WWF е невладина организација чија главна цел е спречување на деградацијата на планетата и заштита на животната средина, со цел луѓето да живеат во хармонија со природата. Основана е во септември 1961 година, со седиште во Гланд, Швајцарија. WWF нема земји членки, туку само деловни партнери.

Yaoundé Convention

Convention de Yaoundé

Convenio de Yaoundé

Конвенција од Јаунде

(Види: *Cotonou Agreement / Спогодба од Котону*)

ДЕЛ III

АКРОНИМИ

AB

Appellate Body
Апелационо тело

ACCT

Agence de coopération culturelle et technique
Агенција за соработка на полето на културата и техниката

ACP

African, Caribbean and Pacific Group
Африканска, карибска и пацифичка група земји

ACS

Association of Caribbean States
Асоцијација на карибските држави

ACWL

Advisory Centre on WTO Law
Советодавен центар за правото на СТО

AD

anti-dumping
антидампинг

AEC

African Economic Community
Африканска економска заедница

AGOA

African Growth and Opportunity Act
Африкански акт за развој и можности

AIF

Agence intergouvernementale de la Francophonie
Меѓувладина организација на франкофонијата

AITIC

Agency for International Trade Information and Cooperation
Агенција за информации за меѓународна трговија и соработка

AMS

Aggregate Measurement of Support
Агрегатно мерење на поддршка

AoA

Agreement on Agriculture
Спогодба за земјоделство

ANZCERTA or CER

Australia – New Zealand Closer Economic Relations Agreement
Австралиско–новозеландска спогодба за поблиски економски односи

ANZCERTA Protocol on Trade and Services

Australia – New Zealand Closer Economic Relations Agreement Protocol on Trade and Services
Австралиско–новозеландска спогодба за поблиски економски односи, протокол за трговија и услуги

APEC

Asia-Pacific Economic Cooperation
Азиско–пацифичка економска соработка

ASCM

Agreement on Subsidies and Countervailing Measures
Спогодба за субвенции и компензациски мерки

ASEAN

Association of Southeast Asian Nations
Асоцијација на југоисточни азиски нации

ATC

Agreement on Textiles and Clothing
Спогодба за текстил и облека

ATPA

Andean Trade Preference Act
Андски акт за трговски преференцијали

AU

African Union
Африканска унија

BDV

Brussels Definition of Value
Бриселска дефиниција на вредност

BISD

Basic Instruments and Selected Documents
Основни инструменти и избрани документи

BOP

balance of payments
платен биланс

BTA

border tax adjustment
гранично приспособување на данок

CACEU

Central African Customs and Economic Union
Централноафриканска царинска и економска унија

CAEMC

Central African Economic and Monetary Community
Централноафриканска економска и монетарна заедница

CAN

Andean Community
Заедница на Андите

CAP

Common Agricultural Policy
Заедничка аграрна политика

CARICOM

Caribbean Community and Common Market
Карипска заедница и заеднички пазар

CBD

Convention on Biological Diversity
Конвенција за биолошката разновидност

CBI

Caribbean Basin Initiative
Иницијатива на карипскиот басен

CCAMLR

Convention for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources
Конвенција за конзервација на живите морски ресурси на Антарктикот

CCC

Customs Cooperation Council
Совет за царинска соработка

CEFTA

Central European Free Trade Agreement
Централноевропска спогодба за слободна трговија

CER or ANZCERTA

Australia and New Zealand Closer Economic Relations Trade Agreement
Австралиско-новозеландска трговска спогодба за поблиски економски односи

CET

Common External Tariff
Заедничка надворешна царина

CFC

Common Fund for Commodities
Заеднички фонд за стоки за широка потрошувачка

CIF

Cost, Insurance and Freight
Цена со осигурување и возарина

CIS

Commonwealth of Independent States
Комонвелт на независни држави

CITES

Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna
Конвенција за меѓународна трговија со загрозени видови на дивата флора и фауна

COMESA

Common Market for Eastern and Southeastern Africa
Заеднички пазар за Источна и Јужна Африка

CSE

Consumer Support Estimate
Процентно ниво на поддршка на потрошувачите

CVD

countervailing duties
компензациски давачки

DRS

Deposit Refund System
Систем за поврат на депозит

DSB

Dispute Settlement Body
Тело за решавање на спорови

DSM

Dispute Settlement Mechanism
Механизам за решавање на спорови

DSU

Dispute Settlement Understanding
Договор за решавање на спорови

EBA

Everything but Arms Initiative
Иницијатива „Сé освен оружје”

EBRD

European Bank for Reconstruction and Development
Европска банка за обнова и развој

EC

European Community
Европска заедница

ECA

Economic Commission for Africa
Економска комисија за Африка

ECAFE

Economic Commission for Asia and the Far East
Економска комисија за Азија и Далечниот Исток

ECE

Economic Commission for Europe
Економска комисија за Европа

ECLAC

Economic Commission for Latin America and the Caribbean
Економска комисија за Јужна Америка и Карибите

ECO

Economic Cooperation Organization
Организација за економска соработка

ECOSOC

United Economic and Social Council
Обединет економски и социјален совет

ECOWAS

Economic Community of West African States
Економска заедница на западноафриканските држави

ECSC

European Coal and Steel Community
Европска заедница за јаглен и челик

ECWA

Economic Commission for Western Asia
Економска комисија за Западна Азија

EEA

European Economic Area
Европска економска зона

EEC

European Economic Community
Европска економска заедница

EEP

Export Enhancement Programme
Програма за зголемување на извозот

EFTA

European Free Trade Association
Европска асоцијација за слободна трговија

EIB

European Investment Bank
Европска инвестициска банка

EPZ

Export Processing Zone
Извозно–преработувачка зона

ESCAP

Economic and Social Commission for
Asia and the Pacific
Економска и социјална комисија за
Азија и Пацификот

ESCWA

Economic and Social Commission for
Western Asia
Економска и социјална комисија за
Западна Азија

EU

European Union
Европска унија

EURATOM

European Atomic Energy Community
Европска заедница за атомска
енергија

FAO

Food and Agriculture Organization of
the United Nations
Организација за храна и земјодел-
ство при Обединетите нации

FDI

Foreign Direct Investment
Странска директна инвестиција

FIATA

International Federation of Freight
Forwarders Associations
Меѓународна федерација на
асоцијации на превозници

FOB

Free on Board
Франко брод

FPEI

Foreign Portfolio Equity Investment
Странски портфолио инвестиции во
капитал на фирма

FTA

Free Trade Agreement
Спогодба за слободна трговија

FTAA

Free Trade Area for the Americas
Слободна трговска зона за Северна
и Јужна Америка

G-7

Group of Seven
Г-7
Група од седум

G-8

Group of Eight
Г-8
Група од осум

G-15

Group of Fifteen
Г-15
Група од петнаесет

G-21

Group of Twenty-One
Г-21
Група од дваесет и еден

G-77

Group of seventy-seven
Г-77
Група од седумдесет и седум

GATS

General Agreement on Trade in
Services
Општа спогодба за трговија со
услуги

GATT

General Agreement on Tariffs and
Trade
Општа спогодба царини и трговија

GDP

gross domestic product
брuto домашен производ

GMO

genetically modified organism
генетички модифицирани организми

GNP

gross national product
брuto национален производ

GRULAC

Group of Latin American and the
Caribbean Countries
Група земји од Јужна Америка и
Карибите

GSP

Generalised System of Preferences
Општ систем на преференцијали

HS

Harmonized System
Хармонизиран систем

IADB

Inter-American Development Bank
Интерамериканска банка за развој

IBRD

International Bank for Reconstruction
and Development
Меѓународна банка за обнова и
развој

ICC

International Chamber of Commerce
Меѓународна трговска комора

ICCAT

International Commission for the
Conservation of Atlantic Tunas
Меѓународна комисија за заштита
на атлантската туна

ICITO

Interim Commission for the
International Trade Organization
Привремена комисија за Меѓунаро-
дната трговска организација

ICSID

International Centre for Settlement of
Investment Disputes
Меѓународен центар за решавање
на инвестициски спорови

ICTSD

International Centre for Trade and
Sustainable Development
Меѓународен центар за трговија и
одржлив развој

IDA

International Development Association
Меѓународна асоцијација за развој

IDLI

International Development Law
Institute
Институт за меѓународен развој на
правото

IDLO

International Development Law
Organization
Организација за меѓународен развој
на правото

IE

Independent Review Entity
Орган за независно разгледување

IF

Integrated Framework
Интегрирана рамка

IFC

International Finance Corporation
Меѓународна финансиска корпо-
рација

IFIA

International Federation of Inspection
Agencies
Меѓународна федерација на
инспекциски агенции

IGO

Intergovernmental organization
Меѓувладина организација

IICA

Inter-American Institute for
Cooperation on Agriculture
Интерамерикански институт за
соработка во областа на земјодел-
ството

ILO

International Labour Organization
Меѓународна организација на трудот

ILP

import licensing procedure
постапки за издавање на увозни дозволи

IMF

International Monetary Fund
Меѓународен монетарен фонд

IP

intellectual property
интелектуална сопственост

IPR

intellectual property right
право на интелектуална сопственост

ISO

International Organization for Standardization
Меѓународна организација за стандардизација

International Sugar Organization
Меѓународна организација за шеќер

IT

information technology
информатичка технологија

ITA

Information Technology Agreement
Спогодба за информатичка технологија

ITC

International Trade Centre
Меѓународен трговски центар

ITCB

International Textiles and Clothing Bureau
Меѓународно биро за текстил и облека

ITO

International Trade Organization
Меѓународна трговска организација

ITTO

International Tropical Timber Organization
Меѓународна организација за тропско дрво

ITU

International Telecommunications Union
Меѓународна унија за телекомуникации

IUCN

International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, more commonly referred to as the World Conservation Union
Меѓународна унија за конзервација на природата и природните ресурси, позната како Светска унија за конзервација

JITAP

Joint Integrated Technical Assistance Program
Заедничка интегрирана програма за техничка помош

LAC

less-advantaged country
земја со помала предност

LAIA

Latin American Integration Association
Јужноамериканска асоцијација за интеграција

LCA

life cycle analysis
анализа на животен циклус

LDC

Least-developed country
Најмалку развиена земја

LMG

Like Minded Group of Developing Countries
Група на земји во развој со заеднички ставови

LMO

living modified organism
жив модифициран организам

LRTAP

Long-Range Transboundary Air
Pollution
Долгорочно прекугранично загаду-
вање на воздухот

MAI

Multilateral Agreement on Investment
Мултилатерална спогодба за
инвестиции

MEA

Multilateral Environmental Agreement
Мултилатерална спогодба за
животна средина

MERCOSUR

Southern Common Market
Јужен заеднички пазар

MFA

Multifibre Arrangement
Аранжман за меѓународна трговија
со текстил

MFN

most-favoured-nation treatment
третман на најповластена нација

MIGA

Multilateral Investment Guarantee
Agency
Мултилатерална агенција за
гаранција на инвестициите

MRA

Mutual Recognition Agreement
Спогодба за заемно признавање

MTN

multilateral trade negotiations
мултилатерални трговски преговори

MTS

multilateral trading system
мултилатерален трговски систем

NAFTA

North American Free Trade Agreement
Северноамериканска спогодба за
слободна трговија

NAMA

non-agricultural market access
пристап на пазар за неземјоделски
производи

NEPAD

New Partnership for Africa's
Development
Ново партнерство за развој на
Африка

NGO

non-governmental organization
HBO
невладина организација

NTB

non-tariff barrier
нецаринска бариера

NTM

non-tariff measure
нецаринска мерка

OAMPRI

African and Malagasy Patent Rights
Authority
Надлежен орган за права од патент
на Африка и Мадагаскар

OAPI

African Intellectual Property
Organization
Африканска организација за
интелектуална сопственост

OAS

Organization of American States
Организација на американските
Држави

OUA

Organization of African Unity
Организација за африканско един-
ство

OECD

Organization for Economic Cooperation and Development
Организација за економска соработка и развој

OIC

Organisation of Islamic Conference
Организација на Исламската конференција

OIE

International Office of Epizootics
Меѓународна канцеларија за епизоотика

OIF

Organization international de la Francophonie
Меѓународна организација на франкофонијата

OMA

orderly marketing arrangement
наложени маркетинг аранжмани

PIFS

Pacific Island Forum Secretariat
Секретаријат на Форумот на паци-фичките острови

PPP

polluter-pays principle
Принцип „загадувачот плаќа“

PPMs

processes and production methods
производни процеси и методи

PRSP

Poverty Reduction Strategy Papers
Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата

PSE

producer subsidy equivalent
еквивалент на производна субвенција

PSI

preshipment inspection
контрола пред испорака

PTA

Preferential Trade Area for Eastern and Southern African States
Преференцијална трговска област за источните и јужните африкански држави

QR

Quantitative restriction
Квантитативно ограничување

RCD

Regional Cooperation for Development
Регионална соработка за развој

RPB

restrictive business practice
рестриктивна деловна практика

SAARC

South Asian Association for Regional Cooperation
Јужноазиска асоцијација за регионална соработка

SACU

Southern African Customs Union
Јужноафриканска царинска унија

SADC

Southern African Development Community
Јужноафриканска заедница за развој

SCM

subsidies and countervailing measures
субвенции и компензациски мерки

S&D

special and differential treatment
специјален и диференцијален третман

SELA

Latin American Economic System
Јужноамерикански економски систем

SGS

Société Générale de Surveillance
Генерално здружение за надзор

SIECA

Secretariat for Central American
Economic Integration
Секретаријат за
централноамериканска економска
интеграција

SPS

sanitary and phytosanitary measures
санитарни и фитосанитарни мерки

TBT

technical barriers to trade
технички бариери во трговијата

TIR

Transports internationaux routiers
Меѓународни транспортери

TMB

Textiles Monitoring Body
Тело за надзор на текстил

TPRB

Trade Policy Review Body
Тело за преиспитување на тргов-
ската политика

TPRM

Trade Policy Review Mechanism
Механизам за преиспитување на
трговската политика

TRIMS

trade-related investment measures
мерки при вложувања со
влијание врз трговијата

TRIPS

trade-related aspects of intellectual
property rights
трговски аспекти на правата од
интелектуална сопственост

TRQ

tariff rate quota
царинска квота, тарифна квота

UN

United Nations
Обединети нации

UNECD

United Nations Conference on
Environment and Development
Конференција на Обединетите
нации за животна средина и развој

UNCITRAL

United Nations Center for International
Trade Law
Центар на Обединетите нации за
меѓународно трговско право

UNCTAD

United Nations Conference on Trade
and Development
Конференција на Обединетите
нации за трговија и развој

UNDP

United Nations Development
Programme
Развојна програма на Обединетите
нации

UNECA

United Nations Economic Commission
for Africa
Економска комисија на
Обединетите нации за Африка

UNECE

United Nations Economic Commission
for Europe
Економска комисија на
Обединетите нации за Европа

UNECLAC

United Nations Economic Commission
for Latin America and the Caribbean
Економска комисија на
Обединетите нации за Јужна
Америка и Карибите

UNEP

United Nations Environment
Programme
Програма на Обединетите нации за
животна средина

UNESCAP

United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific
Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Азија и Пацификот

UNCWA

United Nations Economic and Social Commission for Western Asia
Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Западна Азија

UNESOB

United Nations Economic and Social Office in Beirut
Канцеларија за економски и социјални прашања на Обединетите нации во Бејрут

UNFCCC

United Nations Framework on Climate Change
Рамка на Обединетите нации за климатски промени

UNIDO

United Nations Industrial Development Organization
Организација на Обединетите нации за индустриски развој

UNITAR

United Nations Institute for Training and Research
Институт на Обединетите нации за обука и истражување

UNO

United Nations Organization
Организација на Обединетите нации

UPOV

International Union for the Protection of New Varieties of Plants
Меѓународна унија за заштита на нови видови растенија

UPP

user-pays principle
принцип „корисникот плаќа“

UR

Uruguay Round
Уругвајска рунда

US

United States
Соединети Американски Држави

USTR

United States Trade Representative
Трговски претставник на Соединетите Американски Држави

VER

voluntary export restraint
доброволно ограничување на извозот

VRA

voluntary restraint arrangement
аранжман за доброволно ограничување на извозот

WAEMU

West African Economic and Monetary Union
Западноафриканска економска и монетарна унија

WCO

World Customs Organization
Светска царинска организација

WHO

World Health Organization
Светска здравствена организација

WIPO

World Intellectual Property Organization
Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост

WTO

World Trade Organization
Светска трговска организација

WWF

World Wide Fund for Nature
Светски фонд за природата

ИНДЕКС НА ТЕРМИНИ

<i>accession</i> пристапување	1
<i>accounting rate</i> пресметковна стапка	1
<i>accreditation procedures</i> постапки за акредитација	1
<i>actionable subsidies</i> субвенции против кои може да се иницира спор во СТО	2
<i>administrative charges</i> административни давачки	2
<i>ad valorem duty</i> <i>ad valorem</i> царина.....	2
<i>advance deposit for imports</i> авансен депозит за увоз	2
<i>African Growth and Opportunity Act (AGOA)</i> Африкански акт за развој и можности	2
<i>Agenda 2000</i> Агенда 2000.....	3
<i>Agenda 21</i> Агенда 21.....	3
<i>Aggregate Measurement of Support (AMS)</i> Агрегатно мерење на поддршка.....	3
<i>amber box support</i> портокалова категорија на поддршка	3
<i>amicus curiae brief</i> поднесоци од „пријатели на судот“	4
<i>Analytical Index</i> Аналитички индекс.....	4
<i>annex</i> анекс	4
<i>anti-dumping / anti-dumping duties</i> антидампинг / антидампинг давачки	4
<i>anti-trust laws / regulations</i> антимонополски закони / прописи	5

<i>appellant</i> жалител.....	5
<i>Appellate Body (AB)</i> Апелационо тело	5
<i>Appellate Body report</i> Извештај на Апелационото тело	5
<i>appellations of origin</i> ознаки за потекло	5
<i>appellee</i> обжаленик.....	6
<i>applied tariffs</i> применети царински стапки	6
<i>arbitrage</i> арбитража	6
<i>arbitration / arbitrator</i> арбитража, посредување / арбитер	6
<i>Article XII (GATT)</i> член XII (GATT)	7
<i>Article XVIII (GATT)</i> член XVIII (GATT)	7
<i>Article XX(b) (GATT)</i> член XX(b) (GATT).....	7
<i>Article XXI (national security exemption) (GATT)</i> член XXI (исклучок заради национална безбедност) (GATT)	7
<i>Article XXIV (GATT)</i> член XXIV (GATT)	8
<i>Article 21.5 Panel</i> член 21.5 Панел	8
<i>Article 27.3(b) (TRIPS Agreement)</i> член 27.3(b) (Спогодба за TRIPS).....	8
<i>Article 66.2 (TRIPS Agreement)</i> член 66.2 (Спогодба за TRIPS)	9
<i>authoritative interpretation</i> овластено толкување	9
<i>automatic import licensing</i> режим на автоматски дозволи за увоз	9
<i>averaging</i> упросечување	9

<i>balance of payments (BOP)</i> платен биланс.....	10
<i>balance-of-payments consultations</i> консултации за платниот биланс	10
<i>balance-of-payments difficulties</i> тешкотии во платниот биланс	10
<i>balance of trade / trade balance</i> трговски биланс	10
<i>Basic Instruments and Selected Documents (BISD)</i> Основни инструменти и избрани документи.....	11
<i>best endeavour clause</i> клаузула за најчесни намери	11
<i>bilateral trade agreement</i> билатерална трговска спогодба.....	11
<i>biological diversity</i> биолошка разновидност	11
<i>blue box support</i> сина категорија на поддршка	12
<i>border protection</i> гранична заштита.....	12
<i>border tax adjustment (BTA)</i> гранично приспособување на данок	12
<i>box</i> категирија	12
<i>Brussels Definition of Value (BDV)</i> Бриселска дефиниција на вредност	13
<i>built-in-agenda</i> вградена агенда	13
<i>burden of proof</i> товар на докажување	13
<i>“carousel approach”</i> пристап „карусел“	14
<i>carry forward</i> предвремено користење	14
<i>carry over</i> пренесување.....	14
<i>Cartagena Protocol</i> Картагенски протокол	14

<i>causation</i> причинска врска.....	15
<i>certification</i> потврда, сертификат	15
<i>circumvention</i> заобиколување	15
<i>commercial presence</i> комерцијално присуство	15
<i>Common Agricultural Policy (CAP)</i> Заедничка аграрна политика	16
<i>common external tariff (CET)</i> заедничка надворешна царина	16
<i>comparative advantage, theory of</i> компаративна предност, теорија на.....	16
<i>compensation</i> компензација.....	16
<i>competition policy / antitrust policy</i> политика на конкуренција / антимонополска политика	17
<i>complaining party</i> страна тужител	17
<i>complaint</i> тужба	17
<i>compliance panel</i> панел за усогласеност	17
<i>compulsory license</i> задолжителна лиценца	18
<i>computed value</i> пресметана вредност	18
<i>confidentiality</i> доверливост	18
<i>conformity assessment procedure</i> постапки за оценување на сообразноста	18
<i>consensus</i> консензус	19
<i>constructed value</i> конструирана вредност.....	19
<i>Consumer Support Estimate (CSE)</i> Проценето ниво на поддршка на потрошувачите	19
<i>contingency trade investments / contingent protection</i> условни трговски мерки / условна заштита	20

<i>contracting parties (to the GATT)</i> договорни страни (на GATT)	20
<i>Convention on Biological Diversity (CBD)</i> Конвенција за биолошка разновидност	20
<i>copyright</i> авторско право	20
<i>core labour standards</i> основни трудови стандарди	21
<i>cost, insurance and freight (CIF)</i> цена со осигурување и возарина	21
<i>counterfeit</i> фалсификување	21
<i>countervailing duties (CBD)</i> компензациски давачки	21
<i>country-hopping</i> заобиколување на земја	22
<i>coupled / coupling</i> поврзаност / поврзување	22
<i>covered agreements</i> спогодби опфатени со Договорот за решавање на спорови (DSU)	22
<i>cross-border sales of services</i> прекугранична продажба на услуги	22
<i>cross-compensation</i> вкрстена (меѓусекторска) компензација	23
<i>cross-retaliation</i> вкрстено (меѓусекторско) возвраќање	23
<i>cultural exception</i> културолошки исклучок	23
<i>cumulation</i> кумулативност	23
<i>customs duty</i> царина	24
<i>customs harmonization</i> царинска хармонизација	24
<i>customs territory</i> царинска територија	24
<i>customs union</i> царинска унија	24

<i>decision-making process</i> процес на одлучување / донесување одлуки	26
<i>decoupling / delinkage</i> раздвојување	26
<i>de facto</i> <i>de facto</i>	26
<i>deficiency payment</i> плаќање на кусок	26
<i>de jure</i> <i>de jure</i> (според закон)	26
<i>deposit refund system (DRS)</i> систем за поврат на депозит	27
<i>derestriction</i> дерестриктија	27
<i>determination of (serious) injury</i> утврдување на (сериозна) штета	27
<i>developed countries</i> развиени земји	27
<i>developing countries</i> земји во развој	28
<i>development box</i> категиорија за развој	28
<i>disclosure of information</i> објавување на информации	28
<i>dispute</i> спор	29
<i>Dispute Settlement Body (DSB)</i> Тело за решавање на спорови	29
<i>Dispute Settlement Understanding (DSU)</i> Договор за решавање на спорови	29
<i>distortion</i> нарушување	29
<i>Doha Work Programme</i> Работна програма од Доха	30
<i>domestic content requirement</i> барање за домашна содржина во производот	30
<i>domestic support</i> домашна поддршка	30

<i>drawbacks</i> поврат на царина	30
<i>dumping</i> дампинг	31
<i>early harvest</i> првични резултати	32
<i>eco-certification</i> еко-сертификација	32
<i>eco-labelling</i> еко-означување	32
<i>economies in transition</i> економии во транзиција	32
<i>emission charges</i> давачки за загадување	33
<i>Enabling Clause</i> Овозможувачка клаузула	33
<i>Equivalent Measurement of Support (EMS)</i> Еквивалентно мерење на поддршка	33
<i>erosion of preferences</i> ерозија на преференцијали	33
<i>escalation of tariff rates</i> ескалација на царински стапки	34
<i>escape clause</i> клаузула за одбегнување	34
<i>establishment</i> основање	34
<i>“Everything but Arms” Initiative (EBA)</i> Иницијатива „Сè освен оружје“	34
<i>ex ante, ex post</i> <i>ex ante, ex post</i>	34
<i>ex parte communication</i> комуникација <i>ex parte</i>	34
<i>export credits / export credit guarantees / export credit insurance</i> извозни кредити / гаранции за извозни кредити / осигурување на извозни кредити	35
<i>Export Enhancement Programme (EEP)</i> Програма за зголемување на извозот	35
<i>export incentives</i> извозни стимулации	35

<i>export performance requirements</i> барања за извозни резултати.....	35
<i>export processing zones (EPZs)</i> извозно-преработувачки зони	36
<i>export restraint agreement</i> спогодба за воздржување од извоз.....	36
<i>export subsidies</i> извозни субвенции	36
“fast track” „брза постапка”	37
<i>food security</i> обезбедување на храна	37
<i>forced technology transfer</i> присилен трансфер на технологија.....	37
<i>foreign direct investment (FDI)</i> странски директни инвестиции (СДИ)	37
<i>foreign portfolio equity investment (FPEI)</i> странски портфолио инвестиции во капитал на фирма	38
<i>formula tariff cuts</i> намалување на царински стапки според определена формула	38
<i>Framework Agreement</i> Рамковен договор	38
<i>free on board (FOB)</i> франко брод	38
<i>free-rider</i> “free-rider”, корисник на поволности без да прави отстапки	38
<i>free-trade agreement (FTA)</i> спогодба за слободна трговија.....	39
<i>free-trade zones</i> слободни трговски зони	39
GATT 1947 GATT 1947	40
GATT 1994 GATT 1994	40
GATT <i>acquis</i> Acquis на GATT	40
GATT <i>law</i> правото на GATT	40

<i>GATT precedents</i> преседани на GATT	41
<i>Generalized System of Preferences (GSP)</i> Општ систем на преференцијали	41
<i>genetically-modified organisms (GMOs)</i> генетички модифицирани организми (ГМО)	41
<i>geographical indications</i> географски ознаки	42
<i>Girard Paper on Market Access</i> Документ на Жирард за пристап на пазарот	42
<i>graduation clause</i> клаузула за постапност	42
<i>grandfathering / grandfather clause</i> клаузула за стекнати права	42
<i>green box support</i> зелена категорија на поддршка	43
<i>Green Room</i> Зелена соба	43
<i>grey-area measures</i> мерки од сивата зона	43
<i>gross domestic product (GDP)</i> брuto домашен производ (БДП)	44
<i>gross national product (GNP)</i> брuto национален производ (БНП)	44
<i>Group of 21 (G-21)</i> Група од 21 (Г-21).....	44
<i>Harbinson Paper</i> Документ на Харбинсон	45
<i>hard-core cartels</i> екстремни картели.....	45
<i>harmonisation</i> хармонизирање.....	45
<i>harmonisation formula</i> формула за хармонизирање.....	45
<i>Harmonised System (HS)</i> Хармонизиран систем (ХС)	45
<i>hearing, oral hearing</i> расправа, усна расправа	46

<i>implementation of recommendations and rulings</i> имплементирање на препораки и одлуки	47
<i>import licensing procedures (ILP)</i> постапки за издавање на увозни дозволи	47
<i>import-substitution policies</i> политика за супституција на увозот.....	47
<i>Independent Review Entity (IE)</i> Орган за независно разгледување	47
<i>industrial designs</i> индустриски дизајн	48
<i>infant industry protection</i> заштита на млада индустрија.....	48
<i>Information Technology Agreement (ITA)</i> Спогодба за информатичка технологија	48
<i>initial commitments</i> иницијални обврски	48
<i>initial submission</i> иницијален поднесок	49
<i>injury</i> штета	49
<i>in-quota / within access</i> во рамки на квотата.....	49
<i>integrated circuit layout-designs</i> топографија на интегрални кола	49
<i>Integrated Framework (IF)</i> Интегрирана рамка	49
<i>integration programmes</i> интегрирачки програми	50
<i>intellectual property rights (IPRs)</i> права од интелектуална сопственост	50
<i>interim report</i> времен извештај.....	50
<i>interim review</i> времен преглед	51
<i>internal support</i> внатрешна поддршка	51
<i>Invisible Committee</i> Невидлив комитет	51

<i>ISO 9000</i>	
<i>ISO 9000</i>	51
<i>judicial economy</i>	
економичност на постапка	52
<i>jurisdiction</i>	
надлежност.....	52
<i>Kennedy Round</i>	
Кенедиева рунда	53
<i>least-developed countries (LDCs)</i>	
најмалку развиени земји	54
<i>less-advantaged countries (LACs)</i>	
земји со помали предности.....	54
<i>life cycle analysis (LCA)</i>	
анализа на животниот циклус	54
<i>like products</i>	
слични производи	54
<i>linear tariff cuts</i>	
линеарни намалувања на царините	55
<i>living modified organism (LMO)</i>	
жив модифициран организам	55
<i>local content requirements</i>	
барања за локални инпути во домашните производи	55
<i>mailbox</i>	
поштенско сандаче	56
<i>mainstreaming</i>	
интегрирање	56
<i>Marrakesh Agreement</i>	
Маракешка спогодба	56
<i>members</i>	
членки	56
<i>Ministerial Conference</i>	
Министерска конференција	56
<i>modalities</i>	
модалитети	57
<i>Mode 4</i>	
Начин 4	57
<i>modes of delivery</i>	
начини на давање услуги	57

<i>most-favoured-nation (MFN) exemptions</i> исклучоци од третманот на најповластена нација	57
<i>most-favoured-nation (MFN) treatment</i> третман на најповластена нација	57
<i>movement of natural persons</i> движење на физички лица	58
<i>Multifibre Arrangement (MFA)</i> Аранжман за меѓународна трговија со текстил	58
<i>multifunctionality</i> мултифункционалност	58
<i>Multilateral Agreement on Investment (MAI)</i> Мултилатерална спогодба за инвестиции	58
<i>multilateral environmental agreements (MEA)</i> мултилатерални спогодби за животна средина	59
<i>multilateral trade negotiations (MTN)</i> мултилатерални трговски преговори	59
<i>multilateral trading system (MTS)</i> мултилатерален трговски систем	59
<i>multi-modal</i> мултимодален транспорт	59
<i>mutual recognition agreements (MRAs)</i> спогодби за заемно признавање	59
<i>national schedules</i> национални листи на обврски	61
<i>national treatment (rule)</i> национален третман (правило)	61
<i>natural persons</i> физички лица	61
<i>net food-importing developing countries</i> земи во развој нето увознички на прехранбени производи	61
<i>non-actionable subsidies (green box subsidies)</i> субвенции што не подлежат на компензациски мерки, дозволени субвенции (субвенции од зелената категорија)	62
<i>non-agricultural market access negotiations (NAMA negotiations)</i> переговори за пристап на пазарот на неземјоделски производи (переговори за NAMA)	62
<i>non-application</i> неприменување	62
<i>non-automatic import licensing</i> режим на неавтоматско издавање увозни дозволи	63

<i>non-governmental organisation (NGO)</i> невладина организација	63
<i>non-reciprocity</i> нереципроцитет	63
<i>non-tariff barriers (NTBs) / non-tariff measures (NTMs)</i> нецарински бариери / нецарински мерки	63
<i>non-trade concerns</i> нетрговски прашања	64
<i>non-violation complaints</i> тужби во случаи кога не постои прекршување	64
<i>nuisance tariffs</i> непотребни царини.....	64
<i>nullification and impairment</i> анулирање и намалување	64
<i>observer</i> набљудувач.....	65
<i>orderly marketing arrangement (OMA)</i> наложени маркетинг аранжмани	65
<i>out-of-quota / over access</i> надвор од квотата / поголем пристап	65
<i>outward processing arrangements</i> аранжман за лон доработки.....	65
<i>panel / panel proceeding</i> панел / постапка пред панелот	66
<i>panelist</i> член на панел	66
<i>panel report</i> извештај на панелот	66
<i>parallel imports</i> паралелен увоз	66
<i>Part IV of the GATT</i> Дел IV од GATT	67
<i>patent</i> патент	67
<i>peace clause</i> мировна клаузула	67
<i>peak tariffs</i> царински врвови, врвови на царинските стапки	67

<i>permissible subsidies</i> дозволиви субвенции.....	67
<i>pipeline protection</i> продолжена заштита.....	68
<i>piracy</i> пиратерија.....	68
<i>plurilateral trade agreements</i> плурилатерални трговски спогодби	68
<i>polluter-pays principle (PPP)</i> принцип „загадувачот плаќа“	68
<i>portfolio investment / foreign portfolio equity investment (FPEI)</i> портфолио инвестиции / странски портфолио инвестиции во капитал на фирма....	69
<i>positive agenda</i> позитивна програма.....	69
<i>precautionary principle</i> принцип на претпазливост	69
<i>preferences / preferential treatment / preferential arrangement</i> преференцијали / преференцијален третман / преференцијален аранжман	69
<i>pre-shipment inspection (PSI)</i> контрола пред испорака	70
<i>price taker</i> прифаќач на цена.....	70
<i>price undertaking</i> преземање ценовна обврска	70
<i>prima facie case</i> случај <i>prima facie</i>	70
<i>processes and production methods (PPMs)</i> производни процеси и методи	71
<i>producer subsidy equivalent (PSE)</i> еквивалент на производна субвенција	71
<i>product mandating requirements</i> барања за задолжителен пласман на производи	71
<i>progressive liberalisation</i> прогресивна либерализација	71
<i>prohibited subsidies</i> забранети субвенции	72
<i>protocols</i> протоколи	72

<i>Poverty Reduction Strategy Papers (PRSP)</i> Документи за стратегија за намалување на сиромаштијата.....	72
<i>prudential carve-out</i> исклучок заради причини на претпазливост	73
<i>Quad, the</i> <i>Quad</i>	74
<i>quantitative restrictions (QRs) / quotas</i> количински (квантитативни) ограничувања / квоти	74
<i>quota</i> квота	74
<i>quota modulation</i> приспособување на квоти	74
<i>rebuttable presumption</i> претпоставка што може да се побие.....	75
<i>reciprocity</i> реципроцитет	75
<i>reduction commitments</i> обврски за намалување.....	75
<i>reform programme</i> програма за реформа	75
<i>regional trading agreement</i> регионална трговска спогодба	76
<i>request / offer</i> барање / понуда	76
<i>responding party / respondent</i> тужена страна / тужен	76
<i>restrictive business practices (RBPs)</i> рестриктивни деловни практики	76
<i>retaliation</i> возвратна мерка.....	77
<i>rollback</i> напуштање (на трговски ограничувања)	77
<i>rounds of trade negotiations / trade rounds</i> рунди на трговски преговори / трговски рунди	77
<i>rules of origin</i> правила за потекло	77
<i>safeguards / safeguards measures</i> заштита / заштитни мерки.....	79

<i>sanitary and phytosanitary measures</i> санитарни и фитосанитарни мерки	79
<i>schedule / schedule of concessions</i> листа / листа на отстапки	79
<i>sectoral approach</i> секторски пристап	79
<i>security exception</i> исклучок што се однесува на безбедноста	79
<i>sequencing</i> редослед	80
<i>serious injury</i> сериозна штета	80
<i>serious prejudice</i> сериозна повреда	80
<i>Singapore Issues</i> Сингапурски прашања	80
<i>single undertaking</i> единствен пакет, севкупен пакет за преговори	80
<i>small open economy</i> мала отворена економија	81
<i>small suppliers</i> мали снабдувачи	81
<i>special and differential treatment (S&D)</i> специјален и диференцијален третман	81
<i>special products</i> посебни производи	81
<i>specific commitments</i> специфични обврски	82
<i>specific tariff</i> специфични царински стапки	82
<i>standard of proof</i> стандард на докажување	82
<i>standard of review</i> стандард на испитување	82
<i>standards</i> стандарди	82
<i>standard terms of reference</i> стандарден делокруг на работа	83

<i>stand-still provision</i> одредба за статус кво	83
<i>state trading enterprises</i> претпријатија за државна трговија	83
<i>subsidies</i> субвенции	83
<i>substantial interest</i> значителен интерес	84
<i>sui generis</i> <i>sui generis</i>	84
<i>sunset clause</i> клаузула за укинување	84
<i>Super 301 (Omnibus Trade and Competitiveness Act 1988)</i> Супер 301 (Заеднички закон за трговија и конкурентност од 1988)	85
<i>supply management / orderly marketing systems</i> управување со понудата / наложени системи за маркетинг	85
<i>supply-side constraints</i> ограничување на понудата	85
<i>swing</i> префрлување	85
<i>Swiss formula</i> швајцарска формула	86
<i>Tarif intégré de la Communauté (européene) (TARIC)</i> <i>Tarif intégré de la Communauté (européene) (TARIC)</i>	87
<i>tariff</i> царина / царинска стапка / тарифа	87
<i>tariff anomaly</i> аномалија на царинските стапки	87
<i>tariff bindings</i> максимални обврзувачки царински стапки.....	87
<i>tariff escalation</i> ескалација на царински стапки	88
<i>tariffication</i> тарификација	88
<i>tariff peaks</i> врвови на царинските стапки.....	88
<i>tariff quota / tariff rate quota (TRQ)</i> царинска квота / тарифна квота	88

<i>tariff schedule</i> листа на царински стапки	89
<i>tariff surcharges</i> дополнителни царински давачки	89
<i>technical barriers to trade (TBT)</i> технички бариери во трговијата	89
<i>technical regulations</i> технички прописи	89
<i>terms of reference</i> делокруг на работа	90
<i>Textiles Monitoring Body (TMB)</i> Тело за надзор на текстил	90
<i>third participant (in an appeal)</i> трет учесник (во жалбена постапка)	90
<i>third party (in a proceeding before the panel) / third party rights</i> трета страна (во постапка пред панелот) / права на третата страна	90
<i>“three sisters”, the</i> „трите сестри“	91
<i>Tokyo Round</i> Токиска рунда	91
<i>trade and environment</i> трговија и животна средина	91
<i>trade-balancing requirements</i> барања за рамнотежување на трговијата	91
<i>trade contingency measures / trade defence instruments</i> трговски мерки во непредвидени околности / трговски одбранбени инструменти	92
<i>trade creation</i> создавање на трговска размена	92
<i>trade diversion</i> пренасочување на трговијата	92
<i>trade facilitation</i> олеснување на трговијата	92
<i>trademarks</i> трговски марки	93
<i>Trade Policy Review Mechanism (TPRM) / Trade Policy Review Body (TPRB)</i> Механизам за преиспитување на трговската политика / Тело за преиспитување на трговската политика	93
<i>trade-related aspects of intellectual property rights, Agreement on TRIPS / TRIPS Council</i> трговски аспекти на правата од интелектуална сопственост, Спогодба за TRIPS / Совет за TRIPS	93

<i>trade-related investment measures, Agreement on TRIMS</i> мерки при вложувања со влијание врз трговијата, Спогодба за TRIMS.....	94
<i>trade round</i> трговска рунда	94
<i>trade secret</i> трговска тајна	94
<i>trade weighted average tariff</i> просечна пондерирана царинска стапка	94
<i>traditional knowledge</i> традиционално знаење	94
<i>transaction value</i> трансакциска вредност	95
<i>transcript</i> препис, транскрипција.....	95
<i>transitional safeguard mechanism</i> преоден заштитен механизам.....	95
<i>transparency</i> транспарентност	95
<i>unadopted report</i> неусвоен извештај	96
<i>undisclosed information / trade secrets</i> необјавени податоци / трговски тајни	96
<i>Uruguay Round (UR)</i> Уругвајска рунда	96
<i>user-pays principle (UPP)</i> принцип „корисникот плаќа“	96
<i>variable levy</i> променлива давачка, прелевман	98
<i>virgin material tax</i> данок на нерециклирани материјали.....	98
<i>voluntary export restraints (VERs) / voluntary restraint agreements (VRAs)</i> доброволни ограничувања на извозот / спогодби за доброволно ограничување на извозот	98
<i>voluntary standards</i> доброволни стандарди; незадолжителни стандарди	98
<i>waiver</i> ослободување од обврска	99
<i>withdraw (the measure)</i> повлекува (мерка)	99

<i>written submission</i> писмен поднесок	99
“WTO-plus” „СТО-плус”, проширување на стандардите и правилата на СТО.....	99
<i>zero-for-zero approach</i> пристап „нула за нула”	101
<i>zeroing</i> сведување на нула.....	101

ИНДЕКС НА ОРГАНИЗАЦИИ

<i>Advisory Center on WTO Law (ACWL)</i> Советодавен центар за правото на СТО.....	1
<i>African and Malagasy Patent Rights Authority (OAMPI)</i> Надлежен орган за права од патент на Африка и Мадагаскар.....	1
<i>African, Caribbean and Pacific Group of States (ACP)</i> Африканска, карипска и пацифичка група земји.....	2
<i>African Economic Community (AEC)</i> Африканска економска заедница	3
<i>African Growth and Opportunity Act (AGOA) I and II</i> Африкански акт за развој и можности (AGOA) I и II	4
<i>African Intellectual Property Organisation (OAPI)</i> Африканска организација за интелектуална сопственост	4
<i>African Union (AU)</i> Африканска унија.....	5
<i>Agence Intergouvernementale de la Francophonie (AIF)</i> Меѓувладина агенција на франкофонијата	6
<i>Agency for International Trade Information and Cooperation (AITIC)</i> Агенција за информации за меѓународна трговија и соработка	6
<i>Andean Community (CAN)</i> Заедница на Андите.....	8
<i>Andean Pact</i> Андски пакт.....	8
<i>Andean Trade Preference Act (ATPA)</i> Андски акт за трговски преференцијали	8
<i>Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC)</i> Азиско-пацифичка економска соработка	9
<i>Association of Caribbean States (ACS)</i> Асоцијација на карипските држави	9

<i>Association of Southeast Asian Nations (ASEAN)</i> <i>Асоцијација на југоисточните азиски нации</i>	10
<i>Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement (ANZCERTA or CER)</i> <i>Австралиско-новозеландска спогодба за поблиски економски односи</i>	10
<i>Australia-New Zealand Closer Economic Relations Agreement (ANZCERTA) Protocol on Trade in Services</i> <i>Австралиско-новозеландска спогодба за поблиски економски односи, протокол за трговија со услуги</i>	11
<i>Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal (Basel Convention)</i> <i>Базелска конвенција за контрола на прекуграничните движења на штетен отпад и негово складирање (Базелска конвенција)</i>	12
<i>Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Berne Convention)</i> <i>Бернска конвенција за заштита на литературни и уметнички творби (Бернска конвенција)</i>	13
<i>Bretton Woods Institutions</i> <i>Институции Бретон Вудс</i>	15
<i>Cairns Group</i> <i>Групација Каирнс</i>	15
<i>Caribbean Basin Initiative (CBI)</i> <i>Иницијатива на Карипскиот басен</i>	15
<i>Caribbean Community and Common Market (CARICOM)</i> <i>Карипска заедница и заеднички пазар</i>	16
<i>Caribbean Free Trade Association (CARIFTA)</i> <i>Карипска асоцијација за слободна трговија</i>	17
<i>Cartagena Agreement</i> <i>Картагенска спогодба</i>	17
<i>Cartagena Protocol on Biosafety</i> <i>Картагенски протокол за био-заштита</i>	17
<i>Central African Customs and Economic Union (CACEU)</i> <i>Централноафриканска царинска и економска унија</i>	18

<i>Central African Economic and Monetary Community (CAEMC)</i> Централноафриканска економска и монетарна заедница	18
<i>Central European Free Trade Agreement (CEFTA)</i> Централноевропска спогодба за слободна трговија.....	19
<i>Codex Alimentarius</i> Кодекс Алиментариус	20
<i>Codex Alimentarius Commission</i> Комисија за Кодекс Алиментариус	20
<i>Common Fund for Commodities (CFC)</i> Заеднички фонд за стоки за широка потрошувачка	21
<i>Common Market for Eastern and Southern Africa (COMESA)</i> Заеднички пазар за Источна и Јужна Африка.....	23
<i>Commonwealth of Independent States (CIS)</i> Комонвелт на независни држави.....	23
<i>Convention for the Conservation of Antarctic Marine Living Resources (CCAMLR)</i> Конвенција за конзервација на живите морски ресурси на Антарктикот.....	24
<i>Convention on Biological Diversity (CBD)</i> Конвенција за биолошката разновидност.....	25
<i>Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Flora and Fauna (CITES)</i> Конвенција за меѓународна трговија со загрозени видови на дивата флора и фауна.....	26
<i>Cotonou Agreement</i> Договор од Котону	28
<i>Customs Cooperation Council (CCC)</i> Совет за царинска соработка.....	29
<i>Earth Summit</i> Самит за Земјата	29
<i>Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP)</i> Економска и социјална комисија за Азија и Пацификот	29

<i>Economic and Social Commission For Western Asia (ESCWA)</i> Економска и социјална комисија за Западна Азија	30
<i>Economic Commission for Africa (ECA)</i> Економска комисија за Африка	31
<i>Economic Commission for Asia and the Far East (ECAFE)</i> Економска комисија за Азија и Далечниот Исток.....	32
<i>Economic Commission for Europe (ECE)</i> Економска комисија за Европа.....	32
<i>Economic Commission for Latin America and the Caribbean (ECLAC)</i> Економска комисија за Јужна Америка и Карибите	32
<i>Economic Community of West African States (ECOWAS)</i> Економска заедница на западноафриканските држави	33
<i>Economic Cooperation Organization (ECO)</i> Организација за економска соработка	33
<i>European Atomic Energy Community (EURATOM)</i> Европска заедница за атомска енергија.....	34
<i>European Bank for Reconstruction and Development (EBRD)</i> Европска банка за обнова и развој	34
<i>European Coal and Steel Community (ECSC)</i> Европска заедница за јаглен и челик	35
<i>European Communities (EC)</i> Европски заедници.....	35
<i>European Community (EC)</i> Европска заедница	35
<i>European Economic Area (EEA)</i> Европска економска зона	36
<i>European Economic Community (EEC)</i> Европска економска заедница	37
<i>European Free Trade Association (EFTA)</i> Европска асоцијација за слободна трговија	37

<i>European Union (EU)</i> Европска унија	37
<i>Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)</i> Организација за храна и земјоделство при Обединетите нации	38
<i>Free Trade Area for the Americas (FTAA)</i> Слободна трговска зона за Северна и Јужна Америка	39
<i>General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) 1947 and 1994</i> Општа спогодба за царини и трговија (GATT) 1947 и 1994	40
<i>Group of Latin American and Caribbean Countries (GRULAC)</i> Група земји од Јужна Америка и Карибите	41
<i>Group of Eight (G-8)</i> Група од осум (Г-8).....	42
<i>Group of Seven (G-7)</i> Група од седум (Г-7)	42
<i>Group of 15 (G-15)</i> Група од 15 (Г-15).....	43
<i>Group of 77 (G-77)</i> Група од 77 (Г-77).....	43
<i>Inter-American Development Bank (IADB)</i> Интерамериканска банка за развој	44
<i>Inter-American Institute for Cooperation on Agriculture (IICA)</i> Интерамерикански институт за соработка во областа на земјоделството	45
<i>Interim Commission for the International Trade Organization (ICITO)</i> Привремена комисија за Меѓународната трговска организација	46
<i>International Bank for Reconstruction and Development (IBRD)</i> Меѓународна банка за обнова и развој	46
<i>International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID)</i> Меѓународен центар за решавање на инвестициски спорови.....	46
<i>International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD)</i> Меѓународен центар за трговија и одржлив развој	47

<i>International Chamber of Commerce (ICC)</i> Меѓународна трговска комора	48
<i>International Cocoa Agreement</i> Меѓународна спогодба за какао.....	48
<i>International Coffee Agreement</i> Меѓународна спогодба за кафе	49
<i>International Commission for the Conservation of Atlantic Tunas (ICCAT)</i> Меѓународна комисија за заштита на атлантската туна.....	50
<i>International Development Association (IDA)</i> Меѓународна асоцијација за развој	50
<i>International Development Law Institute (IDLI)</i> Институт за меѓународен развој на правото	52
<i>International Development Law Organization (IDLO)</i> Организација за меѓународен развој на правото.....	52
<i>International Federation of Freight Forwarders Association (FIATA)</i> Меѓународна федерација на шпедитерска асоцијација	52
<i>International Federation of Inspection Agencies (IFIA)</i> Меѓународна федерација на инспекциски агенции	53
<i>International Finance Corporation (IFC)</i> Меѓународна финансиска корпорација	53
<i>International Grains Council (IGC)</i> Меѓународен совет за житарки	54
<i>International Labour Organization (ILO)</i> Меѓународна организација на трудот	55
<i>International Monetary Fund (IMF)</i> Меѓународен монетарен фонд	57
<i>International Office of Epizootics (OIE)</i> Меѓународна канцеларија за эпизоотика	58
<i>International Organization for Standardization (ISO)</i> Меѓународна организација за стандардизација.....	60

<i>International Sugar Organization (ISO)</i> Меѓународна организација за шеќер.....	61
<i>International Telecommunication Union (ITU)</i> Меѓународна унија за телекомуникации	62
<i>International Textiles and Clothing Bureau (ITCB)</i> Меѓународно биро за текстил и облека	63
<i>International Trade Centre (ITC)</i> Меѓународен центар за трговија	64
<i>International Trade Organization (ITO)</i> Меѓународна трговска организација	65
<i>International Tropical Timber Organization (ITTO)</i> Меѓународна организација за тропско дрво.....	65
<i>International Union for the Conservation of Nature and Natural Resource (IUCN)</i> Меѓународна унија за конзервација на природата и природните ресурси.....	66
<i>International Union for the Protection of New Varieties of Plants (UPOV)</i> Меѓународна унија за заштита на нови видови растенија	66
<i>Joint Integrated Technical Assistance Program (JITAP)</i> Заедничка интегрирана програма за техничка помош	67
<i>Latin American Economic System (SELA)</i> Јужноамерикански економски систем.....	67
<i>Latin American Integration Association (LAIA)</i> Јужноамериканска асоцијација за интеграција	68
<i>League of Arab States</i> Лига на арапските држави	68
<i>least-developed countries (LDCs)</i> најмалку развиени земји	69
<i>Like-Minded Group (LMG) of Developing Countries</i> Група на земји во развој со заеднички ставови.....	70
<i>Lisbon Agreement for the Protection of Appellations of Origin and their International Registration (Lisbon Agreement)</i> Лисабонска спогодба за заштита на ознаката за потекло на производите и нивно меѓународно регистрирање (Лисабонска спогодба)	70

<i>Lomé Convention</i> Конвенција од Ломе	71
<i>Madrid Agreement Concerning the International Registration of Marks</i> (<i>Madrid Agreement</i>) Мадридска спогодба за меѓународна регистрација на жигови (Мадридска спогодба)	71
<i>Marrakesh Agreement</i> Маракешка спогодба	72
<i>Miami Group</i> Група Мајами	73
<i>Montreal Protocol on Substances that Deplete the Ozone Layer (Montreal Protocol)</i> Монтреалски протокол за супстанции што ја осиромашуваат озонската обвивка (Монтреалска спогодба)	73
<i>Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA)</i> Мултилатерална агенција за гаранција на инвестициите	74
<i>New Partnership for Africa's Development (NEPAD)</i> Ново партнерство за развој на Африка	76
<i>North American Free Trade Agreement (NAFTA)</i> Северноамериканска спогодба за слободна трговија.....	76
<i>Organization internationale de la Francophonie (OIF)</i> Меѓународна организација на франкофонијата	77
<i>Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)</i> Организација за економска соработка и развој.....	77
<i>Organization of African Unity (OAU)</i> Организација за африканско единство	78
<i>Organization of American States (OAS)</i> Организација на американските држави	78
<i>Organization of Islamic Conference (OIC)</i> Организација на Исламската конференција.....	79
<i>Organization of the Petroleum Exporting Countries (OPEC)</i> Организација на земјите извозници на нафта	79

<i>Pacific Island Forum Secretariat (PIFS)</i> Секретаријат на Форумот на пацифичките острови	80
<i>Pan American Union</i> Пан-американска унија	81
<i>Paris Convention for the Protection of Industrial Property (Paris Convention)</i> Париска конвенција за заштита на индустриската сопственост (Париска конвенција).....	81
<i>Preferential Trade Area for Eastern and Southern African States (PTA)</i> Преференцијална трговска област за источните и јужните африкански држави.....	82
<i>Regional Cooperation for Development (RCD)</i> Регионална соработка за развој	82
<i>Rome Convention for the Protection of Performers, Producers of Phonograms and Broadcasting Organizations (Rome Convention)</i> Римска конвенција за заштита на изведувачите, производителите на фонограми и радиодифузни организации (Римска конвенција)	83
<i>Secretariat for Central American Economic Integration (SIECA)</i> Секретаријат за централноамериканска економска интеграција	84
<i>Société générale de surveillance (SGS)</i> Генерално здружение за надзор	84
<i>South Asian Association for Regional Cooperation (SAARC)</i> Јужноазиска асоцијација за регионална соработка	84
<i>South Centre</i> Јужен центар	85
<i>Southern African Customs Union (SACU)</i> Јужноафриканска царинска унија	86
<i>Southern African Development Community (SADC)</i> Јужноафриканска заедница за развој	86
<i>Southern Common Market (MERCOSUR)</i> Јужен заеднички пазар	87
<i>United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL)</i> Комисија за меѓународно трговско право при Обединетите нации.....	87

<i>United Nations Conference on Environment and Development (UNCED)</i> Конференција на Обединетите нации за животна средина и развој.....	88
<i>United Nations Conference On Trade and Development (UNCTAD)</i> Конференција на Обединетите нации за трговија и развој	89
<i>United Nations Development Programme (UNDP)</i> Развојна програма на Обединетите нации	90
<i>United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (UNESCAP)</i> Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Азија и Пацификот	91
<i>United Nations Economic and Social Commission for Western Asia (UNCWA)</i> Економска и социјална комисија на Обединетите нации за Западна Азија	91
<i>United Nations Economic Commission for Africa (UNECA)</i> Економска комисија на Обединетите нации за Африка	91
<i>United Nations Economic Commission for Europe (UNECE)</i> Економска комисија на Обединетите нации за Европа	91
<i>United Nations Economic Commission for Latin America and the Caribbean (UNECLAC)</i> Економска комисија на Обединетите нации за Јужна Америка и Карибите.....	92
<i>United Nations Environment Programme (UNEP)</i> Програма на Обединетите нации за животна средина	92
<i>United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC)</i> Рамковна конвенција на Обединетите нации за климатските промени	93
<i>United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)</i> Организација на Обединетите нации за индустриски развој	95
<i>United Nations Institute for Training and Research (UNITAR)</i> Институт на Обединетите нации за обука и истражување	96
<i>United Nations Organization (UNO)</i> Организација на Обединетите нации	97
<i>West African Economic and Monetary Union (WAEMU)</i> Западноафриканска економска и монетарна унија	98
<i>World Bank</i> Светска банка.....	99

<i>World Bank Group</i> Групација Светска банка.....	100
<i>World Conservation Union</i> Светска унија за конзервација	101
<i>World Customs Organization (WCO)</i> Светска царинска организација	101
<i>World Intellectual Property Organization (WIPO)</i> Светска организација за заштита на права од интелектуална сопственост	103
<i>World Trade Organization (WTO)</i> Светска трговска организација	104
<i>World Wide Fund for Nature (WWF)</i> Светски фонд за природата	106
<i>Yaoundé Convention</i> Конвенција од Јаунде	106

